

ศึกษาลวดลายผ้าปักในชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
เพื่อประยุกต์ใช้ในงานออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย

A STUDY ON EMBROIDERY PATTERNS OF AKHA HILLTRIBE CLOTHING IN
AMPHUR MAEJIAN, CHIANGRAI FOR CONTEMPORARY
PRODUCT DESIGN INTERGRATION

อุตษณา แหยมประเสริฐ
UTSANA YHAMPRASURT

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2559

KMITL-2016-ED-M-222-012

ศึกษาลวดลายผ้าปักในชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
เพื่อประยุกต์ใช้ในงานออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย

A STUDY ON EMBROIDERY PATTERNS OF AKHA HILLTRIBE CLOTHING IN
AMPHUR MAEJIAN, CHIANGRAI FOR CONTEMPORARY
PRODUCT DESIGN INTERGRATION

อุตษณา แหยมประเสริฐ
UTSANA YHAMPRASURT

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

2559

KMITL-2016-ED-M-222-012

A STUDY ON EMBROIDERY PATTERNS OF AKHA HILLTRIBE CLOTHING
IN AMPHUR MAEJIAN, CHIANGRAI FOR CONTEMPORARY
PRODUCT DESIGN INTERGRATION

UTSANA YHAMPRASURT

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF MASTER OF INDUSTRIAL EDUCATION
IN TECHNOLOGY OF INDUSTRIAL PRODUCT DESIGN
FACULTY OF INDUSTRIAL EDUCATION
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

2016

KMITL-2016-ED-M-222-012

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ศึกษาลวดลายผ้าปักในชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน
จังหวัดเชียงราย เพื่อประยุกต์ใช้ในงานออกแบบ
ผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย

นักศึกษา

นางสาวอุตชนา ไหมยมประเสริฐ

รหัสประจำตัว

55630912

ปริญญา

ครุศาสตรบัณฑิต สาขาออกแบบ

สาขาวิชา

เทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

พ.ศ.

2559

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผศ.ดร.อภิศักดิ์ สินธุ์ภาค

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ผศ.ดร.ทรงวุฒิ เอกภูมิจิต

บทคัดย่อ

การสร้างลวดลายปักบนผืนผ้า นับว่าเป็นเอกลักษณ์สำคัญของงานศิลปหัตถกรรมพื้นเมืองที่แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดต่อกันมาสู่การพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้ให้กับจึงมีการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีศักยภาพสู่สากล ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลวดลายผ้าปักในวิถีชนเผ่าอาข่า โดยเลือกศึกษาจากพื้นที่อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มชาวเขาเผ่าอาข่า ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องเพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย และเพื่อประเมินความพึงพอใจการเผยแพร่ความรู้ผ่านกิจกรรมวิชาการสู่ชุมชนจากผู้บริโภคที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน และแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผลการวิจัย พบว่า ชนเผ่าอาข่ามีความโดดเด่นในเรื่องการปักลวดลายลงบนผ้าที่เป็นเอกลักษณ์ที่ชัดเจนมากที่สุด โดยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าลาย ลายหัวลูกศร(เฮอะมาโจ๊ะเดยอะ) เหมาะสำหรับนำมาพัฒนาต่อด้านของลวดลาย และบ่งบอกของลักษณะของชนเผ่าอาข่าได้ชัดเจน รูปแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยมีความเรียบง่ายแต่ยังคงความโดดเด่นของลายปักชนเผ่าอาข่า สามารถสวมใส่ในชีวิตประจำวันได้ เพื่อเป็นทางเลือกใหม่ให้กับลูกค้าที่ชื่นชอบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย ออกแบบโดยการนำจุดเด่นของลวดลายปักมาประยุกต์ให้เข้ากับผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยเพื่อให้เข้ากับยุคสมัยมากขึ้น ผลการประเมินการศึกษาลวดลายปักเพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยจากเอกลักษณ์ชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้รวบรวมสรุปข้อมูลนำมาสร้างแบบร่างจำนวน 30 แบบโดยการใช้ตารางการเปรียบเทียบและการตัดทอนให้เหลือจำนวน 3 แบบแล้วนำไปเขียนโปรแกรม 3 มิติด้วยคอมพิวเตอร์เพื่อให้ความสมจริงมากที่สุด และนำไปประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้าน โดยผลการประเมินพบว่ารูปแบบที่ 3 มีความเหมาะสมมากที่สุด ($X = 4.44$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D=0.12$)

คำสำคัญ : ชนเผ่าอาข่า ลวดลายผ้า ผ้าปัก เอกลักษณ์ ผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย

Thesis Title	A study on embroidery patterns of Akha Hilltribe clothing in Amphur Maejan, Chiangrai for contemporary product design intergration
Student	Miss Utsana Yhamprasurt
Student ID.	55630912
Degee	Master of Industrial Education
Program	Technology of Industrial Product Design
Year	2016
Thesis Advisor	Prof.Dr.Apisak Sindhuphak
Thesis Co-advisor	Asst.Prof.Dr.Songwut Egwutvongsa

ABSTRACT

Creating embroidery patterns on clothes has counted as the significant unique of local arts and craft works representing the local intellects that inherited from the old generations. Moreover, now it has been developed into occupation and increased local communities revenues. Then, according to this reason it is vital to aid and develop the local intellects to have international capabilities. Therefore, this research has the objective to study the embroidery patterns of Akha's custom by selecting to study from the area of Maechan Sub-District of Chiangrai province. In addition, to information gathered from Akha tribe, the specialists and the relevant experts suggestion recommendation are assess activities for publicizing knowledge with academic activities be communities from the customers another contemporary product design. Similarly, the tool used in this research consists of interviews, assessment and questionnaires to gather information. According to the result, it was found that Akha tribe has the outstanding skill in embroidering patterns on clothes with the most obvious unique characteristics. After that, it can take assessment from the specialists and the expert which found that the arrow pattern is fitted to be developed further and indicates stey trace of Akha tribe distribution with the simple pattern to represent the outstanding identity of Akha tribe. Thus, can wear in the daily life are new alternative product for the customers who preferred contemporary products in terms of applying the unique embroidery with the contemporary products design to be suitable with the modern age in Additionally, according to the assessment result, it was found that after studying the embroidery patterns to apply with the modern product design of Akha tribe in Maechan sub-district of Chiangrai province the researcher has gathered information to create 30 patternes drafts.

Furthermore, applying the concept mapping in design by reducing into 3 patterns to programming with 3 dimensions by using computer to gain the most substantial are prototype. Finally, it has been taken assessment by the specialists in each field , and it was found that the first pattern had the most revel of suitability.

Keywords : Akha tribe , Embroidery Pattern, Unique and Contemporary Product

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องการศึกษาลวดลายผ้าปักของชนเผ่าอาข่า อำเภอมแม่จัน จังหวัด เชียงราย เพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ก็ด้วยความอนุเคราะห์จากหลายฝ่ายผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความตั้งใจและทุ่มเทจึงขอประกาศเกียรติคุณต่อบุคคล ดังนี้

ขอขอบพระคุณ ผศ. ดร. อภิศักดิ์ สิ้นธุภาค อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร. ทรงวุฒิ เอกภูมิจิตตา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่ได้กรุณาให้คำแนะนำตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในขั้นตอนสุดท้ายจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความถูกต้องสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาช่วยเหลือให้คำแนะนำและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ เพื่อปรับปรุงให้มีคุณภาพและมีความเหมาะสมต่อการวิจัย

ขอขอบคุณกลุ่มผ้าปักด้วยมือ ตำบล แม่ไร่ อำเภอมแม่จัน จังหวัด เชียงราย ผู้เชี่ยวชาญ คุณป้านิธิ สุธรรมรักษ์ และทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเป็นกลุ่มตัวอย่างให้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณคุณพ่อ คุณแม่ ที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจและเป็นแรงผลักดันทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีมาตลอดดีมาโดยตลอด

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้เป็นแนวทางเพื่อการศึกษาแก่ผู้ที่สนใจ ที่สามารถนำไปศึกษาประยุกต์ใช้พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ให้คุณภาพดียิ่งขึ้นต่อไป

อุตชนา แหมมประเสริฐ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	II
กิตติกรรมประกาศ.....	III
สารบัญ.....	V
สารบัญตาราง.....	VII
สารบัญภาพ.....	VIII
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ.....	2
1.3 กรอบแนวคิดและทฤษฎีการวิจัย.....	2
1.4 ขอบเขตการศึกษาข้อมูล.....	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 ประวัติความเป็นมาจังหวัดเชียงราย.....	7
2.2 บริบทชุมชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย.....	9
2.3 การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ผ้าปักในวิถีชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย	48
2.4 หลักการออกแบบผลิตภัณฑ์.....	83
2.5 หลักการศิลปะ.....	88
2.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	91
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	93
3.1 เพื่อศึกษาลวดลายผ้าปักในวิถีชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย.....	93
3.2 เพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย.....	95
3.3 เพื่อการประเมินความพึงพอใจการเผยแพร่ความรู้ผ่านกิจกรรมวิชาการสู่ชุมชน จากผู้บริโภคที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย.....	98
3.4 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	100

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	101
4.1 เพื่อศึกษาลวดลายผ้าปักในวิถีชนเผ่าอาข่า อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย.....	101
4.2 เพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย.....	108
4.3 เพื่อการประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย.....	121
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	130
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	130
5.2 อภิปรายผล.....	132
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	132
บรรณานุกรม.....	133
ภาคผนวก.....	134
ภาคผนวก ก	135
ภาคผนวก ข	147
ภาคผนวก ค	156
ภาคผนวก ง	165
ภาคผนวก จ	186
ประวัติผู้เขียน.....	239

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 การแต่งกาย(ชาย) ของอุโล้อ่าซ่า.....	52
2.2 การแต่งกายของอุโล้อ่าซ่า(หมวก).....	53
2.3 การแต่งกาย(หญิง)ของอุโล้อ่าซ่า.....	54
2.4 การแต่งกาย(หญิง) ของอุโล้อ่าซ่า.....	54
2.5 แสดงลักษณะสวดตายพื้นฐาน.....	64
2.6 แสดงลักษณะสวดตายพื้นฐานของกลุ่มอุโล้อ่าซ่า.....	68
4.1 สรุปผลการวิเคราะห์บริบทชุมชนเผ่าอ่าซ่า อำเภอมแม่จัน จังหวัดเชียงรายศึกษาสวดตายผ้าปัก ในวิถีชนเผ่าอ่าซ่า อำเภอมแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยกลุ่มคนในชุมชนเผ่าอ่าซ่าหมู่2 อ.แม่จัน จ.เชียงราย จำนวน 151 คน	101
4.2 ผลการวิเคราะห์ศึกษาสวดตายผ้าปักในวิถีชนเผ่าอ่าซ่า อำเภอมแม่จัน จังหวัดเชียงราย.....	107
4.3 ผลการวิเคราะห์ด้านผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย การประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยจาก สวดตายผ้าปักในวิถีชีวิตชนเผ่าอ่าซ่า อำเภอมแม่จัน จังหวัดเชียงราย.....	114
4.4 สรุปผลการวิเคราะห์ ด้านการออกแบบเพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยจาก สวดตายผ้าปักในวิถีชีวิตชนเผ่าอ่าซ่า อำเภอมแม่จัน จังหวัดเชียงราย.....	116
4.5 ชื่อสวดตาย.....	119
4.6 ผลการวิเคราะห์ด้านศิลปะโดยการประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยจากสวดตาย ผ้าปักในวิถีชีวิตชนเผ่าอ่าซ่า อำเภอมแม่จัน จังหวัดเชียงราย.....	120
4.7 ผลการประเมินความพึงพอใจการเผยแพร่ความรู้ผ่านกิจกรรมวิชาการสู่ชุมชนจากผู้บริโภครที่มีต่อ การออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยจากเอกลักษณ์ชนเผ่าอ่าซ่าอำเภอมแม่จัน จังหวัดเชียงราย.....	129

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 ตราประจำจังหวัดเชียงราย.....	7
2.2 แผนที่จังหวัดเชียงราย.....	8
2.3 แสดงแผนที่ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย.....	10
2.4 แสดงชนเผ่าอาข่า.....	11
2.5 ภาพแสดงวิถีชีวิตชนเผ่าอาข่า.....	12
2.6 แสดงวิถีชีวิตชนเผ่าอาข่า.....	12
2.7 แสดงวิถีชีวิตชนเผ่าอาข่า.....	13
2.8 ชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย.....	13
2.9 การแสดงการจัดการอาบน้ำศพ และแต่งตัวให้ด้วยเสื้อผ้าชุดใหม่.....	15
2.10 ภาพแสดงวิถีชีวิตการประกอบพิธีการ การฝัง.....	16
2.11 การละเล่นของเผ่าอาข่า.....	17
2.12 การละเล่น โล้วชิงช้า.....	17
2.13 การละเล่นอาข่าเผ่าอาข่า.....	18
2.14 การละเล่นอาข่าเผ่าอาข่า.....	18
2.15 การการละเล่นชนเผ่าอาข่า.....	19
2.16 อุปกรณ์การดักนกชนเผ่าอาข่า.....	20
2.17 การดักสัตว์ชนเผ่าอาข่า.....	20
2.18 การดักสัตว์ชนเผ่าอาข่า.....	21
2.19 การดักสัตว์ชนเผ่าอาข่า.....	22
2.20 การดักสัตว์ชนเผ่าอาข่า.....	22
2.21 การดักสัตว์ชนเผ่าอาข่า.....	23
2.22 นับวัน ถือเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่งที่ต้องใช้ประกอบกับวิถีชีวิตประจำวันวัน “ย่อ” หมายถึง วันแคะ.....	24
2.23 นับวัน ถือเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่งที่ต้องใช้ประกอบกับวิถีชีวิตประจำวันวัน “โหมยะ” หมายถึง วันลิง (วอก).....	24
2.24 นับวัน ถือเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่งที่ต้องใช้ประกอบกับวิถีชีวิตประจำวันวัน “ยา” หมายถึง วันไก่ (ระกา).....	24
2.25 นับวัน ถือเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่งที่ต้องใช้ประกอบกับวิถีชีวิตประจำวัน “ชื่อ” หมายถึง วันสุนัข (จ้อ).....	25
2.26 นับวัน ถือเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่งที่ต้องใช้ประกอบกับวิถีชีวิตประจำวันวัน “หยะ” หมายถึง วันหมู (กุน).....	25
2.27 นับวัน ถือเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่งที่ต้องใช้ประกอบกับวิถีชีวิตประจำวันวัน “โฮ” หมายถึงวัน หนู (ขวด).....	25

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.28 นับวัน ถือเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่งที่ต้องใช้ประกอบกับวิถีชีวิตประจำวันวัน “โหย” หมายถึง วันควาย.....	26
2.29 นับวัน ถือเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่งที่ต้องใช้ประกอบกับวิถีชีวิตประจำวันวัน “ข้าหล่า” หมายถึง วันเสื่อ (ขาล).....	26
2.30 นับวัน ถือเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่งที่ต้องใช้ประกอบกับวิถีชีวิตประจำวันวัน “ถ่องละ” หมายถึง วันลา.....	26
2.31 นับวัน ถือเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่งที่ต้องใช้ประกอบกับวิถีชีวิตประจำวันวัน “หล่อง” หมายถึง วันกระต่าย (เถาะ).....	27
2.32 นับวันถือเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่งที่ต้องใช้ประกอบกับวิถีชีวิตประจำวันวัน “แซ่ย” เป็นสัตว์ที่ คล้ายสุนัขจิ้งจอก.....	27
2.33 วิถีชีวิตเผ่าอาข่า พิธีกรรมการแต่งงาน.....	30
2.34 วิถีชีวิตเผ่าอาข่า พิธีกรรมการแต่งงาน.....	31
2.35 วิถีชีวิตเผ่าอาข่า พิธีกรรมการทำการเกษตร.....	32
2.36 วิถีชีวิตเผ่าอาข่า พิธีกรรมการทำการเกษตร.....	33
2.37 วิถีชีวิตเผ่าอาข่า พิธีกรรมการทำการจับปลา.....	34
2.38 มีดอาข่าเรียกว่า “มีแซ่”.....	35
2.39 น้ำเต้า หรืออาข่าเรียกว่า อี้ผู้.....	35
2.40 ของที่ใช้รองเวลาฆ่าสัตว์ (สำเซอ).....	36
2.41 เขียงสำหรับสับถั่วเน่า.....	36
2.42 ชะลอม (อาค้ำหรือคาค้ำ).....	36
2.43 ังดหรืออาข่าเรียกว่า “หล่าเหง่อ”.....	37
2.44 ใบพัด (บอเซอ) เป็นอุปกรณ์ที่ทำมาจากไม้ไผ่.....	37
2.45 ป่าแต๊ะ เป็นอุปกรณ์ที่ทำมาจากพืชชนิดหนึ่ง มีลักษณะใบยาว.....	37
2.46 กาโหยะ เป็นอุปกรณ์ที่คล้ายกับชะลอม.....	38
2.47 หมวก (หล่อเฮอ).....	38
2.48 ที่ตักนก (หล่อ , สำโต).....	39
2.49 กระดิ่ง (จาซู).....	39
2.50 เสียมที่ใช้ในการปลูกข้าว (จอแป๊ะ).....	39
2.51 กระบอกไม้ไผ่ (บ่อล่อ).....	40
2.52 ท่อกรอง ที่ใส่ข้าว.....	40
2.53 อู้อ้ออาข่า หรืออาข่าไทย.....	41
2.54 ลอม้ออาข่า การที่คนอาข่ากลุ่มนี้ได้ชื่อว่า “ ลอม้ออาข่า ”.....	42
2.55 ฝะหม้ออาข่า กลุ่มฝะหม้อ.....	43
2.56 หน้าค้ำอาข่า.....	43

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.57 เปียะอำชำ.....	44
2.58 อ้าเค้ออำชำ	45
2.59 อ้าจ้ออำชำ	46
2.60 อู้พ้ออำชำ.....	46
2.61 การแต่งกาย(หญิง) ของอู้โล้อำชำ.....	51
2.62 การแต่งกายเผ้ออำชำ.....	57
2.63 การแต่งกายเผ้ออำชำผู้หญิง.....	58
2.64 การแต่งกายเผ้ออำชำ.....	59
2.65 การแต่งชายเผ้ออำชำผู้ชาย.....	60
2.66 การแต่งกายเผ้ออำชำ.....	61
2.67 การแต่งกายเผ้ออำชำ.....	62
2.68 ลักษณะสวดลายและการตกแต่งผืนผ้าผู้หญิงชาวอำชำ.....	63
2.69 สวดลายผ้ากลุ่มอุโล.....	67
2.70 สวดลายผ้ากลุ่มอุโล.....	67
2.71 สวดลายผ้ากลุ่มอุโล(เสื้อผู้ชาย).....	69
2.72 สวดลายผ้ากลุ่มอุโล(โจ้ว จึงเป็นผ้าแผ่นยาวผูกติดเอว).....	70
2.73 สวดลายผ้ากลุ่มอุโล(ผ้าปิดระหว่างต้นขาสองข้าง).....	71
2.74 สวดลายผ้ากลุ่มอุโล(ผ้าปิดระหว่างต้นขาสองข้าง).....	71
2.75 การแต่งกาย-หมวก (ชาย) ของอู้โล้อำชำ.....	73
2.76 การแต่งกาย-หมวก(ชาย) ของอู้โล้อำชำ.....	74
2.77 การแต่งกาย-เสื้อ(ชาย) ของอู้โล้อำชำ.....	74
2.78 การแต่งกาย-กางเกง(ชาย) ของอู้โล้อำชำ.....	75
2.79 การแต่งกาย-หมวก(หญิง) ของอู้โล้อำชำ.....	75
2.80 การแต่งกาย-หมวก(หญิง) ของอู้โล้อำชำ.....	76
2.81 การแต่งกาย-หมวก(หญิง) ของอู้โล้อำชำ.....	76
2.82 การแต่งกาย-หมวก(หญิง) ลักษณะหมวกแหลมแสดงด้านหน้าและด้านหลัง.....	76
2.83 ภาพแสดงวัสดุตกแต่งหมวกชนเผ้ออำชำ.....	77
2.84 การแต่งกาย(หญิง) ของอู้โล้อำชำ.....	77
2.85 แสดงเสื้อเผ้ออำชำ-ผู้หญิง.....	78
2.86 การแต่งกาย-หมวก(หญิง) ของอู้โล้อำชำ.....	78
2.87 การแต่งกาย-กระโปรง(หญิง) ของอู้โล้อำชำ.....	79
2.88 การแต่งกาย-โจ้ว จึง เป็นผ้าแผ่นยาว (หญิง) ของอู้โล้อำชำ.....	79
2.89 การแต่งกาย- น่องขา(หญิง) ของอู้โล้อำชำ.....	80

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.90 การแต่งกาย- ลวดลายผ้าปัก ของอุโล้อ่าซ่า.....	80
2.91 การลงพื้นที่สัมภาษณ์ ดร.ปนัดดา บุญยสาระนัย.....	81
2.92 การลงพื้นที่สัมภาษณ์ อ.เกศินี ศรีรัตน์.....	81
2.93 การลงพื้นที่สัมภาษณ์ นางสาว สายสุณี เชื้อเจ็ดदान ครูชำนาญการพิเศษ การปักผ้าด้วยมือ ลายชนเผ่าอ่าซ่า.....	82
2.94 การลงพื้นที่สัมภาษณ์นาง บุญเทียม สุธรรมรักษ์ ครูชำนาญการพิเศษ การปักผ้าด้วยมือ ลายชนเผ่าอ่าซ่า.....	82
2.95 การลงพื้นที่สัมภาษณ์คนในชุมชน ของอุโล้อ่าซ่า.....	83
3.1 แผนภูมิแสดงขั้นตอนศึกษาลวดลายผ้าปักในวิถีชีวิตชนเผ่าอ่าซ่า อำเภอแม่จันจังหวัดเชียงราย เพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย.....	100
4.1 แสดงเสื้ออ่าซ่า-ผู้หญิง.....	106
4.2 แสดงเสื้ออ่าซ่า-ผู้หญิง.....	106
4.3 การลงพื้นที่คนในชุมชน ของอุโล้อ่าซ่า.....	109
4.4 การลงพื้นที่นางบุญเทียม สุธรรมรักษ์ ครูชำนาญการพิเศษการปักผ้าด้วยมือลายชนเผ่าอ่าซ่า	110
4.5 แนวความคิดแรงบันดาลใจและลวดลายผ้าปักในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย.....	115
4.6 การลงพื้นที่คนในชุมชนของอุโล้อ่าซ่า.....	118
4.7 ลวดลายผ้ากลุ่มอุโล(ผ้าปิดระหว่างต้นขาสองข้าง).....	120
4.8 ผลการออกแบบผลิตภัณฑ์.....	121
4.9 ผลการออกแบบผลิตภัณฑ์.....	122
4.10 ผลการออกแบบลวดลายผลิตภัณฑ์.....	122
4.11 ลักษณะของวงจรสี ที่อ้างอิงจากทฤษฎี MUNSELL.....	123

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การส่งเสริมการอนุรักษ์ของกระทรวงวัฒนธรรมในเรื่องของลายผ้า การจัดระเบียบการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่าเป็นนโยบายหลักของชาติ ที่ให้คนในชาติตระหนักถึงการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐและเอกชน หรือการปกครองของท้องถิ่น ที่มีจุดประสงค์การส่งเสริมการอนุรักษ์ ส่งเสริมเอกลักษณ์ของท้องถิ่นตนให้เข้มแข็งเพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจและยังสามารถพัฒนารูปแบบการสินค้าประจำแต่ละจังหวัดให้พัฒนาก้าวไกลสู่ประชาคมอาเซียน การที่ประเทศไทยมีแผนพัฒนากระตุ้นเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องนั้น ทำให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สักส่วนให้คนในประเทศและคนต่างประเทศ สนใจการ การสานอนุรักษ์ผ่านการท่องเที่ยวและ ได้มีการบรรจุแผนพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ในเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ปี พ.ศ.2520 เป็นต้นมาและในปี พ.ศ. 2552 กระทรวงการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านโครงการ เที่ยวไทย ครีกครื้น เศรษฐกิจไทยคึกคัก (แผนพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ในเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ปี พ.ศ.2552)

โดยสังคมเกษตรของประเทศไทยในยุคก่อนเครื่องมือเครื่องไม้ที่ใช้ที่เป็นงานศิลปหัตถกรรมเป็นจำนวนมาก การสร้างงานศิลปหัตถกรรมโดยเฉพาะศิลปหัตถกรรมพื้นเมืองนั้นทำเพื่อใช้สอยในครัวเรือน การทอผ้า นับว่าเป็นภูมิปัญญาที่ถ่ายทอดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมการทอผ้า โดยการถ่ายทอดวิธีการทอผ้าให้แก่สมาชิกที่เป็นเพศหญิง เทคนิคการย้อมสีและการออกแบบลวดลาย ดังปรากฏในจดหมายเหตุครั้งสมัยสุโขทัย ออยุธยาและกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งมีการทอผ้าตามกลุ่มชนต่าง ๆ ของไทย ในปีพ.ศ.2519 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ทรงมองเห็นศักยภาพด้านศิลปะ โดยเฉพาะด้านศิลปหัตถกรรมของชาวไร่ชาวนาและชาวเขา จึงทรงก่อตั้งมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถขึ้น ศูนย์ศิลปาชีพพิเศษในภูมิภาคต่าง ๆ ได้ดำเนินการทั้งด้านอนุรักษ์และส่งเสริมผ้าทอมือให้กลับมาได้รับความนิยมโดยเฉพาะผ้าทอมือของกลุ่มชนต่าง ๆ ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ(องค์กรมหาชน) มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการสร้างงานผลิต ผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านตามโครงการส่งเสริมศิลปาชีพ มุ่งพัฒนารูปแบบและการบรรจุภัณฑ์ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้านการตลาดเพื่อยกระดับสินค้าหัตถกรรมไทยให้มีศักยภาพในการแข่งขัน โครงการการพัฒนาผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมร่วมสมัยจากวิถีชนเผ่า ดึงความพิเศษงานศิลปหัตถกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ที่มีวัฒนธรรมสืบทอดต่อกันมาอย่างเข้มแข็ง โดดเด่น และมีเสน่ห์ มุ่งหวัง ที่จะพัฒนาอาชีพและสร้างรายได้เสริมให้กับชาวบ้านชนเผ่าต่าง ๆ ปัจจุบันศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศเป็นหน่วยงานหลักในการสืบสานความเป็นไทยสู่สากลผ่านงานศิลปหัตถกรรม เพื่ออนุรักษ์คุณค่าแห่งศิลปาชีพและต่อยอดมูลค่าเชิงพาณิชย์ (วิบูลย์ ลีสุวรรณ.2557)

ความงามทางวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยว การแต่งกายผ้าไทย การปรุงแต่งอาหารไทย ฯลฯ นั้นล้วนแต่มีเสน่ห์และมีชื่อเสียงมายาวนาน จังหวัดเชียงใหม่มีพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์อย่างชัดเจนและยาวนานตั้งแต่โบราณกาล มีชนเผ่ามีความหลากหลายทางวัฒนธรรม

มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน เคยเป็นเมืองหลวงของอาณาจักรล้านนาแต่โบราณกาลประมาณ 750 ปีที่ผ่านมา มีอายุเก่าแก่กว่าจังหวัดเชียงใหม่ มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวทั้งด้านศิลปะ ประเพณีวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ในรูปแบบล้านนา ไทลื้อ ไทใหญ่ ไทเขิน จากสิบสองปันนาผสมผสานเข้าด้วยกัน จากการศึกษาส่วนของการแต่งกายของชนเผ่าเหล่านั้น การแต่งกายของเผ่าอาข่าเป็นชนเผ่าที่มีการแต่งกายที่โดดเด่นและมีเอกลักษณ์เป็นอย่างมากมีการศึกษา การนำมาใช้ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของแหล่งการศึกษาค้นคว้าที่สำคัญของชนเผ่ารุ่นบรรพชนมีการสั่งสมประสบการณ์วิถีชีวิต ความเป็นอยู่และคุณค่าของผ้าปักของเครื่องแต่งกาย จากการศึกษาภาครัฐและเอกชนได้ส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผ้าไทย ผ้าพื้นเมือง ที่มีคุณค่าความงามทางทัศนศิลป์เป็นงานศิลปะแขนงหนึ่ง ที่ตรงตรงจริงใจผู้พบเห็น ไม่เพียงแต่เส้นสายของการปักจะประณีตงดงามแล้วนั้น ยังบ่งบอกเรื่องราว วิถีของชาวชนเผ่าที่มีประวัติอันยาวนาน ความภาคภูมิใจในชุดการแต่งกายของตน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่พัฒนาการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างมากรวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับวิถีของชนเผ่าสอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นยังขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ผู้วิจัยตระหนักถึงการออกแบบที่มีส่วนร่วมกับชุมชน จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยได้มีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนโดยการจัดทำการศึกษาลวดลายผ้าปักในวิถีชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย ทั้งนี้ผู้วิจัยจบการศึกษาด้านงานศิลปะมีประสงค์ที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย ซึ่งถ้าได้นำองค์ความรู้มาพัฒนางาน การสร้างการรับรู้ต่อสาธารณะ เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมไทยด้านความงามของผ้าปักชนเผ่าอาข่า

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 1.2.1 เพื่อศึกษาลวดลายผ้าปักในวิถีชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
- 1.2.2 เพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย
- 1.2.3 เพื่อการประเมินความพึงพอใจการเผยแพร่ความรู้ผ่านกิจกรรมวิชาการสู่ชุมชนจากผู้บริโภคที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย

1.3 กรอบแนวคิดและทฤษฎีการวิจัย

1.3.1 ศึกษาลวดลายผ้าปักในวิถีชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

(1) ศึกษาบริบทชุมชนเผ่าอาข่าในด้านลวดลายผ้าปัก ในวิถีชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จากผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าปักชนเผ่าอาข่าและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

(2) ศึกษาบรรดภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมชนเผ่าอาข่าในด้านลวดลายผ้าปักในวิถีชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ใช้กรอบแนวคิด ด้านการถ่ายทอดความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น ของ อบเชย แก้วสุข (อ้างถึงใน สุดารัตน์ ภัทรดุลพิทักษ์ และคณะ 2548:7-10) ได้กล่าวถึงการถ่ายทอดความรู้ คือ การบอกวิชาความรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจและนำไปปฏิบัติได้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมักจะถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน หรือกลุ่มเป้าหมายไปโดยอัตโนมัติ ไม่ได้เรียนวิชาการสอนจากสถาบันใด ๆ แต่จะใช้สามัญสำนึกแบบสังคมปะกิต คือการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นจากการเลียนแบบและจดจำสืบทอดกันมาในครอบครัว ใช้เกณฑ์การพิจารณา 3 ประการ ดังนี้

(2.1) ใช้วิธีสาธิต คือ ทำให้ดูเป็นตัวอย่าง อธิบายทุกขั้นตอน ให้ผู้เรียนทำให้เข้าใจแล้วให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม

(2.2) ใช้วิธีปฏิบัติจริง คือ ฟังคำบรรยาย อธิบายสาธิตแล้วนำไปปฏิบัติจริงและปฏิบัติ ซ้ำ ๆ จนเกิดความชำนาญ เพราะผลงานที่จะใช้ดำรงชีวิตได้ ต้องเป็นผลงานที่เกิดขึ้นจริง นำเอาไปใช้ประโยชน์ได้

(2.3) ความจำเป็นในการผลิต ทำให้ภูมิปัญญาต้องถ่ายทอดความรู้สู่บุคคลอื่น ๆ นอกเหนือจากคนในครอบครัวหรือผู้สืบสายเลือดเพื่อต้องการเพิ่มผลผลิตสู่ตลาด

1.3.2 เพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย จากลวดลายผ้าปักในวิถีชีวิตชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

(1) กรอบแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน (อุดมศักดิ์ สาริบุตร .2555 : 20) โดยผู้วิจัยสรุปเป็นกรอบในการศึกษา ดังนี้

(1.1) คุณค่าเอกลักษณ์ของธรรมชาติผ่านศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น

(1.2) วัสดุและกรรมวิธีการผลิตของท้องถิ่นผลิตได้จริง โดยใช้ภูมิปัญญาของชาวบ้าน เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมท้องถิ่น มีคุณค่าต้องใช้ความสามารถเฉพาะ

(1.3) ด้านความสวยงามและน่าสนใจ รูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น รูปทรง ลวดลาย สีเน้นเป็นธรรมชาติ

(2) กรอบแนวคิดด้านมรดกภูมิปัญญาท้องถิ่น กรมวิชาการ (กองวิจัยทางการศึกษา 2539:206)

(2.1) ใช้วิธีสาธิต คือ ทำให้ดูเป็นตัวอย่าง อธิบายทุกขั้นตอน ให้ผู้เรียนทำให้เข้าใจแล้วให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม

(2.2) ใช้วิธีปฏิบัติจริง คือ ฟังคำบรรยาย อธิบายสาธิตแล้วนำไปปฏิบัติจริงและปฏิบัติ ซ้ำ ๆ จนเกิดความชำนาญ เพราะผลงานที่จะใช้ดำรงชีวิตได้ ต้องเป็นผลงานที่เกิดขึ้นจริง นำเอาไปใช้ประโยชน์ได้

(2.3) ความจำเป็นในการผลิต ทำให้ภูมิปัญญาต้องถ่ายทอดความรู้สู่บุคคลอื่น ๆ นอกเหนือจากคนในครอบครัวหรือผู้สืบสายเลือด เพื่อต้องการเพิ่มผลผลิตสู่ตลาด

(3) กรอบแนวคิดด้าน หลักการศิลปะ (ธวัชชานนท์ ตาโธสง. 2552 :19-20) ประสพการณ์สุนทรียะ ประกอบด้วย 3 ส่วน

(3.1) ส่วนที่เป็นตัวสุนทรียะ ได้แก่ วัตถุ สิ่งของต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเองหรือมนุษย์เป็นผู้สร้าง เช่นรูปทรงของต้นไม้ ผลงานทางศิลปะ ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมของชนชาตินั้น ๆ

(3.2) ส่วนที่เป็นความรู้สึกสุนทรียะ ได้แก่ ความรู้สึกที่ตอบสนองของเรา หลังจากที่เราได้รับประสบการณ์สุนทรียะแล้ว อาจให้ความรู้สึก ว่า พอใจ ไม่พอใจ เพลิดเพลิน ให้ความสุข เป็นต้น

(3.3) ส่วนที่เป็นความคิดรวบยอด คือ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลผู้ที่ได้รับความรู้สึกและประสบการณ์ทางสุนทรียะนั้นแล้ว สามารถสร้างความคิด และสรุปว่าสิ่งที่ได้รับนั้นให้แนวคิดอะไรบ้าง

(4) กรอบแนวคิด ด้านการออกแบบ (ประเสริฐ พิษยะสุนทร. 2555 : 14-17)

(4.1) การออกแบบเพื่อความงาม

(4.2) การออกแบบเพื่อประโยชน์ใช้สอย

1.3.3 เพื่อการประเมินความพึงพอใจการเผยแพร่ความรู้ผ่านกิจกรรมวิชาการสู่ชุมชนจากผู้บริหารโรคที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย

โดยผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดเรื่องขั้นตอนประชุมสัมมนา สรุปรอบแนวคิด ของ(สิริน วิวัฒน์เจริญพงศ์ [online]www.gotoknow.org)ได้ ดังนี้

1. สำรองประเด็นความต้องการในการสัมมนา
2. ขั้นตอนการแต่งตั้งคณะกรรมการ
3. ขั้นตอนการเขียนการประชุมสัมมนา

1.4 ขอบเขตการศึกษาข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นที่จะศึกษาลวดลายผ้าปักในวิถีชีวิตชนเผ่าอาข่า เพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย และเพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย ด้านลักษณะเฉพาะถิ่น ด้านความงามและด้านประโยชน์ใช้สอย โดยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1.4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตามวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อดังนี้

1.4.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตามวัตถุประสงค์การวิจัยด้านการศึกษาลวดลายผ้าปักในวิถีชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ประชากรได้แก่ (1) ชุดเครื่องแต่งกายผู้หญิงชนเผ่าอู๋โล้อ่าข่า วัน18ปีจนถึงก่อนแต่งงาน (2) ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องแต่งกายผู้หญิงในวิถีชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ (1) คนในชุมชนเผ่าอู๋โล้อ่าข่า หมู่ 2 อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เป็นการสุ่มแบบเจาะจง(Purposive sampling) ใช้ตารางของ (Taro Yamana;1967,886-887) จำนวน 159 คน อ้างโดย (ศิริวุฒิ เอกะกุล.2543) (2) ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องแต่งกายผู้หญิงชนเผ่าอู๋โล้อ่าข่าโดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) (พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง. 2550 : 125) จำนวน 3 ท่าน

1.4.1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย

ประชากร ได้แก่ (1) กลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพฯเป็นการสุ่มแบบเจาะจง(Purposive sampling)ใช้ตารางของ(Taro Yamana;1967,886-887) จำนวน 100 คน อ้างโดย (ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. 25537:1205-106) (2) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์โดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) (พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง. 2550 : 125) จำนวน 3 ท่าน (3) ด้านการออกแบบแฟชั่นดีไซน์โดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) (พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง. 2550 : 125) จำนวน 3 ท่าน (4) ด้านทัศนศิลป์โดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) (พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง. 2550 : 125) จำนวน 3 ท่าน (5) ด้านมรดกวัฒนธรรมไทยโดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) (พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง. 2550 : 125) จำนวน 3 ท่าน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ (1) กลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพฯเป็นการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling)ใช้ตารางของ(Taro Yamana;1967,886-887) จำนวน 100 คน อ้างโดย (ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. 25537:1205-106) (2) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์โดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) (พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง. 2550 : 125) จำนวน 3 ท่าน (3) ด้านการออกแบบแฟชั่นดีไซน์โดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) (พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง. 2550 : 125) จำนวน 3 ท่าน (4) ด้านทัศนศิลป์โดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) (พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง. 2550 : 125) จำนวน 3 ท่าน (5) ด้านมรดกวัฒนธรรมไทยโดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) (พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง. 2550 : 125) จำนวน 3 ท่าน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ผลิตและบริโภคที่มีต่อ การประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ประชากร ได้แก่ (1) คนในชุมชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เป็นการสุ่มแบบเจาะจง(Purposive sampling) ใช้ตารางของ (Taro Yamana;1967,886-887) จำนวน 100 คน อ้างโดย (ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. 25537:1205-106) (2) ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องแต่งกายผู้หญิงในวิถีชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จำนวน 3 ท่าน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ (1) กลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพฯเป็นการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling)ใช้ตารางของ(Taro Yamana;1967,886-887)จำนวน 100 คน อ้างโดย (ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. 25537:1205-106) (2) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์โดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) (พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง. 2550 : 125) จำนวน 3 ท่าน (3) ด้านการออกแบบแฟชั่นดีไซน์โดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) (พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง. 2550 : 125) จำนวน 3 ท่าน (4) ด้านทัศนศิลป์โดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) (พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง. 2550 : 125) จำนวน 3 ท่าน (5) ด้านมรดกวัฒนธรรมไทยโดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) (พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง. 2550 : 125) จำนวน 3 ท่าน

ประชากรตามวัตถุประสงค์ที่4 เพื่อประเมินความพึงพอใจการเผยแพร่ความรู้ผ่านกิจกรรมวิชาการสู่ชุมชน ด้านการประยุกต์การออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย

ประชากรได้แก่ (1) คนในชุมชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เป็นการสุ่มแบบเจาะจง(Purposive sampling) ใช้ตารางของ (Taro Yamana;1967,886-887) จำนวน 100 คน อ้างโดย (ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. 25537:1205-106) (2) ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องแต่งกายผู้หญิงในวิถีชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จำนวน 3 ท่าน

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ (1) คนในชุมชนเผ่าอู้อี้อ่าข่า หมู่2 อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เป็นการสุ่มแบบเจาะจง(Purposive sampling)ใช้ตารางของ(Taro Yamana;1967,886-887) จำนวน 159 คน อ้างโดย (ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. 25537:1205-106) (2) ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องแต่งกายผู้หญิงชนเผ่าอู้อี้อ่าข่าโดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) (พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง. 2550 : 125) จำนวน 3 ท่าน เพื่อให้ได้ประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

1.5.1 ลวดลายผ้าปัก หมายถึง เอกลักษณะเฉพาะของลวดลายผ้าปักชาวเขาอาข่าที่
เลียนแบบมาจากธรรมชาติ

1.5.2 การประยุกต์ลายผ้า หมายถึง การนำเอาเอกลักษณ์ผ้าปักชนเผ่าอาข่า มา
ประยุกต์ใช้ร่วมกับผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย ได้อย่างเหมาะสม

1.6.3 ผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย หมายถึง การนำไปใช้ได้หลายโอกาส ลวดลายที่นำมา
ออกแบบที่เหมาะสมกับสรีระของผู้บริโภคดูแลและเก็บรักษาได้ง่าย

1.5.4 เอกลักษณะ หมายถึง ลักษณะที่โดดเด่นที่สุดของชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัด
เชียงราย

1.5.5 การสัมมนา หมายถึง การร่วมใจหรือการร่วมกันแสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะ
ในอันที่จะบรรลุข้อตกลงของกลุ่มชนเผ่าอาข่า อ.แม่จัน จ.เชียงราย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาลวดลายผ้าปักในวิถีชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากแนวคิดทฤษฎีรวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมและสรุปผลข้อมูลโดยเรียงตามลำดับดังนี้

- 2.1 ประวัติความเป็นมาจังหวัดเชียงราย
- 2.2 บริบทชุมชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
- 2.3 การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ผ้าปักในวิถีชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
- 2.4 หลักการออกแบบผลิตภัณฑ์
- 2.5 หลักการศิลปะ
- 2.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ประวัติความเป็นมาจังหวัดเชียงราย

ตราประจำจังหวัด

ภาพที่ 2.1 ตราประจำจังหวัดเชียงราย

ที่มา : www.gettheplace.com [online]

(สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

คำขวัญประจำจังหวัด เหนือสุดในสยาม ชายแดน

สามแผ่นดินถิ่นวัฒนธรรมล้านนา ถ้ำคำพระธาตุดอยตุง

2.1.1 ประวัติความเป็นมาจังหวัดเชียงราย

จังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทย เป็นที่ตั้งของเมืองที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ตั้งแต่ยุคก่อตั้งอาณาจักรล้านนา อาทิ เมืองเชียงแสน เมืองเชียงราย เมืองเชียงของ เมืองเทิง หรือเมืองเทิง ปัจจุบันจังหวัดเชียงรายแบ่งการปกครองออกเป็น 18 อำเภอ มีแม่น้ำกก แม่น้ำอิง และแม่น้ำโขง เป็นแม่น้ำสายสำคัญท่าเลที่ตั้งของจังหวัดเชียงรายอยู่บริเวณรอยต่อระหว่าง 3 ประเทศ คือ ประเทศไทย ประเทศลาว และประเทศพม่า หรือรู้จักกันในนามของ

2.2 บริบทชุมชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

อำเภอแม่จันพระธาตุแก้วคุ้มบ้าน แม่น้ำจันคูเมือง ลันจี่หวานลือเลื่อง รุ่งเรืองวัฒนธรรม ข้อมูลทั่วไป พื้นที่551.0 ตร.กม. ประชากร 99,181 คน (พ.ศ. 2556) ที่ตั้ง ที่ว่าการอำเภอแม่จัน เลขที่ 4 หมู่ที่ 2 ตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย 57110 อำเภอแม่จัน (คำเมือง:) เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดเชียงราย ที่ตั้งและอาณาเขต 3 การแบ่งเขตการปกครอง 3.1 การปกครองส่วนภูมิภาค3.2 การปกครองส่วนท้องถิ่น เดิมชื่อ อำเภอเชียงแสน ต่อมาในปี 2482 ได้เปลี่ยนเป็น อำเภอแม่จัน ดังในปัจจุบัน

ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอแม่จันตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดเชียงราย ห่างจากอำเภอเมืองเชียงรายระยะทางประมาณ 28 กิโลเมตรตามทางหลวงแผ่นดิน

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่สาย และอำเภอเชียงแสน

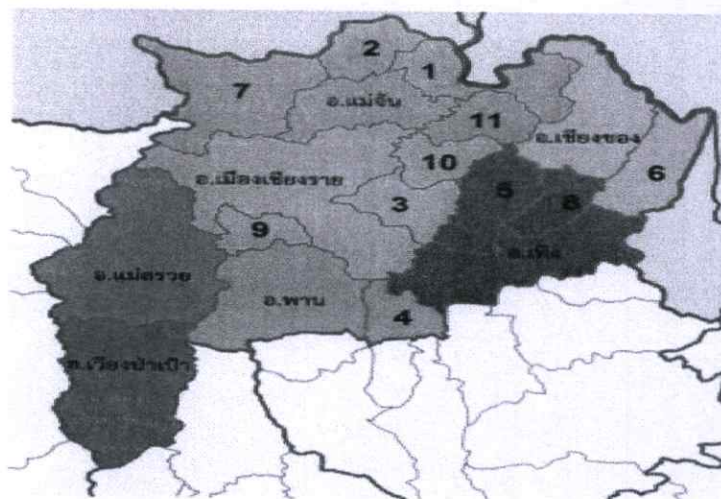
ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอเชียงแสน อำเภอดอยหลวง และอำเภอเวียงเชียงรุ้ง

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอเมืองเชียงราย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอแม่ฟ้าหลวง

อำเภอแม่จันแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 11 ตำบล 139 หมู่บ้าน ได้แก่

1. แม่จัน (Mae Chan) 14 หมู่บ้าน
2. จันจว้า (Chan Chwa) 11 หมู่บ้าน
3. แม่คำ (Mae Kham) 14 หมู่บ้าน
4. ป่าซาง (Pa Sang) 15 หมู่บ้าน
5. สันทราย (San Sai) 9 หมู่บ้าน
6. ท่าข้าวเปลือก (Tha K hao Plueak) 14 หมู่บ้าน
7. ป่าตึง (Pa Tueng) 22 หมู่บ้าน
8. แม่ไร่ (Mae Rai) 8 หมู่บ้าน
9. ศรีค้ำ (Si Kham) 10 หมู่บ้าน
10. จันจว้าใต้ (Chan Chwa Tai) 12 หมู่บ้าน
11. จอมสวรรค์ (Chom Sawan) 10 หมู่บ้าน

ภาพที่ 2.3 ภาพแสดงแผนที่ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ที่มา : www.gettheplace.com [online] (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

2.2.1 ประวัติความเป็นมาชุมชนเผ่าอาข่า

อาข่าเป็นใช้ชื่อเรียกชนกลุ่มตนเองว่าอาข่า ในประเทศจีนเรียกว่า ฮานีหรือโวน อาข่าสามารถแยกศัพท์ได้ดังนี้ อา แปลว่าขึ้น ข่า แปลว่าไกล ความหมายของคำว่าอาข่าคือ ห่างไกล ความขึ้น อาข่าชื่อนี้มาจากความเชื่อที่ว่า ถ้าอยู่ใกล้แม่น้ำมีโรคภัยไข้เจ็บมาก และจากตำนานของอาข่าที่เล่าสู่รุ่นหลังมา กล่าวว่า จากตำนานและแนวความเชื่อมีผลต่อที่อยู่อาศัย อาข่าจึงมักอยู่ดอยสูงๆ อาศัยอยู่เฉพาะในทวีปเอเชีย ประกอบด้วยประเทศต่าง ๆ ดังนี้ ประเทศไทย พม่า ลาว เวียดนาม และประเทศจีน ตามตำนานเล่าขานกันมาเดิมอาข่าอาศัยอยู่จีนเป็นแผ่นดินใหญ่ หรือที่อาข่าเรียกว่า ดินแดน จ่าตเหมี่

ชนเผ่าอาข่าเป็นแขนงหนึ่งของชนเผ่าธิเบต-พม่า ลักษณะรูปร่างเล็กแต่ลำสันแข็งแรง ผิวสีน้ำตาลอ่อนและกร้าน ผู้หญิงมีศีรษะกลม ลำตัวยาวกว่าหน้าอก และขา แขน และขาสั้นผิวกับผู้ชาย มีภาษาพูดมาจากแขนงชาวโล-โล คล้ายกับภู ภาษาลาหู่ (มุเซอ) และลีซู (ลีซอ) ไม่มีตัวอักษรใช้ วัฒนธรรมของคนอาข่าทำให้พวกเขามองชีวิตของคนในเผ่าเป็นการต่อเนื่องกัน เด็กเกิดมาเป็นประกันว่าเผ่าจะไม่สูญพันธุ์ พ่อโตขึ้นกลายเป็นผู้สร้างเผ่า และเป็นผู้รักษา “วิถีชีวิตอาข่า” ในที่สุดก็ตาย และกลายเป็นวิญญาณบรรพบุรุษคอยปกป้องลูกหลานต่อไป กฎต่าง ๆ เหล่านี้ครอบคลุมทุกคนในเผ่า ตั้งแต่ตื่นนอนจนถึงเข้านอน ตั้งแต่เกิดจน

1. การอพยพโยกย้ายของชนเผ่าอาข่าเข้าสู่ประเทศไทย อาข่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยซึ่งมีบรรพบุรุษพื้นเพเดิม อาศัยอยู่ ทางตอนใต้ของประเทศจีน และเมื่อประมาณ 110 กว่าปี อาข่าได้อพยพโยกย้ายเข้าสู่ประเทศไทยโดยมี 2 เส้นทาง คือ เส้นทางแรกอพยพจากประเทศพม่าแคว้นเชียงตุง เส้นทางที่สอง ชนเผ่าอาข่า ได้อพยพโดยตรงจากประเทศจีนโดยเดินทางผ่านบริเวณตะเข็บชายแดนพม่า และแม่น้ำโขงประเทศลาว และเข้าสู่ประเทศไทยโดยตรงที่อำเภอแม่สาย ปัจจุบันชุมชนอาข่าได้กระจุกกระจาย ตั้งชุมชนอยู่ในพื้นที่จังหวัดทางภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย คือ เชียงราย เชียงใหม่ ลำปาง แพร่ ตาก น่าน และ เพชรบูรณ์ สายตระกูลอาข่าที่อพยพเข้ามาในประเทศไทย มีทั้งหมด 5 พี่น้อง

คนที่ 1 ชื่อว่า "หูลอง" ชื่อภาษาไทยว่า "แสนอ่อนเรือน" มีบุตรชาย 3 คน ชื่อ ลองท่า/ ลองเท/ ลองโง๊ะซึ่งอาศัยอยู่ในเขตอำเภอแม่สรวย

คนที่ 2 ชื่อว่า "หู่ซ้อง" ชื่อภาษาไทยว่า "แสนพหรรम्म" มีบุตรชาย 3 คน ชื่อ ซ้องโง๊ะ/ ซ้องยอ / ซ้องกะซึ่งอาศัยอยู่ในเขตอำเภอแม่สรวย

คนที่ 3 ชื่อว่า "หู่โอะ" ชื่อภาษาไทยไม่ปรากฏ มีบุตรชาย 2 คน ชื่อ ก่าสโง๊ะ / ก่ายาซึ่งไม่ปรากฏว่าอาศัยอยู่ในเขตใดของประเทศไทย

คนที่ 4 ชื่อว่า "หู่หู่" ชื่อภาษาไทยไม่ปรากฏ มีบุตรชาย 1 คนคือ "ถู่เจ"

คนที่ 5 ชื่อว่า "หู่เจ" ชื่อภาษาไทยไม่ปรากฏ มีบุตรชาย 2 คน คือ เจหือ / เจถู่ โดยเจถู่ มีบุตร 3 คน คือถู่แซ หรือนายแสนใจ / ถู่ก่อ หรือ นายหล้า และถู่เมียะ

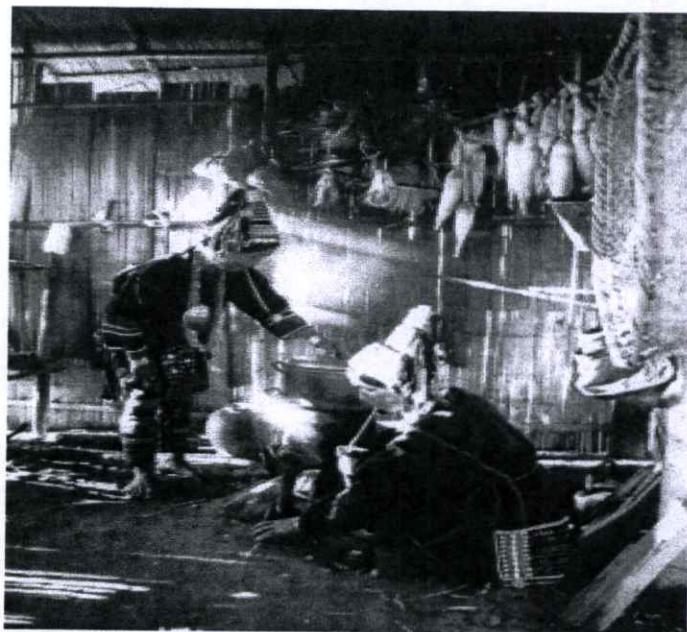

ภาพที่ 2.4 ภาพแสดงชนเผ่าอาข่า

ที่มา : www.gettheplace.com [online] (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

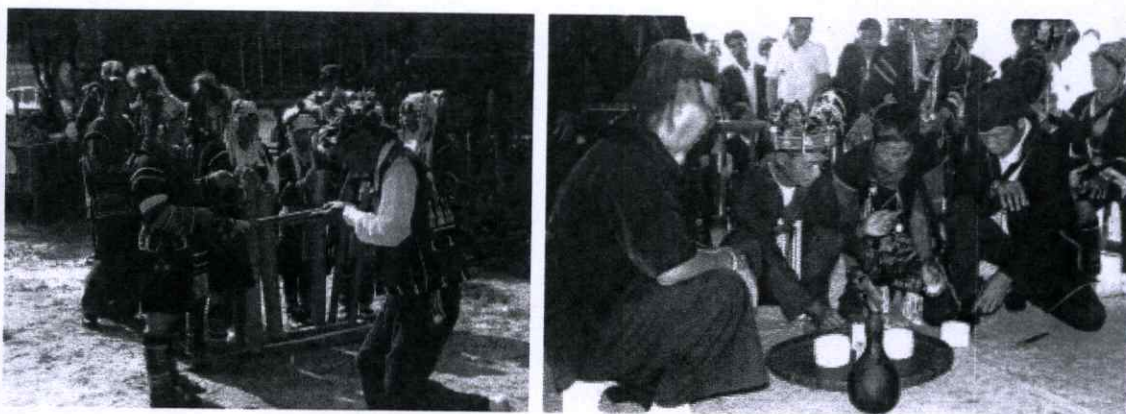
ภาษาของเผ่าอาข่า ภาษาอาข่าจัดอยู่ในสาขา ยี (โลโล) ของตระกูลพม่า-ทิเบต มีภาษาพูด แต่ไม่มีภาษาเขียน ลักษณะบ้านเรือน อาข่านิยมปลูกบ้านที่มีความสูงประมาณ 3,000-4,000 ฟุตจากระดับน้ำทะเล ที่ตั้งหมู่บ้านเป็นภูเขาสูงกลางที่ล้อมรอบด้วยภูเขาสูง เชื่อว่าจะทำให้ชาวบ้านอยู่กันอย่างร่มเย็นเป็นสุข เลี้ยงสัตว์ดีพืชผลในไร่อุดมสมบูรณ์หมู่บ้านจะต้องมีพื้นที่กว้างขวาง เพียงพอสำหรับเด็ก ๆ วิ่งเล่น และใช้เป็นที่ชุมนุมของชาวบ้านในพิธีกรรมหรืองานฉลองต่าง ๆ ได้ด้วย บ้านอาข่า จะยกพื้นสูงจากพื้นดินประมาณ 1 เมตร มีบันได 3 -5 ชั้น บ้านสร้างด้วยไม้ไผ่มีเสาเป็นไม้เนื้อแข็ง ฝาบ้านทำด้วยฟากไม้ไผ่ หลังคามุงด้วยหญ้าคาที่คลุมยาวลงมาจนเกือบถึงพื้นดินไม่มีหน้าต่าง มีเตาไฟ 2 เตาสำหรับปรุงอาหาร และสำหรับต้มน้ำชาไว้เลี้ยงแขก

การแต่งกายอาข่าใช้ผ้าฝ้ายทอเนื้อแน่นย้อมเป็นสีน้ำเงินเข้มและสีดำ หญิง สวมเสื้อตัวสั้น กระโปรงพลีทสั้น ผ้าคาดเอวและผ้าพันน่อง ห้อยคอด้วยลูกปัด มีจุดเด่นที่หมวก ประดับด้วยลูกปัดหลากสี ความแตกต่างของหมวก อยู่ที่หญิงวัยเด็ก วัยรุ่น สวมหมวกทรงกลม หากแต่งงานแล้วจะสวมหมวกทรงสูง ผู้ชาย สวมเสื้อคอกลมแขนยาว กางเกงขาก๊วย สีเดียวกัน

ภาพที่ 2.5 ภาพแสดงวิถีชีวิตชนเผ่าอาข่า
ที่มา : www.gettheplace.com [online] (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

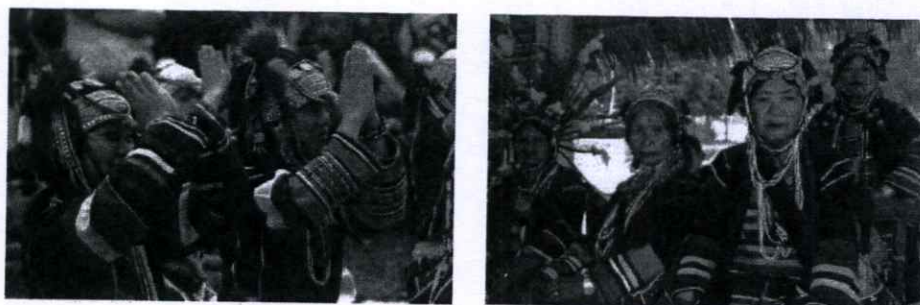
วัฒนธรรม ประเพณีครอบครัวอาข่าเป็นแบบครอบครัวขยายอยู่ร่วมกันหลายครอบครัว หนุ่มสาวอาข่ามีอิสระในการเกี่ยวพาราตีและการเลือกคู่ครอง หากแต่งงานแล้ว ผู้หญิงจะเป็นสมาชิกคนหนึ่งในครอบครัวของผู้ชายและมานับถือผีฝ่ายสามี

ภาพที่ 2.6 ภาพแสดงวิถีชีวิตชนเผ่าอาข่า
ที่มา : www.gettheplace.com [online] (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

ศาสนา พิธีกรรมและความเชื่อ ชาวอาข่าอาข่าไม่มีคำว่า “ศาสนา” แต่มีคำว่า “บัญญัติอาข่า” ซึ่งครอบคลุมไปถึงขนบธรรมเนียมประเพณีและพิธีการทุกอย่างในการดำเนินชีวิต มีความเชื่อในเรื่องผี โชคลาง และการเสียดาย เป็นที่สุด ผีหรือ “แทนะ” ได้เข้ามามีบทบาทในวิถีชีวิตของชาวอาข่า มีผีดี เช่น ผีบรรพบุรุษคอยให้ความคุ้มครอง ส่วนผีร้าย มักจะเป็นผีตายทั้งกลม ผีตายโหงผีป่า

และผีน้ำ ซึ่งชอบทำให้คนเจ็บป่วย เหตุนี้เองอาช่าจึงไม่นิยมต่อน้ำเข้าหมู่บ้าน และไม่ชอบอาบน้ำ ส่วนผีป่านั้นจะชอบหลอกหลอนคนและทำร้ายคนในป่า พิธีกรรมของอาช่ามีอยู่ด้วยกัน 9 พิธี ได้แก่ พิธีขึ้นปีใหม่พิธีเกี่ยวกับการเกษตรก่อนลงมือทำไร่ พิธีทำประตูหมู่บ้าน พิธีบวงสรวงผีใหญ่ พิธีเลี้ยงผีบ่อน้ำ เพื่อความอุดมสมบูรณ์ของพืชไร่ พิธีไล่ชิงช้า เพื่อระลึกถึงเทพธิดาผู้ประทานความอุดมสมบูรณ์ให้แก่พืชผลที่กำลังงอกงาม พิธีกินข้าวใหม่จัดขึ้นเพื่อฉลองรวงข้าวสุกและขอบคุณต่อผีไร่ พิธีไล่ผีออกจากหมู่บ้าน พิธีเลี้ยงผีบรรพบุรุษ

ภาพที่ 2.7 ภาพแสดงวิถีชีวิตชนเผ่าอาช่า

ที่มา : : www.gettheplace.com [online] (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

2.2.2 ลักษณะทางสังคมของเผ่าอาช่าอันเกี่ยวเนื่องกับประเพณีและวิถีชีวิต

2.2.2.1 การเกิด เด็กอาช่าที่เกิดมา จะเป็นที่เฝ้าดูของพ่อและแม่ว่าจะเป็นผู้ชายหรือหญิง ถ้าลูกที่เกิดมาเป็นชายก็จะสร้างความภาคภูมิใจให้กับผู้เป็นพ่อ เนื่องจากตามความเชื่อ ของอาช่า เด็กชายเท่านั้นผู้ซึ่งจะสืบทอดตระกูลของพ่อ และถ้าพูดถึงเรื่องการเกิดในชนเผ่าอาช่า หรือแม่กระทั่งชนเผ่าอื่นที่อาศัยอยู่บนดอยสูง ซึ่งมีหมอตำแยของชุมชน อาช่าเรียกว่า"หย่าฉีอ่ามา" โดยใช้ภูมิปัญญาและวัสดุอุปกรณ์ที่หาง่ายในท้องถิ่น เช่นใช้ไม้เหยียดที่คมกลีบ แทนกรรไกรในการตัดสายสะดือของเด็ก ซึ่งปราศจากเชื้อโรค

ภาพที่ 2.8 ภาพชนเผ่าอาช่า อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย

ที่มา : www.gettheplace.com [online]

(สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

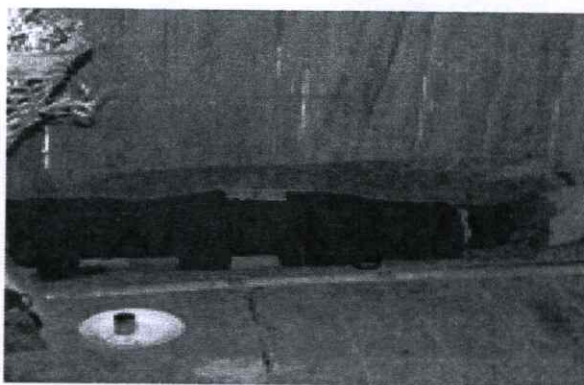
สมัยก่อนการเกิดลูกของคนอาข่า ถ้าหากผู้ที่กำลังจะเกิดลูกนั้นเป็นลูกสะไภ้ของบ้าน เขาจะไม่ให้เกิดลูกในบ้านของตัวเอง จะต้องไปเกิดลูกอีกบ้านหนึ่ง ที่เขาสร้างไว้ให้สำหรับเป็นที่พักของสะไภ้ และถ้าหากเป็นลูกสาวของเจ้าของบ้านก็จะให้เกิดลูกในบ้านของตัวเอง แม่ก็จะต้องนำเด็ก มานั่งบนเก้าอี้กึ่งตัวที่ตั้งไว้ตรงเสาเอกของบ้าน และหมอต้าแยก็จะแกะไข่มุให้แม่เด็กกินฟองหนึ่ง เนื่องจากคนอาข่าเชื่อว่า ไข่มุสามารถบรรเทาอาการเจ็บ และจะช่วยไม่ให้เลือดไหลออกมาก นอกจากนั้นก็จะเอาจับบั้งของผู้หญิง คนอาข่าเรียกว่า "เจ่วจ่อง" มารัดที่หน้าท้องของแม่ ซึ่งถือว่าเป็นวิธีการรักษาโรคอย่างหนึ่งเหมือนกัน การรัดหน้าท้องจะช่วยแก้อาการหน้ามืดหรือเป็นลมของแม่เวลาคลอดลูกใหม่ ๆ ส่วนแม่ก็จะเอาหมวกของอาข่ามาใส่ให้เด็ก หลังจากนั้นก็จะนำเด็กมาทำพิธีตั้งชื่อและรับขวัญเด็ก หลังจากนั้นภายใน 9-10 วันหลังคลอดเขาก็จะไม่ให้แม่และเด็กออกไปไหนเลยจะต้องอยู่ที่บ้านซึ่งคนอาข่าเขาจะเรียกว่าอยู่ กรรม (หย่าสี่สองเออ) เมื่อถึงวันที่สายสะดือของเด็กหลุดแล้วและเก็บสายสะดือได้โดยไม่หายก็ต้องนำไปฝังไว้ที่หลุมฝังกระดูกด้วย

หลังจากนั้นแม่ก็จะพาลูกไปเยี่ยมบ้านของญาติพี่น้องภายในหมู่บ้าน เป็นการพาลูกไปรู้จักกับคนในหมู่บ้านเป็นครั้งแรกจากนั้น10วันแม่ก็ต้องพาลูกออกไปเที่ยวนอกหมู่บ้าน และระหว่างทางกลับบ้านหากลูกเป็นผู้หญิงก็ต้องเก็บใบไม้มาบ้านหนึ่งใบด้วย และถ้าหากเป็นผู้ชายก็ต้องเก็บยอดใบไม้มาด้วย ซึ่งถือเป็นการบอกสถานภาพว่า ลูกของเขาเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย

การตั้งชื่อให้เด็ก

เมื่อเด็กเกิดมาวันแรกเขาก็จะนำเด็กไปทำพิธีตั้งชื่อ พร้อมกับการทำพิธีรับขวัญเด็ก โดยมีหมอต้าแยเป็นคนทำพิธีและตั้งชื่อให้หลักการตั้งชื่อของคนอาข่า การตั้งชื่อของเด็กจะต้องเอาคำลงท้ายของชื่อพ่อมาตั้งเป็นชื่อตัวแรกของลูกเสมอ และเมื่อทำพิธีตั้งชื่อลูกเสร็จ เขาก็จะไม่ให้พ่อแม่บอกกับใครว่าเด็กชื่ออะไรเป็นเวลา 9-10 วัน เพราะเขาเชื่อว่าถ้าหากบอกไปลูกก็จะตกใจและร้องไห้ด้วย

2.2.2.2 การตาย คือการเปลี่ยนภพจากโลกมนุษย์ไปสู่ปรโลกอันเป็นที่สถิตยของวิญญาณบรรพชน หากได้ทำพิธีการต่าง ๆ อย่างถูกต้อง วิญญาณผู้ตายจะไม่เป็นอันตราย แต่จะช่วยคุ้มครองลูกหลานให้สืบเผ่าพันธุ์ให้เจริญรุ่งเรืองต่อไป ทนที่ที่มีคนตาย สมาชิกครอบครัวจะจัดการอาบน้ำศพ และแต่งตัวให้ด้วยเสื้อผ้าชุดใหม่ ซึ่งได้จัดเตรียมไว้แล้ว ใส่เหรียญเงินในปากพร้อมกับแจ้งให้ผู้ตายนำไปซื้อสิ่งของที่ต้องการ และจึงมัดศพด้วยผ้าดำ คลุมด้วยผ้าแดงอีกชั้นหนึ่ง ตั้งศพเรียบร้อยแล้วจึงมีการร่ายชื่อบรรพบุรุษจนครบสายเป็นครั้งแรกที่ชื่อผู้ตายได้อยู่ในสายนี้ด้วย การรายนี้อาจทำโดยบุตรชายซึ่งหากทำไม่ได้ก็เชิญ "พินา" หมอสวดของอาข่ามาช่วย มีการสวดศพทุกคืนจนกว่าจะนำไปฝัง ญาติมิตรที่มาฝังศพก็จะตั้งบ่อนการพนันบ้าง ร้องให้คร่ำครวญหรือร้องเพลงพรรณนาไว้อาลัย และทำพิธีไสยศาสตร์ต่าง ๆ กันไปตามระเบียบ

ภาพที่ 2.9 ภาพการแสดงการจัดการอาบน้ำศพ และแต่งตัวให้ด้วยเสื้อผ้าชุดใหม่ที่
ที่มา : www.gettheplace.com [online] (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

งานศพ

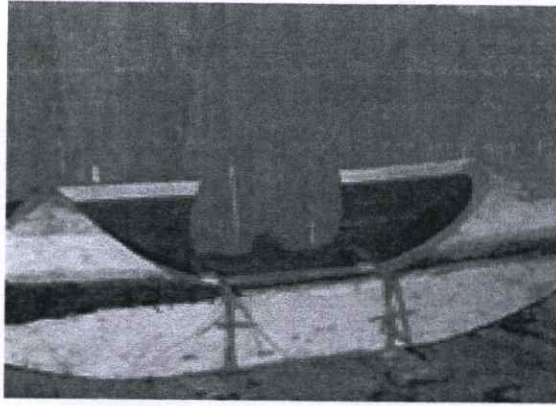
พิธีก่อนนำไปฝังนี้จะต้องเชิญหมอมือทำในบ้านที่ตั้งศพหมอมจะต้องสวดมนต์เวทย์ของอาช่าถึง 3 วัน 2 คืนโดยไม่มีการผิดพลาดเลย เวทย์นี้มีบทบอกวิธีไปสู่สัพพรายภพแก่วิญญาณผู้ตายอย่างละเอียด หากเป็นศพผู้อาวุโสที่สำคัญ จะต้องฆ่าควายอย่างน้อย 1 ตัวบูชาขวัญ หมอมือชั้นอาจารย์ (พินา) เท่านั้นจึงสามารถป่าวเรียกหมู่ภูตตลอดจนวิญญาณผู้ตายมาช่วยในการแหงควายให้ถูกวิธี ขณะที่แหงจะต้องใช้ชายฉกรรจ์หลายคนช่วยกันจับปากควายอ้า และกรอกน้ำเพื่อมิให้ควายส่งเสียงร้อง แล้วจึงกลบหัวควายด้วยแกลบเมื่อฆ่าเสร็จ

พิธีฝัง

ชายในหมู่บ้านจะช่วยกันหามโลงศพไปยังสุสาน ขณะที่หามโลงออกพันชายคาบ้านจะต้องตั้งหล้าสักกำมือมาเหน็บไว้กับเชือกมัดปิดลงกับโลงซึ่งเป็นสัญลักษณ์ว่า เป็นบ้านของคนตาย เมื่อกลบหลุมเรียบร้อยก็จะวางเครื่องใช้ส่วนตัวของผู้ตาย เช่น กล้องสูบยา ถ้วยชา น้ำเต้าและเครื่องมือหากินไว้บนหลุม ที่หัวหลุมปิดไม้ง่ามเพื่อแทนยามบรรจุห่ออาหารไว้ให้ผู้ตายด้วย เมื่อเสร็จพิธีกลับถึงบ้านครอบครัวผู้ตายกินอาหาร มื้อส่งวิญญาณ เพื่อย้ำให้ผู้ตายตระหนักว่า บัดนี้มีเขตชั้นที่อันละเมียดไม่ได้ระหว่างภพคนเป็นกับคนตาย เขาต้องไม่มารบกวนคนที่มีชีวิตอยู่ อีกหนึ่งปีต่อมา จึงมีพิธีเชิญวิญญาณกลับมาคุ้มครองลูกหลาน เช่นเดียวกับบรรพชนคนอื่น ๆ

ตายไม่ดี

ตายแบบที่อาช่าถือว่าไม่ดีมี 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ ตายโหงกับตายโดยไม่มีทายาทสืบสกุล การตายโหงต้องทำพิธีล้างบาปหรือขอขมาลาโทษเทพหรือผีเสียก่อนจึงจะนำศพไปฝังในสุสานของหมู่บ้านได้ แต่ก็มีกรตาย 3 ชนิดที่ห้ามฝังในสุสาน จะต้องจัดการฝังในที่ที่ถึงแก่ความตายนั่นเอง คือ ตายเพราะถูกเสือกัด จมน้ำตาย และผีตายตาย หลุมจะต้องขุดลึกเป็นพิเศษเพราะจะต้องฝังสุนัขไว้บนศพเพื่อกันไม่ให้ผีออกมาอาละวาดร้องโหยหวนส่วนการตายโดย ไม่มีทายาทสืบสกุลนั้นก็ประกอบพิธีในบ้านคล้ายตายธรรมดาผิดกันแต่จะต้องเจาะข้างๆฝาหน้าต่างออกจากบ้าน ออกทางประตูไม่ได้ และเนื่องจากไม่มีผู้ใดจะคอยบูชาบรรพบุชชอีกต่อไปแล้ว ก็ต้องรื้อศาลออกไปโยนทิ้งเสียในป่าขณะที่ฝังศพ

ภาพที่ 2.10 ภาพแสดงวิถีชีวิตการประกอบพิธีการ การฝัง

ที่มา : www.gettheplace.com [online] (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

ผู้นำไปทิ้งต้องร้องบอกบรรพชนว่า ในเมื่อท่านไม่ปกป้องรักษาลูกหลานที่นี้ก็ไม่ใครเช่นไหว ท่านแล้ว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอาช่าถือธรรมเนียมหน้าที่ในครอบครัวรุนแรงเพียงใด อาช่าจะไม่พูดถึงความตายในเวลาปกติ หรือทำสิ่งที่เขาเชื่อว่าอาจเรียกวิญญาณคนตายกลับมาเข้าร่างอีกได้ เช่น เคาะโลงใกล้ๆศพ ผิวปากในท้องหรือคู่ครองเอ่ยชื่อไสยศาสตร์ของผู้ตาย ถือว่าเมื่อมีชีพอยู่ก็ไม่พึงพะวงกับความตาย และเมื่อจากโลกนี้ไปแล้วก็ไม่พึงกลับมาวุ่นวายอีก

2.2.2.3 การละเล่น อาช่าเป็นชาวเขาที่มีการใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย หาเข้ากินค้ำ เวลาไปทำไร่ หลังจากที่พักจากประตูหมู่บ้าน ก็จะมีการร้องเพลงไปด้วยผู้ชายจะร้องว่า โอ้เรา เวลาไปไร่ หรือไปทำอะไรก็รู้สึกเหงาเหลือเกิน เราอยากได้คนๆหนึ่ง มาอยู่กับเรา จะได้หายเหงา และเมื่อไปถึงไร่ของตนเองก็จะร้องเพลงโต้ตอบกับฝ่ายผู้หญิง โดยฝ่ายหญิงอาจทำไร่อยู่คนละฝั่งกับฝ่ายชาย เวลาจะกลับก็ล่ำลากันด้วยเสียงเพลง แล้วจะนัดกันตอนกลางคืน ที่ลานวัฒนธรรม ซึ่งเป็นชีวิตที่มีสีสันมากแต่สมัยนี้การใช้ชีวิตแบบนี้เริ่มหาดูได้ยาก เนื่องจากการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเขา สิ่งเหล่านี้ก็เลยถูกกลืนไป เหลือเพียงแต่คำบอกเล่าของคนเฒ่าคนแก่ในชุมชน

การละเล่นของเผ่าอาช่าแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

- การละเล่นในพิธีกรรม ได้แก่ ลูกข่าง (ฉ่อง) เป็นการละเล่นของอาช่าที่เล่นในช่วงที่มีพิธีกรรม หรือประเพณีเท่านั้น จะมีปีละครั้ง การละเล่นลูกข่างเป็นการละเล่นที่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน และเป็นการละเล่นของผู้ชาย โดยเมื่อถึงวันที่มีพิธีกรรมผู้ชายจะออกจากบ้านตั้งแต่เช้าเพื่อจะไปตัดไม้เนื้อแข็งมาทำเป็นลูกข่าง เมื่อกลับมาถึงบ้านก็จะเริ่มทำลูกข่างโดยเหลาปลายไม้ให้ปลายแหลมๆ บางคนจะใส่เหล็กตรงปลาย เพื่อให้ลูกข่างหมุนได้นาน จากนั้นก็จะมาเล่นกัน โดยแบ่งเป็นสองฝ่ายๆละกี่คนก็ได้จากนั้นก็เล่นกัน

ภาพที่ 2.11 การละเล่นของเผ่าอาฮา

ที่มา : www.gettheplace.com [online] (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

- ไล่ชิงช้า (หล่าเผื่อปีเออ) ประเพณีไล่ชิงช้า เป็นประเพณีที่จัดขึ้นช่วงประมาณปลายเดือนสิงหาคม ต้นเดือนกันยายนของทุกปี หลังจากที่ทำการเพาะปลูกข้าว หรือข้าวโพดเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยชิงช้าที่ทำจะมี 3 ลักษณะคือ ชิงช้าใหญ่ที่ชาวบ้านร่วมกันสร้างขึ้น (หล่าเผื่อ) ชิงช้าหมุน (กาลาหล่าเผื่อ) และชิงช้าขนาดเล็กที่สร้างไว้หน้าบ้านของแต่ละครอบครัว (เออเลอ) ประเพณีไล่ชิงช้า เป็นประเพณีที่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน และเป็นโล้เพื่อเร่งผลผลิตต่าง ๆ ที่เพาะปลูกให้เจริญงอกงาม

ภาพที่ 2.12 การละเล่น ไล่ชิงช้า

ที่มา : www.gettheplace.com [online] (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

การเต้นรำ (บ่อฉ่องตูเออ) จะเล่นในช่วงที่มีพิธีกรรม หรือประเพณีเท่านั้น โดยทั้งชาย และหญิงจะแต่งกายด้วยชุดประจำเผ่าที่งดงาม แล้วมารวมตัวกันที่ลานหมู่บ้าน หรือที่ ๆ มีพื้นที่กว้างขวาง โดยจะมีอุปกรณ์ที่ใช้ในการเต้นรำดังนี้ กลองที่ทำมาจากไม้ หนึ่งว้าว-กวาง (ถ่อง) ฆ้อง (โบวโล) ฉิ่ง (แจและ) และกระบอกไม้ (บ่อฉ่อง) สำหรับลักษณะการเต้นก็มีหลายแบบด้วยกัน เต้นเป็นวงกลมโดยทุกคนจะเต้นเป็นจังหวะตามเสียงกลอง โดยจะเต้นจากด้านซ้ายไปยังด้านขวาอย่างพร้อม เปรียงกัน

เต้นแบบบราวกระทบไม้ เป็นการเต้นที่เน้นในเนื้อของจังหวะ โดยผู้หญิงจะมีกระทบไม้ไม้สำหรับกระทบไม้แล้วให้ เกิดเสียงดัง และผู้ชายก็อาจเต้นเป็นวงกลมล้อมรอบผู้หญิงก็ได้

ภาพที่ 2.13 ภาพการละเล่นอาฮาเผ่าอาฮา

ที่มา : www.gettheplace.com [online] (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

สะบ้า(ฮะเบอฉ่อเออ) การเล่นสะบ้าจะนิยมเล่นกันในช่วงที่มีงานประเพณี หรืออยู่กรรม เพราะชาวบ้านจะมีเวลาว่างจึงหันมาเล่นสะบ้า การละเล่นสะบ้าเป็นการละเล่นของผู้หญิง โดยจะเก็บผลสะบ้าจากป่ามาแล้วเล่นกัน สะบ้าจะเป็นการเล่นเป็นทีม

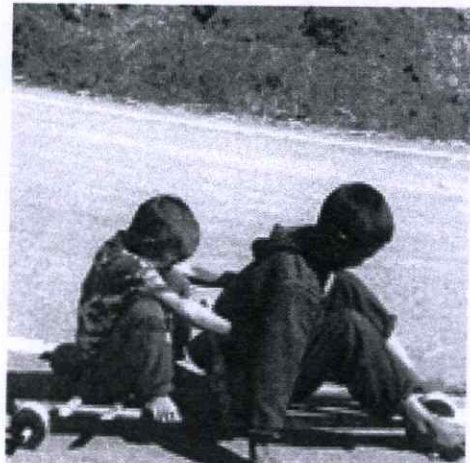
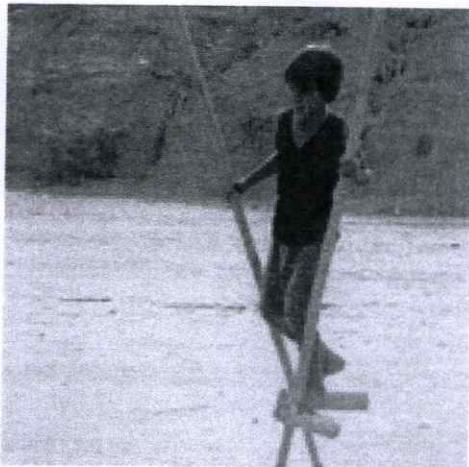
ภาพที่ 2.14 ภาพการละเล่นอาฮาเผ่าอาฮา

ที่มา : www.gettheplace.com [online]
(สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

การเล่นทั่วไป ได้แก่ สามล้อ (ลาหล้อ) การเล่นสามล้อถึงแม้เป็นการเล่นที่หาต้นกำเนิดไม่ได้ แต่เป็นการเล่นที่เด็กอาช่า นิยมเล่นกันมาก โดยเมื่อต้องการทำสามล้อก็จะไปหาตัดท่อนไม้ที่มีขนาดใหญ่พอสมควร มา 3 ล้อ จากนั้นก็ตัดไม้มามัด หรือตอกให้แน่น โดยข้างหน้าจะมีเพียงล้อเดียว และข้างหลังมี 2 ล้อ ทุกอย่างพร้อมแล้วก็สามารถนำมาเล่นได้เลย ส่วนในเรื่องของความเร็วเด็ก ๆ จะใช้เปลือกไม้ชนิดหนึ่ง นำเปลือกไม้มาแล้วทุบ หรือทำให้ละเอียดแล้วทาบริเวณล้อ เพราะเปลือกไม้ชนิดนี้จะเหนียว และลื่น ซึ่งจะทำให้สามล้อวิ่งได้เร็ว อีกทั้งยังเอาเปลือกไม้เหล่านี้มาดองเก็บไว้ในขวดพลาสติก เพื่อเอาไว้ใช้ในคราวต่อ ๆ ไป อีกทั้งเด็กอาช่าชอบไปกัดเปลือกไม้แล้วเคี้ยวๆ ให้ละเอียด จากนั้นเอามาแปะที่ล้อ การเล่นสามล้อ (ลาหล้อ) ด้วย

การแข่งขันสูบยา (ห่อฉี่ห่อถ่าเออ) เป็นการเล่นของผู้อาวุโสที่สูบยาขึ้น โดยเวลาว่างๆ ผู้อาวุโสจะมารวมตัวกันแล้วสูบยาขึ้นให้แดงที่สุด จากนั้นก็มีการทาย ปัญหาเล่น หลังจากทายปัญหาเสร็จแล้ว มาลองสูบดูว่าของใครยังดับ ถ้าดับถือว่าคนนั้นแพ้ แต่ถ้าของใครยังไม่ดับก็จะถือว่าชนะ นี่ก็เป็นการเล่น ของคนแก่ยามที่ว่างๆ

ปั้นถ้วย (อู่หมาแต่เออ) เด็กจะขุดดินเหนียวมาแล้ว เอาตอกตำลงตรงกลางดินเหนียวให้เป็นรู และลักษณะคล้ายๆ กับถ้วย แล้วเด็กก็จะใส่น้ำลงไป เป็นการเล่นของเด็ก ที่ต้องใช้ในพิธีกรรม คือจะต้องสวดคาถาเวลาที่คนแก่เสียชีวิตลง ฉะนั้นถือเป็นการเล่น ที่มีความสำคัญมากของอาช่า

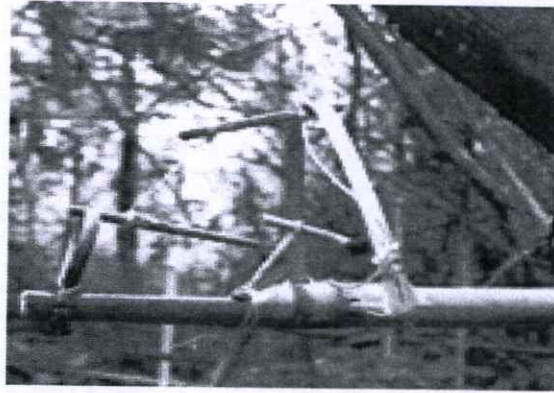
ภาพที่ 2.15 การการเล่นชนเผ่าอาช่า

ที่มา : www.gettheplace.com [online] (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

2.2.2.4 การล่าสัตว์ อาช่าเป็นชนเผ่าที่มีความรอบรู้และเชี่ยวชาญในเรื่องของการล่าสัตว์ เพื่อนำมาประกอบเป็นอาหาร ซึ่งนอกจากการล่าสัตว์แล้วยังมีการทำกับดัก เพื่อให้ สัตว์ มาติดกับ การทำกับดักสัตว์ของอาช่า โดยส่วนมากจะทำในช่วงระหว่างเดือนเมษายน ถึงเดือนธันวาคม กับดักที่อาช่านิยมทำกันมีดังนี้

(1) ที่ตักนก (หล่อทอ้งเออ, สำโตทอ้งเออ) การตักนกเป็นวิถีชีวิตของอาช่าที่นิยมไขกันมาก เพื่อนำมาประกอบเป็นอาหาร โดยใช้ตักแต่ (อ่าโห๊ะ) และแมลงเม่า (อ่าอี้) เป็นเหยื่อล่อให้นก

ทุกชนิดมาติดกับดัก โดยจะนำแมลงมาติดไว้กับตัวกับดัก และให้แมลงเดิน เมื่อนกเห็นแมลงเดิน ก็จะบินเข้ามาเพื่อจะมากินแมลงก็จะทำให้ติดกับดัก ดินออกไม่ได้ และจะตายในที่สุด การดักโดยใช้หนอนไม้ไผ่ จะดักทิ้งเอาไว้ได้นานหลายวัน ต่างกับการดักโดยใช้แมลงเม่า ไม่สามารถดักทิ้งไว้ได้หลายวัน เพราะตอนกลางคืน อาช่าเชื่อว่าผีจะไปติดกับดักเพราะกลางคืนของเราเป็นกลางวันของผี ผีจึงออกมาหากิน อาช่าจึงเกรงกลัวและเป็นความเชื่อว่า ที่มีมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ

ภาพที่ 2.16 ภาพอุปกรณ์การดักนกชนเผ่าอาช่า
ที่มา : www.gettheplace.com [online]
(สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

(2) แร้ว (เลาะจู่ทองเออ -อาช่า, แฮ่ว-คำเมือง) สามารถดักได้ทุกช่วงเวลา แต่ก่อนที่จะเริ่มทำกับดักชนิดนี้ ต้องมีการนับวันฤกษ์ของตนเองว่าวันไหนทำได้บ้าง อาช่าเรียกว่า “นองหมื่อ” และไม่ทำกับดักในวันเกิดของตนเอง เช่น วันเสื่อ วันแกะ ฯลฯ เพราะอาช่าเชื่อว่าถ้าทำกับดักในวันเกิดของตน วิญญาณจะนั่งเฝ้าอยู่ที่นั่น นกหรือไก่ป่า จะไม่กล้าเข้ามาติดกับดัก เลาะจู่จะมีทั้งขนาดใหญ่ และเล็ก แล้วแต่ว่าจะนำไปใช้ดักกับนกชนิดใด การทำกับดัก โดยใช้เลาะจู่ จะใช้ดักเฉพาะสัตว์ปีกที่หากินตามพื้นดินเท่านั้น เช่น ไก่ป่า เป็นต้น

ภาพที่ 2.17 ภาพการดักสัตว์ชนเผ่าอาช่า
ที่มา : www.gettheplace.com [online]
(สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

(3) ยาตุ่มเดอเออ ยาตุ่มเป็นกับดักที่ใช้ดักสำหรับตุ่น (โอผี) หรือสัตว์ที่ชอบหากินตามกอไผ่ เพราะยาตุ่มจะนิยมทำไว้บริเวณกอไผ่ โดยจะใช้ท่อนไม้ที่มีขนาดใหญ่พอสมควรมาดักไว้ วิธีการดักก็จะเป็นแบบยกปลายไม้ให้สูงขึ้น แล้วลือคไว้ข้างบน และข้างล่างจะมีการทำเป็นร่องและเอากระดูกของสัตว์เป็นเหยื่อ มาวางไว้ข้างในที่เป็นร่องๆ เวลาสัตว์มาก็จะเห็นกระดูก แล้วจะเข้ามากินกระดูกจนเหยียบกับดัก ไม้ท่อนใหญ่ก็จะตกลงมาทับสัตว์ตัวนั้นก็จะทำให้สัตว์ตาย ในการทำกับดักประเภทยาตุ่มเดอเออ ต้องนับวันฤกษ์เหมือนกัน เอาวันที่ดีของครอบครัว วันที่ในนี้ คือ ไม่ใช่วันเกิดของคนทำ แต่เป็นวันเกิดของคนในครอบครัว ส่วนวันที่มีคนตายถือว่าเป็นวันที่ไม่ดี เช่นตายโหง (คือไม่ได้ตายโดยธรรมชาติ) อาช่าจะไม่นิยมทำอะไรในวันนั้น ๆ และก่อนที่จะทำกับดัก (คือวันที่ขุดดิน, ลงเสาฯ) จะต้องไม่ร่วมประเวณีกับภรรยาของตน เพราะจะทำให้ไม่ศักดิ์สิทธิ์ การทำกับดักโดยใช้ยาตุ่มนิยมทำกันหลังจากการเพาะปลูกข้าวจนถึงประเพณีปีใหม่

ภาพที่ 2.18 ภาพการดักสัตว์ชนเผ่าอาช่า
ที่มา : www.gettheplace.com [online]
(สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

(4) ยาตุ่มเจ้าหะจะ จะต่างกับการทำยาตุ่มตามกอไผ่ ตรงที่ต้องทำการล้อมรั้วไว้เป็นบริเวณกว้าง เปิดช่องให้สัตว์เดินเข้าไป และจะทำช่องว่างตามรั้ว เป็นลักษณะของไม้ขนาดใหญ่ ผูกเชือกในระดับที่เท้าสัตว์เดินไปกระดูก แล้วไม้ใหญ่ จะล้มทับตัว การทำกับดักประเภทยาตุ่มเจ้าหะจะก่อนที่จะทำต้องไม่ร่วมประเวณีกับภรรยาของตน เพราะอาช่าเชื่อว่าก่อนที่จะทำกับดัก ถ้าร่วมประเวณีกับภรรยาของตนแล้ว สัตว์ป่าจะไม่มาติดกับดัก ฉะนั้นต้องจะเตรียมตัวอย่างดี ก่อนที่จะทำกับดักจะมีการทำพิธี โดยใช้ ไข่ , ข้าว , ขา , ขิง โดยทำพิธีกันอันแรกที่ทำโดยทำบุญหรือขอขมาเจ้าป่าเจ้าเขา โดยพูดว่าที่ตรงนี้บริเวณนี้เป็นที่หาอาหารกันเพื่อที่ความอยู่รอดของพวกเรา ขอให้เจ้าป่าเจ้าเขา ช่วยให้สัตว์ป่ามาติดกับดักด้วยเถอะไม่ขอสัตว์ที่มีขนาดใหญ่ ขอให้ได้สัตว์เล็ก ไม่ขอสัตว์ที่อ้วน ขอให้ได้สัตว์ที่ผอม(ชะง่า ชะต้อ ซาปือ ซาเยะ มาเดและ ยอฮือมาเงอะ ยอหย่า ยอชามาเงอะยอแจ บีแหะหละ อาช่า)

ภาพที่ 2.19 ภาพการดักสัตว์ชนเผ่าอาข่า

ที่มา : www.gettheplace.com

(สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

(5) หล่อเพอท่องเออ นิยมทำในช่วงเดียวกับ ยาคุ่มเดอ การดักสัตว์โดยวิธีนี้จะใช้ดักสัตว์ที่มีขนาดใหญ่ เช่น กวาง , หมูป่า, เสือ ฯลฯ โดยก่อนจะต้องนับวันฤกษ์ วันดีของครอบครัวและไม่ร่วมประเพณีกับภรรยาของตนก่อนวันทำกับดัก วันที่ทำก็ให้ขุดหลุมสำหรับจะฝังเสา เวลาฝังก็ไม่ควรให้เงาของตนเข้าไปตรงหลุม เพราะอาข่าถือว่าไม่ศักดิ์สิทธิ์ วิธีทำก็จะไปตัดไม้ที่มีขนาดใหญ่พอสมควรมา ก่อนจะต้อง ล้อมรั้วข้างๆออกไปกว้างๆ และเว้นที่ว่างให้สัตว์ป่าเข้ามา ส่วนไม้ที่ปักไว้ข้างนอกรั้วแล้วโดยเอาปลายลงมาข้างในจากนั้นก็นำเชือกที่ทนไม่ขาดง่าย เช่น ต้นปอ (หย่อค้อง-อาข่า) แล้วเอามาทำเป็นวงไว้ และเมื่อสัตว์มาเหยียบในวงปลายไม้ที่ปักไว้รวมทั้งไม้ที่คล้องเอาไว้ก็จะหยุด แล้วดึงออกมาสัตว์ป่าก็จะติดอยู่กลางอากาศ เมื่อได้สัตว์มาก็จะถอนขนของสัตว์แล้วเอาไปปักไว้ข้าง ๆ ที่ทำกับดักเอาไว้สัตว์ที่ติดกับจะไม่ตายติดที่เท้าเมื่อเราไปเจอซาก็นิยมใช้ปืนยิงให้ตายแล้วเอาสัตว์ออกมา เมื่อได้สัตว์มาแล้วก็ แยกใส่ถุงให้เท่า ๆ กันแล้วกลับมายังบ้านของตน

ภาพที่ 2.20 ภาพการดักสัตว์ชนเผ่าอาข่า

ที่มา : www.gettheplace.com (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

(6) เจ็บเออท้องเออ เป็นกับดักที่ใช้กับสัตว์ประเภทใหญ่ เช่น หมูป่า เสือ กวาง ฯลฯ ลักษณะของกับดักนี้จะเป็นแบบ เมื่อสัตว์เดินมาโดนเชือก ไม้ที่เหลาไว้ แผลมๆ ก็จะพุ่งมาเสียบตัวของสัตว์ทำให้สัตว์ตายในที่สุด กับดักประเภทนี้เป็นกับดักที่ซ่องซ้างอันตราย กับคนที่ไม่รู้แล้วไปเจอเข้า อาจโดนโดยไม่รู้ตัวก็ได้ อาช่าจึงทำกับดักนี้ไว้ในที่ไกล ๆ ห่างจากผู้คน และจะมีการทำสัญลักษณ์เอาไว้ให้กับคนที่เข้ามาพบเห็นรู้ว่า อาช่ามีความเชื่อว่าต้องทำ ทุกครอบครัวโดยเฉพาะกับดักประเภทยาตุ่มเดอเออ เจ็บเออท้องเออ หล่อเพอท้องเออ ทำเพื่อความสบายใจของคนในครอบครัว อาช่าเชื่อว่าถ้าครอบครัวไหนไม่ทำกับดักสัตว์ครอบครัวนั้นจะไม่เป็นสุข จะมีแต่การเจ็บไข้ได้ป่วย หรืออาจตายได้โดยไม่รู้สาเหตุ อาช่าจึงทำกับดักทุกหลังคาเรือน

ภาพที่ 2.21 ภาพการดักสัตว์ชนเผ่าอาช่า

ที่มา : www.gettheplace.com(สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

2.2.2.5 นับวัน ถือเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่งที่ต้องใช้ประกอบกับวิถีชีวิตประจำวัน และการถือฤกษ์ยามดี เพื่อประกอบ พิธีกรรมต่าง ๆ โดยมีตำนานเล่าขานที่มาของการนับวันของอาช่าว่า ในอดีตอาช่าจะรู้เลยว่าวันแต่ละวันนั้นแตกต่างกันอย่างไร เพราะเมื่อมี พระอาทิตย์ขึ้นมาก็สว่างไสว และเมื่อพระอาทิตย์ตกดินก็จะมีมืด เป็นเช่นนี้ตลอด ฉะนั้นจึงมีการกำหนดการนับวันของอาช่าขึ้นมา โดยใช้ชื่อของสัตว์ เป็นตัวแทนของแต่ละวัน และสัตว์แต่ละตัวที่เข้าไปอยู่ในการนับวันอาช่า ต้องมีประวัติ และความสำคัญด้วย นอกจากนี้หากชุมชนใด ถ้าลืมการนับวันและจำเป็นต้องไปสอบถามในหมู่บ้านอื่น ๆ จะต้องเสียเงินแถบ 1 รูปี พร้อมเหล้า 1 ขวด อาช่าเรียกว่า “หง่าสี ผ่อซู” ด้วยเหตุนี้ การนับวันของอาช่า จึงใช้สัตว์ 12 ตัว หรือเรียกได้อย่างหนึ่งว่า “12 ราศี” เป็นตัวแทนวันแต่ละวัน โดยมีวิธีการนับวัน 1 สัปดาห์ มี 12 วันอาช่าเรียกว่า “ถี้จ้อ” และสัตว์ 12 ตัวนี้ประกอบด้วย

วัน “ย้อ” หมายถึงวันแกะ ถือเป็นวันเกิดของเทพเจ้า (อ่าเผ่วหมี่แย้) ผู้ซึ่งให้กำเนิดจักรวาล อาช่าจึงให้การเคารพ นับถือในวันนี้ทุกคนจะหยุดอยู่ที่บ้าน ไม่มีการประกอบอาชีพใด ๆ ไม่มีการตอกฝิ่งเสา วันนี้จึงเป็น “วันหยุด” ของอาช่า ถ้าเทียบกับปัจจุบันถ้าวันนี้ตรงกับวันทำงานราชการ หรืองานทั่วไปที่ไม่เกี่ยวกับการเกษตรก็จะไม่หยุด

ภาพที่ 2.22 นับวัน ถือเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่งที่ต้องใช้ประกอบ
กับวิถีชีวิตประจำวันวัน “ย่อ” หมายถึงวันแกะ
ที่มา : www.gettheplace.com (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

วัน “โหมยะ” หมายถึงวันลิง (วอก) เป็นวันเสียชีวิตของหมอสวดพิธีกรรม (พีมา) คนแรก
ของอาข่า จึงได้ให้ความสำคัญและกำหนดเอาไว้

ภาพที่ 2.23 นับวัน ถือเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่งที่ต้องใช้ประกอบกับ
วิถีชีวิตประจำวันวัน “โหมยะ” หมายถึงวันลิง (วอก)
ที่มา : www.gettheplace.com (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

วัน “ยา” หมายถึงวันไก่ (ระกา) ไก่เป็นสัตว์ที่อาข่าเชื่อว่ารู้การปิด-เปิดของพระอาทิตย์ รู้ว่า
เป็นกลางวัน กลางคืน จึงได้ให้ความสำคัญกับไก่ และได้มีการกำหนดวันไก่ขึ้นมา

ภาพที่ 2.24 นับวัน ถือเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่งที่ต้องใช้ประกอบกับ
วิถีชีวิตประจำวันวัน “ยา” หมายถึงวันไก่ (ระกา)
ที่มา : www.gettheplace.com (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

วัน “ซื่อ” หมายถึงวันสุนัข (จอบ) เป็นสัตว์ที่ซื่อสัตย์ และเฝ้าดูแลสิ่งของ หรือทรัพย์สินต่างๆ
ให้กับมนุษย์ จึงได้กำหนดวันสุนัขขึ้นมา

Kuiq

ภาพที่ 2.25 นั้บวัน ถือเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่งที่ต้องใช้ประกอบกับ
วิถีชีวิตประจำวันวัน “ซื่อ” หมายถึงวันสุนัข (จอ)

ที่มา : www.gettheplace.com (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

“หยะ” หมายถึงวันหมู (กุน) หมูเป็นสัตว์ที่อาช่าเลี้ยงขึ้นมา เพื่อบริโภค และใช้ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ถือว่าสำคัญ จึงได้กำหนดวันหมูขึ้นมา

Zavq

ภาพที่ 2.26 นั้บวัน ถือเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่งที่ต้องใช้ประกอบกับ
วิถีชีวิตประจำวันวัน “หยะ” หมายถึงวันหมู (กุน)

ที่มา : www.gettheplace.com (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

วัน “โฮ” หมายถึงวันหนู (ชวด) หนูตามการนับวันของอาช่านี้ เป็นสัตว์ที่อาศัยอยู่ในเขตป่าที่อุดมสมบูรณ์ มีชื่อเรียกเต็มว่า (ก่องโฮ) เป็นตระกูลเดียวกับหนูทั่วไป

Ho

ภาพที่ 2.27 นั้บวัน ถือเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่งที่ต้องใช้ประกอบกับ
วิถีชีวิตประจำวันวัน “โฮ” หมายถึงวันหนู (ชวด)

ที่มา : www.gettheplace.com (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

วัน “โฮย” หมายถึงวันควาย เป็นสัตว์ที่ช่วยมนุษย์ในการทำงาน และการขนส่ง จึงได้ให้ความสำคัญ และกำหนดวันควายขึ้นมา

Nyoc

ภาพที่ 2.28 น้บวัน ถือเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่งที่ต้องใช้ประกอบกับ
วิถีชีวิตประจำวันวัน “โหย” หมายถึงวันควาย

ที่มา : www.gettheplace.com (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

วัน “ข้าหล่า” หมายถึงวันเสือ (خال) เสือเป็นสัตว์ที่ดุร้าย และมีอำนาจกว่าบรรดาสัตว์
เดียวกัน จึงได้น้บวัน ในฐานะเป็นผู้นำ นอกจากนี้วันดังกล่าวยังถือเป็น "วันหยุด" ของอาช้ออีกเช่นกัน
วันนี้ถือเป็นวันที่รองลงมาจากวันแกะ "ย้อ" ปัจจุบันยังถือเป็นวันหยุดเช่นกัน แต่ยังมีการทำงานที่ไม่
เกี่ยวกับการเกษตรของตนเอง แต่จะไปรับจ้างทำงานที่อื่นอยู่

Xaq Laq

ภาพที่ 2.29 น้บวัน ถือเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่งที่ต้องใช้ประกอบกับ
วิถีชีวิตประจำวันวัน “ข้าหล่า” หมายถึงวันเสือ (خال)

ที่มา : www.gettheplace.com (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

วัน “ถ่องละ” หมายถึงวันลา ลาเป็นสัตว์ที่แข็งแรง อดทน สามารถใช้งานเพื่อต่างสิ่งของให้
มนุษย์ จึงได้กำหนดเอาไว้

Tangq Lav

ภาพที่ 2.30 น้บวัน ถือเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่งที่ต้องใช้ประกอบกับวิถี
ชีวิตประจำวันวัน “ถ่องละ” หมายถึงวันลา

ที่มา : www.gettheplace.com (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

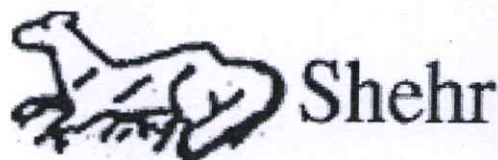
วัน “หล่อง” หมายถึงวันกระต่าย (เถาะ) เป็นวันเกิดของเทพเจ้า ผู้สร้างดินที่ชื่อว่า จาบีจา หล่อง และจะไม่มีการฝังไม้ลงดินในวันนี้ หากผู้ใดฝ่าฝืน หรือกระทำการดังกล่าวในวันนี้ อาจทำให้หู หนวก ต้องทำพิธี ขอขมาถึงจะหาย และในวันนี้กลุ่มอาฮา โลมิ ถือเป็นวันหยุดเช่นกัน

ภาพที่ 2.31 นับวัน ถือเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่งที่ต้องใช้ประกอบกับ
วิถีชีวิตประจำวันวัน “หล่อง” หมายถึงวันกระต่าย (เถาะ)
ที่มา : www.gettheplace.com (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

วัน “แฮย” เป็นสัตว์ที่คล้ายสุนัขจิ้งจอก อาศัยอยู่ในเขตหนาว สัตว์ตัวนี้ยังไม่สามารถจะบอกได้ว่ามีจริงหรือไม่ มีตำนานเล่าถึงสัตว์ตัวนี้ว่า วันหนึ่งได้เกิดพายุพัดอย่างแรง สร้างความเสียหายให้กับบ้านเรือนของมนุษย์ และสัตว์ตัวนี้เองที่ไปนอนปิดรูพายุ อาฮาเชื่อว่าสัตว์ตัวนี้เป็นสัตว์ที่มีพลังกำลังมาก สามารถคุ้มครอง ไม่ให้เกิดความเสียหายแก่มนุษย์ อาฮาจึงให้ความสำคัญ และกำหนดวันเอาไว

วัน “หม่อง” หมายถึงวันม้า (มะเมีย) ม้าเป็นสัตว์ที่ใช้ในการต่างของ และเป็นพาหนะในการเดินทางมาจึง เป็นสัตว์ที่มีประโยชน์กับมนุษย์ จึงได้กำหนดวันม้าเอาไว อื่นๆ อาฮามีการถือโดยไม่ตอกไม้ ฝังเสาลงในดิน โดยเลือกอยู่ 3 วันคือ วัน “ย้อ” (แกะ) วัน “หล่อง” (กระต่าย) และวัน “ข้าหล่า” (เสือ) เป็นวันที่ราศีสัตว์ตรงกับกรนับวัน และนับปี เช่น ปีไก่ ตรงกับนับวัน วันไก่ อาฮาเรียก “โฆะ เกอะ นองเกอะ” และในรอบ 1 ราศี หรืออาฮาเรียกว่า “ถึจ้อ” มีวันหยุด 2 วัน ด้วยกันคือ วันย้อ (แกะ) และวันข้าหล่า (เสือ) ในสองวันนี้อาฮาจะไม่ประกอบกรใด ๆ ทั้งสิ้น เนื่องจากเป็นวันหยุดของอาฮา

ภาพที่ 2.32 นับวันถือเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่งที่ต้องใช้ประกอบกับ
วิถีชีวิตประจำวันวัน “แฮย” เป็นสัตว์ที่คล้ายสุนัขจิ้งจอก
ที่มา : www.gettheplace.com (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

2.2.2.6 การนับเดือน เพื่อใช้ดำเนินการประกอบกิจวัตรประจำวัน ทั้งทางด้านพิธีกรรม ประเพณี หรือการเกษตร เป็นต้น การนับเดือนของอาข่าเริ่มนับจากข้างขึ้น 1 ค่ำ ถึงข้างแรม 14 ค่ำ เดือนอาข่ามีจำนวนวันโดยเฉลี่ย 30 วัน มีการนับเดือน และความหมายต่าง ๆ ดังนี้

(1) แถ่ลา บาลา ตรงกับเดือนมกราคม เดือนแถ่ลา มีชื่อเรียกได้อีกชื่อหนึ่งว่า “ย่า หมยะ ย่า หู่ บาลา” หมายถึง เดือนแห่งการเตรียมพื้นที่เพาะปลูก ดังนั้น เดือนนี้ชาวอาข่าจึงเริ่มมีการจับจองพื้นที่สำหรับการเพาะปลูก และมีการถางไร่ กำจัดวัชพืช และเดือนนี้เป็นเดือนที่มีดอกซากุระบาน ซึ่งอาข่าเรียกดอกนี้ว่า “แถ่” จึงมีการใช้ชื่อดอกไม้้นี้มาใช้ในการนับเดือนของอาข่าจนถึงปัจจุบัน

(2) จ้อลา บาลา ตรงกับเดือนกุมภาพันธ์ จ้อแปลว่า อยู่ หรือหยุด เดือนจ้อลาจึงถือเป็นเดือนแห่งการหยุดพัก โดยเฉพาะหนุ่ม ๆ อาข่าต่างก็จะมีความพร้อมในเรื่องการหาคู่แต่งงาน จะมีการท่องเที่ยวต่างหมู่บ้าน ส่วนสาว ๆ ก็จะมีการจัดเตรียมในเรื่องเครื่องประดับ พร้อมทั้งการปั่นเส้นด้าย และดัดเส้นด้าย เพื่อนำมาถักทอเป็นผืนผ้าใหญ่ มาใช้ในการเย็บเสื้อผ้า กระโปรง ด้วยเหตุนี้ อาข่าจึงมีสุภาษิตว่า “หมี่หย่า พ้าอึม บาลา หง่า หมย้า นึมแห่ง แดกา ฎาเออ เซ้ หมย้าเพอแชะ นึมต่อง เก่อเออ” หมายถึง เดือนแห่งการหาคู่ครอง และการถักฝ้ายทอผ้า

(3) เบ่ว โหยะ บาลา ตรงกับเดือนมีนาคม เดือนนี้อาข่าได้ขนานนามไว้ว่า “เบ่วโหยะ ส่องซี่ บาลา หม่าซี่เลื่อเออ บ้อฉ่อง ส่องหล่อง หม่าฉะ” หมายถึง เดือนนี้มีอุณหภูมิร้อนมาก จนทำให้พืชพันธุ์ต่าง ๆ ตาย เป็นเดือนแห่งความแห้งแล้ง อาหารไม่สมบูรณ์ ในทางเกษตรกรรม อาข่ามีการเผาไร่ที่ได้เตรียมเอาไว้ เพื่อการเพาะปลูก

(4) ซึมสี่บาลา ตรงกับเดือนเมษายน เดือนซึมสี่บาลาเป็นเดือนแห่งการเข้าสู่ฤดูกาลใหม่ มีการค้นคว้าหาความรู้ในเรื่องพิธีกรรม ของผู้ที่สนใจ มีการประกอบพิธีกรรมในระดับครอบครัว โดยเฉพาะพิธี ยกตำแหน่งผู้หญิงให้เทียบเท่าผู้ชาย อาข่าเรียกว่า “ย่าแอ้อึมเออ” เมื่อประกอบพิธีกรรมนี้แล้ว ผู้หญิงก็จะมีศักดิ์เทียบเท่าผู้ชาย สามารถที่จะร่วมในการทำพิธีกรรมได้ มีตำนานเกี่ยวกับเดือนนี้ว่า เดือนนี้ผู้นำศาสนา จะไม่นอนร่วมกับภรรยาของตน เพราะหากนอนร่วมกัน จะทำให้ฝนฟ้า ไม่ตกตามฤดูกาล สำหรับในเดือนนี้จะมีการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ดังนี้

(4.1) ปีใหม่ไข่แดง “ซึมสี่ซึมมี้อ่าเผ่ว”

(4.2) พิธีปลูกสร้างประตูหมู่บ้าน “ลื้อช่องคูเออ”

(4.3) พิธีเซ่นไหว้ศาลพระภูมิหมู่บ้าน “มี้อังลื้อเออ”

(5) ฉ่าห่งอ บาลา ตรงกับเดือน พฤษภาคม เดือนนี้อาข่ามีชื่อเรียกอีกอย่างว่า “ฉ่าห่งอ แซ่คา บาลา” ฉ่าแปลว่า ดิน ห่งแปลว่า งด เมื่อมารวมกันแปลว่า เดือนแห่งการเพาะปลูก ในพื้นที่ไร่ เนื่องจากจะย่างเข้าหน้าฝนแล้ว และจากเดือนนี้เป็นต้นไปตามวิถีชีวิตอาข่า ต้องทำงานหนักมากขึ้น เพื่อการเพาะปลูกพืชพันธุ์ต่าง ๆ ไว้บริโภคในปีถัดไป และไม่มีการแต่งงานจนกว่าจะผ่านพ้นฤดูกาลเพาะปลูก แต่หากมีความจำเป็น เช่น ฝ่ายหญิงเกิดท้องขึ้นมา ก็สามารถแต่งงานได้ เดือนนี้ จะมีการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา คือ

(5.1) ประเพณีปลูกข้าวเริ่มแรก “แซ่คาอ่าเผ่ว”

(5.2) ซ่อมแซมบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ “อื้อลื้อลื้อเกาะลื้อ”

(5.3) อยู่กรรม “บู่ได้แจลองเออ” เป็นการอยู่กรรมให้กับแมลงต่างๆที่ตาย

ระหว่างการทำไร่

(5.4) อยู่กรรม “เป่วโอะลองเออ” เป็นพิธีจับดวงดิน ที่เป็นศัตรูของต้นข้าว

(6) ฎ้องลา บาลา ตรงกับเดือนมิถุนายน สำหรับเดือนนี้อาขามีความเชื่อว่า สัตว์ต่าง ๆ ที่เกิดมาจะมีความแข็งแรงกันหมด ต้นไม้พืชพันธุ์ ที่เพาะปลูกก็จะเจริญเติบโต มีสุขภาพดีกล่าวไว้ว่า “หมา ฎ้องล่าเออ โสหย่า งาหย่า หมาจ้อ ก้าค้อง หยิวว่ ต้องหน่งอ ฎ้อง ล้าจ่า อา” หมายถึง สัตว์ที่เกิดมาแล้วโตกันหมด แม้แต่จิ้งหรีดที่อยู่ในรูก็มีปีกที่แข็งแรง เดือนนี้จะมีการประกอบพิธีเช่นไหว้ ต้นน้ำ อาข่าเรียกว่า “อ้อจู้ อ้อแม่ส้อ”

(7) เซ้ลา บาลา ตรงกับเดือนกรกฎาคม หลังจากที่เพาะปลูกข้าวลงไปแล้ว เมื่อถึงเดือนนี้ต้นข้าวที่ปลูกลงไปจะมีความสูงเหนือข้อเท้า อาข่าจึงมีการกำจัดวัชพืชเป็นครั้งแรก ฝนจะเริ่มตกหนัก ส่งผลทำให้หน้าดินพังทลาย มีสุขภาพดีว่า “เซ้ ลามีเน้ แย้ฎ้าก้อเออ” หมายถึง การพังทลายของหน้าดิน ทำให้เหลือแต่ดินแดง สำหรับเดือนนี้มีการประกอบพิธีกรรมคือ “ซึ่มฝี่ล้อเออ” คือพิธีทำบุญในไร่ข้าว

(8) ฉ้อลาบาลา ตรงกับเดือนสิงหาคม เดือนนี้อาข่า มีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “ฉ้อเออ เลอ หละฉ้อปีบาลา” หมายถึงเดือนแห่งการไล่ชิงช้า เนื่องจากประเพณีไล่ชิงช้าจะจัดขึ้น ช่วงปลายเดือนสิงหาคม ถึงต้นเดือนกันยายน โดยมีการนับรอบการจัดตั้งแต่พิธีปลูกข้าวเริ่มแรก และเมื่อได้ 8 รอบ บริบูรณ์ ตามสัปดาห์อาข่า (97 วัน) และจะย่างเข้ารอบที่ 9 ก็สามารถจัดประเพณีไล่ชิงช้าได้ เดือนนี้ก็มีแค่ประเพณีไล่ชิงช้าเอง

(9) ยอลา บาลา ตรงกับเดือนกันยายน สำหรับเดือนยอลานี้ อาข่าเชื่อว่า ฝนจะตกหนักเป็นพิเศษ และเดือนนี้เป็นเดือนแห่งการประกอบพิธี ยอลา มีเรื่องเล่าว่า สมัยก่อนในการประกอบพิธียอลาอำเภ้ว ได้มีการฆ่าควาย เพื่อใช้ในพิธี ปรากฏว่าฝนได้ตกลงมาอย่างหนัก จนทำให้ควายที่ถูกฆ่าตาย ถูกน้ำท่วมจนถึงระดับใบหู ในที่สุดขนตามใบหูหลุดร่วงออกหมด ควายจึงไม่มีขนที่ใบหูตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา และในประเพณีนี้อาข่าจึงไม่มีการฆ่าควายเพื่อใช้ในพิธีกรรม สำหรับเดือนนี้มีการประกอบพิธีกรรม คือ

(9.1) ประเพณียอลาอำเภ้ว

(9.2) อยู่กรรมวันหุม “หยะลองเออ”

(9.3) อยู่กรรมวันแซ้ย สัตว์ที่มีผละกำลังมาก

(9.4) ประเพณีถอนขนไก่ “ยาจี้ อำเภ้ว”

(9.5) เทศกาลไล่ผี “ค้ำ แยะ แยะ เออ”

(10) สี่แย๊ะบาลา ตรงกับเดือนตุลาคม สี่แย๊ะ ให้ความหมาย ในคำเรียก กล่าวคือ สี่แปลมาจากคำว่า อ้าสี่ หมายถึงศัพท์ที่เรียกผลไม้ แย๊ะ ซึ่งแปลมาจากคำว่า อ้าแย๊ะ หมายถึงดอกไม้ ดังนั้นในเดือนนี้พืชพันธุ์ต่าง ๆ ก็จะมีเริ่มออกดอก ออกผล จึงมีการใช้ชื่อนี้เรียกชื่อเดือน นอกจากนี้ช่วงเดือนนี้จะตรงกับช่วงที่ข้าวในไร่สุกงอม พร้อมสำหรับการเก็บเกี่ยว อาข่ามีสุขภาพดีว่า “สี่แย๊ะ แซ้ก้อ เตอะ บาลา” สำหรับเดือนนี้จะมีการประกอบพิธี คือ

(10.1) ประเพณีเลือกฤกษ์วันดีของชุมชน “ยอพูนองหมือเซ้อเออ”

(10.2) กินข้าวใหม่ “แซ้นมัจเออ”

(11) หน่อง แย๊ะบาลา ตรงกับเดือนพฤศจิกายน เป็นเดือนที่ชาวอาข่า เริ่มลงมือเกี่ยวข้าวไร่ พร้อมทั้งมีการนวดข้าว เพื่อเก็บไว้ในฉางข้าว และการสร้างฉางข้าวพิธีไว้หน้าบ้าน เพื่อใช้ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ฉางข้าวพิธีนี้อาข่าเรียกว่า “แซ้จี้สี่มาอู๋กิม” โดยในฉางข้าวพิธีนี้ จะมีการเก็บฟางข้าวที่เกี่ยวข้องมาครั้งสุดท้าย ที่อาข่าเรียกว่า “บ่อง เยว แปยะเออ” พร้อมทั้งเมล็ดข้าว

มาเก็บไว้ในฉางข้าวพิธี ซึ่งในเดือนนี้จะมีการประกอบพิธี เกี่ยวข้าวครั้งสุดท้าย ซึ่งถือว่า กระบวนการทำเกษตรในไร่ข้าวก็เสร็จสิ้นลง

(12) ท้องลา บาลา ตรงกับเดือนธันวาคม เดือนท้องลาบาลา เป็นเดือนสุดท้ายที่อาช่าถือในรอบปี เป็นเดือนที่แสดงถึงการหมดฤดูการเพาะปลูก เนื่องจากจะเข้าสู่ฤดูแห่งการพักผ่อนหรือฤดูแล้ง ถือเป็นการส่งท้ายปีเก่า ดังนั้นตั้งแต่เดือนนี้เป็นต้นไป ชาวอาช่าก็จะมีการเปิดฉางข้าวที่ได้บรรจุข้าวเอาไว้ โดยจะเปิดฉางข้าวในวันที่ 3 ของประเพณีตีลูกข่าง สำหรับเดือนนี้จะมีการประกอบพิธีตีลูกข่าง “ค้ำท้อฟ้าเออ”

2.2.2.7 การแต่งงาน อาช่าเป็นชนเผ่าที่มีความละเอียดในการดำรงชีวิต และการถือฤกษ์ยามดีเพื่อการประกอบพิธีกรรมต่างๆ หากวันไหน หรือเดือนไหนฤกษ์ยามไม่ดี ก็จะไม่มีการปฏิบัติเพื่อการเลือกคู่ครอง แม้ผู้ชายอาช่าจะสามารถแต่งงานกับสตรีที่ตนรัก และไว้วางใจ ถึงแม้เกิดการพบเห็นเพียงครั้งเดียวก็สามารถ ที่จะแต่งงานกันได้ แต่อาช่ามีหลักการในการเลือกคู่ครอง ซึ่งเป็นเรื่องที่จำเป็น และสำคัญอย่างมาก กล่าวคือ การสอบถามถึงเชื้อสาย วงศ์ตระกูล ของแต่ละฝ่าย หากอยู่ในตระกูลเดียวกันก็จะไม่แต่งงาน ยกเว้นถ้ามีช่วงห่างของระดับชื่อบรรพบุรุษ 7 ช่วง ก็อนุโลมให้แต่งงานกันได้ ไม่เพียงแต่การสอบถาม เชื้อสาย วงศ์ตระกูลยังจะต้องสอบถามถึง วันเดือนปีเกิดอีกด้วย

ภาพที่ 2.33 วิถีชีวิตเผ่าอาช่า พิธีกรรมการแต่งงาน

ที่มา : www.gettheplace.com (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

ซึ่งการสอบถามวันเดือนปีเกิดอาช่าถือ และให้ความสำคัญ อย่างมากและจะมีวันเกิดที่ต้องระวังคือ หากวันเกิดของผู้ชายตรงกับวันเสื่อ (ข้าหล่า) และวันเกิดของผู้หญิง ตรงกับวันหมู (หยะ) ก็จะไม่มีการจัดงานแต่งงาน เพราะเชื่อว่าเป็นวันกัต (นองเกาะ) มันเป็นเรื่องของความเชื่อ ว่าเสื่อเป็นสัตว์ที่กินหมู ยังไงๆ มันก็อยู่ด้วยกันไม่ได้ แต่ อย่างไรก็ตามในกรณีนี้อาช่าบางส่วนยังมีการแต่งงาน เพราะเชื่อว่าหากผู้ชายเป็นฝ่ายกัตผู้หญิง ผู้หญิงก็จะหนี กลับบ้านของตนเองได้ แต่ถ้าหากวันเกิดของผู้หญิงตรงกับวันเสื่อ และวันเกิดของผู้ชายตรงกับวันหมู ในกรณีนี้ ไม่มีการแต่งงานโดยเด็ดขาด เพราะเชื่อว่า ถ้าผู้หญิงกลับเป็นฝ่ายไล่กัตผู้ชาย ผู้ชายก็จะมีที่หนี เพราะผู้หญิง มาแต่งงานกับผู้ชาย และมาอยู่บ้านผู้ชาย จากที่นี้เราจะเห็นว่าอาช่าเป็นชนเผ่าที่มีความละเอียดในการเลือก คู่ครอง โดยใช้หลักของความเชื่อเข้ามาข้องเกี่ยวกัน และสืบทอดต่อ ๆ กันมาจนถึงปัจจุบัน และในกรณีหนึ่ง ถ้าหากสามีภรรยาแต่งงานอยู่ด้วยกันแล้ว ไม่สามารถที่จะมีบุตรชายได้ ก็เป็นเรื่องจำเป็นที่สามีจะต้องแต่งงานใหม่ เพื่อจะให้ได้มาซึ่งบุตรชายไว้สืบสานวงศ์ตระกูลต่อ ๆ ไป ถ้าผู้หญิงและผู้ชายตกลงจะ

แต่งงานกัน ผู้ใหญ่ฝ่ายชายจะต้องไปสูกขอ กับพ่อแม่ของฝ่ายหญิง เมื่อตกลงกันได้แล้ว ฝ่ายชายก็จะพาผู้หญิงมายังหมู่บ้านของตัวเอง โดยให้อยู่บ้านญาติพี่น้องก่อนหนึ่งคืน พิธีแต่งงาน ของคนอาช่าจะมีด้วยกันทั้งหมด 3 วัน ในวันแต่งงานนั้นจะมี “เยะหม่อ” (คนแก่ที่รู้เรื่องพิธีกรรม) เป็นคนทำพิธีให้ ก่อนที่เจ้าสาวจะเข้ามาอยู่ในหมู่บ้าน จะต้องมีการชำระล้างร่างกายให้กับเจ้าสาวและผู้เฒ่าผู้แก่จะเอาไม้ตีสกลงบนหลังคาบ้านทางเข้าบ้านของเจ้าบ่าว เพราะเชื่อว่า จะทำให้วิญญาณของเจ้าสาวเข้าบ้าน เมื่อเขาพา คู่บ่าวสาวเข้าไปในบ้านแล้วเขาก็จะให้คู่บ่าวสาวส่งไข่ไก่สลับนกันระหว่างคู่บ่าวสาว จำนวน 3 รอบ โดยจะต้อง ระวังไม่ให้ไข่ตก เพราะเชื่อกันว่าถ้าไข่ตกจะทำให้ไม่มีลูกและจะไม่ได้บุญ ซึ่งพิธีนี้เป็นพิธีที่สำคัญที่สุด หลังจากนั้นจะมีการฆ่าไก่หนึ่งตัว และตัดส่วนขา น่อง หัว หัวใจ ใส่วาน ตูดไก่ และเนื้ออีกหนึ่งชิ้น นำไปต้ม เพื่อให้คู่บ่าวสาวกิน โดยจะถือเป็นการกินข้าวครั้งแรกของคู่บ่าวสาว และจะต้องกินให้หมดด้วยเพราะเชื่อว่า คู่นี้จะมีลูก หรือไม่ และลูกจะแข็งแรงสมบูรณ์แค่ไหน ขึ้นอยู่กับพิธีกรรม นอกจากนั้นจะมีการฆ่าหมู และผ่าท้องหมูดูหัวใจ และตับเพื่อเป็นการทำนายว่า ลูกที่เกิดมาจะเป็นผู้หญิง หรือ ผู้ชาย และจะมีลักษณะอย่างไรพอวันรุ่งขึ้นผู้หญิงก็จะตื่นแต่เช้าเพื่อทำงานบ้านทุกอย่าง ทั้งตักน้ำ และหุงข้าว ปลาอาหารแล้วก็จะเรียกผู้เฒ่าผู้แก่มากินข้าวร่วมกันที่บ้านของเจ้าบ่าว และผู้เฒ่าผู้แก่ก็จะร้องเพลง เพื่อเป็นการให้พรแก่คู่บ่าวสาว ในตอนเย็นก็จะมีการตีหม้อ เหล้า โดยผู้บ่าวสาวจะต้องถือแก้วเหล้า ไปให้คนเฒ่าคนแก่กิน ให้ดื่ม ซึ่งถือเป็นการขอบุญจากผู้เฒ่าผู้แก่และในวันที่ 3 เจ้าสาวจะต้องออกไปตัดต้นกล้วยแดง (งานะ) ในป่า ซึ่งจะต้องเอาหยวกกล้วยมาเผาให้แฉกกินในวันนี้ จะมีการฆ่าไก่ให้ผู้เฒ่าผู้แก่กิน และจะมีการอวยพร ให้คู่บ่าวสาวด้วย นอกจากนี้ยังมีการทาขม่า (หมิ่น) กันและกัน โดยแขกที่มาร่วมงานจะทาน้ำมันพืชที่มีมือจากก็ลูบขม่า(หมิ่น)จากกันหม้อ แล้วไล่หากัน และจะทาคู่บ่าวสาวด้วย เพื่อเป็นการทดสอบความอดทน ก่อนที่จะดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน

ภาพที่ 2.34 วิธีชีวิตเผ่าอาช่า พิธีกรรมการแต่งงาน

ที่มา : www.gettheplace.com (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

2.2.2.8 อาชีพ ตามตำนานของเผ่าอาช่าแบบดั้งเดิม ไม่ว่าจะทำอะไรก็ตาม ผู้ชายจะเป็นคนเริ่มต้นทำก่อน จากนั้นก็ให้ผู้หญิงเป็นผู้ดูแลรักษา เป็นการทำเกษตร ยังชีพ คือปลูกไว้กินเอง และที่เหลือก็ส่งขาย อาชีพหลักของอาช่าคือการปลูกพืชไร่ อาช่ามีการจัดเตรียมพื้นที่ทำไร่เพื่อการปลูกพืชต่าง ๆ โดยอยู่ไกลจากชุมชนไม่น้อยกว่า 3-5 การใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด นอกจากนี้อาช่ายังนิยมปลูก ผัก พริก ถั่ว ในบริเวณที่ใกล้แหล่งแม่น้ำ หรือบริเวณริ้วบ้านของตน ทั้งนี้เวลาต้องการผักสดเป็นการยากที่จะเดินไปเก็บที่ไร่ เพราะว่าไร่อยู่ไกล จึงเก็บที่ริ้วบ้านของตนที่ปลูกเอาไว้ ส่วนเวลาไปไร่

ตอนเย็นๆ ก็จะเก็บผักจากที่ไร่กลับมาขังบ้านของตน ชายอาช่าส่วนมากจะทำอะไรด้วย และถ้าว่างๆ ก็จะไปล่าสัตว์ เพื่อนำมาประกอบเป็นอาหาร ส่วนงานบ้าน ผู้หญิงจะเป็นผู้รับผิดชอบ เช่น หุงข้าวปลาอาหาร และทำสวนเล็ก ๆ น้อย ๆ อาชีพที่นิยมทำกัน ได้แก่

(1) ทำไร่ข้าว ส่วนมากจะปลูกไว้กินเอง เพราะว่าชาวอาช่าจะอยู่รวมกันเป็นเครือญาติเป็นจำนวนมาก จึงต้องทำไร่เป็นเนื้อที่กว้างๆ เพื่อให้ทุกคนพอกิน

(2) ทำไร่ข้าวโพด โดยทั่วไปชาวอาช่าจะปลูกเพื่อกินเอง และใช้ในการเลี้ยงสัตว์

ภาพที่ 2.35 วิถีชีวิตเผ่าอาช่า พิธีกรรมการทำงานเกษตร

ที่มา : www.gettheplace.com (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

(3) ทำไร่ชิง ส่วนมากจะปลูกไว้ขาย และนอกจากนั้นยังนำมาทำเป็นยาสมุนไพร เพื่อนำมาใช้ในครัวเรือน พื้นที่ในการทำนาทำไร่ จะปลูกผัก และข้าวสลับกันไป โดยส่วนใหญ่นิยมปลูกข้าวมากกว่า และในพื้นที่ ๆ หนึ่งจะปลูกผักหลายๆ อย่างรวมกัน

(4) ล่าสัตว์ เป็นอาชีพของชาวอาช่าอีกแบบหนึ่งที่ชาวบ้านนิยมทำกัน ยามว่างๆ จะพากันไปล่าสัตว์หลายคน และถ้าสัตว์ที่ล่าได้มีขนาดใหญ่ก็จะเอามาแบ่งกัน เช่น หมูป่า กวาง เสือ ฯลฯ โดยที่คนยิงจะได้ส่วนแบ่งเยอะกว่า แล้วตามด้วยเพื่อนฝูงที่ไปล่าด้วยกัน ส่วนคนที่อยู่ทางบ้านก็เชื่อว่าไม่ได้รับส่วนแบ่งเลย ก็ได้เหมือนกัน แต่อาจจะได้น้อย

(5) เลี้ยงสัตว์ มีการเลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อบริโภค และต้องใช้ในพิธีกรรมทางศาสนา ฉะนั้นชาวอาช่าจึงนิยมเลี้ยงสัตว์มาก สัตว์ที่เลี้ยงได้แก่ หมู ม้า วัว ควาย แพะ ไก่ สุนัข และต้องปลูกข้าวโพด เพื่อนำมาเลี้ยงสัตว์เหล่านี้ให้เจริญเติบโต และสัตว์ที่นอกเหนือจากการทำพิธีกรรมทางศาสนา หรือรับประทานแล้ว อาช่าก็จะเอาไว้ขาย หรือนำไปแลกเปลี่ยนสินค้ากับคนต่างหมู่บ้าน ต่างท้องที่ หรือแลกเปลี่ยนกันภายในหมู่บ้านเอง

(6) รับจ้างทั่วไป ในปัจจุบันชาวอาช่าขาดที่ทำกิน หรือที่ทำกินไม่พอเพียงกับจำนวนประชากรจึงทำให้หลายครอบครัวต้องหารายได้ โดยการเข้าไปรับจ้างทำงานในตัวเมือง รับจ้างทั่วไป หรือรับจ้างทำงานให้กับกรมป่าไม้ เช่น ปลูกป่า เป็นต้น

(7) หาของป่าขาย การหาของป่าถึงเป็นอาชีพรองลงมาจากการทำงานไร่ทำสวน หลังจากที่ทำงานไร่ทำสวนเสร็จแล้ว หรือยามที่ไม่มีงานทำชาวอาช่า ก็จะเดินเข้าไปในป่า ไปหาของป่าต่างๆ จากป่ามาขาย โดยมีพ่อค้าจากข้างนอกมารับซื้อไป บางส่วนก็เก็บเอาไว้กินเอง ของที่ชาวบ้าน

นิยมเก็บมาขายก็ได้แก่ หน่อไม้ต่างๆ เห็ด แต่ โกงสำหรับทำไม้กวาด ฯลฯ การหาของป่ามาขายถือเป็นอาชีพที่สำคัญมากกับชาวเขาที่อยู่บนดอยยอดสูงของแต่ละอย่างจะมีเป็นช่วงๆ ชาวบ้านมักจะรู้และเข้าใจว่าของแบบไหนมีมากในช่วงไหน การโยกย้ายตั้งถิ่นฐานใหม่ของคนเผ่า คือสาเหตุหนึ่งที่ทำให้พวกเขาขาดที่ทำกินจนถึงปัจจุบัน แม้กระทั่งการตั้งถิ่นฐานจะเป็นการสร้างแบบชั่วคราว

ภาพที่ 2.36 วิธีชีวิตเผ่าอาข่า พิธีกรรมการทำการเกษตร

ที่มา : www.gettheplace.com (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

2.2.2.9 การหาปลา ของอาข่านิยมกันตลอด ทั้งฤดูฝน ร้อน และหนาว เพราะในแต่ละฤดูก็มีวิธีการหาปลาที่แตกต่างกันออกไป การหาปลาของอาข่าก็สามารถแบ่งได้ดังนี้

(1) ต๊ะซีซีเออ เป็นวิธีการหาปลาชนิดหนึ่งของอาข่า เป็นที่นิยมกลุ่มผู้หญิงที่ว่างจากการทำไร่ทำสวน วิธีการหาปลานั้นต้องไปตัดไม้มาก่อน ยาวประมาณ 40 - 50 ซม. เจาะรูตรงปลายโดยใช้เหล็กแหลมที่เผาไฟ จากนั้นก็นำเถาวัลย์ที่อาข่าเรียกว่า ซิกู้อะจาเมื่อเตรียมไม้และเถาวัลย์ครบแล้วก็ ไปซุดหาไส้เดือนมา แล้วนำไส้เดือนมาร้อยกับเถาวัลย์ที่เตรียมไว้ ร้อยทีละตัว พอร้อยเสร็จก็นำมามัดติดกับไม้ จากนั้นก็เตรียมที่ใส่ปลา "อื๋หย่อง" เมื่อถึงลำธารก็จะนำไม้ที่ร้อยไส้เดือนไปจุ่มในน้ำเพื่อเป็นเหยื่อ

(2) ห่งซ้อง ๆ เออ การหาปลาในลักษณะนี้ต้องนับวันฤกษ์ วันดีของครอบครัวด้วย เนื่องจากต้องปักไม้ลงพื้น ในการทำอะไรก็ตาม ถ้ามีการปักไม้ลงพื้นดิน จะต้องมีการนับวันฤกษ์ของครอบครัว นี่เป็นวิธีที่สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษเป็นวิธีการหาปลาของอาข่า โดยการปิดทางน้ำ ที่ไหลผ่านโดยใช้ไม้ไผ่ ปิดกั้นไว้อย่างมิดชิด จะมีการเว้นช่องไว้สำหรับให้ปลาเข้าไป และบริเวณช่องจะมีการวางไม้ไผ่ที่สานถี่ ๆ เพื่อให้ปลาลงไป ในบริเวณนี้น้ำจะแรง เมื่อไปลงไปแล้วไม่สามารถที่จะออกมาได้อีก เจ้าของที่ทำก็จะออกไปดูตั้งแต่เช้ามีดของทุกเช้า

(3) ห่งล้องผี้เออ เป็นการหาปลาโดยการห้ามหรือปิดสายน้ำอีกทาง และจะเปิดทางให้น้ำไหลไปทางอื่น โดยการเอาหินมาเรียง สายที่เราจะจับปลา จากนั้นก็นำดินมาปกให้มิดชิด ไม่น้ำไหลออกมา เมื่อไม่มีน้ำไหลมาแล้วเราก็ใช้ถั่วหรือภาชนะอื่นที่สามารถสานน้ำออกได้ ใช้พาชนะสานน้ำให้ออกที่ละหลุม แล้วจับปลาที่นั่น การจับปลาในลักษณะนี้สนุกและจะได้ปลาทั้งขนาดเล็กและใหญ่ ส่วนท้ายๆก็จะนำไปไม้ไปปิดกั้นเอาไว้เพื่อไม่ให้ปลาออกไป

(4) หง่าหนี่ ๆ เออ เป็นการจับปลาโดยการอาศัยความสามารถของแต่ละบุคคล จับโดยใช้มือเปล่าคือ ใช้มือล้วงเข้าไปในบริเวณที่คิดว่ามีปลา อาจเป็นบริเวณหลุม หรือตามซอกหิน รากไม้ การจับปลาในลักษณะนี้ไม่สามารถที่จะจับได้ทุกคน คนที่จะจับได้ต้องผ่านการฝึกจับหลายๆ

(5) หง่าเตอๆ เออ เป็นการจับปลาในเวลากลางคืน ต้องเป็นคืนที่ไม่มีพระจันทร์ อาสาเชื่อว่าคืนที่ไม่มีพระจันทร์หรือ ในท่ามกลางความมืด ปลาจะออกหากินตามที่ตั้งต่าง ๆ อาสาจึงมีวิธีในการจับปลาตอนนี้ออกหากินตอนกลางคืน โดยการ นำไม้มาผ่าเป็นซี่ เล็ก ๆ แล้วจุดไฟให้สว่าง จากนั้นก็ไปยังลำธารเพื่อจะจับปลา และเวลาที่เรานำไฟไป เราจะมองเห็นปลาออกหากิน จากนั้นก็ใช้มือตักปลา หรือไม้ก็ใช้ อีห้อยง เป็นที่ใส่ปลา ลงจับ

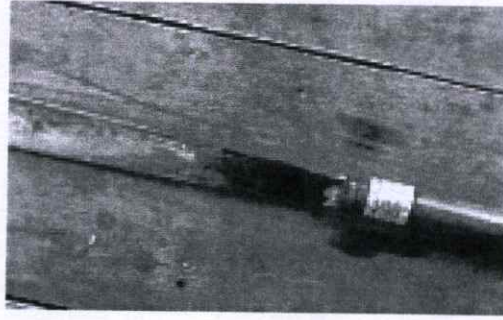

ภาพที่ 2.37 วิธีชีวิตเผ่าอาซา พิธีกรรมการทำกรจับปลา

ที่มา : www.gettheplace.com (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

2.2.2.10 ของใช้ในชีวิตประจำวัน เมื่อเราเข้าไปภายในบ้านของอาซา เราจะเห็นว่าทุกซอกทุกมุมของบ้าน เต็มไปด้วยสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ซึ่งล้วนแต่เป็นของที่จำเป็น และต้องใช้เป็นกิจวัตรของส่วนมากมาจากภูมิปัญญาของชาวบ้าน ที่คิดค้นขึ้นมาเอง มีส่วนน้อยที่หาซื้อมาใช้ แต่นี่คืออดีต ซึ่งต่างกับปัจจุบันที่กำลังเป็นอยู่ในตอนนี้ ที่อะไร ๆ ก็ต้องใช้เงินซื้อ เป็นยุคที่อะไร ๆ ก็ต้องใช้เงินซื้อของใช้ต่าง ๆ ก็มีดังนี้

(1) มีดอาซาเรียกว่า "มีแซ่" เป็นอุปกรณ์ที่สำคัญที่ต้องใช้ในการเกษตร และเป็นของที่คู่กับการดำเนินชีวิตของทุก ๆ คน มีดที่ชาวอาซาใช้กันในสมัยก่อนจะตีเอาเอง โดยได้เหล็กมาจากจีนบ้าง หรือหาเองหรือซื้อมาเวลาที่เข้ามาในตัวเมือง เนื่องจากอาซาเป็นชนเผ่าที่ค้าขายร่วมกับจีน บางทีจึงเป็นในแนวของการแลกเปลี่ยนสินค้า เมื่อได้เหล็กมาก็จะมาให้ช่างตีเหล็กของหมู่บ้านตีให้ ซึ่งช่างตีเหล็กของอาซามีชื่อว่า "ปาจี" มาจากการคัดเลือกโดยคนในชุมชน ซึ่งจะเป็นคนที่มีความรู้เรื่องงานเหล็ก บทบาทสำคัญของ ปาจี คือ ตีมีดพิธี่ให้กับหมอผี หรือ "พิ้ม่า" นอกจากตีมีดให้กับพิ้ม่าแล้ว ต้องตีอุปกรณ์ทางการเกษตรให้กับชาวบ้าน ได้แก่ มีด จอบ เสียม ฯลฯ เวลาชาวบ้านอยากให้มีด ก็เอากันไปให้ช่างตีเหล็ก หลังจากตีเสร็จก็ต้องไปช่วยทำอะไรให้ปาจี 1 วัน หรือถ้าครอบครัวไหนไม่ว่างที่จะไป ก็อาจเป็นแบบจ่ายค่าตอบแทนให้ตามเห็นสมควร ปัจจุบันตำแหน่งนี้ยังคงมีอยู่ในชุมชนอาซาที่มีการนับถือดั้งเดิมอยู่ แต่อาจมีบ้างที่มีการตีมีดหรืออุปกรณ์การเกษตรตามบ้านใครเรือนมัน หรือส่วนใหญ่ก็ซื้อมาใช้ ซึ่งเป็นวิธีที่ง่ายและไม่เสียเวลา

ภาพที่ 2.38 มีดอฆ่าเรียกว่า "มีแซ้"

ที่มา : www.gettheplace.com (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

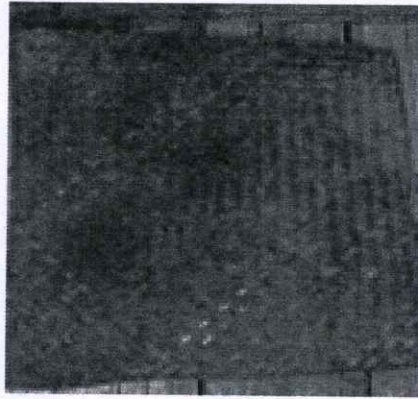
(2) น้ำเต้า หรืออฆ่าเรียกว่า อีผู้ น้ำเต้านี้ชาวอ่าขานิยมปลุกไว้ตามหลังบ้าน หรือตามสวนที่ ๆ ไม่ไกลจากบ้านนัก เพราะสมัยก่อนไม่ได้มีขวดสำหรับจะใส่น้ำ ชาวอ่าข่าจึงปลุกต้นน้ำเต้าขึ้นมาเพื่อเอามาใส่น้ำสำหรับดื่มกิน โดยชาวอ่าข่าจะเก็บน้ำเต้าที่เก็บไว้มา แล้วตากให้แห้ง จากนั้นก็เจาะรูแล้วเอาเมล็ดออก จากนั้นก็ตักน้ำใส่แล้วทิ้งไว้ระยะหนึ่งเพื่อระงับกลิ่น แล้วตักน้ำใส่แล้วดื่มได้เลย น้ำในน้ำเต้า และหอมด้วยกลิ่นของธรรมชาติ น้ำเต้านอกจากจะใช้ในการใส่น้ำแล้ว ชาวอ่าข่ายังใช้น้ำเต้าในการเก็บเมล็ดพันธ์ต่าง ๆ สำหรับใช้ในการปลูกปีต่อ ๆ ไป การใช้น้ำเต้าในปัจจุบันเริ่มหาได้ยาก เนื่องจากสภาพภูมิประเทศ ไม่เอื้อต่อการเพาะปลูก บวกกับชาวบ้านเริ่มหันมาใช้แกลลอนน้ำมันแทนน้ำเต้า

ภาพที่ 2.39 น้ำเต้า หรืออฆ่าเรียกว่า อีผู้

ที่มา : www.gettheplace.com (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

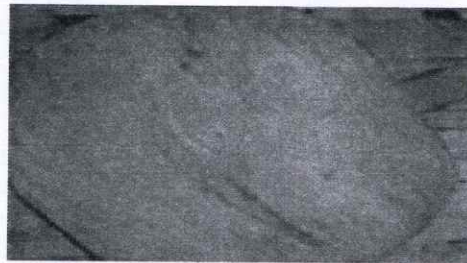
(3) ของที่ใช้รองเวลาฆ่าสัตว์ (สำเซอ) ซึ่งเป็นของที่ชาวอ่าข่าจะขาดไม่ได้ ซึ่งเอาไม้ไผ่มาสานและจะเอาไว้ใช้รอง เวลาฆ่าสัตว์ต่าง ๆ เช่น หมู หมาก กา ไก่ เป็นต้น

ภาพที่ 2.40 ของที่ใช้รองเวลาฆ่าสัตว์ (สำเซอ)

ที่มา : www.gettheplace.com (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

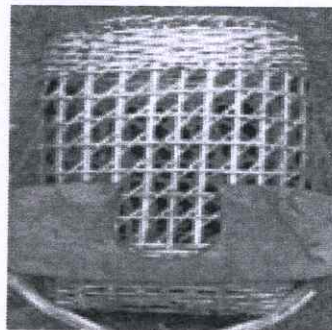
(4) เขียงสำหรับสับถั่วเน่า (อาฉีห้องทอง) ซึ่งเขียงนี้จะต้องมีขนาดใหญ่พอสมควร เอาไว้สำหรับสับถั่วเน่า

ภาพที่ 2.41 เขียงสำหรับสับถั่วเน่า

ที่มา : www.gettheplace.com (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

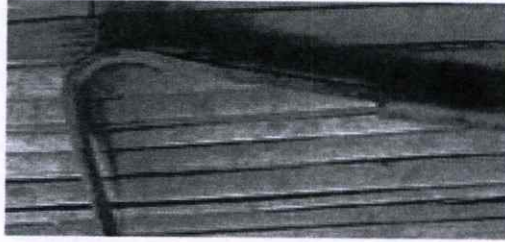
(5) ชะลอม (อาค้ำหรือคาค้ำ) ซึ่งทำมาจากไม้ไผ่จะมีทั้งขนาดเล็ก และใหญ่ใช้สำหรับใส่ของต่าง ๆ เช่น ฟืน ของใช้ต่าง ๆ ชะลอมจะมีขนาดที่แตกต่างกันออกไป มีทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ไม่เท่ากัน

ภาพที่ 2.42 ชะลอม (อาค้ำหรือคาค้ำ)

ที่มา : www.gettheplace.com (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

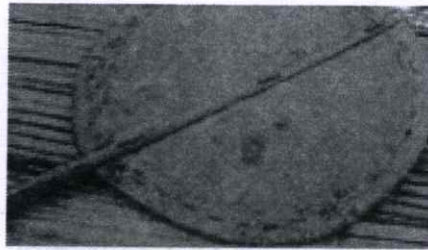
(6) งัดหรืออาซ่าเรียกว่า “หล่าเหง่อ” เป็นอุปกรณ์ที่ชาวอาซ่าใช้ในการถางหญ้าในไร่ข้าว ซึ่งจะมีขนาดเล็กกะทัดรัด พกพาไปในไร่สะดวก ซึ่งถือเป็นอุปกรณ์ที่มีความสำคัญกับชาวอาซ่ามาก

ภาพที่ 2.43 งัดหรืออาซ่าเรียกว่า “หล่าเหง่อ”

ที่มา : www.gettheplace.com (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

(7) ใบพัด (บอเซอ) เป็นอุปกรณ์ที่ทำมาจากไม้ไผ่ ชาวอาซ่าจะใช้ในการพัดเศษหญ้าต่าง ๆ ออก หลังจากที่ตีข้าวเสร็จ บอเซอนี้ อาซ่าชอบเก็บเอาไว้แบบผิงไฟ เพื่อกันไม่ให้แมลงกัด และสามารถใช้งานได้นาน

ภาพที่ 2.44 ใบพัด (บอเซอ) เป็นอุปกรณ์ที่ทำมาจากไม้ไผ่

ที่มา : www.gettheplace.com (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

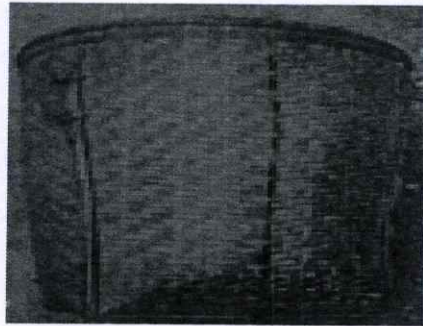
(8) ป่าแต๊ะ เป็นอุปกรณ์ที่ทำมาจากพืชชนิดหนึ่ง มีลักษณะใบยาว และชาวอาซ่าก็นำมาใช้ประโยชน์ในการทำไร่ ทำสวน ชาวอาซ่าจะเอาพืชชนิดนี้มาทำเป็นที่บังแดดและฝน ซึ่งมีประโยชน์มาก และในปัจจุบันพืชชนิดนี้เริ่มหาได้ยาก

ภาพที่ 2.45 ป่าแต๊ะ เป็นอุปกรณ์ที่ทำมาจากพืชชนิดหนึ่ง
มีลักษณะใบยาว

ที่มา : www.gettheplace.com (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

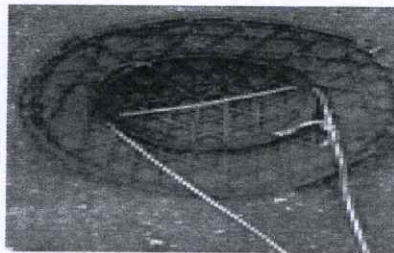
(9) กาโหยะ เป็นอุปกรณ์ที่คล้ายกับชะลอม แต่มีลักษณะการสานแบบถี่ ๆ เป็นอุปกรณ์ที่มีความสำคัญมากที่ทุกครัวเรือนจำเป็นที่จะต้องมี เพราะต้องใช้ในการประกอบพิธีกรรม เช่น พิธีแต่งงาน งานศพ และพิธีกรรมต่าง ๆ ถ้าครัวเรือนไหนไม่มีอุปกรณ์นี้ไม่สามารถที่จะทำพิธีกรรมได้ ต้องไปยืมเอามาจากครัวเรือนอื่นที่มี “กาโหยะ” จึงมีความสำคัญมากกับชาวอาข่า

ภาพที่ 2.46 กาโหยะ เป็นอุปกรณ์ที่คล้ายกับชะลอม

ที่มา : www.gettheplace.com (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

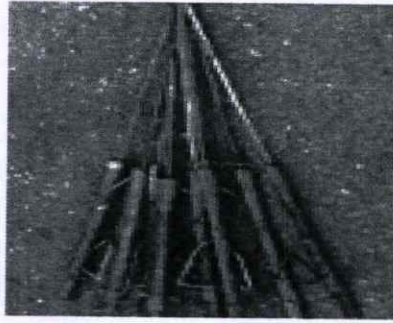
(10) หมวก (หล่อเฮอ) เป็นอุปกรณ์ที่อาข่าใช้ใส่ เวลาประกอบอาชีพ เพื่อกันแดด เมื่อก่อนหมวกนี้ชาวอาข่าก็ทำเองเหมือนกัน แต่ปัจจุบันก็หาซื้อตามร้านขายของ ซึ่งก็สร้างความสะดวกสบายให้กับชาวอาข่า แต่หาหนทางกว่าที่มาจากภูมิปัญญาของชาวบ้านเอง

ภาพที่ 2.47 หมวก (หล่อเฮอ)

ที่มา : www.gettheplace.com (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

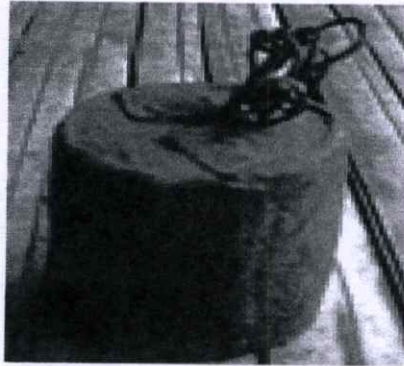
(11) ที่ตักนก (หล่อ , ส่าโต) การตักนกเป็นวิถีชีวิตของอาข่าที่นิยมไขกันมาก เพื่อมาประกอบเป็นอาหาร โดยใช้ตักแค้ (อ่าโห๊ะ) และแมลงเม่า (อ่าอี่) เป็นเหยื่อล่อให้นักทุกชนิดมาติดกับตัก โดยจะนำแมลงมาติดไว้กับตัวกับตัก และให้แมลงดิน เมื่อนกเห็นแมลงดิน ก็จะบินเข้ามาเพื่อจะมากินแมลงก็จะทำให้ติดกับตัก ดิ้นออกไม่ได้ และจะตายในที่สุด การตักโดยใช้หนอนไม้ไผ่จะตักทิ้งเอาไว้ได้นานหลายวัน ต่างกับการตักโดยใช้แมลงเม่า ไม่สามารถตักทิ้งไว้ได้หลายวัน เพราะตอนกลางคืน อาข่าเชื่อว่าผีจะไปติดกับตักเพราะกลางคืนของเราเป็นกลางวันของผี ผีจึงออกมาหากิน อาข่าจึงเกรงกลัวและเป็นความเชื่อว่า ที่มีมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ

ภาพที่ 2.48 ที่ตีกนก (หล่อ , ส่าโต)

ที่มา : www.gettheplace.com (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

(12) กระดิ่ง (จาซุ) เป็นกระดิ่ง ที่ใช้มัดกับตัวสัตว์เพื่อให้เกิดเสียงดัง เช่น วัวควาย ม้า และเวลาสัตว์หนี ก็จะทำให้เราตามหาสัตว์ได้เร็วจากเสียงกระดิ่ง และชาวอาข่าบางครัวเรือนยังนิยมในการเอากระดิ่งมาแขวนไว้ หน้าประตู เวลาเปิด-ปิดประตูจะทำให้เกิดเสียงดัง

ภาพที่ 2.49 กระดิ่ง (จาซุ)

ที่มา : www.gettheplace.com (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

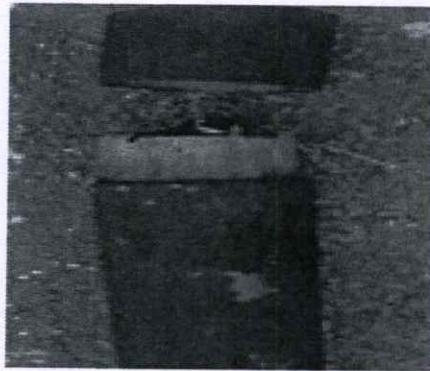
(13) เสียมที่ใช้ในการปลูกข้าว (จอบแป๊ะ) เป็นอุปกรณ์ที่ชาวอาข่าใช้ในเวลาปลูกข้าว โดยจะเอาไม้ที่ยาวๆ มาเสียบกับเสียม แล้วปลูก โดยผู้ชายจะเป็นคนเจาะเป็นรู และผู้หญิงจะเป็นคนหยอดเมล็ดข้าวลงในหลุม

ภาพที่ 2.50 เสียมที่ใช้ในการปลูกข้าว (จอบแป๊ะ)

ที่มา : www.gettheplace.com (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

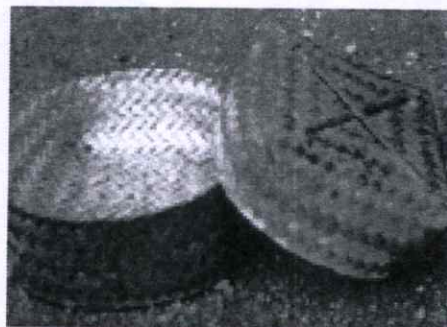
(14) กระบอกไม้ไผ่ (บ่อล่อ) ชาวอาข่าจะตัดไม้ที่มีขนาดใหญ่ และเอามาทำเป็น ใส่ของต่าง ๆ เช่น เนื้อหมู พริก ตะเกียบ และเมล็ดพันธ์ต่าง ๆ ที่เตรียมเอาไว้สำหรับจะเพาะปลูกในปี ต่อ ๆ ไป และยังใช้ในการตองผักกาดได้อีกด้วย

ภาพที่ 2.51 กระบอกไม้ไผ่ (บ่อล่อ)

ที่มา : www.gettheplace.com (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

(15) ห่อกรอง ที่ใส่ข้าว ชาวอาข่าสมัยก่อนไม่มีที่ใส่ข้าว จึงต้องใช้ความชำนาญในการประดิษฐ์ที่ใส่ข้าวขึ้นมา และชาวอาข่าถือว่า ไม่ควรเอาห่อกรองนี้ใส่บนหัว เพราะจะทำให้เกิดแผลและไม่สบายได้ นี่คือการเชื่อของเผ่าอาข่า

ภาพที่ 2.52 ห่อกรอง ที่ใส่ข้าว

ที่มา : www.gettheplace.com (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

2.2.2.11 โครงสร้างสังคมและการปกครอง ชาวอาข่าจะให้เกียรติกับผู้อาวุโสกว่า เพราะผู้อาวุโสจะมีอำนาจในการตัดสินใจ ส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ในเชิงสังคมล้วนเป็นหน้าที่ของผู้ชาย แต่สตรีก็มีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยจะเป็นผู้ที่ช่วยเหลือสนับสนุน และเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ในระดับครอบครัว จึงถือว่าเป็นผู้ร่วมทุกข์ ร่วมสุข บนพื้นฐานความพึงพอใจ ระบบโครงสร้างทางสังคมของอาข่ามีตำแหน่งการปกครองในด้านต่าง ๆ ดังนี้

(1) ตำแหน่ง “เจ้ามา” เป็นผู้นำศาสนาของชุมชน มีบทบาทสำคัญต่อการสร้างชุมชน จึงเป็นผู้นำหลักในการบริหาร ตามโครงสร้างชุมชนอาข่าแบบดั้งเดิม ตำแหน่งเจ้ามา นี้ได้มาจากการเลือกตั้ง หรือการสืบทอดโลหิตก็ได้

(2) ตำแหน่ง “แจ่วหย่า” เป็นตำแหน่งที่รองลงมาจาก “แจ่วมา” ซึ่งตำแหน่งนี้ในอดีตเคยดำรงตำแหน่งเป็น “แจ่วมา” มาก่อน

(3) ตำแหน่ง “จีป่า/บาจี” เป็นตำแหน่งที่ใช้เรียกกับช่างตีเหล็กของหมู่บ้าน เนื่องจากตำแหน่งนี้ต้องมีการผลิต หรือซ่อมแซมเครื่องมือ อุปกรณ์การเกษตรของชุมชนทุกชนิด

(4) ตำแหน่ง “พินา/เบ้วหม่อ” เป็นตำแหน่งของหมอสวดพิธีกรรมทางศาสนา ทำหน้าที่ในการสวดพิธีตามงานต่าง ๆ ตำแหน่งนี้เปรียบเสมือน พระ ในสังคมของคนไทย

(5) ตำแหน่ง “หน้าเห่งอ” มีหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์ และเป็นคนไกล่เกลี่ย คู่กรณี ซึ่งมีบทบาทสำคัญในชุมชนอาข่า

(6) ตำแหน่ง “ยี่ผ่า” เป็นตำแหน่งหมอทรง มีหน้าที่ในการรักษาคนไข้ คนไม่สบายในชุมชน โดยใช้ยาสมุนไพร และการเข้าทรง

(7) ตำแหน่ง “ชะมา/หละจ่า” เป็นผู้ที่มีความรอบรู้และเชี่ยวชาญในเรื่องต่าง ๆ ทำหน้าที่ประสานงานกับบุคคลภายนอก ปัจจุบันเปรียบเสมือนผู้ใหญ่บ้านทางการ อย่างไรก็ตาม โครงสร้างการปกครองของอาข่าในประเทศไทย หลายหมู่บ้านยังมีการใช้รูปแบบการปกครองนี้อยู่

2.2.3 ประเภทกลุ่มอาข่าในประเทศไทย

1. อุโล้อ่าข่า หรืออาข่าไทย เป็นกลุ่มอาข่าที่เข้ามาประเทศไทยเป็นกลุ่มแรก เข้ามาทางภาคเหนือของประเทศไทย เช่นเข้ามาที่ดอยตุง แม่ฟ้าหลวง กลุ่มนี้มีมากที่สุดในจังหวัดเชียงราย กระจายไปสู่จังหวัดอื่น ๆ เช่นเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่าหมู่บ้านอุโล้อ่าข่า ซึ่งเป็นที่รู้จักและแพร่หลาย และมีโอกาสได้รับการพัฒนาจากรัฐบาลไทย มี 2 ชุมชน คือ บ้านอาข่าดอยแสนใจ อำเภอแม่ฟ้าหลวง และบ้านอาข่าดอยสะเงาะ อำเภอเชียงแสน ซึ่งสองชุมชนนี้เป็นชุมชนอาข่าอุโล้อ่าข่าที่ได้มาตั้งยาวนานหลายชั่วอายุคน สาเหตุที่ต้องเรียกกลุ่มนี้ว่า อุโล้อ่า หมายถึง หมวกหัวแหลม สามารถแยกคำได้ คือ อุ ย่อมาจากคำว่า อุตุ หมายถึงหัว โล้ หมายถึงกลมแหลมสูง เป็นการตั้งชื่อกลุ่มตามลักษณะการใส่หมวก ซึ่งกลุ่มนี้จัดเป็นกลุ่มที่เด่นที่สุดในการใส่หมวกอาข่า

ประชากรอุโล้อ่าข่าเป็นกลุ่มอาข่าที่มีประชากรมากที่สุดในประเทศไทย ซึ่งมีประชากรรวมราวประมาณ 32,500 คน กระจายอยู่ 5 จังหวัดภาคเหนือ คือ เชียงราย เชียงใหม่ ลำปาง แพร่ และตาก ศาสนาและความเชื่อ อุโล้อ่าข่า ส่วนมากยังนับถือประเพณีดั้งเดิมอยู่ กราบเช่นไหว้วิญญาณบรรพบุรุษ และบางส่วนได้หันไปนับถือศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลาม หมู่บ้านอาข่าอุโล้อ่าข่าที่มีประชากรมากที่สุดคือบ้านแสนเจริญเก่า ตำบลลาวี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ในส่วนภาษาพูดที่กลุ่มอุโล้อ่าข่าใช้ถือเป็นภาษาที่มาตรฐานและเป็นกลางในการสื่อสารกันกับอาข่าประเภทอื่น ๆ ทั่วไป

ภาพที่ 2.53 อุโล้อ่าข่า หรืออาข่าไทย

ที่มา : www.gettheplace.com

(สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

2. ลอมี่อ่าซ่า การที่คนอ่าซ่ากลุ่มนี้ได้ชื่อว่า “ ลอมี่อ่าซ่า ” เพราะตอนอยู่ประเทศพม่าในเขตเชียงตุง ได้อาศัยอยู่ในดินแดนแห่งนี้ที่มีชื่อว่า “ ม่อนดอยหมี ” หรือเรียกเป็นภาษาอ่าซ่าว่า “ มาหล่าก่อจ้อ ” ดินแดนแห่งนี้เต็มไปด้วยหมีหรือเรียกเป็นภาษาอ่าซ่าว่า “ ฮ่าฮุ้ม ” ในหมู่บ้านม่อนดอยหมีนี้มีชนเผ่าอาศัยอยู่หลายเผ่า เช่น ไทใหญ่ จีน ลาหู่ และอ่าซ่า คนอ่าซ่ามีจำนวนครัวเรือนในชุมชนนี้มากกว่าหนึ่งพันครอบครัว แต่ด้วยสำเนียงและการเรียกที่ม่อนดอยหมีไม่ชัดเจนจึงเรียกเพี้ยนมาเป็นดอยลอมี่ ต่อมาได้มีกลุ่มคนจีนที่มีชื่อว่า “ แซแลกวาง ” มาตั้งฐานทัพใกล้กับดอยที่อ่าซ่ากลุ่มนี้อาศัยอยู่ เมื่อได้เข้ามาอยู่ในเมืองไทยอ่าซ่ากลุ่มอื่น ๆ เช่น เปี้ยะอ่าซ่า อุโล้อ่าซ่า มักเรียกอ่าซ่ากลุ่มนี้ว่า ลอมี่อ่าซ่า ซึ่งเรียกตามถิ่นที่อยู่อาศัยเดิมตอนอยู่ในประเทศพม่ามาเป็นชื่อกลุ่มอ่าซ่ากลุ่มนี้

ภาพที่ 2.54 ลอมี่อ่าซ่า การที่คนอ่าซ่ากลุ่มนี้ได้ชื่อว่า “ ลอมี่อ่าซ่า ”

ที่มา : www.gettheplace.com

(สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

3. ฆะหมี่อ่าซ่า กลุ่มฆะหมี่อ่าซ่าถือว่าเป็นอีกหนึ่งกลุ่มอ่าซ่าที่ได้ถูกจำแนกประเภทจากด้านภูมิศาสตร์จากที่อยู่อาศัย ในเมืองไทยมีชื่อเรียกอ่าซ่ากลุ่มนี้หลายชื่อ เช่น หละบ้ออ่าซ่า หรืออ่าซ่าจีน แต่ในประเทศจีนและประเทศพม่า อ่าซ่ากลุ่มนี้เรียกตนเองว่า “ อู่เปี้ยะอ่าซ่า ” แปลเป็นไทยว่ากลุ่มอ่าซ่าที่ใส่หมวกแบนเพราะลักษณะการใส่หมวกแบนออกสองข้างหัว ในประเทศจีนเรียกกลุ่มอ่าซ่านี้ว่า “ หม่อโป๊ะกุ ” แปลว่าอ่าซ่ากลุ่มที่มีตระกูลหม่อโป๊ะ บรรดาอ่าซ่าด้วยกันยอมรับอ่าซ่ากลุ่มนี้ว่าเป็นกลุ่มที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการค้าขาย หากจะกล่าวว่าเป็นกลุ่มอ่าซ่าที่เป็นพ่อค้าคงไม่ผิดจากลักษณะนิสัยชอบค้าขาย ทำงานขยันขันแข็ง หนักเบาเอา ความเป็นมาเกี่ยวกับการเรียกชื่อของกลุ่มฆะหมี่อ่าซ่าน่าสนใจเพราะการเรียกชื่อกลุ่มฆะหมี่อ่าซ่ามีหลายชื่อ มีตำราหรือหนังสือบางเล่มได้เขียนไว้ว่า ชื่อกลุ่มฆะหมี่อ่าซ่าเกิดจากการเรียกชื่อดอยภูเขาหิน มีหน้าผากกว้างเป็นที่อยู่อาศัยของหมีในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย แต่ความเป็นจริงการเรียกชื่อฆะหมี่อ่าซ่าไม่ได้เกิดขึ้นในเมืองไทย จากการบอกเล่าของคนเผ่าคนแก่ของกลุ่มคนฆะหมี่เอง ชื่อกลุ่มฆะหมี่อ่าซ่านี้เกิดจากชนเผ่าอ่าซ่ากลุ่มนี้ที่อพยพจากประเทศจีนเข้ามาประเทศพม่าแล้วเคยอาศัยอยู่ในบริเวณที่เป็นถ้ำหมี เมื่อไปอาศัยอยู่ในบริเวณนั้นจึงถูกขนานนามว่าอ่าซ่าถ้ำหมี แต่ถูกเรียกเพี้ยนไปเป็นฆะหมี่ อย่างไรก็ตามจากการศึกษาด้วยการสอบถามผู้เฒ่าผู้แก่ เช่น อะบ้ออ่าโฮ หม่อโป๊ะกุ จากบ้านผาหมี อำเภอแม่สาย

จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นผู้ที่มีอายุมากที่สุดและเป็นแกนนำคนหนึ่งในการพากลุ่มผะหมี่อ่าซ่าเข้ามาในประเทศไทย ได้ยืนยันถึงความเป็นมาของการจำแนกกลุ่มผะหมี่อ่าซ่าว่า มาจาก “ ถ้ำหมี่ ” ซึ่งในบริเวณหน้าผามีถ้ำและหมี่อ่าซ่าอยู่ในบริเวณนี้จำนวนมาก การเรียกชื่อกลุ่มผะหมี่อ่าซ่าเกิดขึ้นตอนอยู่ในประเทศพม่า ต่อมาจากถ้ำหมี่อ่าซ่าถูกเรียกเพี้ยนไปเป็นผะหมี่อ่าซ่าจนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 2.55 ผะหมี่อ่าซ่า กลุ่มผะหมี่

ที่มา : www.gettheplace.com

(สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

4. หน้าค้ำอ่าซ่า หากกล่าวถึงกลุ่มอ่าซ่า ผู้คนส่วนใหญ่มักนึกถึงกลุ่มอูล้ออ่าซ่าที่ใส่หมวกแหลม ๆ ตั้งฉากลักษณะตรง เพราะกลุ่มอ่าซ่านี้มีจำนวนมากและมักพบได้ทั่วไปในเขตภาคเหนือของประเทศไทย แต่ยังมีกลุ่มอ่าซ่าอีกหลายกลุ่มยังไม่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป อาจด้วยจำนวนประชากรน้อย ลักษณะนิสัยส่วนตัวที่ขี้อาย หรือแม้กระทั่งการปกปิดตัว อย่างไรก็ตามในประเทศไทยในปัจจุบันมีกลุ่มอ่าซ่าอยู่มากถึง 8 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มมีที่มาเหมือนกันนั่นคือมีบรรพชนเริ่มจาก “ จี ” แต่ด้วยเหตุผลใดยังไม่เป็นที่แน่ชัดถึงความต่างของอ่าซ่ากลุ่มเหล่านี้ มีความต่างในด้านภาษา ความเชื่อ การแต่งกาย ตลอดจนพิธีกรรมบางอย่าง การเรียกชื่อแต่ละกลุ่มจึงมีความต่างกันไป บางส่วนก็ตามชื่อผู้นำชื่อที่อยู่อาศัยเดิม ลักษณะการแต่งกายและตามการแยกสายบรรพชนของอ่าซ่า หน้าค้ำอ่าซ่าเป็นอีกหนึ่งกลุ่มอ่าซ่าในประเทศไทยที่ทั้งหมดอาศัยอยู่ในเขตภาคเหนือของประเทศไทย ที่มาของการเรียกชื่ออ่าซ่ากลุ่มนี้ว่า “ หน้าค้ำอ่าซ่า ” เนื่องจากชื่อนี้เป็นชื่อแม่น้ำเดิมที่เคยอาศัยตอนอยู่ในประเทศพม่าในบริเวณลุ่มแม่น้ำหน้าค้ำ เมื่ออ่าซ่ากลุ่มนี้ไปอาศัยในบริเวณนั้น ก็ได้ชื่อว่า หน้าค้ำอ่าซ่าตั้งแต่นั้นจนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 2.56 หน้าค้ำอ่าซ่า

ที่มา : www.gettheplace.com

(สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

5. เปี้ยะอ่าซ่า ปกติอ่าซ่ากลุ่มนี้เรียกตนเองว่าอูโล้ได้ด้วยเพราะการแต่งกายมีหมวกแหลม ลักษณะตั้งฉากตรง และเป็นหนึ่งในสามกลุ่มอ่าซ่าที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ที่มีลักษณะการใส่หมวกแหลม นอกเหนือจากอ่าจ้อ และอูโล้ โดยทั่วไปมีลักษณะคล้ายกับกลุ่มอูโล้ อ่าซ่ามาก ไม่ว่าจะเป็นการเย็บผ้า ลายเย็บผ้า คำพูด สำเนียง การประกอบพิธีกรรมฯลฯ อาจมีความต่างในบางจุด เช่น หมวกที่สั้นกว่ากลุ่มอูโล้ อ่าซ่ากลุ่มนี้ หากนับจาก จี หรือการร้ายชื่อบรรพบุรุษแยกจากจ้อจ้อ เจ้อเห่วย เช่นเดียวกันกับอูโล้ , ลอเมี้ยะ การที่อ่าซ่ากลุ่มนี้ได้ชื่อว่าเปี้ยะอ่าซ่า เพราะผู้นำที่นำชนกลุ่มนี้ มีตำแหน่งสมัยอยู่ในดินแดนไทยใหญ่เป็น “ เปี้ยะ หรือพญา ” อ่าซ่าที่เข้ามาในเมืองไทย เกือบทั้งหมดมาทางสายจ้อเห่วย จะมีเพียงอ่าจ้ออ่าซ่าเท่านั้นที่มาทางจ้อจ้อ เปี้ยะอ่าซ่า คือคำนำหน้าที่กลุ่มอ่าซ่าได้ขนานนามตามชื่อผู้นำสมัยก่อน โดยดูจากความแตกต่างและสำเนียง ผู้นำเปี้ยะมีชื่อเป็นภาษาอ่าซ่าว่า “ อ่าผ่า ” เมื่อตำแหน่งและชื่อมารวมกันจึงเป็นเปี้ยะอ่าผ่า ต่อมามีการเรียกชื่อเพี้ยน และมีการแปลงชื่อเปี้ยะ ซึ่งแปลว่าพญา กับคำเพี้ยนอ่าผ่ากลายเป็นไพร์ เมื่อรวมกันจึงเป็น “ พญาไพร์ ” เป็นที่มาของกลุ่มอ่าซ่าเปี้ยะและบ้านพญาไพร์ ปัจจุบันพญาไพร์ได้มาเป็นชื่อชุมชน และมีหลายหมู่บ้าน เช่นบ้านพญาไพร์ลือหู่ บ้านพญาไพร์เล้ามา บ้านพญาไพร์เล้าจ้อ ฯลฯ หมู่บ้านดั้งเดิมที่เปี้ยะอ่าผ่ามาอยู่พร้อมบริวารคือหมู่บ้านพญาไพร์ลือหู่ เปี้ยะ อ่าผ่า มีนามสกุลเป็นแบบอ่าซ่าคือมาเยอะตะห่อง

ภาพที่ 2.57 เปี้ยะอ่าซ่า

ที่มา : www.gettheplace.com

(สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

6. อ่าเค้ออ่าซ่า เป็นกลุ่มอ่าซ่าหนึ่งที่เดินทางมาจากประเทศจีนบริเวณสิบสองปันนา ก่อนเข้าสู่ประเทศพม่าในบริเวณเมืองลา และอพยพกระจายไปอยู่ในเชียงตุง ท่าซี้เหล็กและเข้ามาในเขตไทย ปัจจุบันอ่าเค้ออ่าซ่ามีจำนวนมากที่ประเทศพม่า บริเวณตั้งแต่เมืองลาลงไปเมืองว้า เมืองยอง และมีจำนวนหนึ่งหนีเข้ามาประเทศไทย จากการศึกษาไม่พบว่าอ่าเค้ออ่าซ่าอาศัยอยู่ในลาว และเวียดนาม การที่กลุ่มอ่าเค้ออ่าซ่ามีชื่อกลุ่มแบบนี้เพราะการถูกรุกไล่จากชนชาติอื่นๆ จากการบอกเล่าของพี่มาเน่ วส่อ ก็คือ แห่งบ้านอ่าเค้อ อ่าเกอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย พี่มาเล่าว่า อ่าเค้อเป็นกลุ่มคนอ่าซ่ากลุ่มเดียวที่เข้ามาและมีอยู่ในประเทศไทยแต่เดิมอ่าเค้อใช้ชื่อเรียกตนเองว่า “อ้อเจยอ้อก็้อ ” หรือ “ก็้ออ้ออ่าซ่า” จากการศึกษาการขนานนามของกลุ่มอ่าซ่าต่างๆ มักใช้ว่า “พญา ญี่” ยกเว้นกลุ่มอ่าเค้อ อ่าซ่าที่ใช้เรียกว่าอ้อเจยอ้อก็้อ และชื่ออ่าเค้อมาเกิดขึ้นที่สิบสองปันนาจากการถูกรุกไล่จากชนชาติจีน ไล่่อ่าซ่ากลุ่มนี้เป็นภาษาจีนว่า “เซอ” ซึ่งแปลว่าไป และชนชาติไทยลื้อได้ถามคนอ่าซ่ากลุ่มนี้ว่าไป

ไทน์ และอ่าซำกลุ่มนี้ได้ตอบว่า กลุ่มจีนไต้หวันชื่อจิงหนีมา คนชาติไทยลื้อจึงเรียกอ่าซำกลุ่มนี้ว่า อ่าซำ “เซอ” เมื่ออพยพเข้ามาในประเทศพม่า อ่าซำกลุ่มอื่น ๆ ที่เข้ามาก่อนหน้านี้ได้เห็นการแต่งกาย ภาษา และพิธีกรรมที่ต่างจากอ่าซำทั่วไป และเห็นคนไทยลื้อและไทใหญ่เรียกอ่าซำกลุ่มนี้ว่าชนเผ่าเซอ จึงเรียกอ่าซำตามนี้ว่า “เซออ่าซำ” และต่อมาได้ถูกเรียกเพี้ยนเป็น “อ้าเค้ออ่าซำ” และเรียกมาจนปัจจุบัน การร่ายชื่อบรรพบุรุษของกลุ่มอ้าเค้ออ่าซำในเมืองไทยและทั่วโลกแตกต่างจากอ่าซำกลุ่มอื่น ๆ แต่มีจุดเริ่มต้นที่เดียวกันนั่นคือ “ซุ่มมิโอ” จากซุ่มมิโอร่ายมาถึง จาเทอสี แต่ของกลุ่มอ้าเค้อเป็นจาเทอสี อีกจุดหนึ่งตรงที่ ลีฎแบ แล้วกระโดดข้ามเป็นอุหย่าโย่ ต่างจากอ่าซำทั่วไปที่มีกรายเป็นลีฎแบ ฎแบอู แล้วมาอุโย่หย่า ชื่อบรรพชนของกลุ่มอ้าเค้ออ่าซำ จึงหายช่วง “ฎแบอู” และมาสลับกันตรง อุหย่าโย่ กับ อุโย่หย่า อีกที ต่อมาแยกตระกูลใหญ่ตรง เทอเผอะ กลุ่มอ่าซำทั้งหมดในเมืองไทยมาทางเทอเผอะเมื่อง แต่อ้าเค้ออ่าซำมาทางเทอเผอะโซ้ย เทอเผอะเสาะ เทอเผอะฮือ การที่กลุ่มอ้าเค้ออ่าซำมี ภาษา การแต่งกาย ตลอดถึงวัฒนธรรมหลายอย่างต่างจากกลุ่มอ่าซำทั่วไปเพราะกลุ่มอ่าซำแยกสายสัมพันธ์ในด้านจี ห่างจากกลุ่มอ่าซำอื่น ๆ มาก ทำให้ภาษา การแต่งกายและอื่น ๆ ห่างเหินจากกลุ่มอ่าซำอื่น ๆ ตามไปด้วย

ภาพที่ 2.58 อ้าเค้ออ่าซำ

ที่มา : www.gettheplace.com

(สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

7. อ้าจ้ออ่าซำ การเรียกชื่อกลุ่มนี้ว่าเป็นกลุ่มอ้าจ้อเพราะว่าตามหลักการนับชื่อบรรพชนอ่าซำ หรือที่เรียกเป็นภาษาอ่าซำว่า “จี” เป็นลูกหลานของ จ้อเปอะ การเรียกชื่อกลุ่มนี้ว่าอ้าจ้อ เป็นคำเก่าแก่ที่เรียกตั้งแต่สมัยอยู่ประเทศจีน ปัจจุบันทั้งในประเทศจีน พม่า ไทย ลาว และเวียดนามก็เรียกกลุ่มนี้ว่า อ้าจ้อ การที่มีคนเข้าใจว่าการเรียกขนานนามกลุ่มอ่าซำนี้ว่า อ้าจ้อ ย่อมมาจากคำว่า อ้ามาจากอ่าซำ จ้อมาจากย้อจ้อ ซึ่งแปลว่ากลุ่มอ่าซำที่กลายพันธุ์ ซึ่งจริง ๆ แล้วเป็นความเข้าใจผิด ไม่เป็นความจริง การนับถือบรรพชนของคนอ่าซำกลุ่มนี้ สามารถนับได้ เจ้อเจ้อ , เจ้อจ้อ , จ้อเปอะ , เปอะจ้อ , จ้อลุ่ม , ลุ่มแอะ , เมื่อมาถึงลุ่มแอะ มีพี่น้องอีกคน นั่นคือลุ่มแอะ วันนี้ลุ่มอ่าซำกลุ่มนี้จึงมีนามสกุลเป็นลุ่มแอะ กับลุ่มแอะ ซึ่งลุ่มแอะกับลุ่มแอะเป็นพี่น้องกัน และประชากรที่อยู่ในเมืองไทยเป็นหลานของเจ้อจ้อ สืบต่อ ๆ กันมาเป็นรุ่นที่ห้า

ภาพที่ 2.59 อ้าจ้ออ้าซ่า

ที่มา : www.gettheplace.com

(สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

8. อู่ฟ้ออ้าซ่า การแบ่งกลุ่มประเภทของคนอ้าซ่า เกิดจากหลายสาเหตุ และหนึ่งในเหตุผลหลักคือการแต่งกายของผู้หญิง จากเครื่องประดับ ความสวยงามและลักษณะทรงหมวก เป็นที่มาของการแบ่งกลุ่มที่หลากหลายในปัจจุบัน การจำแนกกลุ่มอ้าซ่าด้วยปัจจัยการแต่งกาย ไม่พบว่าคนอ้าซ่าเคยแบ่งกลุ่มเพราะความต่างจากเครื่องแต่งกายของผู้ชาย แต่จะพบหลายกลุ่มที่แบ่งตามความต่างการแต่งกายของผู้หญิงที่มีความโดดเด่น สวยงาม และเพียบพร้อมไปด้วยเครื่องประดับทั้งขนสัตว์และเครื่องเงิน อู่ฟ้ออ้าซ่าเป็นกลุ่มอ้าซ่าที่ถูกแบ่งเพราะการแต่งกายต่างจากกลุ่มอ้าซ่าอื่น หากมองเพียงข้างหน้าหมวกที่ผู้หญิงอ้าซ่ากลุ่มนี้ประดับ ก็อาจเข้าใจว่าเป็นลอมเมียะอ้าซ่า เพราะมีความเหมือนกับการแต่งกายของคนอ้าซ่าลอมเมียะมาก กล่าวคือมีลูกตุ้มกลมห้อยเรียงลงมาเหมือนกัน แต่หากมองและสังเกตอย่างละเอียดจะพบว่า มีหลายจุดที่ต่างกัน เช่น หมวกด้านหลังของกลุ่มลอมเมียะมีแผ่นเงินในลักษณะตรง ขณะที่กลุ่มอู่ฟ้ออ้าซ่ามีหมวกแหลมกลมข้างหลังห้อยลงบริเวณคอ

ภาพที่ 2.60 อู่ฟ้ออ้าซ่า

ที่มา : www.gettheplace.com

(สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

2.2.4 การแต่งกายของอู้อ้อซ่า

- ผู้ชาย อู้อ้อซ่าานิยมโกนผม และไว้เปีย มีเครื่องแต่งกายในบริเวณหัวคือ ผ้าพันรอบหัว ที่เรียกเป็นภาษาอ่าซ่าว่า “ อู้อ้อจิ้ง ” การใส่อู้อ้อจิ้งมีความแตกต่างกันไประหว่างวัย เมื่อเป็นหนุ่มใส่ผ้าสีดำ มีความกว้างประมาณ 8 เซนติเมตร มาพันรอบหัวและใส่ขนสัตว์ที่ย้อมด้วยสีธรรมชาติ เช่น ขนไก่ ประดับแซมไว้กลางผ้าพันหัว นอกจากนี้มีขนสัตว์แล้วยังมีดอกไม้มาประดับเพื่อให้มีสีสันและงามตา

เมื่อมีอายุ ประมาณ 40 ปีขึ้นไป สามารถไปนั่งกินข้าวขันโตกร่วมกับคนแก่ มีการเปลี่ยนสีผ้าเป็นสีแดง และไม่มีขนไก่หรือดอกไม้ ลักษณะการพันก็เปลี่ยนไปจากเดิมพันรอบหัว มาเป็นการพันแล้วมัดแทน การพันผ้ารอบหัวของกลุ่มอู้อ้อซ่า ไม่ได้เป็นการบ่งบอกถึงสถานะของผู้ใส่ เช่น แต่งงานแล้ว หรือยังโสด การใส่ผ้าพันหัวจึงไม่ได้เป็นสัญลักษณ์เกี่ยวกับสถานะ แต่เป็นเรื่องของการประดับให้ดูสวยงาม

- เสื้อผู้ชายมีลักษณะแขนยาว มีคอปกเสื้อ ยาวถึงสะโพก เสื้อผู้ชายมีการเย็บลวดลายไว้ตรงปลายเสื้อบริเวณหน้าท้อง มีการเย็บด้วยเส้นด้ายเป็นเส้นโค้งงอไปมา จำนวน 3 แถว และข้างหลังเสื้อมีการประดับไว้อย่างสวยงาม แต่ไม่ประดับทั้งแผ่นหลัง และไม่นิยมเย็บลวดลายตรงปลายแขนเสื้อหรือบริเวณหน้าอก อย่างไรก็ตามเสื้อของอู้อ้อซ่าในปัจจุบันได้ ถูกดัดแปลงไปมาก จนไม่เหลือเค้าโครงเดิม เพราะถูกปรับให้เข้ากับกาลสมัยและความนิยมของสมัยนี้ ทำให้เสื้อผ้าใหม่ ๆ ที่กลุ่มอนุชนใส่ ไม่สามารถบ่งบอกได้ว่าเป็นของกลุ่มใด

- กางเกง เป็นสีดำ มีลักษณะหลวม ๆ เมื่อมีการใส่ครั้งใดก็มีการมัดเข้าหากันเหมือนกับใส่กางเกงสะดอของคนพื้นเมืองและของคนอ่าซ่ามีเชือกที่ทำมาจากเส้นด้าย มามัดรวมกัน ปลายเส้นด้ายสีดำมีเหรียญเงินแถบที่มีรู เอาเชือกสอดใส่รู มามัดกางเกงไม่ให้หลุด กางเกงผู้ชายของอู้อ้อซ่ามีความยาวถึงตาคุ่ม

- ผู้หญิง ในกลุ่มอ่าซ่าที่มีการใส่หมวกแหลม ซึ่งประกอบไปด้วยเปียะอ่าซ่า อ้าจ้อ และอู้อ้อ ถือว่ากลุ่มอู้อ้อซ่ามีการแต่งกายที่โดดเด่นสะดุดตา มีการประดับไปด้วยขนสัตว์ เช่น ไก่ ที่คนอ่าซ่าเรียกว่า “ ยา แซะ ” และขนสัตว์ย้อมสี เช่น ลิง เรียกเป็นภาษาอ่าซ่าว่า “ ซิมี่ ” ในแต่ละช่วงวัยมีการแต่งกายที่บ่งบอกถึงสถานะของผู้ใส่หากมีการใส่หมวกคลุมหัว และมีช่อไหมพรม ลูกเต๋อย นั่นคือ หมี่เตอ เตอ จ้อ หมายถึงการเข้าสู่วัยสาวแล้ว จะใส่ให้ตั้งแต่อายุ 13,14-18 ปี ซึ่งช่วงนี้ยังไม่แต่งงาน และหลัง 18ปีก็จะแต่งงาน ซึ่งคนอ่าซ่าเรียกช่วงนี้ว่า จ้อ มา หมี่ ไล้ มีความหมายว่าพร้อมแต่งงานหรือออกเรือน และหลังแต่งงานก็เรียกว่า “ อะมามาฮ้า ” แต่ ละช่วงวัยมีเครื่องแต่งกายเพิ่มขึ้น เช่น เมื่อเป็น จ้อ มาหมี่ ไล้ มีการประดับไปด้วยขนไก่ ลิง และดอกไม้ย้อมสี ตลอดถึงเครื่องเงินดั่งกรังกรัง การประดับเครื่องเงินของอู้อ้อซ่า เป็นการบ่งบอกถึงสถานะทางครอบครัวเป็นอย่างดี หากประดับไปด้วย “ แต่ก่า ” เงินแถบจำนวนมาก นั้นหมายถึงเป็นลูกผู้ดีมีเงิน เสื้อของอู้อ้อซ่า เป็นสีดำที่ผากลางด้านหน้ามีแขนยาว และเสื้อยาวถึงบริเวณสะโพก เสื้อผู้หญิงนิยมใส่ลวดลายมากกว่าผู้ชาย และการปักเย็บถือว่าการอวดถือฝีมือในการเย็บผ้าด้วย ในบริเวณด้านหน้าตรงปลายเสื้อ มีการประดับไปด้วยลวดลายอย่างสวยงาม เช่น อ้า ลู หม่ม ล้า แปลว่าลั่นผีเสื้อและปลายเสื้อด้านหลังมีการประดับไปด้วยลวดลายและเครื่องเงิน ลูกปัด หรือ “ จู๊มา ” และลูกเต๋อย อู้อ้อซ่าไม่นิยมปักเป็นรูปสัตว์หรือต้นไม้ จากการศึกษาไม่พบเครื่องแต่งกายอู้อ้อซ่าในอดีตที่มีการเย็บรูปคน ต้นไม้ หรือสัตว์ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันมีการปรับไปตามสมัยนิยมและตามความเชื่อจึงสามารถพบการปักรูปหัวใจมากขึ้นไม่ทางเขนและอื่น ๆ ในเสื้อผู้หญิงอ่าซ่าจากส่วนเอวลงไป ก็จะมีกระโปรงสีดำ หรือที่เรียกเป็นภาษาอ่าซ่าว่า “ ฟิตี ” ลักษณะ เป็นกระโปรงยาว ทำลายหยักด้านหลัง ยาวถึงบริเวณหัวเข่า บนกระโปรง

หน้ามีผ้าปิดระหว่างต้นขาสองข้าง เรียกเป็นภาษาอ่าซ่าว่า “โจ้ว จิ้ง” เป็นผ้าแผ่นยาว มีเชือกมัดตรงหัวเพื่อผูกติดเอว และปลายมีลูกปัดและลูกเต๋อย ผ้าผืนนี้เป็นผ้าผืนหนึ่งที่มีการประดับประดาอย่างสวยงาม มีเหรียญและเครื่องประดับทั้งลูกปัด เปลือกหอย แห่มไฉ้ และเติมไปด้วยลวดลายเย็บผ้าในร่องขามีผ้ามาปิดรอบ ๆ อุ้งอ่าซ่าเรียกว่า “คืบบ่อง” มีลูกปัด ลูกเต๋อย และลวดลายเป็นแผ่นเล็ก ๆ มาติดแนวนอน และกลางแซมไปด้วยลูกเต๋อย ลูกปัด

2.3 การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ผ้าปักในวิถีชนเผ่าอ่าซ่า อำเภอมะจัน จังหวัด เชียงราย

ตั้งที่คุณสมบัติของภูมิปัญญาไทยที่กล่าวว่า เป็นคนดีมีคุณธรรม มีผลงานด้านการพัฒนาท้องถิ่นของตน เป็นผู้แสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอไม่หยุดนิ่ง เป็นผู้นำของท้องถิ่น การเอาใจใส่ศึกษาปัญหา หาแนวทางแก้ไข และช่วยเหลือชุมชนของตนและชุมชนใกล้เคียงอย่างไม่ย่อท้อ ลงมือทำงานและผลิตผลงานอยู่เสมอ ปรับปรุงพัฒนาและพัฒนาผลงานให้มีคุณภาพ มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้เป็นเลิศ จากการศึกษางานผ้าปักจัดอยู่ในหมวดหมู่สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ซึ่งหมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลิตผล เพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัดและเป็นธรรม อันเป็นกระบวนการที่ทำให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิตและการจำหน่าย ผลิตผลทางหัตถกรรม เช่น การร่วมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มโรงสี กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่มที่23.)

อัจฉรา ภานูรัตน์ (2549) ให้ความหมายว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง กระบวนการปรับเปลี่ยนแบบแผนดำเนินชีวิตของบุคคลซึ่งอาศัยอยู่ในท้องถิ่น ให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข หรือสามารถแก้ปัญหาการดำเนินชีวิตของคนให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปแต่ละยุคสมัย

ประภากร แก้ววรรณ และคณะ (2549) ให้ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นคือ องค์ความรู้ ประสบการณ์ หรือทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้าน คิดเองทำเอง แก้ปัญหาเอง เพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน และเกิดสิ่งขึ้นมาเป็นเวลานาน และมีการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่งในท้องถิ่น เพื่อให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ยุพาพร จานประดับ (2544) ได้สรุปความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ว่า คือองค์ความรู้ของท้องถิ่นหรือทุกสิ่งทุกอย่างที่บุคคลในท้องถิ่นคิดขึ้นจากสติปัญญาและความสามารถของท้องถิ่นเอง เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาหรือดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม โดยมีกระบวนการสั่งสมสืบทอดมาเป็นเวลานาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) ได้ให้ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ดังนี้คือ

1. ความรู้ ความสามารถ ความเชื่อ ความสามารถทางพฤติกรรมและความสามารถในการแก้ไขปัญหามนุษย์
2. ความรู้ ความคิด ความเชื่อ ความสามารถ ความชัดเจนที่กลุ่มชนได้จากประสบการณ์ที่สั่งสมไว้ใน การปรับตัวและดำรงชีพตามสภาพแวดล้อมของธรรมชาติ

3. ภูมิปัญญาเป็นเรื่องที่สั่งสมกันมาตั้งแต่อดีตและเป็นเรื่องของการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนคนกับธรรมชาติแวดล้อมคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติโดยผ่านกระบวนการทางจารีตประเพณีการทำมาหากินและพิธีกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างความสัมพันธ์เหล่านี้ เป้าหมายก็คือ เพื่อให้เกิดความสุขทั้งในส่วนที่เป็นชุมชนหมู่บ้านและในส่วนที่เป็นปัจเจกของชาวบ้านเอง หากเกิดปัญหาทางด้านความไม่สมดุลกันขึ้นก็จะก่อให้เกิดความไม่สงบสุขทั้งในส่วนที่เป็นสังคมและในส่วนที่เป็นปัจเจกของชาวบ้านเอง

4. ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ ในการศึกษาเล่าเรียน การที่ชาวบ้านรู้จักวิธีการทำนา การไถนา การนำกระบือมาใช้ในการไถนา การรู้จักนวดข้าวโดยการใช้กระบือ รู้จักสานกระบุง ตะกร้าเอาไม้ไผ่ มาทำเครื่องมือใช้สอยในชีวิตประจำวันรวมทั้งรู้จักเอาดินขี้ตามาแช่น้ำ ต้มให้เหือดแห้งเป็นเกลือสินเธาว์ก็เรียกว่าภูมิปัญญาทั้งสิ้น

จากรวรรณ ธรรมวัตร (2535) ได้ให้ความหมายภูมิปัญญาพื้นบ้านหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ว่า หมายถึง ทรัพยากรความรู้ ทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่ในท้องถิ่นแต่ละแห่งซึ่งอาจเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนหรือลักษณะสากลที่หลายๆท้องถิ่นมีคล้ายกันก็ได้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในแต่ละท้องถิ่นเกิดจากการที่ชาวบ้านแสวงหาความรู้เพื่อเอาชนะอุปสรรคทางธรรมชาติ ทางสังคมที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและวิถีชีวิตชาวบ้าน เช่น การประกอบประเพณี พิธีกรรมของชุมชน เป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้กระทำสบายใจ ให้คุณค่าทางจิตใจและความรู้สึก หรือประเพณีการรวมกำลังช่วยกันทำงานที่ใหญ่เกินกว่าจะกระทำสำเร็จคนเดียว เช่น การลงแขกสร้างบ้าน สร้างถนน หรือขุดลอกแหล่งน้ำ เป็นกิจกรรมที่แสดงถึงความเอื้อเฟื้อช่วยเหลือกันภายในชุมชน ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยทั่วไปภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย ไม่ซับซ้อน เป็นประโยชน์แก่คนทุกระดับ มีลักษณะเด่นคือ สร้างสำนึกเป็นหมู่คณะทั้งในระดับครอบครัวและเครือญาติ พื้นเพจากฐานความรู้ของชาวบ้าน หรือความรู้ของชาวบ้านที่เรียนรู้และสั่งสมประสบการณ์ด้วยตนเองหรือเรียนรู้จากบรรพบุรุษ หรือความรู้ที่สั่งสมสืบทอดกันมาทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม อันเป็นสติปัญญาเป็นความรู้ที่ชาวบ้านคิดได้เองโดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปจากคำจำกัดความดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปความหมายหรือคำจำกัดความภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็น 2 ลักษณะ คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นกระบวนการ หมายถึง กระบวนการทางปัญญาที่คนในชุมชนท้องถิ่นคิดขึ้นจากการเรียนรู้ การถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ จากประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อใช้ในการปรับตัวและการดำรงชีวิตที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม โดยใช้การลองผิดลองถูก การสังเกต การสั่งสม สืบทอด กลั่นกรอง ปรับปรุงพัฒนา และเลือกสรรกันมาเป็นเวลานานจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งจนเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นในความหมายอีกลักษณะหนึ่งคือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นผล หมายถึง พื้นเพรากฐานและองค์ความรู้ของชาวบ้านที่คิดขึ้นจากสติปัญญาและความสามารถเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและเป็นแนวปฏิบัติในการดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคแต่ละสมัยเพื่อให้บุคคลดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างสันติสุข อันเป็นการสั่งสมทุนทางปัญญาซึ่งถือเป็นทุนทางสังคม

2.3.1 การแต่งกายของชนเผ่าอาข่า

1. การแต่งกายของอุโล้อ่าข่า

ผู้ชาย อุโล้อ่าข่านิยมโกนผม และไว้เปีย มีเครื่องแต่งกายในบริเวณหัวคือ ผ้าพันรอบหัว ที่เรียกเป็นภาษาอาข่าว่า “ อู๋ จิ้ง ” การ ใส่อู๋จิ้งมีความแตกต่างกันไประหว่างวัย เมื่อเป็นหนุ่มใส่ผ้าสีดำมีความ

กว้างประมาณ 8 เซนติเมตร มาพันรอบหัวและใส่ขนสัตว์ที่ย้อมด้วยสีธรรมชาติ เช่น ขนไก่ประดับ แซมไว้กลางผ้าพันหัว นอกจากนี้มีขนสัตว์แล้วยังมีดอกไม้มาประดับเพื่อให้มีสีสันและงามตา เมื่อมีอายุ ประมาณ 40 ปีขึ้นไป สามารถไปนั่งกินข้าวขันโตกร่วมกับคนแก่ มีการเปลี่ยนสีผ้าเป็นสีแดง และไม่มี ขนไก่หรือดอกไม้ ลักษณะการพันก็เปลี่ยนไปจากเดิมพันรอบหัว มาเป็นการพันแล้วมัดแทน การพันผ้ารอบหัวของกลุ่มอุโล้อ่าซ่า ไม่ได้เป็นการบ่งบอกถึงสถานะของผู้ใส่ เช่นแต่งงานแล้ว หรือยัง โสด การใส่ผ้าพันหัวจึงไม่ได้เป็นสัญลักษณ์เกี่ยวกับสถานะ แต่เป็นเรื่องของการประดับให้ดูสวยงาม

- เสื้อผู้ชายมีลักษณะแขนยาว มีคอปกเสื้อ ยาวถึงสะโพก เสื้อผู้ชายมีการเย็บลวดลายไว้ตรง ปลายเสื้อบริเวณหน้าท้อง มีการเย็บด้วยเส้นด้ายเป็นเส้นโค้งงอไปมา จำนวน 3 แถว และข้างหลังเสื้อ มีการประดับไว้อย่างสวยงาม แต่ไม่ประดับทั้งแผ่นหลัง และไม่นิยมเย็บลวดลายตรงปลายแขนเสื้อ หรือบริเวณหน้าอก

- กางเกง เป็นสีดำ มีลักษณะหลวม ๆ เมื่อมีการใส่ครั้งใดก็มีการมัดเข้าหากันเหมือนกับใส่ กางเกงสะดอของคนพื้น เมืองและของคนอ่าซ่ามีเชือกที่ทำมาจากเส้นด้าย มามัดรวมกัน ปลาย เส้นด้ายสีดำมีเหรียญเงินแถบที่มีรู เอาเชือกสอดใส่รู มามัดกางเกงไม่ให้หลุด กางเกงผู้ชายของอุโล้อ่า ซ่ามีความยาวถึงตาตุ่ม

ผู้หญิง

- การใส่หมวกแหลม ซึ่งประกอบไปด้วยเปียะอ่าซ่า อ้าจ้อ และอุโล้ ถือว่ากลุ่มอุโล้อ่าซ่ามี การแต่งกายที่โดดเด่นสะดุดตา มีการประดับไปด้วยขนสัตว์ เช่น ไก่ ที่คนอ่าซ่าเรียกว่า “ยาพะชะ” และ ขนสัตว์ย้อมสี เช่น ลิง เรียกเป็นภาษาอ่าซ่าว่า “ซิหมี” ใน แต่ละช่วงวัยมีการแต่งกายที่บ่งบอกถึง สถานะของผู้ใส่ หากมีการใส่หมวกคลุมหัว และมีข้อไหมพรม ลูกเต๋อย นั่นคือ หมีเตอ เตอ จ้อ หมายถึงการเข้าสู่วัยสาวแล้ว จะใส่ให้ตั้งแต่อายุ 13,14-18 ปี ซึ่งช่วงนี้ยังไม่แต่งงาน และหลัง 18 ปีก็ จะแต่งงาน ซึ่งคนอ่าซ่าเรียกช่วงนี้ว่า จ้อ มา หมี โล้ มีความหมายว่าพร้อมแต่งงานหรือออกเรือน และ หลังแต่งงานก็เรียกว่า “อะมามาฮ้า” แต่ ละช่วงวัยมีเครื่องแต่งกายเพิ่มขึ้น เช่นเมื่อเป็น จ้อ มาหมี โล้ มีการประดับไปด้วยขนไก่ลิง และดอกไม้ย้อมสี ตลอดถึงเครื่องเงินดั่งกริ่งกรัง

- การประดับเครื่องเงินของอุโล้อ่าซ่า เป็นการบ่งบอกถึงสถานะทางครอบครัวเป็นอย่างดี หากประดับไปด้วย “แต้ก่า” เงินแถบจำนวนมาก นั่นหมายถึงเป็นลูกผู้ดีมีเงิน เสื้อของอุโล้อ่าซ่า เป็นสีดำที่ผ่ากลางด้านหน้า มีแขนยาว และเสื้อยาวถึงบริเวณสะโพก

- เสื้อผู้หญิงนิยมใส่ลวดลายมากกว่าผู้ชาย และการปักเย็บถือว่าเป็นการอดถือฝีมือในการ เย็บผ้าด้วย ในบริเวณด้านหน้าตรงปลายเสื้อ มีการประดับไปด้วยลวดลายอย่างสวยงาม เช่น อ้า ลู หม่ม ล้า แปลว่าลั่นผีเสื้อ และปลายเสื้อด้านหลังมีการประดับไปด้วยลวดลายและเครื่องเงิน ลูกปัด หรือ “จู้มา” และลูกเต๋อย

- อุโล้อ่าซ่าไม่นิยมปักเป็นรูปสัตว์หรือต้นไม้ จากการศึกษาไม่พบเครื่องแต่งกายอุโล้อ่าซ่าใน อดีตที่มีการเย็บรูปคน ต้นไม้ หรือสัตว์ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันมีการปรับไปตามสมัยนิยม และตาม ความเชื่อ จึงสามารถพบปักรูปหัวใจ ไหม่กางเขนและอื่น ๆ ในเสื้อผู้หญิงอ่าซ่า

- กระโปรงสีดำ หรือที่เรียกเป็นภาษาอ่าซ่าว่า “พีตี” ลักษณะ เป็นกระโปรงฮาวาย ทำลาย หยักด้านหลัง ยาวถึงบริเวณหัวเข่า บนกระโปรงหน้ามีผ้าปิดระหว่างต้นขาสองข้าง เรียกเป็นภาษาอ่า ซ่าว่า “โจ้ว จิ้ง” เป็นผ้าแผ่นยาว มีเชือกมัดตรงหัวเพื่อผูกติดเอว และปลายมีลูกปัดและลูกเต๋อย ผ้า ผืนนี้เป็นผ้าผืนหนึ่งที่มีการประดับประดาอย่างสวยงาม มีเหรียญและเครื่องประดับทั้งลูกปัด เปลือก หอย แซมไว้ และเต็มไปด้วยลวดลายเย็บผ้า

- น้องขามีผ้ามาปิดรอบ ๆ อุ้งอ้าซ่าเรียกว่า “ คี๋บ่อง ” มีลูกปัด ลูกเต๋อย และลวดลาย เป็นแผ่นเล็ก ๆ มาติดแนวนอน และกลางแซมไปด้วยลูกเต๋อย ลูกปัด

ภาพที่ 2.61 การแต่งกาย (หญิง) ของอุ้งอ้าซ่า
 ที่มา : พอลและอีเลน ลูวิส , หกเผ่าชาวดอย, ศิริวรรณ สุขพาณิชย์ แปล
 และเรียบเรียง สำนักพิมพ์ หัตถกรรมชาวเขา
 (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

ตารางที่ 2.1 การแต่งกาย (ชาย) ของอุโล้อ่าซ่า

รายการ	รูป	รายละเอียด
ผ้าโพกหัว		<p>การพันผ้ารอบหัวของกลุ่มอุโล้อ่าซ่า ไม่ได้เป็นการบ่งบอกถึงสถานะของผู้ใส่ เช่น แต่งงานแล้ว หรือยังโสด การใส่ผ้าพันหัวจึงไม่ได้เป็นสัญลักษณ์เกี่ยวกับสถานะ แต่เป็นเรื่องของการประดับให้ดูสวยงาม</p>
เสื้อ		<p>เสื้อผู้ชายมีลักษณะแขนยาว มีคอปกเสื้อ ยาวถึงสะโพก เสื้อผู้ชายมีการเย็บลวดลายไว้ตรงปลายเสื้อบริเวณหน้าท้อง มีการเย็บด้วยเส้นด้ายเป็นเส้นโค้งงอไปมา จำนวน 3 แถว</p>
เสื้อ		<p>และข้างหลังเสื้อมีการประดับไว้อย่างสวยงาม แต่ไม่ประดับทั้งแผ่นหลัง และไม่นิยมเย็บลวดลายตรงปลายแขนเสื้อหรือบริเวณหน้าอก</p>
กางเกง		<p>เป็นสีดำ มีลักษณะหลวม ๆ เมื่อมีการใส่ครั้งใดก็มีการมัดเข้าหากันเหมือนกับใส่กางเกงสะดอของคนพื้นเมืองและของคนอ่าซ่ามีเชือกที่ทำมาจากเส้นด้ายมามัดรวมกัน ปลายเส้นด้ายสีดำมีเหรียญเงินแถบที่มีรู เอาเชือกสอดใส่รู มามัดกางเกงไม่ให้หลุด กางเกงผู้ชายของอุโล้อ่าซ่ามีความยาวถึงตาตุ่ม</p>

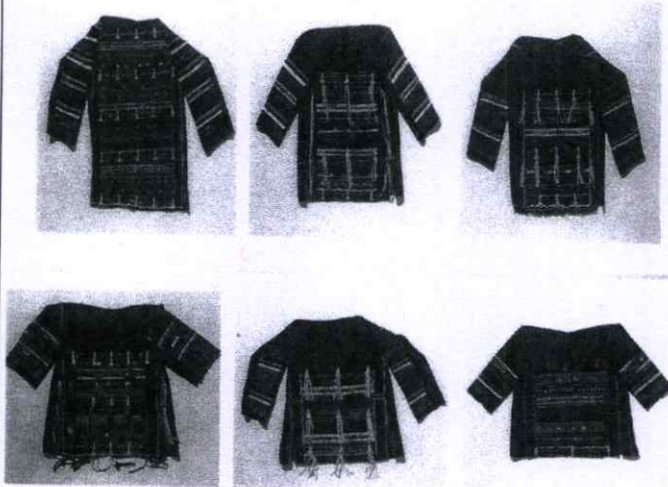
ที่มา : พอลและอีเลน ลูวิส , ทกเผ่าชาวตอย, ศิริวรรณ สุขพาณิชย์ แพลและเรียบเรียง, สำนักพิมพ์
 หัตถกรรมชาวเขา (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

ตารางที่ 2.2 การแต่งกายของอุโล้อ่าซ่า (หมวก)

รายการ	รูป	รายละเอียด
หมวก		<p>หมวกคลุมหัว และมีข้อไหมพรม ลูกเดียว นั่นคือ หมี่เตอ เตอ จ้อ หมายถึงการเข้าสู่วัยสาวแล้ว จะใส่ให้ตั้งแต่อายุ 13,14-18 ปี</p>
หมวก		<p>หลังแต่งงานก็เรียกว่า “ อะมา มาฮ้า ” แต่ ละช่วงวัยมีเครื่อง แต่งกายเพิ่มขึ้น เช่นเมื่อเป็น จ้อ มาหมี่ โล้ มีการประดับไปด้วย ขนไก่ลิง และดอกไม้ข้อมสี ตลอดถึงเครื่องเงินดั่งกรังกรัง การประดับเครื่องเงินของอุโล้อ่า ซ่า เป็นการบ่งบอกถึงสถานะ ทางครอบครัวเป็นอย่างดี หาก ประดับไปด้วย “แต่ก่า” เงินแถบ จำนวนมาก นั้นหมายถึงเป็นลูก ผู้ดีมีเงิน</p>

ที่มา : พอลและอีเลน ลูวิส , ทกเผ่าชาวตอย, ศิริวรรณ สุขพาณิชย์ แปลและเรียบเรียง, สำนักพิมพ์
 หัตถกรรมชาวเขา(สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

ตารางที่ 2.3 การแต่งกาย (หญิง) ของอุโล้อ่าซ่า

รายการ	รูป	รายละเอียด
เสื้อ		<p>เสื้อผู้หญิงการปักเย็บถือว่าเป็นการอวดถือนฝีมือในการเย็บผ้าด้วย ในบริเวณด้านหน้าตรงปลายเสื้อ มีการประดับไปด้วยลวดลายอย่างสวยงาม เช่น อ้า ลูกหม่ม ล้า แปลว่าลั่นผีเสื้อ และปลายเสื้อด้านหลังมีการประดับไปด้วยลวดลายและเครื่องเงิน ลูกปัด หรือ “ จู๊มา ” และลูกเต๋อย</p>

ที่มา : พอลและอีเลน ลูวิส ,หกเผ่าชาวดอย,ศิริวรรณ สุขพาณิชย์ แปลและเรียบเรียง,สำนักพิมพ์
หัตถกรรมชาวเขา (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

ตารางที่ 2.4 การแต่งกาย (หญิง) ของอุโล้อ่าซ่า

รายการ	รูป	รายละเอียด
ผ้าคาดเอว		<p>กระโปรงสีดำ หรือที่เรียกเป็นภาษาอ่าซ่าว่า “ ฟิติ ”</p> <ul style="list-style-type: none"> -กระโปรงฮาวาย ทำลายหยักด้านหลัง ยาวถึงบริเวณหัวเข่า -บนกระโปรงหน้ามีผ้าปิดระหว่างต้นขาสองข้าง เรียกเป็นภาษาอ่าซ่าว่า “ โจ้ว จิ้ง ” -ผ้าแผ่นยาว มีเชือกมัดตรงหัวเพื่อผูกติดเอว และปลายมีลูกปัดและลูกเต๋อยมีการประดับประดาอย่างสวยงามมีเหรียญแลเครื่องประดับทั้งลูกปัด เปลือกหอย แชมไว์ และเติมไปด้วยลวดลายเย็บผ้า

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

รายการ	รูป	รายละเอียด
น่องชา		น่องชา มีผ้ามาปิดรอบ ๆ อยู่ใต้อ่าชา เรียกว่า “ คีบบ่อง ” มีลูกปิดลูกเต็อย และลวดลายเป็นแผ่นเล็ก ๆ มาติดแนวนอน และกลางแซมไปด้วยลูกเต็อย ลูกปิด

ที่มา : พอลและอีเลน ลูวิส , หกเผ่าชาวดอย, ศิริวรรณ สุขพาณิชย์ แปลและเรียบเรียง, สำนักพิมพ์ หัตถกรรมชาวเขา (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

2. การแต่งกายของลอม้อ่าชา

ผู้ชาย : การแต่งกายของผู้ชายอ่าชา กลุ่มนี้ ก็ไม่ได้ต่างจากกลุ่มอ่าชาอื่น ๆ มีเครื่องประดับในส่วนหัวมีผ้าโพกสีดำ มาพันรอบหัวและมีสร้อยเงินมัดห้อยบริเวณหน้าผาก มีดอกไม้ปักแซมกับขนไก่ออบผ้าโพกหัว นิยมย้อมฟันสีดำเมื่ออายุได้ 15 ปี

- เสื้อเป็นปกคอจีน ใช้เชือกเปิด ปิดหน้า ใส่เสื้อแขนยาวที่มีลวดลายปักอย่างสวยงาม ชายเสื้อ มีการเย็บลวดลายข้างหลังเน้นสีฉูดฉาด มีเครื่องประดับห้อยแซมข้างหลัง ส่วนกางเกงเป็นขายาวโปร่ง หลวม ใช้เชือกเป็นเข็มขัดประดับบริเวณเอว

ผู้หญิง: หากมองการแต่งกายโดยไม่ได้สังเกตอย่างละเอียด จะแยกไม่ออกระหว่างกลุ่มลอม้อกับอ่าชา เพราะมีลักษณะการจัดวางของ เครื่องประดับคล้ายคลึงกัน ทั้งลูกเต็อย ลูกปิด ลูกตุ้ม และเหรียญ แต่หากมองการแต่งกายอย่างละเอียดจะพบถึงความแตกต่างและมีจุดเด่นความต่างอีกหลายจุด โดยเฉพาะในด้านหลังหมวกมีความต่างอย่างมากไม่ว่าจะเป็นแผ่นเงินบางตั้ง เครื่องเงินรูปพระจันทร์ครึ่งเสี้ยว ฯลฯ

- ส่วนหัวมีเครื่องประดับคืออุโซ๊ะหรือหมวก ซึ่งของกลุ่มลอม้อจะมีลูกตุ้มห้อยสองข้างของหมวก ตรงระหว่างลูกตุ้มจะมีแผ่นโลหะเล็ก ๆ วงกลมเจาะรูสองข้างเย็บติดจนกลายเป็นแผ่นใหญ่ และบริเวณที่มัดลูกตุ้มมักมีลูกปิดเน้นสีเหลือง แดง และขาวทั้งสองข้าง บริเวณคางมีลูกปิดห้อยเป็นจำนวนมากและมัดติดข้าง ๆ หู มีเหรียญห้อยลงมาจากหมวกข้างละ 4-5 เหรียญ และปลายเหรียญจะมีรูปพระจันทร์ครึ่งเสี้ยว นอกจากนั้นอ่าชาในกลุ่มนี้นิยมห้อยลูกปิดเป็นจำนวนมากจากคอปปล่อยมาบนเสื้อ บริเวณหน้าอก

- เสื้อของลอมมีอ่าซ่าได้รับการยอมรับจากคนอ่าซ่า ทั่วไปว่าเป็นกลุ่มที่มีการเย็บผ้าและ ลวดลายที่สวยงามที่สุดในรอยต่อแขนเสื้อกับตัวเสื้อบริเวณหัวไหล่นิยมปักเป็นรอยเส้นสีต่าง ๆ ซึ่งดูแล้ว สะดุดตา

- ปลายแขนมีการเอาแผ่นผ้าที่เย็บลวดลายไว้มาเย็บ ติดทั้งสองข้างและข้างหลังเสื้อมี ลวดลายเย็บขึ้นมาประมาณ 10 เซนติเมตร มีเหรียญและไหมพรมที่มัดเป็นข้อเน้นสีสน

- เครื่องแต่งกายส่วนที่ลงจากบริเวณเอวลงไปมี กระโปรงแบบฮาวายที่มีรอยกลีบหยักหน้า ความยาวของกระโปรงถึงหัวเข่า กระโปรงเน้นสีดำ การถอดหรือใส่กระโปรงใช้เชือกในการรัดหรือ คลาย บนกระโปรงมีแผ่นผ้าที่เย็บลวดลายไว้ มีการห้อยลูกเต๋อยไว้ท้าย และมีการใส่ถุงน่องหรือ “ค้อ บ่อง” ที่เหมือนกลุ่มอ่าซ่าทั่วไป

3. การแต่งกายพะหมี่อ่าซ่า

ผู้ชาย : มีการแต่งกายเหมือนอ่าซ่าทั่วไป และสามารถแยกส่วนได้ดังนี้ มีการเอาผ้าโพกหัว ในลักษณะวงกลม มีการเอาดอกไม้และขนไก่ตลอดถึงเครื่องเงินมาประดับ เสื้อเป็นแบบปกคอจีน มี ลักษณะแขนยาว มีการประดับลวดลายที่สวยงามทั้งข้างหน้าและข้างหลังของเสื้อ

- กางเกงเป็นแบบหลวม ใช้เชือกเป็นเข็มขัดรัด กางเกงมีความยาวถึงถึงตาตุ่มขาและไม่มี ลวดลายใด ๆ ในกางเกง

ผู้หญิง : พะหมี่อ่าซ่า เป็นอีกกลุ่มอ่าซ่าที่นิยมแต่งกายด้วยเครื่องเงินจำนวนมาก ทั้งเหรียญ เงินแถบ รูปสัตว์และอื่น ๆ เป็นจำนวนมาก ซึ่งการประดับตกแต่งทุกส่วนของร่างกาย การแต่งกาย ของกลุ่มพะหมี่อ่าซ่า สามารถแยกส่วนได้ดังนี้

- หมวกของพะหมี่อ่าซ่ามีเส้นที่ตรงแบน และคลุมแบบจั่วบ้าน ทำให้บริเวณใบหน้ายื่น ออกมา มองเห็นสัดส่วนของใบหน้าอย่างชัดเจน หมวกที่มีลักษณะโค้งงอมีความอ่อนช้อย เครื่องเงิน และลวดลายผสมกันดูมีคุณค่า ทำให้อ่าซ่ากลุ่มอื่น ขนานนามว่า “หมวกพะหมี่คือหมวกคนรวย”

- บนหมวกที่สวมใส่หัว นอกจากมีเครื่องเงินซึ่งเกือบทั้งหมดเป็นเงินแท้แล้วยังประกอบแผ่น เงินที่มา ตัดเป็นวงกลม และนูนตรงกลาง เรียกเป็นภาษาอ่าซ่าว่า “โซ๊ะวะ เขาะ” มาเย็บติดเต็มหมวก ทำให้ทุกส่วนของหมวกเต็มไปด้วยเครื่องตกแต่งและสะท้อนแสงเมื่ออยู่กลางแจ้ง

- คอนิยมห้อยลูกปัด เน้นสีฉูดฉาด บางคนก็ใส่เครื่องเงิน ที่เป็นห้อยระย้าลงจากคอ อ่าซ่า กลุ่มนี้มีลวดลายการเย็บคล้าย ๆ กับกลุ่มลอมมีอ่าซ่า ทั้งลวดลาย การจัดวาง มีการเย็บผ้าเป็นแผ่นแล้ว มาเย็บติดเสื้ออีกทีตรงปลายเสื้อข้างหน้าและข้าง หลัง ทำให้ดูมีความสวยงามยิ่ง นอกจากมีลวดลายแล้ว ยังนิยมประดับเหรียญแซมทั้งข้างหน้าและข้างหลังเสื้อ เวลาเดินเสียงกระทบจากเหรียญจะดัง

- กระโปรงของอ่าซ่ากลุ่มนี้ จะมีรอยกลีบหยักด้านหลัง และไม่มีการเย็บด้วยลวดลายใด ๆ บนกระโปรงมีโจ้ว จิ้ง ที่มีการห้อยลูกปัดขนาดเล็ก โจ้วจิ้งของอ่าซ่ากลุ่มนี้มีสองผืนมาเย็บติดกันเป็น แผ่นใหญ่ และไม่นิยมประดับลวดลายมากนักในโจ้วจิ้ง นอกจากเหรียญและเครื่องเงิน

ภาพที่ 2.62 การแต่งกายเผ่าอาฮา

ที่มา : พอลและอีเลน ลูวิส , หกเผ่าชาวดอย, ศิริวรรณ สุขพาณิชย์ แปล
และเรียบเรียง, สำนักพิมพ์ หัตถกรรมชาวเขา
(สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

4. การแต่งกายหน้าคำอาฮา

ผู้ชาย: มีการแต่งกายคล้ายกับผู้ชายอาฮาทั่วไป ในบริเวณหัวมีผ้าโพกหัว แต่มีหลายจุดที่ต่างกัน อาฮาในกลุ่มนี้นิยมเอาเหรียญมาประดับบนหัวซึ่งเย็บติดกับผ้าโพกหัว ระหว่างเหรียญที่เย็บติดไว้มีการเอาสร้อยมาห้อยติดกัน ใต้เหรียญเงินแถบที่ห้อยไว้มีแผ่นโลหะกลมมาเย็บติดกันหลายอัน ลักษณะสาม เหลี่ยม ระหว่างเหรียญมีเส้นไหมพรมซึ่งเน้นสีอ่อน ๆ เช่น เขียว ขาว ชมพู มาเย็บติดเป็นช่อ และผ้าโพกบนหัวมีการย้อมขนไก่อมาเสียบไว้เป็นจุด ๆ

- เสื้อเป็นแบบปกคอจีน เสื้อของอาฮาในกลุ่มนี้ไม่ค่อยเน้นลวดลายสักเท่าใด และมีทั้งแขนยาวและแขนกุด มีการเย็บเป็นเส้นรอบเสื้อ และเสื้อบริเวณสะดือมีแผ่นผ้ามาเย็บติดกับตัวเสื้อ ซึ่งแผ่นผ้านี้เป็นจุดเด่นของผู้ชายอาฮาในกลุ่มนี้ ลวดลายส่วนมากมีลักษณะสามเหลี่ยมสองอันปลายเหลี่ยมชนกัน

- การเปิด ปิด เสื้อของอาฮาในกลุ่มนี้ ต่างจากอาฮาทั่วไป ที่ใช้เส้นด้ายเป็นกระดุม อาฮาในกลุ่มนี้มีการใช้เหรียญเงินแถบเป็นกระดุม มีเหรียญประดับลงมาข้างขวามือจากบริเวณคอกลงมาถึงปลายเสื้อ และปลายแขนสองข้างมีลวดลายสวยงาม

ผู้หญิง : อาฮาในกลุ่มนี้ได้ชื่อว่า “เจ้าแม่เครื่องเงิน” เพราะมีการประดับเครื่องแต่งกายที่เป็นเครื่องเงิน ดังกรุงกริ่งตลอดเวลาเดิน ประหนึ่งดูคล้ายกับการเคลื่อนย้ายเครื่องเงิน ในบรรดาอาฮาอาฮา อาฮาในกลุ่มนี้มีการแต่งกายที่แปลกไปจากอาฮาในกลุ่มอื่นอย่างสิ้นเชิง ที่กล่าวว่าแปลกเพราะอาฮาในกลุ่มนี้มีการใช้ หมวกหรืออุไซวะคลุมทั้งหัว อย่างไรก็ตามเครื่องแต่งกายของหน้าคำอาฮาที่มีจุดเด่นอยู่ที่เครื่องเงิน หมวกทั้งใบประดับไปด้วยแผ่นเหล็กที่ตัดเป็นวงกลม ทำให้นูนตรงกลาง มาเจาะรูชายขวา มาเย็บติดเต็มหมวก บนหมวกมีการเย็บเครื่องเงินทั้งที่เป็นเหรียญและอื่น ๆ ซึ่งมีรูปสัตว์เช่นปลา ผูกติดไว้ การประดับเครื่องเงินมีจุดสังเกตตรงที่มีการประดับข้าง ๆ และเว้นไว้เหนือหน้าผากขึ้นไป ซึ่งทำให้มองดูหมวกดูสวยงามและเป็นระเบียบ

- บริเวณคางมีเครื่องเงินเป็นแผ่นดูคล้ายสร้อย มัดติดกับหมวกทั้งสองข้าง และจุดที่มีมีการห้อยลูกปัดไว้เป็นจำนวนมาก และเป็นสีที่เด่น เช่น แดง เหลือง น้ำเงิน ฯลฯ

- เสื้ออ่าข่ากลุ่มนี้ไม่ค่อยมีลวดลายเหมือนกลุ่มอื่น นิยมเย็บลวดลายติดที่แขนทั้งสองข้าง และไม่มีลวดลายใด ๆ ข้างหน้า แต่จะมีลวดลายปักเย็บข้างหลังเสื้อแต่ไม่เยอะ นิยมเอาเข็มขัดมาคาดบริเวณเอว ซึ่งการประดับเครื่องเงินเป็นจำนวนมากเป็นการวัดฐานะทางครอบครัวของผู้ใส่เป็นอย่างดี
- กระโปรง เป็นสีดำแบบฮาวาย มีการทำลืบเป็นรอยหยักข้างหลัง ใช้เชือกเป็นเข็มขัดในการถอด - ใส่ มีความยาวเพียงปกปิดหัวเข่า และบนกระโปรงมีโจ้วจิ้ง มัดที่เอวและ ห้อยทับกระโปรง โจ้วจิ้งของอ่าข่ากลุ่มนี้ปลายจะเป็นลูกบิดล้วน และมีการเย็บเหรียญกับโจ้วเขาะติดไว้ การเย็บมีการเว้นช่องไว้และช่องตรงกลางมีลวดลายสวยงาม คือ บ่อง หรือผ้าใส่น่อง ปักเย็บด้วยลวดลายหลายอย่าง แต่ไม่เน้นสีฉูดฉาด มักเน้นสีอ่อน ๆ เช่น สีเขียว และให้แผ่นผ้าที่มีลวดลายมาอยู่ข้างหน้าตรงหน้าแข้ง

ภาพที่ 2.63 การแต่งกายเผ่าอ่าข่าผู้หญิง

ที่มา : พอลและอีเลน ลูวิส, หกเผ่าชาวตอย, ศิริวรรณ สุขพาณิชย์
แปลและเรียบเรียง, สำนักพิมพ์ หัตถกรรมชาวเขา
(สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

5. การแต่งกายของเปี้ยะอ่าข่า

ผู้ชาย : เปี้ยะอ่าข่ามีการแต่งกายเหมือนอ่าข่าทั่วไป กล่าวคือขอบไว้จุดบนหัวและยาว มีการเปียจุดและมัดปลาย ปกติทุก 3 เดือนจะมีการโกนผมไว้เปีย แต่ไม่โกนคิ้ว เพราะเชื่อว่าหากโกนคิ้วจะทำให้ผู้โกนไม่สบายได้ และอาจทำให้ขวัญอ่อนมองเห็นผีได้ มีการใส่เสื้อสีดำ มีแขนยาว ปกคอจีน มีการใช้เส้นด้ายในการเปิด ปิดเสื้อ บริเวณเอวลงไป ใส่กางเกงสีดำ ที่ปั่นจากฝ้าย และมาทอเป็นผืนผ้า ย้อมด้วยเปลือกไม้หรือ ใบไม้ ซึ่งการย้อมจะย้อมเพียงสีดำเท่านั้น กางเกงหรือที่เรียกเป็นภาษาอ่าข่าว่า “หละตี” ยาวถึงตาตุ่ม

ผู้หญิง : การแต่งกายจะมีลักษณะคล้ายกับอู้อ้ออ่าข่ามาก และมีจุดต่างอยู่ 2 จุด นั่นคือ หมวกและโจ้วจิ้ง ในส่วนหมวกเปี้ยะอ่าข่าเป็นอ่าข่า 1 ใน 2 กลุ่มอ่าข่าที่มีการแต่งกาย (หมวก) แกลมตั้งฉากตรง ซึ่งของอ่าจ้ออ่าข่าจะยาวที่สุด รองลงมาอู้อ้อ และตามด้วยเปี้ยะอ่าข่า ฉะนั้นเปี้ยะอ่าข่าสามารถดูได้จากการแต่งกายตรงบริเวณหมวกที่สั้นกว่า และปลายหมวกจะมีลักษณะคล้ายๆ ปากหมู บนหมวกมีการประดับประดาไปด้วยขนสัตว์ หนังสัตว์ ดอกข้อมลี ลูกเดือย เหรียญ และลูกบิด

เหมือนกับกลุ่มอุโล้อ่าซ่า แต่อ่าซ่ากลุ่มนี้จะชอบประดับสีแดงเป็นพิเศษ ทำให้การมองเห็นในระยะไกลได้ดี โจ้วจิ่งของคนอ่าซ่ากลุ่มนี้จะมีอยู่ 2 แฉก ห้อยไว้ข้างหน้าบนกระโปรง ปลายโจ้วจิ่งมีการประดับไปด้วยลูกเต๋อยและลูกปัด ปลายเส้นลูกปัดมีเหรียญเล็กๆ เจาะรูมัดติดผ้า 2 แฉก มีลวดลายการถักทอที่สวยงาม และเน้นสีแดงส่วนใหญ่ ความต่างโจ้วจิ่งของเปี้ยะอ่าซ่าจากอ่าซ่ากลุ่มอื่น ๆ คือความยาวซึ่งโดยทั่ว ๆ ไปจะยาวถึงแค่บริเวณหัวเข่า แต่ของเปี้ยะอ่าซ่ายาวถึงหน้าแข้ง ซึ่งความยาวนี้เมื่อเวลาขำมน้ำหรือต้องกระโดดจะมีการมาพาดใส่ไหล่อ่าซ่ากลุ่มนี้นิยมเย็บเสื้อประดับที่แขนอย่างมาก ซึ่งทั้งสองข้างมีแผ่นผ้าที่เย็บเป็นผืนแล้วมาเย็บติดที่แขนเสื้อบริเวณปลาย มีการประดับลูกปัดและเหล็กที่คอ ใส่กระโปรงที่มีกลีบหยักด้านหลัง

ภาพที่ 2.64 การแต่งกายเผ่าอ่าซ่า

ที่มา : พอลและอีเลน ลูวิส , หกเผ่าชาวดอย, ศิริวรรณ สุขพาณิชย์
แปลและเรียบเรียง, สำนักพิมพ์ หัตถกรรมชาวเขา
(สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

6. การแต่งกายของอ้าเค้ออ่าซ่า

- การแต่งกายของผู้ชายอ้าเค้ออ่าซ่า ก็เหมือนกับอ่าซ่าทั่วไป มีการใส่ผ้าพันหัว แต่ไม่นิยมใส่ขนสัตว์ อาจพบบ้างที่มีการเอาดอกไม้มาใส่โดยเฉพาะดอกไม้ที่มีกลิ่นหอม ในส่วนเสื้อเป็นแบบปกคอจีน แขนยาว มีการปักลวดลายที่ปลายเสื้อข้างหลัง

- กางเกงผู้ชายอ้าเค้อเป็นสีดำ ย้อมมาจากสีธรรมชาติ เช่นเปลือกไม้ ใบไม้ ทำให้แผ่นผ้าที่ทำมาจากการปั่นด้าย สีดำเข้ม แต่สีที่นำมาย้อมมีข้อเสียตรงที่สีตกง่าย

ผู้หญิง : อ้าเค้ออ่าซ่ามีการแต่งกายที่ต่างไปจากอ่าซ่า กลุ่มอื่น ๆ มาก ไม่ว่าจะเป็นกระโปรง ลวดลาย การเย็บหมวก เครื่องประดับ ปกติจุดเด่นของคนอ่าซ่าอยู่ที่หมวกและเครื่องประดับบนหมวก เช่น ขนสัตว์ เครื่องเงิน

- ความต่างของอ้าเค้ออ่าซ่าจากอ่าซ่ากลุ่มอื่น ปกติผู้หญิงอ่าซ่าส่วนใหญ่จะมีหมวก แต่อ้าเค้อไม่มีหมวก มีเพียงผ้าพันบนหัวเหมือนกับการแต่งกายของผู้ชายของอ่าซ่ากลุ่มอื่น ๆ นอกจากนี้ไม่มีหมวกแล้วยังไม่มีการประดับด้วยสีสันลวดลายใดๆ จึงไม่พบรอยปัก ลูกเต๋อย ลูกปัดหรือการย้อมดอกบนหัว แต่อ้าเค้ออ่าซ่านิยมใส่ต่างหูใหญ่ๆ และในคอกมีการห้อยไปด้วยเหล็กสีเงิน และลูกปัดขนาดใหญ่สีแดง น้ำเงินและเหลือง

- อ้าเค้ออ้าขามีเสื้อชั้นในเหมือนกับอ้าขาทัวไปและลวดลายการเย็บต่าง กัน เสื้อชั้นในเป็นผ้าฝืนใหญ่สามารถปิดตั้งแต่เนินนมลงถึงสะดือ ใส่แนวนอนโดยการติดกระดุมตรงข้างลำตัว ในผ้าฝืนนี้หัวผ้าปักด้วยสีน้ำเงินและตรงกลางมีรูปดอกไม้ เสื้อชั้นในของอ้าเค้อเน้นสีดำ น้ำเงิน เขียว ม่วง แดง
- เสื้อนอก เป็นแขนยาว ไม่มีคอปก มีการเย็บลวดลายที่ปลายเสื้อทั้งข้างคือหน้าและหลัง และมีการเย็บลวดลายที่ ปลายแขนเสื้อการแต่งกายตั้งแต่ช่วงเอวลงไป มีกระโปรง ซึ่งของอ้าเค้ออ้าขาต่างจากกลุ่มอ้าข่าอื่น ๆ อย่างสิ้นเชิง กล่าวคือมีความยาวถึงตาตุ่ม ลักษณะเหมือนผ้าถุงของพี่น้องกระเหรี่ยง มีการนำผ้าหลายผืนมาเย็บติดกันและช่วงปลายกระโปรงเน้นสีเขียวเข้ม มีการเย็บผ้าสีต่าง ๆ สลับขึ้นมาจนถึงเอว ถึงแม้ว่าใส่กระโปรงยาวแต่คนอ้าเค้อก็มีผ้าปิดน่องขา ซึ่งก็ใช้ผ้าสองผืนมาเย็บติดกันเป็นวงกลม แล้วเอาใส่บริเวณน่องและใช้เชือกมัดติด สำหรับน่องของคนอ้าเค้ออ้าขาก็มีลักษณะคล้ายกับอ้าขาทัวไป แต่เน้นสีเขียว น้ำเงินและแดง สลับเป็นแผ่นเล็ก ๆ ขึ้นมา

ภาพที่ 2.65 การแต่งกายเผ่าอ้าข่าผู้ชาย

ที่มา : พอลและอีเลน ลูวิส , หกเผ่าชาวดอย, ศิริวรรณ สุขพานิช
แปลและเรียบเรียง, สำนักพิมพ์ หัตถกรรมชาวเขา
(สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

7. การแต่งกายของกลุ่มอ้าจ้ออ้าข่า

ผู้ชาย : การแต่งกายของอ้าจ้ออ้าข่า เหมือนกับอ้าข่ากลุ่มทัวไป แต่ในด้านการดำรงรักษาไว้ต่างกัน อ้าข่ากลุ่มอื่น ๆ ในปัจจุบันหาคนที่ไว้จุกบนหัวอยากยิ่งตลอดถึงการโกนผมเหมือนอ้าข่าดั้งเดิม เพราะได้ถูกปรับเปลี่ยนเข้ากับกาลสมัย แต่กลุ่มอ้าจ้ออ้าข่าตั้งแต่เด็กโกนผมไว้จุกทั้งชุมชน ซึ่งมีแบบอย่างคือชาวบ้านทุกบ้านที่ไว้จุกเป็นแบบอย่าง อย่างไรก็ตามในกลุ่มผู้ชายอ้าจ้อที่เข้าโรงเรียนหรือออกไปทำงานในเมือง มักจะเอาจุกออกเสมอ ตามความเชื่อของอ้าจ้ออ้าข่าเชื่อว่าการเอาจุกไว้เป็นการเพิ่มความอุดม สมบูรณ์ให้เด็ก ไม่เจ็บไข้ได้ป่วย และเชื่อว่าหากเอาจุกออกขวัญในตัวเด็กจะออกไปด้วยทำให้เด็กไม่สบาย ปัจจุบันสามารถพบเห็นอ้าจ้ออ้าข่าที่รักษาประเพณีวัฒนธรรม วิถีชีวิตดั้งเดิมได้ที่บ้านโป่งป่อม

ผู้หญิง : มีความโดดเด่นในการแต่งกาย ในบรรดากลุ่มอา่าซ่าต่าง ๆ ที่แต่งกายใส่หมวกแหลม มีด้วยกัน 3 กลุ่ม นั่นคือกลุ่ม เปี้ยะอา่าซ่า อุโล้อ่าซ่าและอ้าจ้ออ่าซ่า ซึ่งกลุ่มอ้าจ้อเป็นกลุ่มที่มีหมวกแหลมที่สุด หากมองจากที่ไกล ๆ กลุ่มนี้จะเด่น เนื่องจากมีลักษณะทรงตั้งแหลม จึงสามารถมองเห็นได้ในระยะไกล ๆ ความยาวหมวกที่ผู้หญิงสวมใส่ ประมาณ 30 เซนติเมตร คนอ้าจ้อมีความภาคภูมิใจในการแต่งกายอย่างมาก ยังมีการใส่หมวกและเสื้อผ้าแบบดั้งเดิม ท่ามกลางกระแสสังคมที่เปลี่ยนแปลง

- การแต่งกายส่วนหัวหรือหมวกของอ้าจ้ออ่าซ่า เน้นสีแดงเป็นหลัก มีการเอาเส้นไหมพรมมาตัดเป็นซอ้มัดติด มีลูกเดือยและลูกปัด ไม่มีขนไก่หรือสัตว์ชนิดอื่น ๆ มาติด ติดแผ่นเหล็กวงหรือที่เรียกเป็นภาษาอา่าซ่าว่า “ โจ้วย เฮาะ ” เต็มหัว บริเวณคอมีเหล็กห้อยไว้ และมีลูกปัดห้อยสองข้างหู อ้าจ้ออ่าซ่านิยมห้อยลูกปัดจากบนไหล่ข้างขวา ห้อยมาได้แขนซ้าย กระโปรงของอ้าจ้ออ่าซ่าเป็นแบบฮาวาย มีรอยกลับหยักด้านหลัง ยาวถึงหัวเข่า บนกระโปรงต้นขาหน้ามีโจ้วจึงเหมือนกับอา่าซ่ากลุ่มอื่นๆ

ภาพที่ 2.66 การแต่งกายเผ่าอา่าซ่า

ที่มา : พอลและอีเลน ลูวิส , หกเผ่าชาวดอย, ศิริวรรณ สุขพาณิชย์
แปลและเรียบเรียง, สำนักพิมพ์ หัตถกรรมชาวเขา
(สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

8. การแต่งกายของอู่พีอา่าซ่า

ผู้ชาย : อา่าซ่ากลุ่มนี้มีการแต่งกายที่ต่างจากอา่าซ่ากลุ่มอื่นอยู่ 2 จุด นั่นคือคอเสื้อ ซึ่งผู้ชายอา่าซ่ากลุ่มนี้มีเสื้อที่สั้นกว่า สวมใส่ยาวถึงสะดือหรือขอบกางเกงบริเวณเอว ต่างจากอา่าซ่ากลุ่มอื่นที่ใส่ยาวถึงสะโพก แต่รูปร่างลักษณะเสื้อ ไม่ต่างกัน คือมีแขน ปกคอ และตรงปลายแขนเสื้อนิยมใส่ผ้าแถบสีขาว ซึ่งอา่าซ่ากลุ่มอื่น ๆ ไม่มี นอกจากนี้มีความต่างในความยาวของเสื้อแล้ว อีกจุดหนึ่งที่ว่าต่างมากและเป็นจุดเด่น คือผ้าพันหัว หรือที่เรียกเป็นภาษาอา่าซ่าว่า “ อู่ จิ่ง ” ผู้ชายอู่พี อา่าซ่า มีผ้าพันหัวที่เป็นเกลียวและกว้างประมาณ 5 เซนติเมตร เมื่อจะใส่ก็มีการพันรอบหัว จนยืดออกมาใหญ่และมีการประดับขนไก่ย้อมสีบนผ้าพันหัวที่เป็นเกลียว

- การใช้ผ้าพันหัวของอำเภอกลุ่มนี้มีความต่างจาก อำเภอทั่วไป ที่มีการบ่งบอกสถานะของผู้ใส่ ว่าโสดหรือแต่งงานแล้ว หากใส่ผ้าพันหัวที่ไม่ได้ทำเป็นก๊อบ และผ้ามีขนาดใหญ่ นั้นหมายถึงยังไม่ได้แต่งงาน แต่หากแต่งงานแล้ว ก็จะใส่ผ้าพันหัวที่มีขนาดเล็กกว่า และทำเป็นรอยก๊อบทั้งผืนผ้า

ผู้หญิง : การแต่งกายของผู้หญิงอำเภอที่มีจุดเด่นที่หมวกหรือ “อุโฆ๊ะ” และมีความแตกต่างจากกลุ่มอำเภออื่น ๆ ปกติผู้หญิงนิยมใส่ลูกตุ้มเรียงท่อยมาจากหัวมาถึงหน้าผากทั้งซ้ายและขวา ซึ่งการใส่ลูกตุ้มในลักษณะนี้จะคล้ายกับกลุ่มลอมเมียะอำเภอ ตรงกลางระหว่างลูกตุ้มอำเภอกลุ่มนี้ประดับไปด้วยแผ่นเงินมาตัดเป็นวงกลม เจาะรูในแผ่นเหล็กมาเย็บติดเต็ม อำเภอเรียก “โฆ๊ะ เขาะ” ตั้งแต่ บริเวณหน้าผากยาวขึ้นหัวลงมาถึงท้ายทอย และตรงท้ายทอยมีแผ่นเงินม้วนกลมมัดติด ยื่นลงไปลักษณะแบกตะหลังตรงบริเวณลำคอด้านหลัง มีการร้อยลูกปัดสีแดง เขียว เหลือง ขาว ซึ่งเป็นสีที่ดูฉูดฉาดท่อยลงมาทั้งสองข้าง และบริเวณตรงกลางใบหน้า มีการร้อยลูกปัดมัดไว้สองข้างท่อยลงมา ผสมกับเงินแถบส่วนเส้นของผู้หญิง อำเภออำเภอ ก็คล้ายกับเส้นของอำเภอทั่วไป ใส่เส้นสีดำ มีแขนยาวเส้นยาวถึงบริเวณสะโพก เส้นบริเวณหลังมีการเย็บลวดสายและตกแต่งอย่างสวยงาม อำเภอกลุ่มนี้ไม่มีขีบหรือกระดุมเปิด-ปิดเส้นแต่จะใช้เชือกสีขาวที่เป็นด้วยมาเปิด-ปิดแทน นอกจากมีเส้นข้างนอกแล้วข้างในมีเส้นชั้นใน ซึ่งเรียกเป็นภาษาอำเภอว่า “หละสะ” มี ลักษณะคล้ายเส้นสายเดี่ยวปัจจุบันข้างหน้าหละสะจะเย็บผ้าสามเหลี่ยมสีขาว แดง เขียว และอื่น ๆ ติดไว้ ส่วนข้างหลังจะมีเส้นด้ายสีดำที่มัดมาจากข้างหน้าเหมือนมามาติดหลัง

- กระโปรงของอำเภออำเภอ เป็นกระโปรงสีดำแบบสาววย มีรอยก๊อบหยักด้านหน้า หัวกระโปรงมีเส้นด้ายที่สอดใส่ที่คนอำเภอเรียกว่า “โจ้ว ปะ” เมื่อจะถอดกระโปรงก็มีการคลายเชือกเส้นนี้เหนือกระโปรงมีการใส่ผ้าแผ่นใหญ่ยาวบริเวณหน้าต้นขา อำเภอเรียกว่า “โจ้ว จิ่ง” ยาวลงมาถึงบริเวณหัวเข่า ในกระโปรงจะไม่มีการเย็บลวดสายหรือตกแต่งใด ๆ

- หัวเข่าลงถึงตามตุ้มขา มีผ้าแผ่นมาห่อหุ้มน่อง อำเภอเรียกผ้าพันน่องนี้ว่า “คืบบอง” ในบริเวณหน้าแข้ง มีการเย็บแผ่นผ้าที่ตกแต่งด้วยลวดลาย ซึ่งอำเภอกลุ่มนี้เน้นสีแดงและสีที่ดูฉูดฉาดเป็นพิเศษ

ภาพที่ 2.67 การแต่งกายเผ่าอำเภอ

ที่มา : พอลและอีเลน ลูวิส , ทกเผ่าชาวดอย, ศิริวรรณ สุขพาณิชย์
แปลและเรียบเรียง, สำนักพิมพ์ หัตถกรรมชาวเขา
(สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

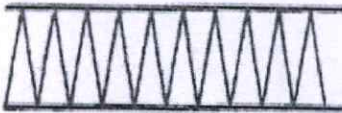

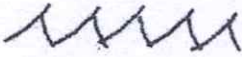

ลักษณะลวดลายและการตกแต่งผืนผ้าของอีโก้ทั้งหมดกระทำภายหลังจากการทอเป็นผืนผ้า และรู้ว่าจะนำผ้าผืนนั้นเย็บเป็นเครื่องนุ่งห่มประเภทใดแล้ว ลักษณะการประดิษฐ์มีทั้งการปักด้วย สลับสี ซึ่งมีทั้งการ ปักทึบ เดินเส้น ลายก้างปลา ฯลฯ และการตกแต่งด้วยผ้าตัดปะเป็นลวดลายต่าง ๆ นอกจากนั้นในแต่ละกลุ่มย่อย ยังมีลักษณะเฉพาะของตนด้วย ดังนี้

- กลุ่ม อีโก้อุโล ประกอบด้วย 2 กลุ่มใหญ่คือ กลุ่มที่อพยพเข้ามาทางด้านดอยตุง แม่สาย และกลุ่มที่อยู่แถบแม่สลอง 2 กลุ่มนี้มี การตกแต่งลวดลายและสีสันท่างกัน คือ กลุ่มดอยตุงจะตกแต่ง น้อยกว่าและสีที่ใช้เน้นโทนสีเย็น เช่น เขียว ฟ้ำ ม่วง ส่วนกลุ่มแม่สลองมีลวดลายมากกว่าและใช้โทนสี ร้อน เช่น แดง ส้ม เป็นส่วนใหญ่

ภาพที่ 2.68 ลักษณะลวดลายและการตกแต่งผืนผ้าผู้หญิงชาวอาข่า
ที่มา : พอลและอีเลน ลูวิส, ทกเผ่าชาวดอย, ศิริวรรณ สุขพาณิชย์ แปล
และเรียบเรียงสำนักพิมพ์ หัตถกรรมชาวเขา
(ภาพถ่ายเส้นโดย อุตชนา แหยมประเสริฐ)

ตารางที่ 2.5 แสดงลักษณะลวดลายพื้นฐาน

ลำดับ	ชื่อลาย	รูป	หมายเหตุ
1.	เอาะอากาศตะ(ลายนกเกาะ)		
2.	ซ่า(ลายไหมทาบ)		
3.	ค้อยยะ		
4.	อาซื่อเวพูโจ-เอ่อ (ลายแมงมุม)		
5.	ก้องซออาบ๊ะ(ลายไขว้)		
6.	เดาะดูเดาะแซแซ-เอ่อ		
7.	ค็องให้(ด้นถอยหลัง)		
8.	อาลัอมา(งูใหญ่)		
9.	อาโอโลมาต้องต่อง		

ตารางที่ 2.5 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อลาย	รูป	หมายเหตุ
10.	อาแยะ ตะแยะ(ลายดอกไม้)		
11.	เคาะเซเซ้		
12.	ชาค้องหย่าเอ่อ		
13.	ค้องเดอเดอแจแจเอ่อ		

ที่มา : พอลและอีเลน ลูวิส ,หกเผ่าชาวคอย,ศิริวรรณ สุขพาณิชย์ แปลและเรียบเรียง,สำนักพิมพ์
หัตถกรรมชาวเขา (สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

สรุปลวดลายผ้าปัก (เครื่องแต่งกาย) ชนเผ่าอาข่า กลุ่มอุโล้อ่าข่า

1. ลายนกเกาะ

วิธีการปัก เป็นลายที่เกิดจากการปักด้วยแบบขึ้นลง ปักเรียงกันมีลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยม
ทรงสูงลักษณะของรอยเท้านกเรียงกันลวดลายนี้เป็นลวดลายพื้นฐานสำหรับการปักผ้าของ
ผู้หญิงเผ่าอาข่า วัสดุที่ใช้คือ.....และด้ายสีต่างๆ ลายนกเกาะ เป็นลายที่เกิดจากการสังเกตลักษณะ
ของรอยที่เกิดขึ้นของนกที่เกาะตามพื้นดิน นำมาดัดทอนปักลงบนผ้า

2. ข่า(ลายไหมหลบ)

วิธีการปัก เป็นลายที่เกิดจากการปักด้วยแบบไขว้กากบาท ปักเรียงกันมีลักษณะเป็นรูป
กากบาทเหมือนรูปทรงเรขาคณิตสี่เหลี่ยมมาต่อกันลวดลายนี้เป็นลวดลายพื้นฐานสำหรับการปัก
ปักผ้าของผู้หญิงเผ่าอาข่า วัสดุที่ใช้คือ.....และด้ายสีต่างๆ

3. ก้องซอฮาโปะ(ลายไขว้)

วิธีการปัก เป็นลายที่เกิดจากการปักด้วยแบบไขว้กากบาท แต่มีเส้นไขว้ขนาดใหญ่ โดยมีการ
ปักซ้อนๆกันปักเรียงกันมีลักษณะเป็นรูปคล้ายตัวเอ็กซ์ (x)โดยมีการปักซ้อนๆกันมีลักษณะเป็น
สามเหลี่ยม ลวดลายนี้เป็นลวดลายพื้นฐานสำหรับการปักผ้าของผู้หญิงเผ่าอาข่า วัสดุที่ใช้คือ
และด้ายสีต่างๆ ลายนกเกาะเป็นลายที่เกิดจากการสังเกตลักษณะของรอยที่เกิดขึ้น

4. ค้องไห้(ด้นถอยหลัง)

วิธีการปัก เป็นลายที่เกิดจากการปักด้วยแบบการด้นด้าย ปักเรียงต่อกันมีลักษณะเป็น
เส้นตรง ลวดลายนี้เป็นลวดลายพื้นฐานสำหรับการปักผ้าของผู้หญิงเผ่าอาข่า วัสดุที่ใช้คือและ
ด้ายสีต่างๆ ด้นถอยหลัง เป็นลายที่เกิดจาก

5. อาชีอเวพูโจ-เอ่อ(ลายแมงมุม)

วิธีการปัก เป็นลายที่เกิดจากการปักด้วยแบบตัดโค้งทรงคล้ายกากบาท ปักเรียงกันมีลักษณะเป็นกึ่งกลม ลักษณะของใยแมงมุมที่ชักใยเรียงกันลวดลายนี้เป็นลวดลายพื้นฐานสำหรับการปักปักผ้าของผู้หญิงเผ่าอาข่า วัสดุที่ใช้คือ.....และด้ายสีต่างๆ ลายแมงมุม เป็นลายที่เกิดจากการสังเกตลักษณะของการชักใยของแมงมุม นำมาตัดทอนปักลงบนผ้า

6. เฮอะมาโจะเดยอะ(ลายหัวลูกศร)

วิธีการปัก ปักแบบไขว้เส้นด้ายเป็นกากบาทเรียงกัน โดยปักเป็นรูปสามเหลี่ยม สีเหลี่ยมและเศษผ้าเป็นรูปสี่เหลี่ยมและสามเหลี่ยมมาเย็บประกอบลงไปบนลวดลาย วัสดุที่ใช้เป็นผ้าใยกล้วยงสีดำ เศษผ้าและด้ายสีต่างๆลายหัวลูกศรเป็นลวดลายที่ปักขึ้นจากรูปทรงของเรขาคณิต สามเหลี่ยมและสี่เหลี่ยมมีทั้ง จัตุรัสและข้าวหลามตัด โดยปักตามเส้นทแยงมุมทำเป็นตารางรอบนอกของตารางสี่เหลี่ยมจะมีรูปทรงสามเหลี่ยมเรียงกันและจุดที่ศูนย์กลางของสี่เหลี่ยมแต่ละรูปจะปักเป็นรูปสี่เหลี่ยมตรงกลาง

7. อาลูเหมล้อลาฉ่อง(ลายปักผีเสื้อ)

วิธีการปักเป็นลายที่เกิดจากการปักด้วยแบบไขว้กากบาทแต่มีขนาดความสูงและแคบ โดยมีการปักซ้อนๆกันเป็นรูปสามเหลี่ยมต่อกัน วัสดุที่ใช้คือ ผ้าใยกล้วยงและด้ายสีต่างๆลวดลายนี้เป็นลายที่เกิดจากการปักไขว้แบบพื้นฐาน แต่มีเส้นไขว้ขนาดความสูงเป็นลายที่เกิดจากการสังเกตลักษณะผีเสื้อ นำมาตัดทอนปักลงบนผ้า

8. อะคือเล่พู(ลายเขี้ยวหมา)

ปักเส้นด้ายเป็นกากบาทเรียงกัน โดยมีลักษณะเป็นตารางคล้ายกับตารางหมากรุก ประกอบด้วยด้ายสีต่างๆประกอบกับการเย็บผ้าเพื่อให้เกิดเป็นลวดลาย วัสดุที่ใช้ผ้าใยกล้วยงสีดำ เศษผ้าและด้ายสีต่างๆลวดลายนี้ได้มาจากการสังเกตเขี้ยวหมาแล้วนำมาตัดทอนปักลงบนผ้า

9. อาลูเหมล้าและแฉ่(ลายปักผีเสื้อข้างเดียว)

วิธีการปักเป็นลายที่เกิดจากการปักด้วยแบบไขว้กากบาทแต่มีขนาดความสูงและแคบ โดยมีการปักต่อกันเป็นรูปสามเหลี่ยมต่อกัน วัสดุที่ใช้คือ ผ้าใยกล้วยงและด้ายสีต่างๆลวดลายนี้เป็นลายที่เกิดจากการปักไขว้แบบพื้นฐาน แต่มีเส้นไขว้ขนาดความสูงเป็นลายที่เกิดจากการสังเกตลักษณะผีเสื้อ นำมาตัดทอนปักลงบนผ้า

10. อาลูเหมล้าลาโอ(ลายหนดผีเสื้อ)

วิธีการปัก ปักแบบขึ้นลง คล้ายรูปทรงธรรมชาติ(นก)ไขว้เส้นด้ายสี่เหลี่ยมและเศษผ้าเป็นรูปสี่เหลี่ยมมาเย็บประกอบลงไปบนลวดลาย วัสดุที่ใช้เป็นผ้าใยกล้วยงสีดำ เศษผ้าและด้ายสีต่างๆลายหนดผีเสื้อเป็นลวดลายที่ปักขึ้นจากรูปทรงของเรขาคณิตสี่เหลี่ยมโดยปักตามเส้นทำเป็นตารางรอบนอกของตารางสี่เหลี่ยมลักษณะรูปทรงสลับกัน

11. อาแยะ ตะแยะ(ลายดอกไม้)

วิธีการปัก เป็นลายที่เกิดจากการปักด้วยแบบขึ้นลง ปักเรียงกันมีลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยม ลักษณะโค้งสลับบนและล่างมีส่วนตรงกลางที่มีการเย็บแบบหัวลูกศร เรียงกันลวดลายนี้เป็นลวดลายพื้นฐานสำหรับการปักปักผ้าของผู้หญิงเผ่าอาข่า วัสดุที่ใช้คือ.....และด้ายสีต่างๆ ลายดอกไม้ เป็นลายที่เกิดจากการสังเกตลักษณะของดอกไม้ที่เกิดขึ้นของธรรมชาติในท้องถิ่นนำมาตัดทอนปักลงบนผ้า

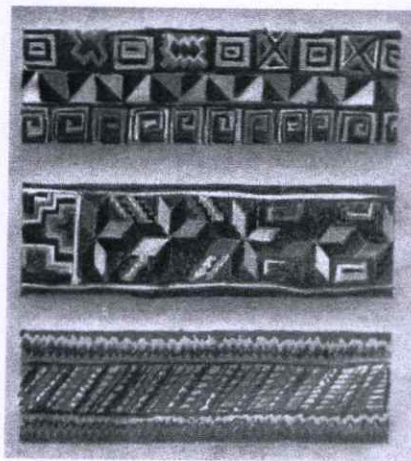
12. อาโอโลมาต้องต่อง

วิธีการปัก เป็นลายที่เกิดจากการปักด้วยแบบรูปทรงเรขาคณิต ลักษณะเป็นสามเหลี่ยม สามอันต่อกันเป็นทรงคล้ายพีระมิด ส่วนภายในของสามเหลี่ยมนั้นเป็นการเดินด้ายแบบด้นถอยหลัง

13. ค็องเดอเดอแจแจเอ่อ

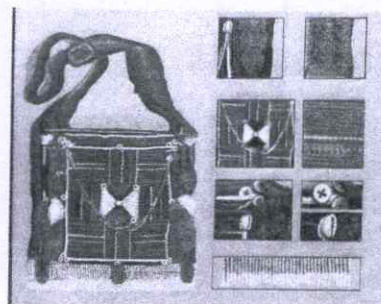
วิธีการปัก เป็นลายที่เกิดจากการปักด้วยแบบการด้นด้าย ปักเรียงต่อกันมีลักษณะเป็นเส้นตรง ที่มีขนาดมากกว่าด้นถอยหลัง ลวดลายนี้เป็นลวดลายพื้นฐานสำหรับการปักปักผ้าของผู้หญิงเผ่าอาฮา วัสดุที่ใช้คือด้ายสีต่างๆ ด้นถอยหลัง เป็นลายที่เกิดจากการวางลาย

ส่วนของเสื้อผ้าที่ได้รับการตกแต่งมากที่สุด คือชายเสื้อด้านหลังของผู้หญิงและย่าม ลักษณะการวางลายจะใช้ลายเล็ก2-3แถว สลับลายใหญ่1แถว

ภาพที่ 2.69 ลวดลายผ้ากลุ่มอุโล

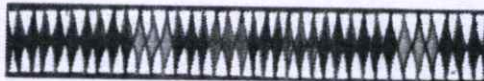

ที่มา : พอลและอีเลน ลูวิส , หกเผ่าชาวดอย, ศิริวรรณ สุขพานิข
แปลและเรียบเรียง, สำนักพิมพ์ หัตถกรรมชาวเขา
(ภาพถ่ายเส้นโดย อุตชนา แหยมประเสริฐ)

ภาพที่ 2.70 ลวดลายผ้ากลุ่มอุโล

ที่มา : พอลและอีเลน ลูวิส , หกเผ่าชาวดอย, ศิริวรรณ สุขพานิข
แปลและเรียบเรียง, สำนักพิมพ์ หัตถกรรมชาวเขา
(ภาพถ่ายเส้นโดย อุตชนา แหยมประเสริฐ)

ตารางที่ 2.6 แสดงลักษณะลวดลายพื้นฐานของกลุ่มอุโล้อ่าซ่า

ลำดับ	ชื่อลาย	รูป	หมายเหตุ
1.	เฮอะมาอุพลา หรือ พะเคือะ		
2.	อาลูเหมล้าแกะแฉ่ (ลายปีกผีเสื้อข้าง เดียว)		
3.	เฮอะมาโจ๊ะเคยอะ (ลายหัวลูกศร)		
4.	อาลูเหมลื้อลาฉ่อง (ลายปีกผีเสื้อ)		
5.	อะคือเล่ฟู(ลายเขี้ยว หมา) หรือลายอ้อมฉี (ลายเท็ดเล็กๆ)		
6.	อาลูเหมล้าลาโอ (ลายหนวดผีเสื้อ)		

ที่มา : พอลและอีเลน ลูวิส , หกเผ่าชาวตอย, ศิริวรรณ สุขพานิช แปลและเรียบเรียง, สำนักพิมพ์
หัตถกรรมชาวเขา (สืบทันเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558)

- เสื้อผู้ชายมีลักษณะแขนยาว มีคอปกเสื้อ ยาวถึงสะโพก เสื้อผู้ชายมีการเย็บลวดลายไว้ตรง
ปลายเสื้อบริเวณหน้าท้อง มีการเย็บด้วยเส้นด้ายเป็นเส้นโค้งงอไปมา จำนวน 3 แถว และข้างหลังเสื้อ
มีการประดับไว้อย่างสวยงาม แต่ไม่ประดับทั้งแผ่นหลัง และไม่นิยมเย็บลวดลายตรงปลายแขนเสื้อ
หรือบริเวณหน้าอก

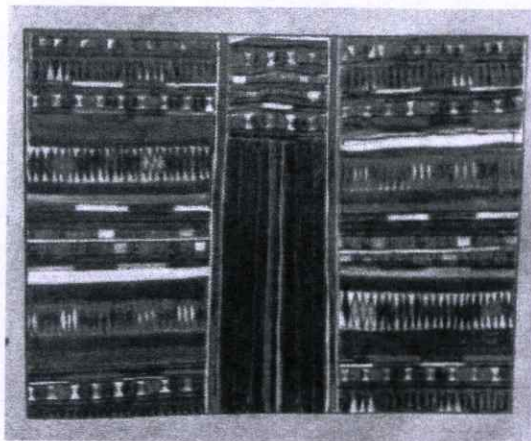
ภาพที่ 2.71 ลวดลายผ้ากลุ่มอุโล (เสื้อผู้ชาย)

ที่มา : พอลและอีเลน ลูวิส , หกเผ่าชาวตอย, ศิริวรรณ สุขพาณิชย์
แปลและเรียบเรียง, สำนักพิมพ์ หัตถกรรมชาวเขา
(ภาพถ่ายเส้นโดย อุตชนา แหยมประเสริฐ)

- ผู้หญิง

- การใส่หมวกแหลม ซึ่งประกอบไปด้วยเปียะอำขา อำจ้อ และอุโล้ ถือว่ากลุ่มอุโล้อำขามีการแต่งกายที่โดดเด่นสะดุดตา มีการประดับไปด้วยขนสัตว์ เช่นไก่ ที่คนอำขาเรียกว่า “ยา แซะ” และขนสัตว์ย้อมสี เช่น ลิง เรียกเป็นภาษาอำข่าว่า “ซิหมี” ใน แต่ละช่วงวัยมีการแต่งกายที่บ่งบอกถึงสถานะของผู้ใส่ หากมีการใส่หมวกคลุมหัว และมีข้อไหมพรม ลูกเต๋อย นั่นคือ หมีเตอ เตอ จ้อ หมายถึงการเข้าสู่วัยสาวแล้ว จะใส่ให้ตั้งแต่อายุ 13,14-18 ปี ซึ่งช่วงนี้ยังไม่แต่งงาน และหลัง 18 ปีก็จะแต่งงาน ซึ่งคนอำขาเรียกช่วงนี้ว่า จ้อ มา หมี โล้ มีความหมายว่าพร้อมแต่งงานหรือออกเรือน และหลังแต่งงานก็เรียกว่า “อะมามาฮ้า” แต่ ละช่วงวัยมีเครื่องแต่งกายเพิ่มขึ้น เช่นเมื่อเป็น จ้อ มาหมี โล้ มีการประดับไปด้วยขนไก่ลิง และดอกไม้ย้อมสี ตลอดถึงเครื่องเงินดั่งกรังกรัง

- ผ้าปิดระหว่างต้นขาสองข้าง เรียกเป็นภาษาอำข่าว่า “ โจ้ว จิ้ง ” เป็นผ้าแผ่นยาว มีเชือกมัดตรงหัวเพื่อผูกติดเอว และปลายมีลูกบิดและลูกเต๋อย ผ้าผืนนี้เป็นผ้าผืนหนึ่งที่มีการประดับประดาอย่างสวยงาม มีเหรียญและเครื่องประดับทั้งลูกบิด เปลือกหอย แขนงไว้ และเติมไปด้วยลวดลายเย็บผ้า

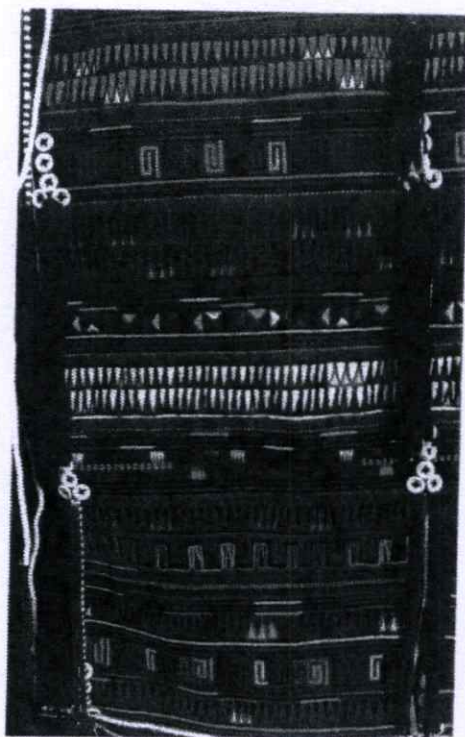
ภาพที่ 2.72 สวดลายผ้ากลุ่มอุโล (โจ้ว จึงเป็นผ้าแผ่นยาวผูกติดเอว)
ที่มา : พอลและอีเลน ลูวิส , ทกเผ่าชาวตอย, ศิริวรรณ สุขพาณิชย์ แปล
และเรียบเรียง, สำนักพิมพ์ หัตถกรรมชาวเขา
(ภาพถ่ายเส้นโดย อุดชณา แหยมประเสริฐ)

- การประดับเครื่องเงินของอุโล้อ่าซ่า เป็นการบ่งบอกถึงสถานะทางครอบครัวเป็นอย่างดี หากประดับไปด้วย “แต่ก่า” เงินแถบจำนวนมาก นั้นหมายถึงเป็นลูกผู้ที่มีเงิน เสื้อของอุโล้อ่าซ่า เป็นสีดำที่ผ่ากลางด้านหน้า มีแขนยาว และเสืวยาวถึงบริเวณสะโพก

- เสื้อผู้หญิงนิยมใส่สวดลายมากกว่าผู้ชาย และการปักเย็บถือว่าเป็นการอดถือฝีมือในการเย็บผ้าด้วย ในบริเวณด้านหน้าตรงปลายเสื้อ มีการประดับไปด้วยสวดลายอย่างสวยงาม เช่น อ้า ลู หม่อม ล้า แปลว่าลั่นผีเสื้อ และปลายเสื้อด้านหลังมีการประดับไปด้วยสวดลายและเครื่องเงิน ลูกปัด หรือ “จู้มา” และลูกเต๋อย

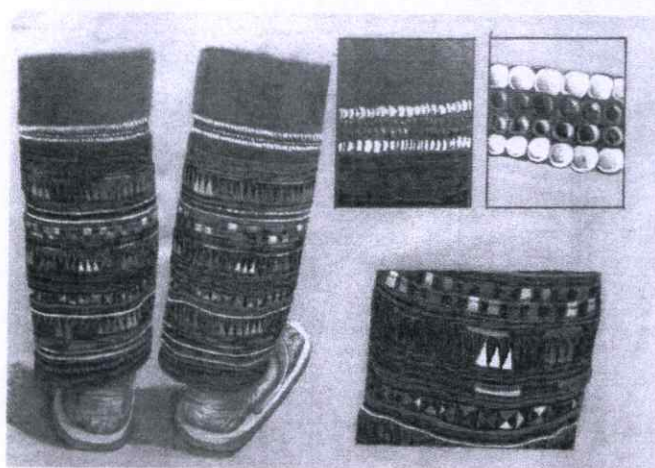
อุโล้อ่าซ่าไม่นิยมปักเป็นรูปสัตว์หรือต้นไม้ จากการศึกษาไม่พบเครื่องแต่งกายอุโล้อ่าซ่าในอดีตที่มีการเย็บรูปคน ต้นไม้ หรือสัตว์ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันมีการปรับไปตามสมัยนิยม และตามความเชื่อ จึงสามารถพบปักรูปหัวใจ ไหม่กางเขนและอื่น ๆ ในเสื้อผู้หญิงอ่าซ่า

- กระโปรงสีดำ หรือที่เรียกเป็นภาษาอ่าซ่าว่า “พีตี” ลักษณะ เป็นกระโปรงฮาวาย ทำลายหยักด้านหลัง ยาวถึงบริเวณหัวเข่า บนกระโปรงหน้ามีผ้าปิดระหว่างต้นขาสองข้าง เรียกเป็นภาษาอ่าซ่าว่า “โจ้ว จึง” เป็นผ้าแผ่นยาว มีเชือกมัดตรงหัวเพื่อผูกติดเอว และปลายมีลูกปัดและลูกเต๋อย ผ้าผืนนี้เป็นผ้าผืนหนึ่งที่มีการประดับประดาอย่างสวยงาม มีเหรียญและเครื่องประดับทั้งลูกปัด เปลือกหอย แห้มไว้ และเติมไปด้วยสวดลายเย็บผ้า

ภาพที่ 2.73 ลวดลายผ้ากลุ่มอุโล (ผ้าปิดระหว่างต้นขาสองข้าง)
 ที่มา : พอลและอีเลน ลูวิส , หกเผ่าชาวตอย,ศิริวรรณ สุขพาณิชย์
 แพลและเรียบเรียง,สำนักพิมพ์ หัตถกรรมชาวเขา

- น้องขามีผ้ามาปิดรอบๆ อุโล่อ่าข่าเรียกว่า “คืบบ่อง” มีลูกปัด ลูกเดือย และลวดลายเป็น
 แผ่นเล็ก ๆ มาติดแนวนอน และกลางแซมไปด้วยลูกเดือย ลูกปัด

ภาพที่ 2.74 ลวดลายผ้ากลุ่มอุโล(ผ้าปิดระหว่างต้นขาสองข้าง)
 ที่มา : พอลและอีเลน ลูวิส , หกเผ่าชาวตอย,ศิริวรรณ สุขพาณิชย์
 แพลและเรียบเรียง,สำนักพิมพ์ หัตถกรรมชาวเขา
 (ภาพถ่ายเส้นโดย อุดษณา แหยมประ)

2.3.3 วัสดุและวิธีการการผลิตผ้าปักชนเผ่าอาข่า

การผลิตเครื่องนุ่งห่มเส้นใยและการผลิต ในวิถีชีวิตดั้งเดิม อีโก้ใช้ฝ้ายเป็นหลักในการนำมาทอเป็นเครื่องนุ่งห่ม สมัยก่อนครั้งชุมชนบนภูเขาทุกครัวเรือนจะมีไร่ฝ้ายของตนเอง ปริมาณมากน้อยขึ้นอยู่กับผลผลิตว่าเพียงพอกับสมาชิกในครัวเรือนใช้สอยหรือไม่

- การปลูกฝ้าย พื้นที่การปลูกฝ้ายจะปลูกซ้ำไม่เกิน3ปี หลังจากนั้นสามารถใช้ปลูกข้าวต่อไป แต่พืชที่ปลูกข้าวแล้วในปีถัดไปจะปลูกฝ้ายไม่ได้ ไร่ฝ้ายและไร่ข้าวจะไม่ปลูกใกล้กันและการปลูกฝ้ายผสมกับข้าวก็ไม่นิยมเพราะเชื่อว่าจะทำให้พืชเกี่ยงกันให้ผลผลิต ถ้าผลผลิตชนิดใดมากผลผลิตของอีกชนิดหนึ่งจะได้น้อย ลักษณะการใช้พื้นที่ มี2แบบคือ

(1) ปลูกฝ้ายเพียงอย่างเดียว หรืออาจมีพืชอื่นผสมบ้างเพียงเล็กน้อย เช่น พักเขียว (ถองไคว้-Tahko) ไม้ดอก สมุนไพร ฯลฯ การปลูกฝ้ายลักษณะนี้จะปลูกเว้นระยะห่างกันประมาณ 1 เมตร เพื่อให้ฝ้ายแตกกิ่งก้านได้ดี ผู้ชายจะขุดหลุม ผู้หญิงเป็นฝ้ายหยอดเมล็ดหลุมละ3-5เมล็ด

(2) ปลูกฝ้ายผสมกับถั่วเหลือง มักเริ่มหลังจากการปลูกข้าวแล้ว เพราะช่วงฝ้ายแก่จะได้ไม่ตรงกับเวลาที่ฝนตกชุกซึ่งจะทำให้ฝ้ายขึ้นราได้ การปลูกผสมเช่นนี้อาจลงทั้งฝ้ายและถั่วเหลืองพร้อมกันหรือปลูกถั่วเหลืองก่อน รอจนถั่วเหลืองโตพอสมควรจึงหว่านเมล็ดฝ้ายเพื่อที่จะเก็บเกี่ยวถั่วเหลืองก่อนแล้วทั้งต้นและรากให้เน่าเปื่อยเป็นอาหารของฝ้ายที่กำลังพุดีออกดอก ทำให้ดีดิดสมอดี

- พันธุ์ฝ้ายที่ปลูกเป็นฝ้ายพันธุ์พื้นเมืองมี2ชนิด คือ 1. ฝ้ายที่ให้ปุ๋ยสีขาว 2. ฝ้ายที่ให้ปุ๋ยสีเหลืองน้ำตาล(ฝ้ายตุ่น)

- การเก็บฝ้าย อายุของต้นฝ้ายตั้งแต่ปลูกจนสมอแก่พอที่จะเก็บปุ๋ยฝ้ายได้ใช้เวลาประมาณ 110-120วัน ฉะนั้นช่วงอีโก้เก็บฝ้ายจะอยู่ระหว่างปลายเดือนธันวาคม-ต้นมกราคม หลังจากเก็บเกี่ยวข้าวในไร่เรียบร้อยแล้วหน้าที่เก็บฝ้ายสามารถกระทำได้ทุกคน ไม่ถือเป็นที่ของฝ้ายหญิงเพียงฝ้ายเดียว โดยทุกคนจะแบก “คาโจะ” (Ka jo) กระบุงขนาดกลางมีสายสำหรับแบก คาคั่วไว้ด้านหลังหรือผูก “คาจ่อ” (Ka joe) กระบุงทรงแบน ขนาดเล็กกว่า คาโจะ ไว้ข้างเอวเวลาเก็บฝ้ายต้องเก็บจากสมอที่แตกแล้วใส่ในตะกร้าเลย ไม่วางกองกับพื้นเพราะจะทำให้ปุ๋ยฝ้ายสกปรกยากต่อการทำความสะอาด การเก็บฝ้ายทั้งเมล็ดจะเก็บไว้นานไม่ได้ ถ้าต้องการเก็บไว้นานจะต้องแยกเมล็ดก่อน เมื่อการเก็บฝ้ายในไร่เสร็จแล้วอีโก้จะล้มต้นฝ้ายทั้งหมดไปตามแนวตั้ง บนความลาดชันเพื่อสะดวกต่อการเผาไร่เมื่อต้องใช้พื้นที่เพาะปลูกในคราวต่อไป

- การทึบฝ้ายหรือแยกเมล็ดฝ้าย (ซาล่าแลเออะ-Sa le lae eu) เมื่อเก็บปุ๋ยฝ้ายแล้ว จะแยกเมล็ดออกก่อนบรรจุลง ตะกร้าเพื่อปั่นและทอดต่อไปหากไม่มีเวลาก็จะเก็บไว้ทั้งเมล็ดเช่นนั้น การแยกเมล็ดฝ้ายจะทำกันตั้งแต่เดือน มกราคม-กุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงฤดูหนาว และชาวบ้านจะว่างจากกิจกรรมในไร่ ช่วงนี้การแยกเมล็ดฝ้ายทำได้ช้า เพราะใยฝ้ายจะขึ้นเร็วจากความชื้นของไอน้ำค้างทำให้ไม่ล่อนจากเมล็ด เมื่อนำฝ้ายเข้าเครื่องแยกเมล็ด แกนจะบดเมล็ดแตกติดไปกับปุ๋ยฝ้ายด้วยทำให้ฝ้ายสกปรก ถ้านำมาดึ่งเส้นใยและปั่นก็จะขาดง่าย ก่อนแยกเมล็ดจะต้องนำปุ๋ยฝ้ายออกตากแดดก่อน 2-3 วัน ให้ฝ้ายแห้งสนิทก่อนเมื่อนำมาแยกเมล็ดก็ต้องเก็บเศษไม้หรือเศษขยะที่ติดมากับปุ๋ยฝ้ายออกก่อน เครื่องแยกเมล็ดฝ้าย “ซาจี” (Saji) นับว่าเป็นประดิษฐ์กรรมพื้นบ้านที่ช่วยผ่อนแรงได้เป็นอย่างดี ในสมัยก่อนแต่ละครัวเรือนจะมีซาจีเป็นของตนเอง เพราะการเตรียมฝ้ายไว้ทอเครื่องนุ่งห่ม เครื่องแยกเมล็ดฝ้าย ซาจี ของอีโก้มีลักษณะแตกต่างกับของชาวพื้นราบที่เห็นทั่วไป แต่มีระบบการทำงานคล้ายกัน คือใช้แกนกลมเรียงกันสองอันเป็นตัวหมุนดึงปุ๋ยฝ้ายออกจากเมล็ดฝ้าย เครื่องแยกเมล็ดฝ้ายของชาวพื้นราบ มีเพียงด้านหมุนที่ใช้แรงมือเพียงอย่างเดียว แต่ของอีโก้ใช้แรงหมุนที่แกนกลมทั้งสอง

พร้อมกันโดยแกนล่างใช้แกนหมุน และแกนบนใช้แรงส่งหมุนจากแป้นเท้าเหยียบ ทำให้แรงต้านจากความเสียดทานของแกนทั้งสองปยุฝ้ายลดลงสามารถแยกปยุฝ้ายได้ครั้งละมาก ๆ หน้าที่สร้างขาจีเป็นของผู้ชาย

สรุปการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ผ้าปักในวิถีชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัด เชียงราย

การแต่งกายของชนเผ่าอาข่า อู๋ไล้อ่าซ่า

- ผู้ชาย อู๋ไล้อ่าซ่านิยมโกนผม และไว้เปีย มีเครื่องแต่งกายในบริเวณหัวคือ ผ้าพันรอบหัวที่เรียกเป็นภาษาอาข่าว่า “อู๋ จี๊ง” การ ใส่อู๋จี๊งมีความแตกต่างกันไประหว่างวัย เมื่อเป็นหนุ่มใส่ผ้าสีดำมีความกว้างประมาณ 8 เซนติเมตร มาพันรอบหัวและใส่ชนสัตว์ที่ย้อมด้วยสีธรรมชาติ เช่น ขนไก่ประดับแซมไว้กลางผ้าพันหัว นอกจากนี้มีชนสัตว์แล้วยังมีดอกไม้มาประดับเพื่อให้มีสีสันและงามตา

ภาพที่ 2.75 การแต่งกาย-หมวก (ชาย) ของอู๋ไล้อ่าซ่า

ภาพโดย : พอลและอีเลน ลูวิส , ทกเผ่าชาวตอย, ศิริวรรณ สุขพาณิชย์
แปลและเรียบเรียง, สำนักพิมพ์ หัตถกรรมชาวเขา

เมื่อมีอายุ ประมาณ 40 ปีขึ้นไป สามารถไปนั่งกินข้าวขันโตกร่วมกับคนแก่ มีการเปลี่ยนสีผ้าเป็นสีแดง และไม่มีขนไก่หรือดอกไม้ ลักษณะการพันก็เปลี่ยนไปจากเดิมพันรอบหัว มาเป็นการพันแล้วมัดแทน

ภาพที่ 2.76 การแต่งกาย-หมวก(ชาย) ของอุโล้อ่าซ่า

ภาพโดย : พอลและอีเลน ลูวิส , หกเผ่าชาวคอย, ศิริวรรณ สุขพานิข แพลและเรียบเรียง,
สำนักพิมพ์ หัตถกรรมชาวเขา

- เสื้อผู้ชายมีลักษณะแขนยาว มีคอปกเสื้อ ยาวถึงสะโพก เสื้อผู้ชายมีการเย็บลวดลายไว้ตรงปลายเสื้อบริเวณหน้าท้อง มีการเย็บด้วยเส้นด้ายเป็นเส้นโค้งงอไปมา จำนวน 3 แถว และข้างหลังเสื้อมีการประดับไว้อย่างสวยงาม แต่ไม่ประดับทั้งแผ่นหลัง และไม่นิยมเย็บลวดลายตรงปลายแขนเสื้อหรือบริเวณหน้าอก

ภาพที่ 2.77 การแต่งกาย-เสื้อ(ชาย) ของอุโล้อ่าซ่า

ภาพโดย : พอลและอีเลน ลูวิส , หกเผ่าชาวคอย, ศิริวรรณ สุขพานิข
แพลและเรียบเรียง, สำนักพิมพ์ หัตถกรรมชาวเขา

- กางเกง เป็นสีดำ มีลักษณะหลวม ๆ เมื่อมีการใส่ครั้งใดก็มีการมัดเข้าหากันเหมือนกับใส่กางเกงสะดอของคนพื้น เมืองและของคนอ่าซ่ามีเชือกที่ทำมาจากเส้นด้าย มามัดรวมกัน ปลาย

เส้นด้ายสีดำมีเหรียญเงินแถบที่มีรู เอาเชือกสอดใส่รู มามัดกางเกงไม่ให้หลุด กางเกงผู้ชายของอุโล่าซ่า
 ซ่ามีความยาวถึงตาตุ่ม

ภาพที่ 2.78 การแต่งกาย-กางเกง(ชาย) ของอุโล่าซ่า

ภาพโดย : พอลและอีเลน ลูวิส , ทงเผ่าชาวตอย, ศิริวรรณ สุขพาณิชย์
 แพลและเรียบเรียง, สำนักพิมพ์ หัตถกรรมชาวเขา

การแต่งกายผู้หญิงเผ่าอาซ่า

- การใส่หมวกแหลม กลุ่มอุโล่าซ่ามีการแต่งกายที่โดดเด่นสะดุดตา มีการประดับไปด้วย
 ขนสัตว์ เช่น ไก่ ที่คนอาซ่าเรียกว่า “ยา แซะ” และขนสัตว์ย่อยมี เช่น ลิง เรียกเป็นภาษาอาซ่าว่า “ซิ
 หมี่” ใน แต่ละช่วงวัย

ภาพที่ 2.79 การแต่งกาย-หมวก (หญิง) ของอุโล่าซ่า

ภาพโดย : พอลและอีเลน ลูวิส , ทงเผ่าชาวตอย, ศิริวรรณ สุขพาณิชย์
 แพลและเรียบเรียง, สำนักพิมพ์ หัตถกรรมชาวเขา

- อายุตั้งแต่ 13,14-18 ปี การใส่หมวกคลุมหัวและมีชื่อไหมพรม ลูกเดียว นั่นคือ หมี่เตอ
 เตอ จ้อ หมายถึงการเข้าสู่วัยสาวแล้ว

ภาพที่ 2.80 การแต่งกาย - หมวก (หญิง) ของอูโล้อ่าซ่า
ภาพโดย : พอลและอีเลน ลูวิส, หกเผ่าชาวดอย, ศิริวรรณ สุขพาณิชย์
แปลและเรียบเรียง, สำนักพิมพ์ หัตถกรรมชาวเขา

-หลัง 18 ปีก็จะแต่งงาน ซึ่งคนอ่าซ่าเรียกช่วงนี้ว่า จ้อ มา หมี่ โล้ มีความหมายว่าพร้อมแต่งงานหรือออกเรือน และหลังแต่งงานก็เรียกว่า “อะมามาฮ้า”

ภาพที่ 2.81 การแต่งกาย - หมวก (หญิง) ของอูโล้อ่าซ่า
ภาพโดย: อุตชนา แหยมประเสริฐ บันทึกเมื่อ 2557

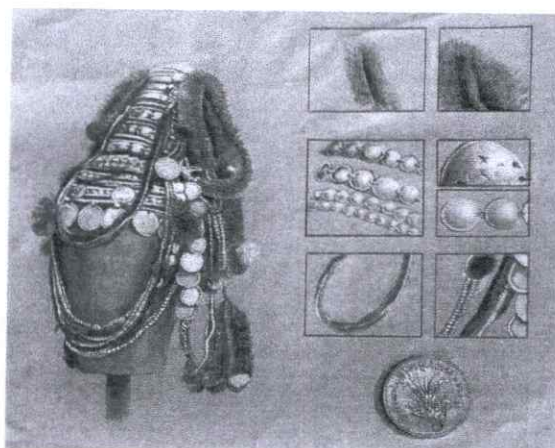

ภาพที่ 2.82 การแต่งกาย - หมวก (หญิง) ลักษณะหมวกแหลมแสดงด้านหน้าและด้านหลัง
ภาพโดย : อุตชนา แหยมประเสริฐ บันทึกเมื่อ 2557

ภาพที่ 2.83 ภาพแสดงวัสดุตกแต่งหมวกชนเผ่าอาข่า
ภาพโดย: อุดษณา แหมมประเสริฐ บันทึกเมื่อ 2557

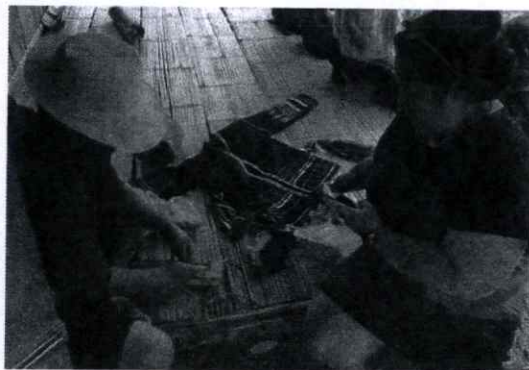
สรูปหมวกชนเผ่าอาข่าลักษณะหมวกแหลมนี้แบ่งออกเป็นสองส่วน คือ ส่วนฐานซึ่งเป็นผ้าคาด ศีรษะประดับด้วย เหรียญตรา กระดุมเงิน และลูกปัดส่วนยอดมี โครงไม้ไผ่'อยู่ใต้ผ้าฝ้าย ย้อมครามตกแต่งด้วยเครื่องเงิน ลูกปัด ลูกเดือย พู่แดงที่ได้จาก ขนไก่อ้อมสี และของ แปลกๆที่แต่ละคน จะสรรหามาจำนวนและชนิด ของ วัสดุตกแต่ง จะแตกต่างกันไปตามฐานะ สภาพ อายุ และการมีบุตร สำหรับ ตัวเสื้อนั้น เป็นผ้าฝ้ายย้อมคราม แขนยาวตกแต่งด้วยผ้าหลากสี ตัวเสืยยาวขนาดสะโพก ด้านหลังปักด้วยลวดลาย สาบเสื้อตกแต่งด้วยผ้าสี แผ่นเสื้อด้านหน้า ไม่ค่อยเน้น ลายมากเท่าด้านหลัง ส่วนกระโปรงเป็น ผ้าชนิดเดียวกัน ทำจีบเฉพาะด้านหลัง ยาวเหนือเข่า และมีผ้าชิ้นเล็กตกแต่ง ด้วย เครื่องเงิน และพู่สีแดงสำหรับคาดทับกระโปรงด้านหน้า ส่วนถุงน่องนั้น ตกแต่งด้วย ผ้าหลากสีและ ลูกเดือย (พอลและอีเลน ลูวิส , หกเผ่าชาวคอย, ศิริวรรณ สุขพาณิชย์ แปลและเรียบเรียง, สำนักพิมพ์ หัตถกรรมชาวเขา)

ภาพที่ 2.84 การแต่งกาย (หมวก) ของอู้อ่าซ่า
ที่มา : (ภาพลายเส้นโดย อุดษณา แหมมประเสริฐ)

-เสื้อผู้หญิงนิยมใส่ลวดลายมากกว่าผู้ชาย และการปักเย็บถือว่าเป็นการอวดฝีมือในการเย็บผ้าด้วย ในบริเวณด้านหน้าตรงปลายเสื้อ มีการประดับไปด้วยลวดลายอย่างสวยงาม เช่น อ้า ลู หม่อม ล้า แปลว่าล้นผีเสื้อ และปลายเสื้อด้านหลังมีการประดับไปด้วยลวดลายและเครื่องเงิน ถูกปิดหรือ“จู้มา” และลูกเต๋อย

อุโล้อ่าชาไม่นิยมปักเป็นรูปสัตว์หรือต้นไม้ จากการศึกษาไม่พบเครื่องแต่งกายอุโล้อ่าชาในอดีตที่มีการเย็บรูปคน ต้นไม้ หรือสัตว์ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันมีการปรับไปตามสมัยนิยม และตามความเชื่อ จึงสามารถพบปักรูปหัวใจ ไม้กางเขนและอื่น ๆ ในเสื้อผู้หญิงอ่าชา สีของผ้าที่นำมาตกแต่งมี 5 สีคือ แดง ขาว น้ำเงิน เหลือง เขียว ลักษณะการวางลายผ้าการวางสีเริ่มตั้งแต่ปลายแขนเสื้อจนถึงข้อศอกมีการปัก การต่อผ้าด้านหน้าและด้านหลัง ลักษณะเสื้อผ่าหน้า ด้านข้างผ่าข้างทั้ง 2 ข้างสูงประมาณ 1 ฝ่ามือ ลักษณะของลวดลายการต่อสีหน้านั้นเป็นรูปทรงแบบง่าย ๆ ทรงเรขาคณิต (พอลและอีเลน ลูวิส , หกเผ่าชาวตอย, ศิริวรรณ สุขพานิช แปลและเรียบเรียง, สำนักพิมพ์ หัตถกรรมชาวเขา)

ภาพที่ 2.85 แสดงเสื้อผ่าอ่าชา-ผู้หญิง

ภาพโดย : อุดชนา แหยมประเสริฐ บันทึกเมื่อ 2557

ภาพที่ 2.86 การแต่งกาย - หมวก (หญิง) ของอุโล้อ่าชา

ภาพโดย : พอลและอีเลน ลูวิส , หกเผ่าชาวตอย, ศิริวรรณ สุขพานิช
แปลและเรียบเรียง, สำนักพิมพ์ หัตถกรรมชาวเขา

-กระโปรงสีดำ หรือที่เรียกเป็นภาษาอ่าซ่าว่า “ พิติ ” ลักษณะ เป็นกระโปรงฮาวาย ทำลายหยักด้านหลัง ยาวถึงบริเวณหัวเข่า บนกระโปรงหน้ามีผ้าปิดระหว่างต้นขาสองข้าง เรียกเป็นภาษาอ่าซ่าว่า

ภาพที่ 2.87 การแต่งกาย-กระโปรง (หญิง) ของอูโล้อ่าซ่า
ภาพโดย : พอลและอีเลน ลูวิส , ทกเผ่าชาวตอย,ศิริวรรณ สุขพานิซ
แปลและเรียบเรียง,สำนักพิมพ์ หัตถกรรมชาวเขา

-โจ้ว จิ้ง เป็นผ้าแผ่นยาว มีเชือกมัดตรงหัวเพื่อผูกติดเอว และปลายมีลูกปัดและลูกเต๋อย ผ้าผืนนี้เป็นผ้าผืนหนึ่งที่มีการประดับประดาอย่างสวยงาม มีเหรียญและเครื่องประดับทั้งลูกปัด เปลือกหอย แขนงไม้ และเต็มไปด้วยลวดลายเย็บผ้า

ภาพที่ 2.88 การแต่งกาย-โจ้ว จิ้ง เป็นผ้าแผ่นยาว (หญิง) ของอูโล้อ่าซ่า
ภาพโดย : พอลและอีเลน ลูวิส , ทกเผ่าชาวตอย,ศิริวรรณ สุขพานิซ
แปลและเรียบเรียง,สำนักพิมพ์ หัตถกรรมชาวเขา

-น้องขามีผ้ามาปิดรอบๆ อูโล้อ่าซ่าเรียกว่า “ คีบบอง ” มีลูกปัด ลูกเต๋อย และลวดลายเป็นแผ่นเล็ก ๆ มาติดแนวนอน และกลางแขนงไม้ไปด้วยลูกเต๋อย ลูกปัด

ภาพที่ 2.89 การแต่งกาย- น่องขา(หญิง) ของอุโล้อ่าซ่า

ภาพโดย : อุดชฌนา แหยมประเสริฐ บันทึกเมื่อ 2557

สรุป สี่ที่ใช้ในการปักผ้าชนเผ่าอุโล้อ่าซ่า ใช้จำนวน 5 สี แดง ขาว น้ำเงิน เหลือง เขียว เป็นการเลือกใช้สีที่มีในท้องถิ่นและไม่สามารถระบุสีอื่น ๆ ที่นิยมได้พร้อมกับการเก็บหลักฐานค่อนข้างเลือนหายเนื่องจากการเก็บรักษาเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายมีการย่อยสลายสูญหายไปตามกาลผู้เชี่ยวชาญและผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชนสามารถให้ข้อมูลได้ตามดังที่กล่าวมา

ผ้าปักของชาวไทยภูเขาเผ่าม้งนั้นมีอยู่หลากหลายแบบ แต่ที่นิยมกันมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ การปักเป็นกากบาทคล้ายการปักครอสติชของชาวตะวันตก และการปักแบบปะเย็บ

ชาวไทยภูเขาเผ่าล่าหู่ หรือมูเซอ มักปักประดับผ้าทอของตนด้วยการต่อเศษผ้า หรือทำลายปัก ประกอบการเดินลายผ้าด้วยด้ายเส้นใหญ่ และเติมเต็มลวดลายนั้นด้วยฝีเข็มละเอียด ที่เป็นเอกลักษณ์ของผ้าชาวล่าหู่

ภาพที่ 2.90 การแต่งกาย- ลวดลายผ้าปัก ของอุโล้อ่าซ่า

ภาพโดย: สืบสานศิลปะชาวเขาสู่เส้นทางแห่งศิลปาชีพ

การลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ : เกี่ยวกับวิถีของชาวเผ่าอ่าข่าด้านลวดลายผ้าปักเผ่าอ่าข่า

ภาพที่ 2.91 การลงพื้นที่สัมภาษณ์ ดร.ปนัดดา บุญยสาระนัย
ภาควิชาสังคมศาสตร์กับการพัฒนา คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ที่มา : อุดชฌา แหยมประเสริฐ บันทึกเมื่อ 2557

ภาพที่ 2.92 การลงพื้นที่สัมภาษณ์ อ.เกศินี ศรีรัตน์
รองผู้อำนวยการสถาบันภาษาศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ที่มา : อุดชฌา แหยมประเสริฐ บันทึกเมื่อ 2557

จากการสัมภาษณ์ลวดลายที่มีมาตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษข้อมูลนั้นมีการรวบรวมน้อยและการที่จะเน้นไปทางผ้าโดยตรงยังมีการบันทึกค่อนข้างน้อยส่วนที่มีข้อมูลมากน่าจะเป็นการตั้งรกราก การอพยพ ความเชื่อรวมถึงพิธีกรรม ลวดลายนั้นเน้นการใช้สี ที่มีจำนวน 5 สี หรือทางเผ่าอ่าข่า เรียก เอ็ม บอยเดอรี ซึ่งเป็นการนำมาสีๆมาปะ ขึ้นเล็ก ๆ ต่อกันไว้เป็นชั้นแล้วนำมาเย็บลงบนผ้าพื้นสีดำ สลับกับการตันด้าย คือการเดินเส้นด้ายเป็นแนวนอน ตรง ๆ

*อาจารย์ให้คำแนะนำการนำไปใช้รวมถึงการศึกษารายละเอียดของการใช้งาน

ภาพที่ 2.93 การลงพื้นที่สัมภาษณ์ นางสาว สายสุณี เชื้อเจ็ดตาน
 ครูชำนาญการพิเศษ การปักผ้าด้วยมือ ลายชนเผ่าอาข่า
 ภาพโดย อุตชนา แหยมประเสริฐ บันทึกเมื่อ 2557

ภาพที่ 2.94 การลงพื้นที่สัมภาษณ์นาง บุญเทียม สุธรรมรักษ์
 ครูชำนาญการพิเศษ การปักผ้าด้วยมือ ลายชนเผ่าอาข่า
 ภาพโดย : อุตชนา แหยมประเสริฐ บันทึกเมื่อ 2557

ภาพที่ 2.95 การลงพื้นที่สัมภาษณ์คนในชุมชน ของอุโ้ล้าซ่า
ภาพโดย : อุตชนา แหยมประเสริฐ บันทึกเมื่อ 2557

2.4 หลักการออกแบบผลิตภัณฑ์

จากหลักการและแนวคิด เส้นและแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ อ้างอิงแนวคิด รัฐไทพรเจริญ กล่าวไว้ว่า

1. หน้าที่ใช้สอย หน้าที่ใช้สอยถือเป็นหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่สำคัญที่สุดเป็นอันดับแรกที่ต้องคำนึงผลิตภัณฑ์ทุกชนิด ต้องมีหน้าที่ใช้สอยถูกต้องตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ คือสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสะดวกสบาย ผลิตภัณฑ์นั้นถือว่าเป็นประโยชน์ใช้สอยดี

2. ความปลอดภัย สิ่งที่อำนวยความสะดวกได้มากย่อมจะมีโทษผลิตภัณฑ์ที่ให้ความสะดวกต่าง ๆ มักจะเกิดจากเครื่องจักรกลและเครื่องใช้ไฟฟ้า การออกแบบควรคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ใช้ ถ้าหลีกเลี่ยงไม่ได้ก็แสดงเครื่องหมายไว้ใช้ชัดเจนหรือมีคำอธิบายไว้ ผลิตภัณฑ์สำหรับเด็ก ต้องคำนึงถึงวัสดุที่เป็นพิษเวลาเด็กเอาเข้าปากกัดหรืออม จะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ใช้เป็นสำคัญ มีการออกแบบบางอย่าง ต้องใช้เทคนิคที่เรียกว่าแบบธรรมดา แต่คาดไม่ถึงช่วยในการให้ความปลอดภัย

3. ความแข็งแรง ผลิตภัณฑ์ต้องมีความแข็งแรง หรือโครงสร้างเป็นความเหมาะสมใช้คุณสมบัติของวัสดุและจำนวนหรือปริมาณของโครงสร้าง ในกรณีที่เป็นผลิตภัณฑ์ที่จะต้องมีการรับน้ำหนัก เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ต้องเข้าใจหลักโครงสร้างและการรับน้ำหนัก ความแข็งแรงของโครงสร้างหรือตัวผลิตภัณฑ์ นอกจากเลือกใช้ ประเภทของวัสดุโครงสร้าง ที่เหมาะสมแล้วยังต้องคำนึงถึงความประหยัดควบคู่ไปด้วย

4. ความสะดวกสบายในการใช้ นักออกแบบต้องศึกษาวิชากายวิภาคเชิงกลเกี่ยวกับสัดส่วนขนาด และขีดจำกัดที่เหมาะสมด้านสรีรศาสตร์จะทำให้ทราบ ขีดจำกัดความสามารถของอวัยวะส่วนต่าง ๆ ในร่างกายมนุษย์ เพื่อใช้ประกอบการออกแบบ หรือศึกษาด้านจิตวิทยา ซึ่งความรู้ในด้านต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้จะทำให้นักออกแบบ ออกแบบกำหนดขนาด ส่วนโค้ง ส่วนเว้า ส่วนตรง ส่วนแคบของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้อย่างพอเหมาะสมกับร่างกายหรืออวัยวะของมนุษย์ที่ใช้ก็จะเป็นเกิดความ

สะดวกสบายในการใช้ไม่เมื่อยมือหรือเกิดการล้าในขณะที่ใช้ปานๆผลิตภัณฑ์ที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาวิชาดังกล่าว ก็จะเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผู้ใช้อยู่วัยระว่างกายไปสัมผัสเป็นเวลานาน

5. ความสวยงาม ผลิตภัณฑ์ในยุคปัจจุบันความสวยงามนับว่ามีความสำคัญความสวยงามจะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อ ผลิตภัณฑ์บางอย่างความสวยงามก็คือ หน้าที่ใช้สอยนั่นเอง เช่น ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ของโชว์ตกแต่งต่าง ๆ ซึ่งเกิดความประทับใจในความสวยงามของผลิตภัณฑ์ นักออกแบบจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาวิชา ทฤษฎีหรือหลักการออกแบบซึ่งเป็นวิชาทางด้านของศิลปะแล้วนำมาประยุกต์ผสมใช้กับศิลปะทางด้านอุตสาหกรรมให้เกิดความกลมกลืน

6. ราคาพอสมควร ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นมา ต้องมีข้อมูลด้านผู้บริโภคและการตลาดที่ได้ค้นคว้าและสำรวจแล้วผลิตภัณฑ์จะต้องมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่จะใช้ว่าเป็นคนกลุ่มใดอาชีพ ฐานะมีความต้องการใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ กำหนดแบบผลิตภัณฑ์ประมาณราคาขายให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่จะได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ที่มีราคาเหมาะสมกับผู้ซื้อนั้น ก็อยู่ที่การเลือกใช้ชนิดหรือเกรดของวัสดุ

7. การซ่อมแซม หลักการนี้คงจะขึ้นผลิตภัณฑ์ เครื่องจักรกล เครื่องยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้าต่าง ๆ ที่มีกลไกภายในซับซ้อน อะไหล่บางชิ้นย่อมต้องมีการเสื่อมสภาพไปตามอายุการใช้งานหรือการใช้งานในทางที่ผิด นักออกแบบย่อมที่จะต้องศึกษาถึงตำแหน่งในการจัดวางกลไกแต่ละชิ้นตลอดจนวัสดุ เพื่อที่จะได้ออกแบบส่วนของฝากรอบบริเวณต่าง ๆ ให้สะดวกในการถอดถอนซ่อมแซม

8. วัสดุและวิธีการผลิต ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ผลิตด้วยวัสดุสังเคราะห์ อาจมีกรรมวิธีการเลือกใช้วัสดุและวิธีผลิตได้หลาย ต้องศึกษาเรื่องวัสดุแล้ววิธีผลิต

9. การขนส่ง ต้องคำนึงถึงการประหยัดค่าขนส่ง การขนส่งสะดวกหรือไม่ ระยะใกล้ไกลกินเนื้อที่ในการขนส่งมากน้อยเพียงใด การขนส่งทางบกทางน้ำหรือทางอากาศต้องทำการบรรจุหีบห่ออย่างไร ถึงจะทำให้ผลิตภัณฑ์ไม่เกิดการเสียหายชำรุด ขนาดของตู้คอนเทนเนอร์บรรจุสินค้าหรือเนื้อที่ที่ใช้ในการขนส่งที่มีขนาด กว้าง ยาว สูง เท่าไหร่ เป็นต้น หรือในกรณีที่ผลิตภัณฑ์ที่ทำการออกแบบมีขนาดใหญ่โดยยาวมาก เช่น เตียง หรือพัดลมแบบตั้งพื้น คือ ออกแบบให้มีชิ้นส่วน สามารถประกอบได้ง่าย

สรุป หลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้กล่าวมาทั้ง 9 ข้อนี้เป็นหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ต้องคำนึงครอบคลุมผลิตภัณฑ์ไว้ทั่วทุกกลุ่มทุกประเภทในผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดนั้นอาจจะไม่ต้องคำนึงถึงหลักการดังกล่าวครบทุกข้อขึ้นอยู่กับความซับซ้อนของผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์บางชนิดก็อาจต้องคำนึงถึงหลักการดังกล่าวครบถ้วนทุกข้อ ผู้วิจัยได้คำนึงถึงหน้าที่ใช้สอยความปลอดภัย ความสวยงามและวัสดุในการผลิตที่สอดคล้องกัน

2.4.1 ศิลปะพื้นบ้านและหัตถกรรม

นิยามและความหมายของ ศิลปะพื้นบ้านและหัตถกรรม (Folk art and Handicraft)
(ชนัญชิตา ยุคดิรันต์. 2557: 11-13)

Folk = พื้นถิ่น พื้นบ้าน มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

Craft = งานช่าง เป็นงานฝีมือ ประณีต ซึ่งทำด้วยมือเป็นหลัก

Art = ศิลปะ คือ ผลงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของมนุษย์ ที่แสดงออกในรูปแบบของงาม แขนงต่าง ๆ ให้ปรากฏซึ่งสุนทรียภาพ ความงาม ความประทับใจ ความสะเทือนอารมณ์ เพื่อความรื่นรมย์ ความเชื่อ ศาสนาและประเพณี

“ศิลปะพื้นบ้าน” ถูกนำไปใช้ความหมายว่า Folk art และใช้คำว่า “งานหัตถกรรม” แทนคำว่า Handicraft โดยพจนานุกรมศัพท์ศิลปะอังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้คำอธิบายดังนี้

ศิลปะพื้นบ้านและงานหัตถกรรม : ศิลปะแขนงต่าง ๆ เช่น วรรณกรรม สถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม ดุริยางค์ศิลป์ นาฏศิลป์ การละเล่น ตลอดจนหัตถกรรมแขนงต่าง ๆ ซึ่งสร้างสรรค์ ผลิตขึ้น หรือแสดงโดยชาวบ้าน จากการเรียนรู้ฝึกฝนหรืออยู่ในครอบครัวและในหมู่บ้าน โดยมิได้รับการศึกษาอบรมอย่างเป็นทางการ แต่มีฝีมือ ประเพณีนิยม เป็นแนวทางสืบทอดกันมา มักมีลักษณะเฉพาะตัวอันแตกต่างกัน ออกไปแต่ละท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ในการสร้างสรรค์งานหัตถกรรม

1. เป็นงานที่ใช้ทักษะฝีมือและมีลักษณะประณีตสวยงาม
2. เป็นงานสร้างสรรค์ด้วยฝีมือ เพื่อจุดประสงค์ คือ ใช้เป็นอุปกรณ์สำหรับใช้สอย
3. เป็นผลงานที่แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของวิถีความเชื่อและค่านิยมของท้องถิ่น เพราะศิลปะพื้นบ้านและงานหัตถกรรมเป็นงานที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการในชุมชนที่มีวิถีชีวิตแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม

“ศิลปะพื้นบ้าน” และ “งานหัตถกรรม” เป็นงานศิลปะของชุมชนท้องถิ่น ที่สร้างขึ้นด้วยความรู้ทางศิลปะของชุมชน ไม่ใช่ความรู้ส่วนตัวเฉพาะบุคคลใครคนใดคนหนึ่งเพียงผู้เดียว โดยรูปแบบและลักษณะวิธีการสร้างสรรค์ที่สวยงาม เป็นลักษณะที่สืบทอดและพัฒนากันมาหลายชั่วอายุคนในชุมชนนั้น ๆ

วิธนะ จูฑะวิภาค (2552 : 11-12) ได้นำเสนอความหมายของศิลปะพื้นบ้านหรือผลงานศิลปะที่ช่างในท้องถิ่นได้ประดิษฐ์คิดขึ้นตามความเห็นดีเห็นงามของตาเองเพื่อประโยชน์ใช้สอยโดยได้รับอิทธิพลจากสภาพธรรมชาติ ลัทธิความเชื่อ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนสภาพความเป็นอยู่ของสังคม โดยมีสาระสำคัญ (นฤทธิ วัฒนภ. 2555:7) ดังนี้

1. งานนั้นเป็นผลงานของช่างในท้องถิ่นที่สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวัน
2. งานรูปแบบง่าย ๆ และใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น
3. ผลิตขึ้นแต่พอใช้ในครอบครัวและชุมชน
4. มีความเป็นธรรมชาติปรากฏอยู่มากกว่าความสวยงาม
5. แสดงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น
6. ความงามของผลเกิดจากการฝึกฝน

2.4.2 แนวคิดในการสร้างสรรค์หัตถกรรมพื้นบ้าน

1 ความจำเป็นในการใช้สอย เป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการผลิตของใช้ในชีวิตประจำวัน ตอบสนองความต้องการ อำนวยความสะดวก และความจำเป็นด้านต่าง ๆ เช่น เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ที่ถักทอไว้ใช้ อาหารใส่อาหาร สำหรับใช้ในชีวิตประจำวัน ให้กับบุคคลอันควรเคารพ เช่น พระสงฆ์ นักบวช หรือญาติผู้ใหญ่ อันเป็นไปตามประเพณี และวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไป

2 วัสดุที่มีในท้องถิ่น วัสดุดิบในท้องถิ่นที่มีมากน้อยที่แตกต่างกันเนื่องจากอยู่ในภูมิภาคและสภาพแวดล้อมต่างกัน ทำให้การสร้างสรรค์ของเครื่องใช้ มีความแตกต่างกันและทำให้เกิดเอกลักษณ์เฉพาะตนที่เด่นชัด เช่น ภาพไต้มีแร่ธาตุ มีงานเครื่องหนัง ภาคอีสานมีไม้ไผ่ มีไม้มาก ภาพเหนื้อมีฝ้าย ไหม สำหรับการทอผ้า มีดินดีสำหรับงานเครื่องปั้นดินเผา ภาคกลางมีหิน มีดินเหนียวดี เหมาะสำหรับงานปั้น

3. รสนิยมตกทอด การสืบทอดแนวทางการใช้ชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพ และความเชื่อและประเพณี จากอดีตสู่ปัจจุบัน ทำให้เกิดความคุ้นชิน หรือเรียกว่า รสนิยม เช่น ผู้หญิงทางภาคใต้นิยมนุ่งห่มด้วยผ้าปาเต๊ะ ผู้หญิงภาคกลาง นิยมนุ่งห่มด้วยผ้าโจงกระเบน ผู้หญิงภาคอีสานนิยมนุ่งห่มด้วยผ้ามัดหมี่ และผู้หญิงภาคเหนือนิยมผ้าซิ่น

4. ขนบธรรมเนียมประเพณี ขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อที่แตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่นทำให้ การสร้างสรรค์รูปแบบการดำรงชีวิต สิ่งของเครื่องใช้เอกลักษณ์เฉพาะตน เช่นภาคใต้ มีประเพณีงานเดือนสิบ ชิงเปรต แท้มีรับ, ภาคอีสาน มีงานบุญบั้งไฟ ผีตาโชน, ภาคกลาง มีเทศกาลเล่นเว้า, ภาคเหนือลอยโคมยี่เป็ง

5. คติความเชื่อ คติความเชื่อ เป็นเรื่องราวที่อยู่คู่กับสังคมไทย เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจและใช้ชีวิตประจำวันอยู่ในจารีต มีความประณีตในรายละเอียดในการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น การไหว้ผีบ้านผีเรือน การเคารพบูชาผีบรรพบุรุษ การไหว้บูชาพระภูมิเจ้าที่ จะมีการตั้งศาลที่เหมาะสมกับสิ่งเคารพ ซึ่งจะมีความประณีตสวยงามแตกต่างกันตามความเชื่อ

6. สภาพแวดล้อม สภาพแวดล้อม ภูมิประเทศ มีผลให้มีความแตกต่างในการสร้างสรรค์ เช่น เรือนไทยที่มีลักษณะแตกต่างกันไปในแต่ละภาค อันเนื่องมาจากสภาพแวดล้อม ภูมิประเทศที่แตกต่างกันไป เช่น ภาคใต้ ฝนตกมาก น้ำท่วมบ่อย ภาคอีสาน ร้อนและแห้งแล้ง ภาคกลาง เป็นที่ราบลุ่ม ฝนตกบ่อย ภาคเหนือ ร้อนมีแดดมาก (ชนัญชิตา ยุกติรัตน์. 2557: 13-14

2.5 ด้านหลักการศิลปะ

1. สุนทรียศาสตร์กับความงามตามทัศนะของนักสุนทรียศาสตร์ในอดีตหมายความว่า เป็นสิ่งที่มหัศจรรย์ การเลียนแบบมีสัดส่วนที่เหมาะสม มีความบริสุทธิ์ชัดเจน และยังให้ความรู้สึกที่เพลิดเพลิน พอใจและมีความสุขสำหรับความงามตามทัศนะของนักสุนทรียศาสตร์ในยุคปัจจุบันมักมีความเชื่อว่า ความงามขึ้นอยู่กับคุณค่าในตัวของผลงานศิลปะนั้นๆ ผลงานมาจากการสร้างสรรค์ของมนุษย์ ริด(Herbert Read) กล่าวว่า ความงามเป็นเอกภาพหรือความเป็นหน่วยที่สมบูรณ์ของมูลฐานของศิลปะ หมายความว่า ความงามศิลปะจะต้องมีความสมบูรณ์ในแง่ของการจัดการองค์ประกอบศิลป์และยังเร้าอารมณ์ให้ผู้ดูสะเทือนใจอีกด้วย

อารี สุทธิ ให้ความหมายและความเข้าใจเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์ไว้ว่า ความรู้สึกจากการรับรู้ของมนุษย์ซึ่งทำให้มนุษย์เกิดความเบิกบาน ยินดี อิ่มเอิบใจ โดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นคุณค่า และยัง เป็นผลงานที่มนุษย์สร้างขึ้นทุกแขนง เพื่อนำข้อมูลมาจัดลำดับเสนอแนะให้ผู้อื่นเห็นคุณค่า ซาบซึ้งในสิ่งที่แอบแฝง ซ่อนเร้นเพื่อสร้างความนิยมชมชื่นร่วมกันตามลักษณะรูปแบบของผลงาน(2533: 239)

คำว่าความงาม นักสุนทรียศาสตร์แสดงความคิดเห็นไว้ สรุปได้ดังนี้

เพลโต(Plato,428-347 B.C.) ความงาม คือ การเลียนแบบ

อริสโตเติล(Aristotle,384-322 B.C.) ความงาม คือ การเลียนแบบธรรมชาติ

คานท์(Kant,1724-1804) ความงาม คือ เป็นสิ่งที่ดี เป็นความสุข ความเพลิดเพลินและความพึงพอใจ

สันตะยานา (Santayana,1863-1952) ความงาม คือ สิ่งที่ทำให้ความเพลิดเพลินเมื่อเรารับรู้หรือเห็นสิ่งที่ยาม

2. คุณค่าความงามในทางศิลปะที่มีต่อมนุษย์ มีความงามที่เรียกว่า ความปิติ (Pleasure) มีความหมายครอบคลุมกว้างขวาง ทั้งในแง่ความประณีตบรรจงและความสะเทือนใจอันเกิดจากสื่อศิลปะในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่นความไพเราะจากเสียงดนตรี ความวิจิตรบรรจงของลายไทย ความรู้สึกสะเทือนอารมณ์ อันเกิดจากการแสดงออกของศิลปะสมัยใหม่ ฯลฯ กลุ่มมนุษยนิยม (Humanism) เชื่อว่าความปิติ อันเกิดจากความงามของศิลปะ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งการดำรงชีวิต ย่อมกระตุ้นให้สมาชิกในสังคมมีความตั้งงามหรือจริยธรรมตามไปด้วย อรรถประโยชน์ (Function) ประโยชน์ในเชิงนามธรรม ประโยชน์ในแง่ศิลปะให้ความปิติและสร้างจริยธรรม ที่เป็นไปได้ 2 ทางทางหนึ่งในฐานะผู้ชื่นชม อีกทางหนึ่งในฐานะผู้สร้างสรรค์ อรรถประโยชน์ในรูปธรรม จะพบได้ในงานประยุคศิลป์และรวมถึงงานสถาปัตยกรรม เป็นต้น ความรู้สึกหรืออารมณ์ทางสุนทรียะนั้นต้องมีลักษณะเป็นความเพลิดเพลินเสมอ และความรู้สึกที่ถูกนำมาใช้เกี่ยวกับประสบการณ์สุนทรียะมากที่สุดนั้นคือ ความรู้สึกที่เกิดจากการเห็นกับการฟัง

สุนทรียศาสตร์ มาจากภาษาสันสกฤตว่า “สุนทรียะ” แปลว่า “งาม” และ “ศาสตร์” แปลว่า “วิชา” เมื่อรวมความแล้วจึงแปลได้ว่า “วิชาที่ว่าด้วยสิ่งสวยงาม ในภาษาอังกฤษใช้คำว่า “Aesthetics” (เอ็ชเททิกส์) โดยศัพท์คำนี้เกิดจากนักปรัชญาเหตุผลนิยมชาวเยอรมันชื่อ โบมการ์เด้น (Alexander Gottlieb Baumgarten) ซึ่งสร้างคำจากภาษากรีกคำว่า “Aisthetikos” (อ็สเททิโคส) แปลว่า “รู้ได้ด้วยผัสสะ” ความงามอาจเป็นสิ่งลึกซึ้งที่มีอยู่ในทุกสิ่ง อาจจะเป็นสิ่งบริสุทธิ์ที่ปราศจากการปรุงแต่งหรืออาจจะเป็นคุณสมบัติในทางศีลธรรม หรือสิ่งที่โน้มน้าวใจให้เกิดความรู้สึกซาบซึ้งปลาบปลื้มกับ ความงามที่มีอยู่รอบๆ ตัวเรา ทั้งสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นและเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ

ส่วนความหมายของคำว่า สุนทรียศาสตร์ ที่มาจากคำในภาษาอังกฤษ Aesthetics ซึ่งบัญญัติโดยนักปราชญ์ชาวเยอรมันชื่อ อเล็กซานเดอร์ โบมการ์เด้น โดยนำรากศัพท์จากภาษากรีกว่า Aistheticos แปลว่า ความรู้สึกทางการรับรู้ (Sense Perception) โดยมีที่มาจากปรัชญาสมัยกรีกทั้งหลาย เช่น อริสโตเติล เพลโต ได้ถกเถียงปัญหาเกี่ยวกับความงามในด้านต่างๆ เช่น ความงามคืออะไร ค่าของความงามนั้นเป็นจริงที่อยู่โดยตัวมันเองหรือไม่ หรือว่าค่าของความงามเป็นเพียงข้อความที่เราใช้กับสิ่งที่เราชอบ ความงามกับสิ่งที่งามสัมพันธ์กันอย่างไร มีมาตรการตายตัวอะไรหรือไม่ ที่ทำให้เราตัดสินได้ว่าสิ่งนี้งามหรือไม่งามอย่างไร ปัญหาเกี่ยวกับความงามดังกล่าวได้มีการถกเถียงกันมาตลอด ซึ่งโบมการ์เด้นได้มีความสนใจในปัญหาความงามนี้มากจึงได้ทำการค้นคว้ารวบรวมความรู้เกี่ยวกับความงามนี้มาไว้ที่เดียวกัน อีกทั้งได้พัฒนาความรู้นี้เพิ่มเติมให้มีเนื้อหาสาระเข้มข้นแล้วตั้งชื่อวิชาที่เกี่ยวกับความงามหรือวิชาเกี่ยวกับความรู้สึกทางการรับรู้ความงามของมนุษย์ว่า Aesthetics (ปานฉัตร์ อินทร์คง. 2553 : 73)

ส่วนในภาษาไทยใช้คำว่า “สุนทรียศาสตร์” เป็นคำแปลจากคำ Aesthetics โดยมาจากคำสมาสสองคำ คือ สุนทรีย+ศาสตร์ สุนทรีย แปลว่า ดี งาม ศาสตร์ แปลว่า วิชา ความรู้ถ้าแปลตรงตัวตามรากศัพท์ สุนทรียศาสตร์ก็คือ วิชาความรู้ว่าด้วยความงาม

นอกจากนี้ยังมีผู้ให้คำนิยามและความหมายของสุนทรียศาสตร์ไว้โดยเฉพาะอีกมากมาย ดังจะยกตัวอย่างที่สำคัญดังต่อไปนี้

พจนานุกรมศัพท์ศิลปะไทย-อังกฤษ พ.ศ. 2530 “สุนทรียศาสตร์ คือ วิชาที่ว่าด้วยความซาบซึ้งในคุณค่าของสิ่งที่งาม ไพเราะ หรือรื่นรมย์ ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติหรืองานศิลปะ”

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 “สุนทรียศาสตร์ คือ วิชาที่ว่าด้วยความงาม”

พจนานุกรมของ Webster “สุนทรียศาสตร์ คือ การศึกษาหรือปรัชญาแห่งความงาม ทฤษฎีว่าด้วยวิจิตรศิลป์และความรู้สึกของบุคคลที่ต่อวิจิตรศิลป์”

ศิลป์ พีระศรี “สุนทรียศาสตร์ หมายถึง การศึกษาความรู้สึกโดยธรรมชาติของคนเราทุกคน ซึ่งรู้จักค่าของวัตถุที่งาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของเสียง และถ้อยคำที่ไพเราะ” จากคำนิยามและความหมายของสุนทรียศาสตร์ดังกล่าวพบว่า จะมีประเด็นเกี่ยวกับเรื่องของความงามเป็นสิ่งสำคัญ แต่ในปัจจุบันสุนทรียศาสตร์มีความหมายและขอบเขตกว้างขวางมากขึ้น เช่น สุนทรียศาสตร์ เป็นสาขาหนึ่งของวิชาวัฒนธรรมวิทยาที่ว่าด้วยทฤษฎีแห่งความงามและความซาบซึ้งประทับใจในคุณค่าของศิลปะเป็นการเฉพาะ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่มีธรรมชาติ สร้างสรรค์และศิลปะที่มนุษย์เป็นผู้สร้างสรรค์

นิคม มูลสิเกคามะ (2547: 107) ได้ให้คำนิยามคำว่า สุนทรียศาสตร์ หมายถึง วิชาความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีแห่งความงาม โดยเป็นการสอน การปลูกฝังให้คนมีความคิดเกี่ยวกับความงามที่มนุษย์ทุกเผ่าพันธุ์ที่ต้องการแสวงหาและใช้เป็นเครื่องมือในการยกฐานะและรสนิยมให้เกิดความสบายใจ ในขณะที่เดียวกันสถาบันศิลปะต่าง ๆ พยายามจัดหลักสูตรในการถ่ายทอดแนวคิดเชิงสุนทรียศาสตร์เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ

สุชาติ สุขนา (2553: 96) ได้ให้คำนิยาม สุนทรียศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยคุณค่าทางความงามโดยความงามเป็นอาการทางอารมณ์ที่เกิดจากความพึงพอใจ หรือชื่นชมยินดีที่ได้สัมผัสกับวัตถุทางสุนทรียะที่ครอบคลุมถึงวัตถุ พฤติกรรม ปรางกฎการณ์ต่าง ๆ ที่สามารถก่อให้เกิดอารมณ์สุนทรียะแก่เราได้

3. ประสบการณ์ทางสุนทรียะ หมายถึง ประสบการณ์เกี่ยวกับความงาม ประสบการณ์ในการชานรับทางสุนทรียะและประสบการณ์การสร้างสรรค์ทางศิลปะ ความรู้สึกเรื่องราวต่าง ๆ ประสบการณ์ ที่ก่อให้เกิดความรู้สึกพอใจ การรับรู้อันไม่ประสงค์สิ่งใด ความรู้สึกร่วมกับเรื่องราวต่าง ๆ (ประเสริฐ ศีลรัตน์, สุนทรียะทางทัศนศิลป์ 2542 : 12)

ประสบการณ์ทางสุนทรียะมีส่วนประกอบ 3 ส่วนคือ

1. ส่วนที่เป็นตัวสุนทรียะ ได้แก่ สิ่งของต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเองในธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะประกอบด้วยโครงสร้างเป็นรูปทรงต่าง ๆ รูปทรงของต้นไม้ ก้อนหิน ภูเขา ลำธาร ฯลฯ

2. ส่วนที่เป็นความรู้สึกสุนทรียะ ได้แก่ ความรู้สึกที่ตอบสนองของเรา หลักจากที่เราได้รับประสบการณ์สุนทรียะแล้ว อาจให้ความรู้สึกที่พอใจ ไม่พอใจ เพลิดเพลิน กินใจ จับใจ สัมผัส ให้ความสุข เกิดสำนึก เป็นต้น

3. ส่วนที่เป็นความคิดรวบยอด คือ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลผู้ที่ได้รับความรู้สึกและประสบการณ์ทางสุนทรียะนั้น สามารถสร้างความคิดและสรุปว่าสิ่งที่ได้รับนั้นให้แนวคิดอะไรบ้าง ก่อให้เกิดความสำนึกอย่างไร โดยไม่มีผลสรุปเป็นการตอบแทน

(ธวัชชานนท์ ตาโธสง, หลักการศิลปะ.2552:19-20)

4. ความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) เป็นความคิดคู่มา กับสิ่งคมตะวันตกมานาน ความคิดสร้างสรรค์ ไม่ได้สัมพันธ์เพียงแต่การผลิตวัตถุเท่านั้น ความสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ การคิดค้นสิ่งใหม่ๆ ความคิดสร้างสรรค์แต่ความคิดสร้างสรรค์ได้ก้าวไปสู่การดำรงชีวิต ศิลปกรรม รวมทั้งการเลือกสรร การสร้างสรรค์ทางศิลปะ หมายถึง สร้างให้มีให้เป็นขึ้น เนรมิต ทำให้เกิดสิ่งใหม่ๆ การทำผลิต การวาดรูป หรือการสร้างสื่อใดๆให้เกิดขึ้นใหม่ การสร้างสรรค์ทางศิลปะ คือ การใช้กลวิธีทางศิลปะ ผลิตงาน

ศิลปะที่ไม่มีใครทำมาก่อนโดยไม่มีการลอกเลียนแบบ หรือชื่นชมในผลงานศิลปะที่มีแต่เดิม การแสดงออกทางการสร้างสรรค์ คือ การแสดงออกใดๆก็ตามที่เป็นไปโดยเสรี โดยใช้สื่อกลาง เช่น ภาษา สี ไม้ ดิน ดนตรี ฯลฯ เป็นเครื่องมือแสดงถึงความรู้สึก ประสบการณ์ ความสามารถ ความเข้าใจที่ชัดเจนและอารมณ์ที่ลึกซึ้ง การสร้างสรรค์เป็นสมบัติอย่างหนึ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด และสิ่งนี้จะติดตัวเราไปเรื่อย ๆ การสร้างสรรค์ก็เช่นเดียวกับประสบการณ์ ความรู้ ความคิด บุคลิกภาพ แต่สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามประสบการณ์ชีวิต

กระบวนการความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง วิธีการคิด หรือกระบวนการทำงานของสมองอย่างเป็นขั้นตอนและสามารถคิดแก้ปัญหาได้สำเร็จ ทอแรนซ์ (Torrance 1965) กล่าวว่า เป็นกระบวนการของความรู้สึกไวต่อปัญหา หรือสิ่งที่บกพร่องขาดหายไปแล้วจึงรวบรวมความคิดตั้งเป็นสมมุติฐานขึ้น ต่อจากนั้นทำการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อทดสอบสมมุติฐานขั้นขั้นต่อไปจึงเป็นการรายงานผลเพื่อเป็นแนวคิดและแนวทางใหม่ต่อไป ความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นกระบวนการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ทอแรนซ์ เรียกกระบวนการลักษณะนี้ว่า “กระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์” หรือ “Creativity Solving” กระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ แบ่งออกเป็นขั้นต่าง ๆ ดังนี้

ขั้นที่1. การพบความจริง (Fact Finding) ในขั้นนี้เริ่มตั้งแต่เกิดความรู้สึกกังวลมีความสับสนวุ่นวาย (Mess) หาข้อมูลพิจารณาดูสิ่งที่ทำให้กังวลใจนั้นคืออะไร

ขั้นที่2. การค้นพบปัญหา (Problem- Finding) ขั้นนี้พิจารณาโดยรอบคอบแล้วก็เกิดมีปัญหานั้นเอง

ขั้นที่3. การตั้งสมมุติฐาน (Idea- Finding) ขั้นนี้เป็นขั้นพยายามคิดและตั้งสมมุติฐานขึ้นรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้การทดสอบสมมุติฐานในขั้นต่อไป

ขั้นที่ 4. การค้นพบคำตอบ (Solution -Finding) ในขั้นนี้จะพบคำตอบจากการทดสอบสมมุติฐานในขั้นที่3

ขั้นที่5. ยอมรับผลการค้นพบ (Acceptance-Finding) ขั้นนี้จะเป็นการยอมรับคำตอบว่า จะแก้ปัญหาให้สำเร็จได้อย่างไร การแก้ปัญหาหรือการค้นพบยังไม่จบตรงนี้ แต่ที่ได้จากการค้นพบจะนำไปสู่หนทางที่จะทำให้เกิดแนวคิดหรือสิ่งใหม่ต่อไปที่เรียกว่า New Challenge

- องค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์ สำคัญประการหนึ่ง การออกแบบในงานศิลปะ คือ การสร้างสรรค์ นักปรัชญากล่าวว่า “การสร้างสรรค์เป็นวิถีคิดของมนุษย์” Reflective Thinking หรือวิธีแห่งปัญญา วิธีดังกล่าวนำมาใช้ในความคิด แก้ไขและไตร่ตรอง แล้วนำมาปรับปรุงให้เกิดการพัฒนาการ การสร้างสรรค์ก็มีส่วนสัมพันธ์ใกล้ชิดกับการออกแบบ ศิลปะมีความเชื่อว่าสามารถพัฒนาขึ้นได้และแนวทางในการศึกษาด้านการสร้างสรรค์ทางศิลปะ อาจแบ่งได้ดังนี้

1. การสร้างสรรค์ในด้านความคิด (Creativity in Thinking)
2. การสร้างสรรค์ในด้านความงาม (Creativity in Aesthetic)
3. การสร้างสรรค์ในด้านประโยชน์ใช้สอย (Creativity in Function)

1. การสร้างสรรค์ในด้านความคิด การค้นคว้าหาเทคนิค ตามแนวทางวิธีวิทยาศาสตร์โดยการทดลองแบบสอบถามคือ การแสดงให้ประจักษ์ด้วยตนเอง เช่น การกำหนดปัญหาทดลอง หาสิ่ง دلใจจากวัสดุหรือธรรมชาติศึกษาจากปัญหานั้น แล้วนำมาวิเคราะห์จากข้อมูลต่างๆ คือ การฝึก การคิด แก้ไข และไตร่ตรอง ซึ่งเป็นวิธีของมนุษย์ที่ได้กระทำมานับเป็นพัน ๆ ปีมาแล้ว และทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการต่าง ๆ มากมาย

2. การสร้างสรรค์ในด้านความงาม โดยหาสิ่งประทับใจจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นเครื่องแสดงออก การสร้างความกลมกลืนของเส้น รูปทรงลักษณะผิว ฯลฯ อันเป็นโครงสร้างทางศิลปะ โดยนำมาจัดเพื่อแก้ปัญหาเนื้อที่ระหว่างรูปทรง

3. การสร้างสรรค์ในด้านประโยชน์ใช้สอย การนำเอาการสร้างสรรค์ด้านความคิดและการสร้างสรรค์ด้านความงามประสานกัน โดยการดัดแปลงเลือกสรรวัสดุให้เหมาะสมอันหมายถึง การนำศิลปะมาประยุกต์เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใดขึ้นเพื่อสนองความสุขทางกายและใจ ซึ่งเป็นเนื้อหาตามวิธีของการออกแบบ(ทวิเดซ จิวบาง,ความคิดสร้างสรรค์ศิลปะ: 2549,4-9)

2.5.1 แรงบันดาลใจ (Inspiration)

ในงานออกแบบและงานทางด้านศิลปะโดยทั่วไปนั้น แรงบันดาลใจมีความสำคัญต่อการสร้างงานแต่ละคนก็มีแรงบันดาลใจหรือที่มาต่างกัน แรงบันดาลใจเกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะ คือ

1. สิ่งที่ไม่มองเห็น (เกิดขึ้นจากภายใน) โดยผ่านสมองนั้นคือ “ความคิดหรือจินตนาการ” ซึ่งได้จากการศึกษาค้นคว้าและการประยุกต์ใช้

2. สิ่งที่มีมองเห็น(เกิดจากภายนอก)เกิดจากความทรงจำหรือความรู้เดิมและสิ่งแวดล้อม เช่น ธรรมชาติ สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น การศึกษาผลงาน

แรงบันดาลใจเป็นพลังอันเร้นลับชนิดหนึ่ง ที่ทำให้เกิดความคิดและจินตนาการทางศิลปกรรม ไม่ว่าจะป็นนามธรรมหรือรูปธรรม เมื่อนักออกแบบมองดูสิ่งใดจะเป็นสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ หรือสิ่งที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ทางธรรมชาติ ที่มีระเบียบและความกลมกลืน หรือไม่มีระเบียบและน่าเกลียดก็มีอ่านหนังสือฟังเสียงขับร้องและดนตรีก็ต่อจารู้สึกได้รับความบันดาลใจขึ้นมาทันทีทันใด ซึ่งก่อให้เกิดเป็นแนวคิดเห็นเป็นผลงานทางศิลปะของตนขึ้น(ศิลป์ พีระศรี,2500:133) จินตนาการแต่ละคนย่อมมีจินตนาการที่ต่างกัน ทั้งนี้ทั้งนั้นเกิดขึ้นได้จากสภาพจิตใจ สภาพร่างกาย หรือประสบการณ์ที่ได้สร้างสมของแต่ละคน

ธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม อาจเกิดได้2ทาง คือ ทางตรงและทางอ้อม ทางตรงก็คือ การที่เราได้เห็นโดยตรง หรืออยู่ในสถานที่นั้น ๆ แล้วเกิดแรงบันดาลใจในขณะ เช่น เห็นเด็กจรจัดข้างถนนแล้วเกิดเป็นแรงบันดาลใจขึ้นมาและได้นำสิ่งที่เห็นมาสร้างผลงานเป็นต้น ทางอ้อม คือ เราไม่ได้ไปยังสถานที่นั้นจริง ๆ แต่เราอาจจะเห็นจากรูปภาพ จากหนังสือหรือสิ่งอื่น ๆ เช่น ภาพยนตร์ ละคร วิทยุทัศน์ เป็นต้น แล้วเกิดแรงบันดาลใจนั้นขึ้นมา การสร้างผลงานในลักษณะนี้อาจจะสร้างในลักษณะนี้อาจจะสร้างในลักษณะที่เหมือนจริงหรือสร้างในลักษณะที่บิดเบือนไปจากเป็นจริงก็ได้ ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ขึ้นอยู่กับแนวความคิดของศิลปินในการแสดงออก

สังคม ศิลปะและวัฒนธรรม ที่ให้แรงบันดาลใจนั้นมีอยู่2ลักษณะคือ ลักษณะที่เป็นรูปธรรมและเป็นนามธรรม แรงบันดาลใจในลักษณะนี้เกิดจากความเชื่อ กิจวัตรประจำวันหรือความนึกคิดของแต่ละสถานที่ แต่ละประเทศ เช่น สถาปัตยกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม และนาฏกรรม สิ่งเหล่านี้ให้แรงบันดาลใจทั้งทางตรงและทางอ้อมเช่นเดียวกับแรงบันดาลใจที่เกิดจากธรรมชาติ (ประเสริฐพิชยะสุนทร.2550 : 17-18.ศิลปะและการออกแบบเบื้องต้น)

2.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้รวบรวมลักษณะงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ลวดลายผ้าปักชนเผ่าอาข่า ดังนี้

เกศินี ศรีรัตน์(2533) งานวิจัยชุดนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการ “โครงการหลวง : การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบนพื้นที่ราบสูง” ที่มุ่งศึกษาบทบาทของผ้าปักของชาวม้งบ้านหนองหอย ต.แม่แรม อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ ทั้งในด้านชีวิตประจำวัน ในพิธีกรรมต่าง ๆ ตลอดจนกระบวนการเปลี่ยนแปลงในการผลิตและการนำผ้าไปใช้และถ่ายทอดวิธีการปักผ้าไปสู่เยาวชนรุ่นหลังต่อไป ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้อาวุโสและกลุ่มแม่บ้านที่มีอายุแตกต่างกันพบว่า ผู้หญิงม้งสูงวัยจะสามารถทอผ้าก็ฐขง เขียนลายเทียนและปักลายต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองโดยเริ่มหัดปักตั้งแต่วัยเด็กซึ่งแม่และผู้หญิงที่อยู่ในละแวกบ้านเดียวกันเป็นผู้สอน ผู้หญิงม้งทุกคนจะต้องปักผ้าเป็น โดยการเรียนรู้ การถ่ายทอดจากแม่สู่ลูกสาวหรือจากการสังเกตผู้หญิงในครอบครัวตนเองซึ่งกระบวนการการถ่ายทอดนี้ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูกสาวมีความผูกพัน แน่นแฟ้นกันมาก ผู้หญิงครอบครัวไหนปักผ้าไม่เป็นก็จะไม่มีชุดสวยงามใส่ในวันงานประเพณีปีใหม่ม้ง หรือ ประเพณีกินวอ ซึ่งชาวม้งมีความเชื่อว่าการสวมชุดใหม่ในงานประเพณีขึ้นปีใหม่จะทำให้ชีวิตมีความเจริญรุ่งเรืองตลอดปีนอกจากนี้ชาวม้งบ้านหนองหอยยังนิยมสวมชุดม้งเพื่อไปร่วมงานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ ตลอดจนงานศพ แม้ว่าปัจจุบันชาวม้งบ้านหนองหอยจำนวนมากไม่ค่อยใส่ชุดประจำเผ่าในชีวิตประจำวันกันมากนักสำหรับกระบวนการผลิตได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เนื่องจากชาวบ้านไม่ได้ทอผ้าเองอีกต่อไปแล้ว ผ้าที่นำมาตัดเย็บหรือปักนั้นเป็นผ้าที่ซื้อมาจากตลาดในเมือง แต่การปักผ้าก็ยังนิยมปักกันอยู่เป็นส่วนใหญ่โดยเฉพาะในหมู่บ้านที่ยังมีเวลารว่างจากการทำไร่ ส่วนเด็กหญิงที่เข้าไปเรียนในเมืองนั้นจะไม่มีเวลาได้เรียนรู้และทำการปักผ้าอีกต่อไป ผู้วิจัยจึงได้ร่วมมือกับโรงเรียนเจ้าแม่หลวงอุบลรัตน์ในการนำเอาวิธีการปักผ้าเข้าบรรจุไว้ในหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้กันต่อไป

วิไลณี ขำพรหมราช (2557) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูล แหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัด2) เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านโนนวัด ในการแสดงความคิดเห็นเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ชุมชน3) เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับการเรียนรู้ท้องถิ่นสมัยก่อนประวัติศาสตร์แหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัด4) เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เชี่ยวชาญและผู้สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์สำหรับการเรียนรู้ท้องถิ่น สมัยก่อนประวัติศาสตร์แหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มของนักวิชาการที่มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัด จำนวน3ท่าน กลุ่มของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลสงครามจำนวน3ท่านกลุ่มของปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน3ท่าน กลุ่มของนักเรียนจำนวน220คน กลุ่มของนักท่องเที่ยวจำนวน100คน เครื่องมือที่ใช้การวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มแบบสอบถามด้านการออกแบบ แบบประเมินความพึงพอใจของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้สนใจผลิตภัณฑ์และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความพึงพอใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ที่ชาวบ้านที่ส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ชนิดพวงกุญแจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) ชนิดที่ใส่ปากกา ดินสอ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$) และชนิดกระเป๋ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) กลุ่มสนใจผลิตภัณฑ์มีความพึงพอใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์ที่ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ชนิดพวงกุญแจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.44$) ชนิดที่ใส่

ปากกา ดินสอ อยู่ในระดับมาก($\bar{X} = 4.48$)และชนิดกระเป่าอยู่ในระดับมาก($\bar{X} = 4.47$) คำสำคัญศูนย์ การเรียนรู้ท้องถิ่นสมัยก่อนประวัติศาสตร์/แหล่งโบราณบ้านโนนวัด/การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาลวดลายผ้าปักในวิถีชีวิตชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 3.1 เพื่อศึกษาลวดลายผ้าปักในวิถีชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
 - 3.2 เพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย
 - 3.3 เพื่อการประเมินความพึงพอใจการเผยแพร่ความรู้ผ่านกิจกรรมวิชาการสู่ชุมชนจาก ผู้บริโภคที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย
- สำหรับวิธีการดำเนินการวิจัย แต่ละขั้นตอนประกอบไปด้วยการศึกษาและพัฒนา
1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
 4. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 เพื่อศึกษาลวดลายผ้าปักในวิถีชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

การศึกษาลวดลายผ้าปักในวิถีชีวิตชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เพื่อให้ได้องค์ความรู้และหาลักษณะเฉพาะจากลวดลายผ้าชนเผ่าอาข่า เพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยผู้วิจัยได้ลำดับขั้นตอนในการศึกษา ดังนี้

3.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร ได้แก่

1. ศึกษาลวดลายผ้าปักในวิถีชีวิตชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
 2. คนในชุมชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
- การใช้สุ่มตัวอย่างของ (Taro Yamana;1967,886-887)จำนวน 240
3. ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านบริบทวิถีชีวิตชนเผ่าอาข่าอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จำนวน 3 ท่าน(ใช้การสุ่มแบบเจาะจง)
 4. ผู้เชี่ยวชาญด้านกรรมวิธีการผลิตผ้าปักชาวเขาเผ่าอาข่าอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จำนวน 3 ท่าน(ใช้การสุ่มแบบเจาะจง)
 5. ผู้เชี่ยวชาญด้านมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ผ้าปักในวิถีชนเผ่าอาข่าอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จำนวน 3 ท่าน(ใช้การสุ่มแบบเจาะจง)
- กลุ่มตัวอย่างด้านมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ผ้าปักในวิถีชนเผ่าอาข่าอำเภอแม่จัน จังหวัด เชียงรายผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน (ใช้การสุ่มแบบเจาะจง)
1. ดร. ปณิตดา บุญยสารระนัย ภาควิชาสังคมศาสตร์กับการพัฒนา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2. อาจารย์ เกศินี ศรีรัตน์ รองผู้อำนวยการสถาบันภาษาศิลปะและวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

3. นาง นิธิ สุธรรม ครูชำนาญการพิเศษ การปักผ้าด้วยมือ ลายชนเผ่าอาข่า กลุ่มตัวอย่าง ด้านศึกษาลวดลายผ้าปักและกรรมวิธีการลิตในวิถีชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัด เชียงรายผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3ท่าน(ใช้การสุ่มแบบเจาะจง)

1. นาง นิธิ สุธรรม ครูชำนาญการพิเศษ การปักผ้าด้วยมือ ลายชนเผ่าอาข่า
2. นางสาว สายสุณี เชื้อเจ็ดตาน ครูชำนาญการพิเศษ การปักผ้าด้วยมือ ลายชนเผ่าอาข่า
3. นางสาว บุญเทียม สุธรรมรักษ์ครูชำนาญการพิเศษการปักผ้าด้วยมือลายชนเผ่าอาข่า

3.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในงานวิจัย ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยดังนี้

1. ใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview)มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1.1 ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (Individual depth interview) เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการแต่งกายของชนเผ่าอาข่าอันเกี่ยวเนื่องกับวิถีในชนเผ่ารวมถึงลักษณะเด่น อะไรที่เป็นลักษณะเฉพาะหรือเอกลักษณ์และลวดลายผ้าปักในวิถีชีวิตชนเผ่าอาข่า นอกจากนี้ยังรวบรวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นของชนเผ่าอาข่าลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้างเป็นคำถามแบบปลายเปิด จะกำหนดกรอบหรือประเด็นที่จะสัมภาษณ์ โดยอาศัยกรอบแนวคิดเป็นปัจจัยสำคัญในการตั้งประเด็นคำถาม

1.2 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Observation) (พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง.2550

เป็นการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ การแต่งกายของชนเผ่าอาข่าอันเกี่ยวเนื่องกับวิถีในชนเผ่ารวมถึงลักษณะเด่น ลักษณะเฉพาะหรือเอกลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชนเผ่า โดยบันทึกลงแบบบันทึกเพื่อนำข้อมูลที่ได้ศึกษา ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาลวดลายผ้าปักในวิถีชีวิตชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งอุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1. การสำรวจและบันทึกภาพเก็บข้อมูล
2. การสำรวจคุณค่าทางชุดการแต่งกายของชนเผ่าอาข่าทั้งชาย,หญิง
3. การสืบข้อมูลประวัติศาสตร์โดยการสอบถามและสัมภาษณ์

2. วิธีสร้างเครื่องมือ มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

2.1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อสรุปประเด็นในการสัมภาษณ์

2.2. นำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและขอข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไข

2.3. นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบแล้ว ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยสร้างเครื่องมือในรูปแบบตารางภาพ ให้ผู้เชี่ยวชาญจะทำการวิเคราะห์และเลือกโดยใช้เกณฑ์จากแนวคิด ด้านการถ่ายทอดความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น ของ ออบเชย แก้วสุข (อ้างถึงใน สุดารัตน์ ภัทรดุลพิทักษ์ และคณะ 2548:7-10) ได้แก่

1. ใช้วิธีสาธิต คือ ทำให้ดูเป็นตัวอย่าง อธิบายทุกขั้นตอน ให้ผู้เรียนทำให้เข้าใจแล้วให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม

2. ใช้วิธีปฏิบัติจริง คือ ฟังคำบรรยาย อธิบายสาธิตแล้วนำไปปฏิบัติจริงและปฏิบัติซ้ำ ๆ จนเกิดความชำนาญ เพราะผลงานที่จะใช้ดำรงชีวิตได้ ต้องเป็นผลงานที่เกิดขึ้นจริง นำเอาไปใช้ประโยชน์ได้

3. ความจำเป็นในการผลิต ทำให้ภูมิปัญญาต้องถ่ายทอดความรู้สู่บุคคลอื่น ๆ นอกเหนือจากคนในครอบครัวหรือผู้สืบสายเลือด เพื่อต้องการเพิ่มผลผลิตสู่ตลาด

3.1.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงจากการเสนอแนะ ของอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมไปนำเสนอ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน3ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา (Content Validity) และข้อเสนอแนะ

3.1.4 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ จดบันทึก นำมาจัดหมวดหมู่ นำมาวิเคราะห์และสรุปในรูปแบบของการบรรยาย เพื่อให้ได้องค์ความรู้ลักษณะเฉพาะของลวดลายผ้าปักชนเผ่าอาข่า ในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการประยุกต์ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย

3.1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการวิเคราะห์และสรุปด้วยการหาค่าร้อยละด้านการหาตัวแทนลวดลายผ้าปักในวิถีชีวิตชนเผ่าอาข่าและใช้แบบประเมินค่า 5ระดับ ของพวงรัตน์ ทวีรัตน์(2538) ด้านหลักในการจัดองค์ประกอบภาพ(Rating scale) รูปแบบมาตราส่วนประเมินค่า โดยกำหนดน้ำหนักประเมินค่า 5 ระดับคือ

5	หมายถึง ระดับเหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง ระดับเหมาะสมมาก
3	หมายถึง ระดับปานกลาง
2	หมายถึง ระดับเหมาะสมน้อย
1	หมายถึง ระดับเหมาะสมน้อยที่สุด

3.2 เพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย

การออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยมีความจำเป็นต้องศึกษาความเป็นตัวตนของลวดลายผ้าปักชนเผ่าอาข่าเพื่อนำมาร่วมกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีการยอมรับและผลิตภัณฑ์ที่เป็นความร่วมมือต่อตัวผลิตภัณฑ์เองและการร่วมสมัยของงานแขนงของศิลปะ ที่มีการออกแบบที่ลงตัว

3.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร คือ

1. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์
2. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบแฟชั่นดีไซน์
3. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านทัศนศิลป์

กลุ่มตัวอย่าง คือ

1. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 3 ท่าน (ใช้การสุ่มแบบเจาะจง) ที่มีประสบการณ์ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์

1.1. ผศ.ดร.นภาพรณ สวัสดิ์ชัย สาขาการออกแบบอุตสาหกรรม คณะสถาปัตยกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

1.2. ผศ.ดร.สมพิศ พุสกล สาขาการออกแบบอุตสาหกรรม คณะสถาปัตยกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

1.3. ผศ. ผ่องศรี รอดโพธิ์ทอง สาขาการออกแบบอุตสาหกรรม คณะสถาปัตยกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

2. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบแฟชั่นดีไซน์จำนวน 3 ท่าน (ใช้การสุ่มแบบเจาะจง) ที่มีประสบการณ์ด้านการออกแบบแฟชั่นดีไซน์

2.1. ผศ.ดร. ศรีกาญจนา จตุพัฒน์วิโรตม สาขาวิชาสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม คณะเทคโนโลยีคหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

2.2. ผศ.รุ่งทิวา เทพพิตพงศ์ สาขาวิชาสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม คณะเทคโนโลยีคหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

2.3. ดร.เฉลียว หมัดอิว สาขาวิชาสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม คณะเทคโนโลยีคหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

3. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านทัศนศิลป์จำนวน 3 ท่าน (ใช้การสุ่มแบบเจาะจง) ที่มีประสบการณ์ด้านทัศนศิลป์

3.1. รศ.ดร.กัญญา ดำโสภี สาขาศิลปกรรม คณะสถาปัตยกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

3.2. รศ.ดร. รัฐไท พรเจริญ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัย ศิลปากร

3.3. อ.ดร. ธนอมนวล เตชะคณินวงศ์ สาขาศิลปกรรม คณะสถาปัตยกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

3.2.2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ชุด ดังนี้
ประเมินโดยสร้างเครื่องมือในรูปแบบตารางภาพ ตามกรอบแต่ละด้าน ของกระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์

1. กระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย ประกอบด้วย

1.1. การออกแบบผลิตภัณฑ์ ใช้กลุ่มภาพประเมินโดยสร้างเครื่องมือในรูปแบบตารางภาพตามกรอบ(การออกแบบผลิตภัณฑ์)

1.2. การออกแบบแฟชั่นดีไซน์ ใช้กลุ่มภาพประเมินโดยสร้างเครื่องมือในรูปแบบตารางภาพตามกรอบ (การออกแบบแฟชั่นดีไซน์)

1.3. หลักการศิลปะ ประเมินโดยสร้างเครื่องมือในรูปแบบตารางภาพ (ประสบการณ์สุนทรีย์)

2. แบบประเมินความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ แบ่งออกเป็น 3 ชุด

2.1. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งเป็นแบบประเมินด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ เป็นการสร้างแบบประเมิน เพื่อทำการวิเคราะห์ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยได้แบ่ง กรอบแนวคิด4

ด้านคือซึ่งจะใช้คำถามภายใต้กรอบแนวความคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์ รูปแบบที่สร้างสรรค์, มีความงดงามที่น่าสนใจ, สัมพันธ์กับประโยชน์ใช้สอย, เหมาะสมกับวัสดุ การประเมินด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ผู้วิจัยใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์จำนวน3ท่าน ดังนี้

1. ผศ.ดร.นภาพรธรรม สวัสดิชัย สาขาการออกแบบอุตสาหกรรม คณะสถาปัตยกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

2. ผศ.ดร.สมพิศ พุสกล สาขาการออกแบบอุตสาหกรรม คณะสถาปัตยกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

3. ผศ. ผ่องศรี รอดโพธิ์ทอง สาขาการออกแบบอุตสาหกรรม คณะสถาปัตยกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

2.2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยซึ่งเป็นแบบประเมินด้านการออกแบบแฟชั่นดีไซน์ ผู้วิจัยได้แบ่ง กรอบแนวคิด3ด้านคือ จินตนาการธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมสังคมศิลปะและวัฒนธรรม การประเมินด้านการออกแบบแฟชั่นดีไซน์ ผู้วิจัยใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบแฟชั่นดีไซน์ จำนวน3ท่าน ดังนี้

1. ผศ.ดร. ศรีกาญจนา จตุพัฒน์วิโรตม สาขาวิชาสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม คณะเทคโนโลยีคหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

2. ผศ.รุ่งทิวา เทพปิณฑศ์ สาขาวิชาสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม คณะเทคโนโลยีคหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

3. ดร.เฉลียว หมัดอิว สาขาวิชาสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม คณะเทคโนโลยีคหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

2.3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยซึ่งเป็นแบบประเมินด้านทัศนศิลป์กรอบแนวคิดด้านหลักการศิลปะ ประกอบด้วย3ส่วน คือ ส่วนที่เป็นตัวสุนทรียะ, ส่วนที่เป็นความรู้สึกสุนทรียะ, ส่วนที่เป็นความคิดรวบยอด การประเมินด้านทัศนศิลป์ ผู้วิจัยใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านทัศนศิลป์ จำนวน3ท่าน ดังนี้

1. รศ.ดร.กัญจณา ดำโสภี สาขาศิลปกรรม คณะสถาปัตยกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

2. รศ.ดร. รัฐไท พรเจริญ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัย ศิลปากร

3. อ.ดร. ถนอมนวล เตชะคณีนวงศ์ สาขาศิลปกรรม คณะสถาปัตยกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังการหาค่าคุณภาพของแบบประเมินความคิดเห็นทั้ง 3 ด้าน มีดังนี้ใช้แบบประเมินค่า5ระดับ ของพวงรัตน์ ทวีรัตน์(2538) (Rating scale) รูปแบบมาตราส่วนประเมินค่า โดยกำหนดน้ำหนักประเมินค่า 5ระดับ

3.2.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความเที่ยงตรง (Content Validity) และข้อเสนอแนะ ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจในคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามศัพท์

0 . หมายถึง ไม่แน่ใจในคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามศัพท์

-1 หมายถึง แน่ใจในคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์

จากคะแนนนำผลการพิจารณาจากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้อง

R หมายถึง คะแนนการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ

N หมายถึง จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อคำถาม ICO ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป เป็นคำถามที่ใช้ได้ ถ้าไม่ถึง 0.5 ต้องแก้ไขหรือตัดทิ้ง

3.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปสอบถามข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน จากนั้นนำกลับมาสรุปผลที่ได้ เพื่อนำภาพไปประกอบการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย

3.2.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการวิเคราะห์และสรุปผลจากเอกสารงานวิจัย และแบบสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ด้านแล้วนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean: \bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

3.3 เพื่อการประเมินความพึงพอใจการเผยแพร่ความรู้ผ่านกิจกรรมวิชาการสู่ชุมชนจากผู้บริโภคที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย

3.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร ได้แก่

1. คนในชุมชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

การใช้สุ่มตัวอย่างของ (Taro Yamana; 1967, 886-887) จำนวน 133 คน (อ้างโดย ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. 2537:67)

2. ผู้เชี่ยวชาญด้านกรรมวิธีการผลิตผ้าปักชาวเขาเผ่าอาข่าอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จำนวน 3 ท่าน (ใช้การสุ่มแบบเจาะจง)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างทางด้านกรรมวิธีการผลิตผ้าปักชาวเขาเผ่าอาข่าอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงรายผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน (ใช้การสุ่มแบบเจาะจง)

1. นางนิธิ สุธรรม ครูชำนาญการพิเศษ การปักผ้าด้วยมือ ลายชนเผ่าอาข่า
2. นางสาว สายสุนี เชื้อเจ็ดตาน ครูชำนาญการพิเศษ การปักผ้าด้วยมือ ลายชนเผ่าอาข่า
3. นางสาว บุญเทียมสุธรรมรักษ์ ครูชำนาญการพิเศษ การปักผ้าด้วยมือ ลายชนเผ่าอาข่า

3.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในงานวิจัย ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยดังนี้

1. วิธีสร้างเครื่องมือ มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1.1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อสรุปประเด็นในการสัมมนา

1.2. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและขอข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไข

1.3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแล้ว ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยสร้างเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญจะทำการวิเคราะห์และเลือกโดยใช้เกณฑ์จากกรอบแนวคิดเรื่องขั้นตอนประชุมสัมมนา

1. สำรวจประเด็นความต้องการในการสัมมนา
2. ขั้นตอนการแต่งตั้งคณะกรรมการ
3. ขั้นตอนการเขียนการประชุมสัมมนา

3.3.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงจากการเสนอแนะ ของอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมไปนำเสนอ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา (Content Validity) และข้อเสนอแนะ

3.3.4 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

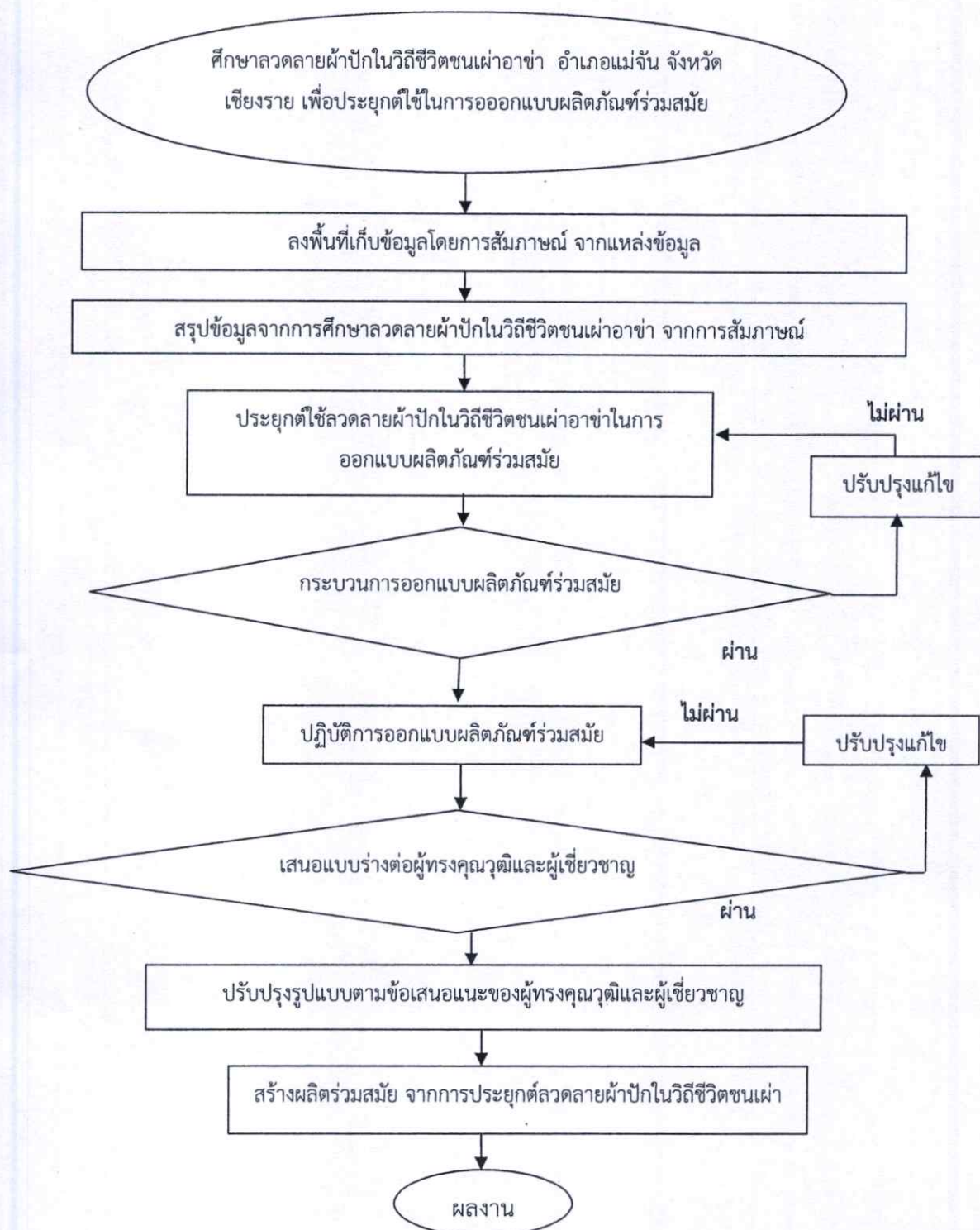
การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ จดบันทึก นำมาจัดหมวดหมู่ นำมาวิเคราะห์และสรุปในรูปแบบของการบรรยาย เพื่อให้ได้องค์ความรู้ลักษณะเฉพาะของลวดลายผ้าปักชนเผ่าอาข่า ในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการประยุกต์ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย

3.3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการวิเคราะห์และสรุปด้วยการหาค่าร้อยละด้านการหาตัวแทนลวดลายผ้าปักในวิถีชีวิตชนเผ่าอาข่าและใช้แบบประเมินค่า 5 ระดับ ของ พวงรัตน์ ทวีรัตน์(2538) ด้านหลักในการจัดองค์ประกอบภาพ (Rating scale) รูปแบบมาตราส่วนประเมินค่า โดยกำหนดน้ำหนักประเมินค่า 5 ระดับคือ

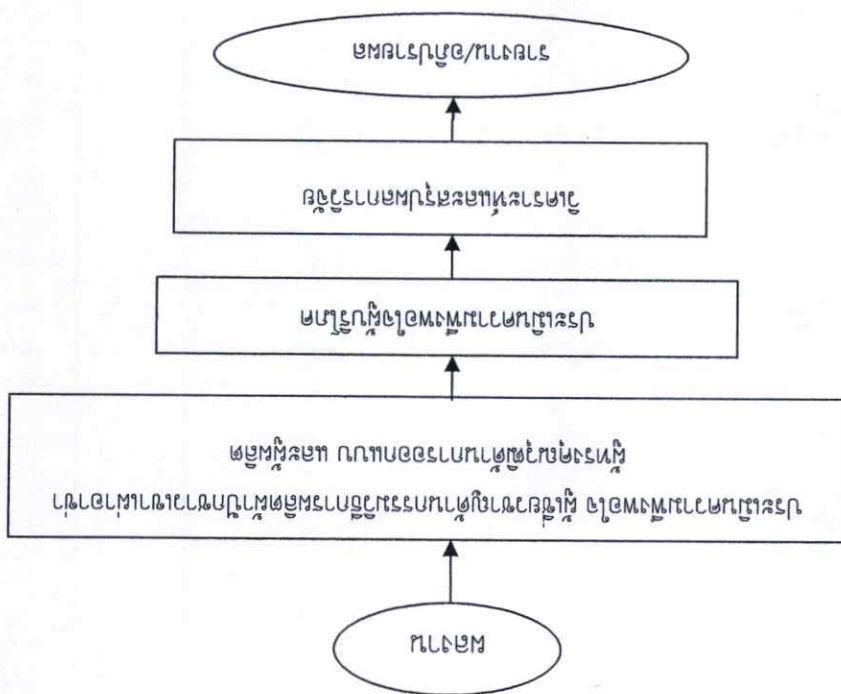
5	หมายถึง	ระดับเหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับเหมาะสมมาก
3	หมายถึง	ระดับปานกลาง
2	หมายถึง	ระดับเหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	ระดับเหมาะสมน้อยที่สุด

3.4 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ภาพที่ 3.1 แผนภูมิแสดงขั้นตอนศึกษาลวดลายผ้าปักในวิถีชีวิตชนเผ่าอาข่า อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย เพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย

ภาพที่ 3.1 (ต่อ)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็น ศึกษาลวดลายผ้าปักในวิถีชีวิตชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เพื่อประยุกต์ใช้ในงานออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนที่สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ดังนี้

- 4.1 เพื่อศึกษาลวดลายผ้าปักในวิถีชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
- 4.2 เพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย
- 4.3 เพื่อการประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย

4.1 ผลการวิเคราะห์ศึกษาลวดลายผ้าปักในวิถีชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัด เชียงราย

4.1.1 บริบทชุมชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ความเป็นมาของชนเผ่าอาข่า ชนเผ่าอาข่ากระจายอยู่ในทางภาคเหนือของประเทศไทย 5 จังหวัดคือ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำปาง จังหวัดตาก จังหวัดแพร่ และคาดว่ามื่ออา ข่าบางส่วนได้อพยพไปอยู่จังหวัดน่าน จังหวัดพิษณุโลกและอีกหลายจังหวัดเพื่อไปใช้แรงงาน จากการ สัมภาษณ์นั้นอาข่าให้ความกระจ่างว่า อาข่าในประเทศไทยส่วนมากอพยพมาจากเชียงตุงของพม่า เข้า มาปักหลักครั้งแรกที่บ้านดอยตุง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ชนเผ่าอาข่าเป็นชนกลุ่มหนึ่ง ซึ่ง มีบรรพบุรุษพื้นเพเดิมอาศัยอยู่ทางตอนใต้ของประเทศจีน ในประเทศจีนเรียกว่า “ฮานี่” หรือ “โวน” ความหมายของกลุ่มชนอาข่า สามารถแยกศัพท์ได้ดังนี้

อา แปลว่า ขึ้น

ซ่า แปลว่า ไกล

ความหมายของคำว่า อาซ่า คือความห่างไกลความขึ้น ชนเผ่าอาข่า (Akha) เคารพ นับถือ และสืบทอดบรรพบุรุษ อาซ่า หรือที่เรียกกันว่า อี้ก้อ มีต้นกำเนิดในยุคนาน ราว กลางคริสตวรรษที่ 19 มีอาซ่าเป็นจำนวนมากเข้าไปอยู่ใน แคว้นแกตุง เป็นชายแดนตะวันออกของรัฐบาลพม่าอาซ่าที่ อพยพเข้ามาในไทยส่วนใหญ่มาจาก พม่า บ้านชน เผ่าอาซ่าแห่งแรกในไทย ตั้งในราว พ.ศ. 2446 แถวๆ หินแตก ไกล่ชายแดนพม่าทางจังหวัดเชียงราย จังหวัดที่ชุมชน เผ่าอาซ่ามากที่สุดคือจังหวัด เชียงราย

สรุปโดยรวมว่า ชนเผ่าอาซ่ามีประวัติศาสตร์ความเป็นมานานนับพันปี มีการสืบสานภูมิ ปัญญา ภาษา วัฒนธรรมและศิลปะต่าง ๆ มายาวนาน ความหลากหลายเหล่านี้ กลายเป็นเอกลักษณ์ เฉพาะตัวก่อเกิดวัฒนธรรมที่สวยงาม กลมกลืนมีหลักความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรม ระหว่างคนกับ ธรรมชาติมีความพยายามพึ่งตนเองให้ได้และพยายามสะท้อนเอกลักษณ์ของชุมชนที่สืบทอดต่อเนื่อง ทางโครงสร้างสังคม ทางภาษา การประกอบอาชีพ พิธีกรรมการแสดงต่าง ๆ

เอกสาร ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากการศึกษาทฤษฎีและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจริงในการสัมภาษณ์เชิงลึกร่วมกับคนในชุมชนเผ่าอาซ่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เพื่อศึกษาถึงศักยภาพในเชิงบริหารการดำรงชีวิต ความเป็นอยู่ การ

เรียนรู้การปักผ้า ซึ่งจะนำมาสู่ประเด็นในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยนำเอาเอกลักษณ์ที่ได้ไปสู่การสร้างเครื่องมือเพื่อทดสอบกลุ่มภาพ โดยสอบถาม จากแบบสอบถามคนในชุมชน เพื่อเอกลักษณ์ความเป็นตัวแทนของคนในชุมชนเผ่าอาข่า ซึ่งการวิเคราะห์ผลสามารถแยกออกเป็นสองส่วน คือหนึ่งวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยอันเป็นลักษณะทั่วไปของคนในชุมชน ประกอบไปด้วย เพศ อายุ ภูมิสำเนา และสอง วิเคราะห์เกี่ยวกับการหาเอกลักษณ์ที่สามารถสื่อถึงความเป็นตัวแทนของเอกลักษณ์ทางด้านการแต่งกาย ออกเป็น สองครั้ง คือ ครั้งที่หนึ่ง วิเคราะห์หาระดับของการสื่อถึงความเป็นตัวแทนที่ประกอบไปด้วยเกณฑ์ประเมินคุณค่าในการศึกษาหาเอกลักษณ์การแต่งกายเพศหญิง ปัจจัยคุณค่าทางด้านวิถีชีวิตและการรักษาซากเหง้าทางวัฒนธรรม โดยการประเมินจากแบบสอบถามจากการทดสอบกลุ่มภาพว่าภาพใดเป็นตัวแทนสามารถสื่อถึงความเป็นตัวแทนของเอกลักษณ์ด้านลวดลายของผ้าปักที่นำมาใช้กับชุดแต่งกายของชนเผ่าอาข่า สรุปผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับลวดลายผ้าปักของชุมชนเผ่าอาข่า อ.แม่จัน จ.เชียงราย จากแบบสอบถามโดยใช้กลุ่มภาพที่สามารถสื่อถึงลวดลายที่เป็นตัวแทนผ้าปักเผ่าอาข่ามีผลดังนี้ทุกรูปแบบมีความเป็นตัวแทนของเผ่าอาข่าทั้งสิ้นมีดังนี้ 1.เอาะอาคาแตะ(ลายนกเกาะ)2.ข้า(ลายไหมหลบ)3. ค้องยะ4. อาชื่อเวพูโจ-เออ(ลายแมงมุม) 5.อาโอโลมาต้องต้อง6. อาแยะ ตะแยะ(ลายดอกไม้)7.ก้องขออาโปีะ(ลายไขว้) 8.เตาะคูเตาะแซแซ-เออ9. ค้องโห้(ต้นถอยหลัง)10.อาลือมา(งูใหญ่)11.ค้องเดอเดอแจแจเออ12.เตาะเซเซ้13.ชาค้องหย่าเออ14.เฮอะมาอุพล้าหรือพะเดืออะ15.อาลู่เหมล้าแกะแฉ่(ลายปีกผีเสื้อข้างเดียว)16.เฮอะมาโจีะเดยอะ (ลายหัวลูกศร) 17.อาลู่เหมลือลาฉ่อง(ลายปีกผีเสื้อ)18.อะคือเล่พู(ลายเขี้ยวหมา)หรือลายอัมฉี (ลายเห็นเล็กๆ) 19.อาลู่เหมล้าลาโอ(ลายหนวดผีเสื้อ)

ตารางที่ 4.1 สรุปผลการวิเคราะห์บริบทชุมชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ศึกษาลวดลายผ้าปักในวิถีชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยกลุ่มคนในชุมชนเผ่าอาข่าหมู่2 อ.แม่จัน จ.เชียงราย จำนวน 151 คน

ข้อมูลคนในชุมชนเผ่าอาข่าหมู่2 อ.แม่จัน จ.เชียงราย		จำนวน (N=151)	ร้อยละ (100%)
เพศ	ชาย	-	-
	หญิง	151	100
	รวม	151	100
อายุ	61 ปี ขึ้นไป	5	3.31
	60-51 ปี	9	5.96
	50-41 ปี	7	4.64
	40-31 ปี	17	11.26
	30-21 ปี	45	29.8
	ต่ำกว่า 21ปี	68	45.03
	รวม	151	100

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลคนในชุมชนตลาดเก่าบางหลวง		จำนวน (N=151)	ร้อยละ (100%)
เป็นคนในชุมชนตั้งแต่แรก	น้อยกว่า5ปี	-	-
	6-10ปี	-	-
	11-20ปี	-	-
	21-30ปี	31	20.53
	มากกว่า30ปี	120	79.47
	รวม	151	100
มีความคุ้นเคยและมีการฝึกฝนด้านการเย็บผ้าเผ่าอา ข่า	น้อยกว่า5ปี		
	6-10ปี	84	55.63
	11-20ปี	14	9.27
	21-30ปี	20	13.25
	มากกว่า30ปี	33	21.85
	รวม	151	100

สรุปผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยเป็นลักษณะทั่วไปของคนในชุมชนด้านเอกลักษณ์ศึกษา ลวดลายผ้าปักในวิถีชนเผ่าอาข่า มีทั้งหมด 151คน ได้แก่ เพศ อาชีพ อายุ ภูมิลำเนา และรายได้ต่อเดือน พบว่า กลุ่มคนในชุมชนเผ่าอาข่า เป็นเพศชาย- คน(ร้อยละ -) ส่วนเพศหญิง151คน(ร้อยละ 100) อายุระหว่าง61 ปีขึ้นไปจำนวน5คน (ร้อยละ3.31) และอายุระหว่าง60-51 ปีจำนวน9คน (ร้อยละ5.96)ส่วนอายุ50-41 ปี จำนวน 7คน(ร้อยละ4.64) อายุ40-31ปี จำนวน 17คน (ร้อยละ11.26) อายุ30-21ปี จำนวน45คน(ร้อยละ29.8)และอายุต่ำกว่า21ปี จำนวน68คน(ร้อยละ45.03) เป็นคนในชุมชนหมู่2 อ.แม่จัน จ.เชียงราย น้อยกว่า5ปี จำนวน-คน(ร้อยละ-)ระยะเวลา6-10ปีจำนวน-(ร้อยละ-) ระยะเวลา11-20ปี จำนวน-(ร้อยละ-) ระยะเวลา21-30ปี จำนวน31คน(ร้อยละ20.53)ระยะเวลา มากกว่า30ปี จำนวน120คน (ร้อยละ79.47) มีความคุ้นเคยและมีการฝึกฝนด้านการเย็บผ้าเผ่าอาข่า ตั้งแต่ระยะเวลา น้อยกว่า5ปี จำนวน-คน(ร้อยละ-) ระยะเวลา6-10ปีจำนวน84คน(ร้อยละ55.63) ระยะเวลา11-20ปี จำนวน14คน(ร้อยละ9.27) ระยะเวลา21-30ปี จำนวน20คน(ร้อยละ13.25) ระยะเวลามากกว่า30ปี จำนวน33คน (ร้อยละ21.85)

4.1.2 การถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมท้องถิ่น ผ้าปักในวิถีชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ความสำคัญในเรื่องศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้วิจัยตระหนักถึงกระบวนการและขั้นตอนในการให้ความสำคัญกระบวนการเรียนรู้การบูรณาการการนำเสนอประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ความสามารถและทักษะของคนไทยอันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้

ชวน เพชรแก้ว.(2547) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ได้มีพระราชดำรัสในบางตอน ดังที่ได้ัญเชิญมา ณ ที่นี้ว่า “ประชาชนนั้นแหละ เขามีความรู้ เขาทำงานมาหลาย

ช่วยคนแล้ว เขาทำงานกันอย่างดี เขามีความเฉลียวฉลาด เขารู้ว่าตรงไหนควรทำกิจกรรม เขาอยู่ที่ไหน ควรเก็บรักษาไว้...” พระองค์ทรงตระหนักเป็นอย่างดีว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ชาวบ้านมีอยู่แล้ว ใช้ประโยชน์เพื่อความอยู่รอดกันมายาวนาน

อัจฉรา ภาณรัตน์.(2549) ให้ความหมายว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง กระบวนการปรับเปลี่ยนแบบแผนดำเนินชีวิตของบุคคลซึ่งอาศัยอยู่ในท้องถิ่น ให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข หรือสามารถแก้ปัญหาการดำเนินชีวิตของคนให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปแต่ละยุคสมัย

ประภากร แก้ววรรณและคนอื่น ๆ (2549) ได้ให้ความหมาย ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง องค์ความรู้ ประสบการณ์หรือทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้าน คิดเอง ทำเอง แก้ปัญหาเอง เพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน และเกิดสิ่งสมมาเป็นเวลานานและมีการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่งในท้องถิ่น เพื่อให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข กรมวิชาการ กองวิจัยทางการศึกษา.(2539) ได้แบ่งลักษณะภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ 4 ลักษณะ

ประสบการณ์ของชาวบ้านที่นำมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต หมายถึง ความรู้และประสบการณ์ที่ชาวบ้านค้นพบและนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ คติ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยมต่าง ๆ เช่น คำสอนทางศาสนา ความรู้เกี่ยวกับสมุนไพร การไหว้ครู การบวงสรวง เป็นต้น

1. ความรู้ ความคิดในการสร้างสรรค์ แบบแผนของการดำรงชีวิตที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา หมายถึง สิ่งที่ชาวบ้าน ถ่ายทอดความรู้หรือความคิดลงไปในวรรณกรรมต่าง ๆ เช่น เพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อเด็ก ภาษิต การละเล่นต่าง ๆ นิทานพื้นบ้าน ตลอดจนศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมต่าง ๆ และโบราณอุบาย เป็นต้น

2. การประกอบอาชีพที่ยึดหลักการพึ่งตนเอง หมายถึง ความรู้และประสบการณ์ที่ชาวบ้านใช้ในการประกอบอาชีพ โดยอาศัยหลักธรรมชาติ ไม่พึ่งพาปัจจัยภายนอก แต่มีการพัฒนาให้เหมาะสมกับกาลสมัย เช่น การปลูกพืชแบบเกษตรธรรมชาติ การทอผ้า การทำเครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น

3. การประกอบอาชีพที่เกิดจากการผสมผสานความรู้เดิมกับแนวคิดหลักปฏิบัติและเทคโนโลยีสมัยใหม่ หมายถึง นำความรู้เดิมของชาวบ้านมาผสมผสานกับความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ใช้ในการแก้ปัญหาในหมู่บ้านหรือชุมชน เช่น เทคโนโลยีการหล่อโลหะ ทองเหลือง การนวดข้าว การก่อสร้าง เป็นต้น

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนี้

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา จากการลงพื้นที่ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ผู้นำชุมชนตลอดจนชาวบ้านในชุมชนได้มีศักยภาพหรือความสามารถในการแก้ไขปัญหา การประกอบอาชีพ การดำรงชีวิต ชาวบ้านต้องปรับเปลี่ยนวิถีหลังจากการประกอบอาชีพทำไร่ทำนาและสวนแล้ว ในเวลาที่เหลือ ชาวบ้านจะมารวมตัวกันในครัวเรือนที่มีกลุ่มสตรีเพื่อมาปักผ้าและทอผ้าไว้ใช้ในชีวิตประจำวัน

2. ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนา เป็นองค์ความรู้ความสามารถของชาวบ้าน ที่คิดค้น สืบทอด พัฒนา ในเชิงสร้างสรรค์ ผ้าทอ กรรมวิธีและเทคนิคในการทอผ้าให้เกิดลวดลายต่าง ๆ การปักผ้าการตกแต่งด้วยผ้าตัดปะเป็นลวดลายต่าง ๆ ยังมีลักษณะเฉพาะของตนด้วย การเลือกใช้โทนสีของการปักผ้า การออกแบบลวดลายตามธรรมชาติ และการคิดค้นรูปแบบเรียบง่าย

บทสรุป ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นแหล่งองค์ความรู้ที่ยั่งยืน เป็นแหล่งรวมความรู้ที่เรียบง่าย เป็นแหล่งรวมความรู้ที่นำชีวิตอยู่อย่างธรรมชาติ เรียนรู้ที่จะอยู่กับธรรมชาติ เรียนรู้ที่จะถ่ายทอด เรียนรู้ที่จะพัฒนา นี่คือการเรียบง่ายความเป็นธรรมชาติการพึ่งพาตนเองได้อย่างสมบูรณ์แบบ เป็นการเรียนรู้ที่ฟื้นฟู เป็นการเรียนรู้ที่ก้าวไปข้างหน้า เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์อย่างซ้ำ ๆ

ภาพที่ 4.1 ภาพแสดงเสื้อเผ่าอ่าซ่า-ผู้หญิง

ภาพโดย : อุดษณา แหยมประเสริฐ บันทึกเมื่อสี่คันเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558

ภาพที่ 4.2 ภาพแสดงเสื้อเผ่าอ่าซ่า-ผู้หญิง

ภาพโดย : อุดษณา แหยมประเสริฐ บันทึกเมื่อสี่คันเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติของสวดลายผ้าปักในวิถีชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

หัวข้อการประเมิน		\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1.	ใช้วิธีสาธิต คือ ทำให้ดูเป็นตัวอย่าง อธิบายทุกขั้นตอน			
1.1	การสาธิตขั้นตอนโดยละเอียดเกี่ยวกับการปักผ้า	4.33	0.57	ระดับมาก
1.2	ความเหมาะสมกับระยะเวลาในการสาธิต	4.33	0.57	ระดับมาก
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.33	0.57	ระดับมาก
2.	ใช้วิธีปฏิบัติจริง ปฏิบัติจริงและปฏิบัติ ซ้ำ ๆ จนเกิดความชำนาญ			
2.1	การนำไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน	5.00	0.00	ระดับมากที่สุด
2.2	เป็นผลงานที่เกิดขึ้นจริง นำไปใช้ประโยชน์ได้	5.00	0.00	ระดับมากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวม	5.00	0.00	ระดับมากที่สุด
3.	ความจำเป็นในการผลิต ทำให้ภูมิปัญญาต้องถ่ายทอดความรู้			
3.1	การถ่ายทอดความรู้สู่บุคคลอื่นสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่นหนึ่งได้	5.00	0.00	ระดับมากที่สุด
3.2	การถ่ายทอดซึ่งอาศัยหลักธรรมชาติในท้องถิ่นนั้น ๆ	4.66	0.57	ระดับมากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.83	0.29	ระดับมากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.72	0.29	
	ระดับความเหมาะสม			มากที่สุด

จากตารางที่ 4.9 สรุปผลจากการวิเคราะห์ ใช้วิธีปฏิบัติจริง ปฏิบัติจริงและปฏิบัติ ซ้ำ ๆ จนเกิดความชำนาญ มีความเหมาะสมมากที่สุด ค่าเฉลี่ยรวมที่ ($\bar{X} = 5.00$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.00) รองลงมาความจำเป็นในการผลิต ทำให้ภูมิปัญญาต้องถ่ายทอดความรู้ มีความเหมาะสมมากที่สุด ค่าเฉลี่ยรวมที่ ($\bar{X} = 4.83$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.29) และการใช้วิธีสาธิต คือ ทำให้ดูเป็นตัวอย่าง อธิบายทุกขั้นตอนมีความเหมาะสมมาก ค่าเฉลี่ยรวมที่ ($\bar{X} = 4.33$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

การใช้วิธีสาธิต คือ ทำให้ดูเป็นตัวอย่าง อธิบายทุกขั้นตอน มีความเหมาะสมมากที่สุด ค่าเฉลี่ยรวมที่ ($\bar{X} = 4.33$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.57)

การสาธิตขั้นตอนโดยละเอียดเกี่ยวกับการปักผ้า มีความเหมาะสมมากที่สุด ค่าเฉลี่ยรวมที่ ($\bar{X} = 4.33$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.57) ความเหมาะสมกับระยะเวลาในการสาธิตมีความเหมาะสมมากที่สุด ค่าเฉลี่ยรวมที่ ($\bar{X} = 4.33$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.57)

ใช้วิธีปฏิบัติจริง ปฏิบัติจริงและปฏิบัติ ซ้ำ ๆ จนเกิดความชำนาญ มีความเหมาะสมมากที่สุด ค่าเฉลี่ยรวมที่ ($\bar{X} = 5.00$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.00) การนำไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน มีความเหมาะสมมากที่สุด ค่าเฉลี่ยรวมที่ ($\bar{X} = 5.00$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.00) เป็นผลงานที่เกิดขึ้นจริง นำไปใช้ประโยชน์ได้มีความเหมาะสมมากที่สุด ค่าเฉลี่ยรวมที่ ($\bar{X} = 5.00$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.00)

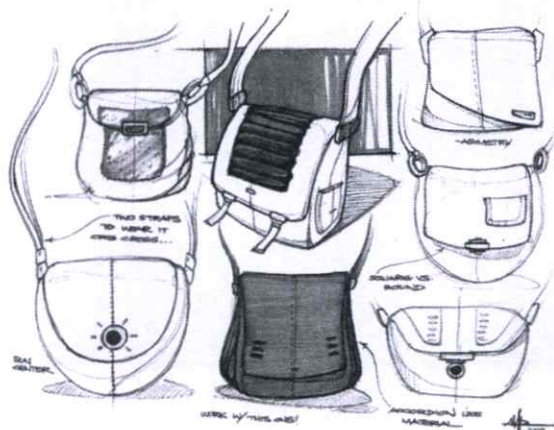
ความจำเป็นในการผลิต ทำให้ภูมิปัญญาต้องถ่ายทอดความรู้ มีความเหมาะสมมากที่สุด ค่าเฉลี่ยรวมที่(\bar{X} =4.83)ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.=0.29)การถ่ายทอดความรู้สู่บุคคลอื่นสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่นหนึ่งได้มีความเหมาะสมมากที่สุด ค่าเฉลี่ยรวมที่(\bar{X} =5.00)ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.=0.00)การถ่ายทอดซึ่งอาศัยหลักธรรมชาติในท้องถิ่นนั้น ๆ มีความเหมาะสมมากที่สุด ค่าเฉลี่ยรวมที่(\bar{X} =4.66)ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.=0.57)

4.2 สรุปผลการประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย จากลวดลายผ้าปักในวิถีชีวิตชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

4.2.1 ผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยและผลิตภัณฑ์ชุมชนรูปแบบการออกแบบผลิตภัณฑ์(Style)มีการเกิดขึ้นและพัฒนาต่อเนื่อง ซึ่งเกิดจากการออกแบบของมนุษย์ทั้งสิ้น ผลิตภัณฑ์ ซึ่งหมายถึง สิ่งที่ทำขึ้น ผลิตผล สิ่งที่ได้จากการผลิต การออกแบบ การถ่ายทอดรูปแบบจากความคิดออกมาเป็นผลงานที่สามารถมองเห็น สัมผัสได้แบบร่าง(Sketch)แบบที่มีรายละเอียด ผลงานจากการออกแบบสร้างสรรค์ และฝีมือของนักออกแบบเป็นภาพวาดลายเส้น ภาพต่าง ๆ ใช้แสดงรูปลักษณะเกี่ยวกับงานที่เป็น 2 มิติ การออกแบบยังขยายความว่า คือกิจกรรมการแก้ปัญหาเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายหรือจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ งานออกแบบคือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยการเลือกนำเอาองค์ประกอบมาจัดเรียงให้เกิดรูปทรงใหม่ ที่สามารถตอบสนองความต้องการและสามารถผลิตได้ด้วยวัสดุและกรรมวิธีการผลิตที่มีอยู่ในขณะนั้น ดร.ฟิลิปป์ คอตเลอร์(Kotler,2000.394) ให้ความหมายว่า อะไรก็ได้ที่สามารถนำเสนอขายสู่ตลาด เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค

รูปแบบการออกแบบผลิตภัณฑ์

แนวทางการออกแบบของสถาบันบาวเฮาส์(Bauhaus)ประเทศเยอรมนี มีลักษณะสอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าว คือให้ความสำคัญด้านประโยชน์ใช้สอย วัสดุกรรมวิธีการผลิตโดยเครื่องจักรทางอุตสาหกรรม และการใช้รูปทรงเรขาคณิตอันเรียบง่าย ปราศจากการตกแต่งประดับประดาเกินความจำเป็น ยังคงเป็นแบบอย่างของการออกแบบผลิตภัณฑ์เชิงอุตสาหกรรมสมัยใหม่ที่ น่าสนใจ แนวทางการออกแบบดังกล่าวประกอบด้วยลักษณะสำคัญ คือ รูปทรง สีเส้น และประโยชน์ใช้สอยเหมาะสมกับสภาพความเป็นไปของสังคมราคาเหมาะสมกับกำลังซื้อของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ซื้อหรือผู้ใช้ผลิตภัณฑ์นั้น (วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร) .หลักการและแนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์ : สืบค้นเมื่อ 6/8/2015 i.d. story : theory & concept of desig(<http://library.tcdc.or.th/record/view/b00011591>)

คุณค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน

หากมองในแง่คุณค่าของงานหัตถกรรม จะพบว่า งานหัตถกรรมพื้นบ้านมีคุณค่าที่น่าสนใจหลายประเด็น ดังนี้

คุณค่าทางด้านจิตใจ

สิ่งของทุกอย่างในโลกเมื่อมีการใช้สอยด้วยระยะเวลาที่ยาวนาน ความผูกพันของคนกับสิ่งของเหล่านั้นจะคงอยู่ในจิตใจของคนอย่างยาวนาน เมื่อใดที่มองเห็นสิ่งของที่เคยผูกพันในอดีตก็จะทำให้เกิดจินตนาการถึงอดีตนึกถึงบรรพบุรุษที่มีการใช้และมีการสืบทอดการผลิตมาอย่างยาวนาน ดังนั้น ผู้คนในท้องถิ่นใดหากเป็นคนที่รักและผู้พันกับถิ่นเกิดจะมีความภูมิใจในท้องถิ่น และความเป็นตัวตนของตนเอง เมื่อเห็นสิ่งของที่มีการใช้งานแต่อดีต จะเกิดความสุข ช่วยเตือนสติไม่ให้เป็นคนหลงตนลืมตัว เรียกว่า ไม่ลืมกำพืดตนเอง นี่คือเสน่ห์ของงานหัตถกรรมพื้นบ้าน

คุณค่าทางด้านวิถีคิด

การคิดสร้างสรรค์งานของผู้คนแต่ละเผ่าพันธุ์ไม่ใช่เป็นการคิดครั้งเดียวจบและยึดถือปฏิบัติจนชั่วลูกชั่วหลาน แต่เป็นการคิดแบบในช่วงนั้นจึงหยุดคิด การหยุดคิดคือการตกผลึกในความคิด ดังนั้น งานหัตถกรรมพื้นบ้านโดยส่วนใหญ่จึงเป็นงานที่ตกผลึกแล้วตกผลึกอีก เมื่อใดก็ตามที่เห็นงานหัตถกรรมพื้นบ้าน เราจะเห็นคุณค่าด้วยความชื่นชมในวิถีคิดว่า คนที่คิดตั้งแต่ต้นจนถึงคนสุดท้ายช่างยอดเยี่ยมอะไรอย่างนี้ แม้ว่าคนคิดคนทำจะไม่ต้องการชื่อเสียงหรือจดสิทธิบัตรอะไรเอาไว้ก็ตาม

คุณค่าทางด้านประโยชน์ใช้สอยและความงาม

งานหัตถกรรมพื้นบ้านแทบทุกชิ้น ส่วนใหญ่มีเป้าหมายที่เป็นประโยชน์ใช้สอยเป็นสำคัญเปิดโอกาสให้ผู้ผลิตได้สร้างสรรค์ดัดแปลงตามใจชอบ ความงาม ความประณีต ความสามารถในการเลือกและดัดแปลงตามวัสดุขึ้นอยู่กับตัวบุคคล ดังนั้น งานหัตถกรรมพื้นบ้านจึงมีความหลากหลายไม่ใช่เฉพาะรูปร่าง ลวดลาย แต่ความงามยังเป็นแบบเฉพาะถิ่น และเป็นเรื่องเฉพาะบุคคลด้วย

คุณค่าทางการสืบทอดฝีมือ

ฝีมือในการผลิตเป็นสิ่งที่ไม่อาจเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง เป็นการเรียนการสอนโดยไม่มีหลักสูตร คนสอน ไม่มีตำราและไม่จบมหาวิทยาลัย แต่ใจกว้างเพียงพอที่จะสอนใครต่อใครด้วยความภูมิใจ มีมากมายที่ศิษย์เก่งกว่าอาจารย์ บางครั้งก็มองเห็นผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน เราได้แต่สงสัยว่าชาวบ้านเขาสอนต่อ ๆ กันมาได้อย่างไรจึงพัฒนามาถึงขั้นนี้ได้

ภาพที่ 4.3 การลงพื้นที่คนในชุมชน ของอุโล้อ่าซ่า

ภาพโดย : อุตชนา แหยมประเสริฐ บันทึกเมื่อสืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558

ภาพที่ 4.4 การลงพื้นที่ นาง บุญเทียม สุธรรมรักษ์ ครูชำนาญการ
 พิเศษการปักผ้าด้วยมือ ลายชนเผ่าอาข่า

ภาพโดย : อุดษณา แหยมประเสริฐ บันทึกเมื่อสี่บ้นคันเมื่อ 17 มกราคม
 พ.ศ.2558

ภาพที่ 4.5 การลงพื้นที่ นางสาว สายสุนี เชื้อเจ็ดตาน ครูชำนาญการพิเศษ การปัก
 ผ้าด้วยมือ ลายชนเผ่าอาข่า

ภาพโดย : อุดษณา แหยมประเสริฐ บันทึกเมื่อสี่บ้นคันเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558

ทฤษฎี SWOT Analysis เพื่อเรียบเรียงข้อมูลที่ได้จากการทดลองการผลิตจากการที่ได้
 ประสบด้วยตัวเอง ทฤษฎี SWOT จะประกอบไปด้วย

1. Strengths หมายถึง จุดแข็งหรือข้อได้เปรียบ
2. Weaknesses หมายถึงจุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบ
3. Opportunities หมายถึง โอกาสที่จะดำเนินการได้
4. Threats หมายถึง อุปสรรค ข้อจำกัด หรือปัจจัยที่คุกคาม

โดยส่วนของจุดแข็งและจุดอ่อน (SW) จะอธิบายเฉพาะส่วนหลักๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัสดุและผู้ผลิตส่วนโอกาสและอุปสรรค (OT) จะกล่าวถึงปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อวัสดุ Threats หมายถึง อุปสรรค ข้อจำกัด หรือปัจจัยที่คุกคาม

- คนไทยส่วนมากมองข้ามผ้าชนเผ่า สินค้าที่ขาย ล้าสมัย

- มีสินค้าทดแทนเป็นคู่แข่งทางอ้อมจำนวนมาก

Opportunities หมายถึง โอกาสที่จะดำเนินการได้

- กระแสรุดคทางวัฒนธรรม กำลังเป็นจุดขายใหม่ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า

- อารยธรรมตะวันออกเป็นที่นิยมเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ

- จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศมีมากขึ้น

- ทิศทางการเติบโตของอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มและสิ่งทอไทย

- สินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมกำลังเป็นกระแสนิยมทั่วโลก

Strengths หมายถึง จุดแข็งหรือข้อได้เปรียบ

- มีการพัฒนาลวดลายการปักผ้าใหม่ๆ เข้ากับยุคสมัย

- สามารถนำการออกแบบสมัยใหม่มาต่อยอดเป็นสินค้าอื่น ๆ ได้อีกมากมาย

- ผลิตภัณฑ์มีความเป็นเอเซียสูง

- มีการนำสีสันทันและลวดลายทางวัฒนธรรมตะวันออกมาออกแบบ

- มีผู้ผลิตที่เป็นชาวบ้านในท้องถิ่นมีความชำนาญในการผลิต

Weaknesses หมายถึง จุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบ

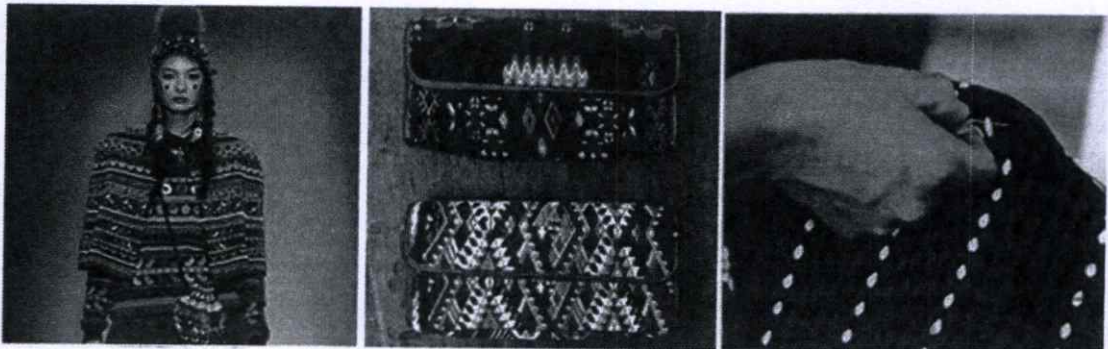
- รูปแบบผลิตภัณฑ์ยังไม่หลากหลาย

- ช่องทางการขายยังมีน้อย

- ผลิตภัณฑ์ต้องอาศัยความชำนาญหากขาดแรงงานฝีมือจะมีผลต่อการดำเนินงานของ

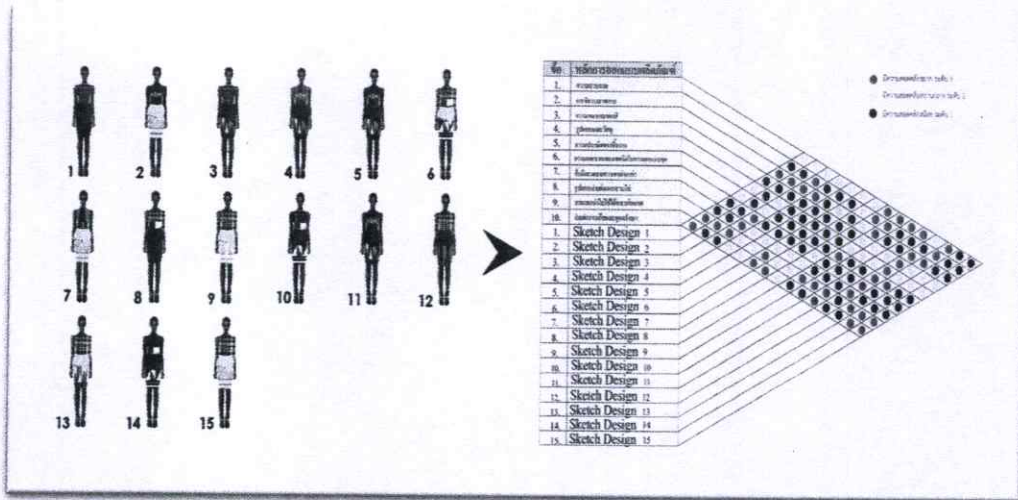
กิจการ

- ขั้นตอนและกรรมวิธีการผลิตใช้เวลานาน

ภาพโดย : ภาพลายเส้นโดย อุตชนา แหยมประเสริฐ 17 มกราคม พ.ศ.2558

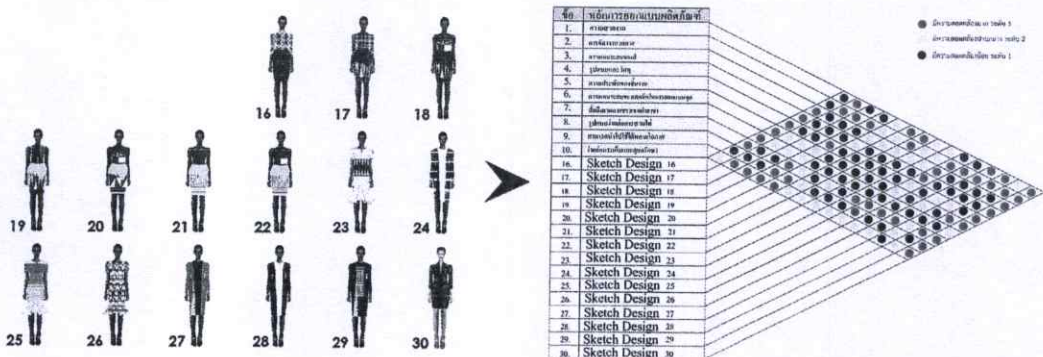
แสดงตารางการวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ เพื่อเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยจำนวน 3 รูป

อันดับที่ 1 Sketch Design หมายเลข 11 โดยได้ค่าความสำคัญทางหลักการออกแบบที่ระดับมีความสอดคล้องมาก

อันดับที่ 2 Sketch Design หมายเลข 3 โดยได้ค่าความสำคัญทางหลักการออกแบบที่ระดับมีความสอดคล้องปานกลาง

อันดับที่ 3 Sketch Design หมายเลข 9 โดยได้ค่าความสำคัญทางหลักการออกแบบที่ระดับมีความสอดคล้องน้อย

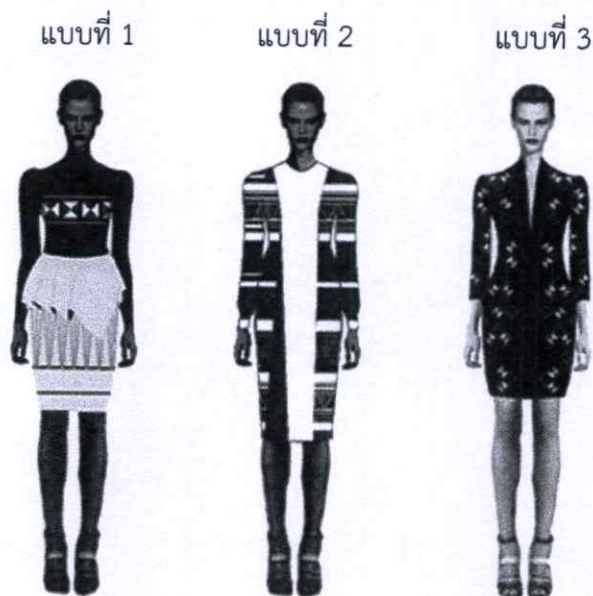
อันดับที่ 1 Sketch Design หมายเลข 30 โดยได้ค่าความสำคัญทางหลักการออกแบบที่ระดับมีความสอดคล้องมาก

อันดับที่ 2 Sketch Design หมายเลข 16 โดยได้ค่าความสำคัญทางหลักการออกแบบที่ระดับมีความสอดคล้องปานกลาง

อันดับที่ 3 Sketch Design หมายเลข 25 โดยได้ค่าความสำคัญทางหลักการออกแบบที่ระดับมีความสอดคล้องน้อย

ผลการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยจากเอกลักษณ์ชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จากการประเมินตัดทอนจำนวนรูปแบบด้วยทฤษฎีวิศวกรรมย้อนรอย ตามเกณฑ์การออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยจำนวน 3 รูปแบบ

สรุปผลว่า Sketch Design หมายเลข 30 มีค่าคะแนนตามลำดับทางการออกแบบที่มีระดับคะแนน 29 คะแนนจึงพิจารณาคัดเลือกนำมา Development อีกครั้งโดยสามารถแสดงเป็น Sketch Design จำนวน 3 แบบ

ภาพโดย : อุดชณา แหยมประเสริฐ 17 มกราคม พ.ศ.2558

จากการประเมินการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย จากเอกลักษณ์ชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบแฟชั่น พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยจากเอกลักษณ์ชนเผ่าอาข่าอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย รูปแบบที่ 3 มีความเหมาะสมมากที่สุด($X=4.44$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.= 0.12$) รองลงมาคือ รูปแบบที่ 2 ($X=3.63$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.= 0.09$) และรูปแบบที่ 1($X=3.50$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.= 0.08$)

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ด้านผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยการประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย จากกลยุทธ์ผ้าปักในวิถีชีวิตชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

หัวข้อการประเมิน		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	ประสบการณ์ของชาวบ้านที่นำมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต			
1.1	ความรู้ที่ชาวบ้านนั้นนำมาแสดงแนวคิด องค์กรความรู้ของท้องถิ่น	4.66	0.57	ระดับมากที่สุด
1.2	การปรับเปลี่ยนแผนดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมเกิดจากการเรียนรู้มาเป็นระยะเวลายาวนาน	2.66	0.57	ระดับมาก
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.66	0.57	ระดับปานกลาง
2.	ความรู้ความคิดในการสร้างสรรค์			
2.1	การส่งเสริมการเรียนรู้เป็นกระบวนการทางปัญญาเป็นอิสระและสร้างสรรค์	4.00	0.00	ระดับมาก
2.2	มีลักษณะเฉพาะตัวสามารถแสวงหาความรู้ถ่ายทอดความรู้ความคิด	3.66	0.57	ระดับมาก
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.80	0.29	ระดับมาก
3.	การประกอบอาชีพที่ยึดหลักการพึ่งพาตนเอง			
3.1	เกิดลักษณะการร่วมมือร่วมใจโดยอาศัยศักยภาพของท้องถิ่นแก้ปัญหา	5.00	0.00	ระดับมากที่สุด
3.2	การแก้ปัญหาเป็นแนวปฏิบัติในการดำรงชีวิตจากรุ่นสู่รุ่น	5.00	0.00	ระดับมากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวม	5.00	0.00	ระดับมากที่สุด
	สรุปค่าเฉลี่ยรวม	4.15	0.29	
	ระดับความเหมาะสม			ระดับมาก

จากตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ด้านผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย จากกลยุทธ์ผ้าปักในวิถีชีวิตชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงรายพบว่า มีความเหมาะสมระดับมากมีค่าเฉลี่ยรวมที่ ($\bar{X}=4.15$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.=0.29) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

ประสบการณ์ของชาวบ้านที่นำมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต พบว่า มีความเหมาะสมระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยรวมที่ ($\bar{X}=3.66$)ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.=0.57)ความรู้ที่ชาวบ้านนั้นนำมาแสดงแนวคิด องค์กรความรู้ของท้องถิ่น การปรับเปลี่ยนแผนดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมเกิดจากการเรียนรู้มาเป็นระยะเวลายาวนาน ความเหมาะสมระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมที่ ($\bar{X}=2.66$)ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.=0.57)

ความรู้ความคิดในการสร้างสรรค์ ความเหมาะสมระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมที่ ($\bar{X}=3.80$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.=0.29)การส่งเสริมการเรียนรู้เป็นกระบวนการทางปัญญาเป็นอิสระ

และสร้างสรรค์มากความเหมาะสมระดับมากมีค่าเฉลี่ยรวมที่(\bar{X} =4.00)ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.=0.00) มีลักษณะเฉพาะตัวสามารถแสวงหาความรู้ถ่ายทอดความรู้ความคิด ความเหมาะสมระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมที่ (\bar{X} =3.66)ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.=0.57)

การประกอบอาชีพที่ยึดหลักการพึ่งพาตนเองความเหมาะสมระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมที่ (\bar{X} =5.00)ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.=0.00) เกิดลักษณะการร่วมมือร่วมใจโดยอาศัยศักยภาพของท้องถิ่นแก้ปัญหาความเหมาะสมระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ยรวมที่ (\bar{X} =5.00) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.=0.00) การแก้ปัญหาเป็นแนวปฏิบัติในการดำรงชีวิตจากรุ่นสู่รุ่น ความเหมาะสมระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมที่ (\bar{X} =5.00) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.=0.00)

สรุปผลการวิเคราะห์ ด้านการออกแบบเพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย
Concept

MY INSPIRATION
SPECIAL COLLECTION "AKHA" F/W 2016
UTSANA THAMPASUET

ภาพที่ 4.5 แนวความคิดแรงบันดาลใจและลวดลายผ้าปักในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย

ภาพโดย : อุดษณา แหยมประเสริฐ 17 มกราคม พ.ศ.2558

แรงบันดาลใจ (Inspiration)

ในงานออกแบบและงานทางด้านศิลปะโดยทั่วไปนั้น แรงบันดาลใจมีความสำคัญต่อการสร้างงานแต่ละคนก็มีแรงบันดาลใจหรือที่มาต่างกัน แรงบันดาลใจเกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะ คือ

1. สิ่งที่ไม่มองเห็น(เกิดขึ้นจากภายใน) โดยผ่านสมองนั้นคือ “ความคิดหรือจินตนาการ” ซึ่งได้จากการศึกษาค้นคว้าและการประยุกต์ใช้
2. สิ่งที่มีมองเห็น(เกิดจากภายนอก)เกิดจากความทรงจำหรือความรู้เดิมและสิ่งแวดล้อม เช่น ธรรมชาติสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น การศึกษาผลงาน

แรงบันดาลใจเป็นพลังอันเร้นลับชนิดหนึ่ง ที่ทำให้เกิดความคิดและจินตนาการทางศิลปกรรม ไม่ว่าจะ เป็นนามธรรมหรือรูปธรรม เมื่อนักออกแบบมองดูสิ่งใดจะเป็นสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ หรือสิ่งที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ทางธรรมชาติ ที่มีระเบียบและความกลมกลืน หรือไม่มีระเบียบและน่าเกลียดก็มี อ่านหนังสือฟังเสียงขับร้องและดนตรีก็ได้อาจรู้สึกได้รับความบันดาลใจขึ้นมาทันทีทันใด ซึ่งก่อให้เกิดเป็นแนวคิดเห็นเป็นผลงานทางศิลปะของตนขึ้น(ศิลป์ พีระศรี,2500:133) จินตนาการแต่ละคนย่อมมี

จินตนาการที่ต่างกัน ทั้งนี้ทั้งนั้นเกิดขึ้นได้จากสภาพจิตใจ สภาพร่างกาย หรือประสบการณ์ที่ได้สร้างสมของแต่ละคน

1. ธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม อาจเกิดได้2ทาง คือ ทางตรงและทางอ้อม ทางตรงก็คือ การที่เราได้เห็นโดยตรง หรืออยู่ในสถานที่นั้น ๆ แล้วเกิดแรงบันดาลใจในขณะ เช่น เห็นเด็กจรจัดข้างถนน แล้วเกิดเป็นแรงบันดาลใจขึ้นมาและได้นำสิ่งที่เห็นมาสร้างผลงานเป็นต้น ทางอ้อม คือ เราไม่ได้ไปยังสถานที่นั้นจริง ๆ แต่เราอาจจะเห็นจากรูปภาพ จากหนังสือหรือสิ่งอื่น ๆ เช่น ภาพยนตร์ ละคร วิทยุทัศน์ เป็นต้น แล้วเกิดแรงบันดาลใจนั้นขึ้นมา การสร้างผลงานในลักษณะนี้อาจจะสร้างในลักษณะนี้อาจจะสร้างในลักษณะที่เหมือนจริงหรือสร้างในลักษณะที่บิดเบือนไปจากเป็นจริงก็ได้ ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ขึ้นอยู่กับแนวความคิดของศิลปินในการแสดงออก

2. สังคม ศิลปะและวัฒนธรรม ที่ให้แรงบันดาลใจนั้นมีอยู่2ลักษณะคือ ลักษณะที่เป็นรูปธรรมและเป็นนามธรรม แรงบันดาลใจในลักษณะนี้เกิดจากความเชื่อ กิจกรรมประจำวันหรือความนึกคิดของแต่ละสถานที่ แต่ละประเทศ เช่น สถาปัตยกรรม จิตรกรรม ประติมากรรมและนาฏกรรม สิ่งเหล่านี้ให้แรงบันดาลใจทั้งทางตรงและทางอ้อมเช่นเดียวกับแรงบันดาลใจที่เกิดจากธรรมชาติ (ประเสริฐ พิทยะสุนทร.2550:17-18.ศิลปะและการออกแบบเบื้องต้น)

ตารางที่ 4.4 สรุปผลการวิเคราะห์ ด้านการออกแบบเพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยจากลวดลายผ้าปักในวิถีชีวิตชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

หัวข้อการประเมิน		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	การสร้างสรรคในด้านความคิด			
1.1	มีการค้นคว้า การทดลองที่ประจักษ์ด้วยตนเอง	5.00	0.00	ระดับมากที่สุด
1.2	การหาสิ่งดลใจจากวัสดุ การแก้ปัญหา การคิดไตร่ตรอง	5.00	0.00	ระดับมากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวม	5.00	0.00	ระดับมากที่สุด
2.	การสร้างสรรคในด้านความงาม			
2.1	การสร้างความกลมกลืนของเส้น	4.33	0.57	ระดับมาก
2.2	รูปทรงที่เกิดจากความรู้สึก	4.66	0.57	ระดับมากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.50	0.29	ระดับมาก
3.	การสร้างสรรคในด้านประโยชน์ใช้สอย			
3.1	การนำความรู้และความคิดสร้างสรรค์มาประสานกัน	4.33	0.57	ระดับมาก
3.2	มีการดัดแปลง การเลือกวัสดุให้เหมาะสม	4.33	0.57	ระดับมาก
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.33	0.57	ระดับมาก
	สรุปค่าเฉลี่ยรวม	4.44	0.29	ระดับมาก
	ระดับความเหมาะสม			ระดับมาก

จากตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ด้านการออกแบบเพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ จากผลวิเคราะห์ด้านจิตวิทยาในวิถีชีวิตชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย พบว่า มีความเหมาะสมระดับมากมีค่าเฉลี่ยรวมที่ (\bar{X} = 4.44) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.=0.29) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การสร้างสรรค์ในด้านความคิด มีความเหมาะสมระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยรวมที่ (\bar{X} = 5.00) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.=0.00) มีการค้นคว้า การทดลองที่ประจักษ์ด้วยตนเอง มีความเหมาะสมระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยรวมที่ (\bar{X} = 5.00) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.=0.00) การหาสิ่ง دلใจจากวัสดุ การแก้ปัญหา การคิดไตร่ตรอง มีความเหมาะสมระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยรวมที่ (\bar{X} = 5.00) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.=0.00) การสร้างสรรค์ในด้านความงาม มีความเหมาะสมระดับ มากมีค่าเฉลี่ยรวมที่ (\bar{X} = 4.50) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.=0.29) การสร้างความกลมกลืนของ เส้น มีความเหมาะสมระดับมากมีค่าเฉลี่ยรวมที่ (\bar{X} = 4.33) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.=0.29) รูปทรงที่เกิดจากความรู้สึก มีความเหมาะสมระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยรวมที่ (\bar{X} = 4.66) ส่วนค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.=0.57) การสร้างสรรค์ในด้านประโยชน์ใช้สอย มีความเหมาะสมระดับมากมี ค่าเฉลี่ยรวมที่ (\bar{X} = 4.33) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.=0.29) การนำความรู้และความคิด สร้างสรรค์มาประสานกัน มีความเหมาะสมระดับมากมีค่าเฉลี่ยรวมที่ (\bar{X} = 4.33) ส่วนค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน(S.D.=0.29) มีการดัดแปลง การเลือกวัสดุให้เหมาะสม มีความเหมาะสมระดับมากมี ค่าเฉลี่ยรวมที่ (\bar{X} = 4.33) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.=0.29)

สรุปผลด้านศิลปะเพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย ศิลป์ พีระศรี “สุนทรียศาสตร์ หมายถึง การศึกษาความรู้สึกโดยธรรมชาติของคนเราทุกคน ซึ่งรู้จักค่าของวัตถุที่งาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของเสียง และถ้อยคำที่ไพเราะ” จากคำนิยามและความหมายของ สุนทรียศาสตร์ดังกล่าวพบว่า จะมีประเด็นเกี่ยวกับเรื่องของความงามเป็นสิ่งสำคัญ แต่ในปัจจุบัน สุนทรียศาสตร์มีความหมายและขอบเขตกว้างขวางมากขึ้น เช่น สุนทรียศาสตร์ เป็นสาขาหนึ่งของ วิชาวัฒนธรรมวิทยาที่ว่าด้วยทฤษฎีแห่งความงามและความซาบซึ้งประทับใจในคุณค่าของศิลปะเป็น การเฉพาะ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่มีธรรมชาติ สร้างสรรค์และศิลปะที่มนุษย์เป็นผู้สร้างสรรค์

อารี สุทธิ ให้ความหมายและความเข้าใจเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์ไว้ว่า ความรู้สึกจากการรับรู้ ของมนุษย์ซึ่งทำให้มนุษย์เกิดความเบิกบาน ยินดี อิ่มเอิบใจ โดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นคุณค่า และยัง เป็นผลงานที่มนุษย์สร้างขึ้นทุกแขนง เพื่อนำข้อมูลมาจัดลำดับเสนอแนะให้ผู้อื่นเห็นคุณค่า ซาบซึ้งใน สิ่งที่แอบแฝง ซ่อนเร้นเพื่อสร้างความนิยมชมชื่นร่วมกันตามลักษณะรูปแบบของผลงาน(2533:239) การสร้างสรรค์มีส่วนสัมพันธ์ใกล้ชิดกับการออกแบบ ศิลปะมีความเชื่อว่าสามารถพัฒนาขึ้นได้และ แนวทางในการศึกษาด้านการสร้างสรรค์ทางศิลปะ อาจแบ่งได้ดังนี้

1. การสร้างสรรค์ในด้านความคิด (Creativity in Thinking)
2. การสร้างสรรค์ในด้านความงาม (Creativity in Aesthetic)
3. การสร้างสรรค์ในด้านประโยชน์ใช้สอย (Creativity in Function)

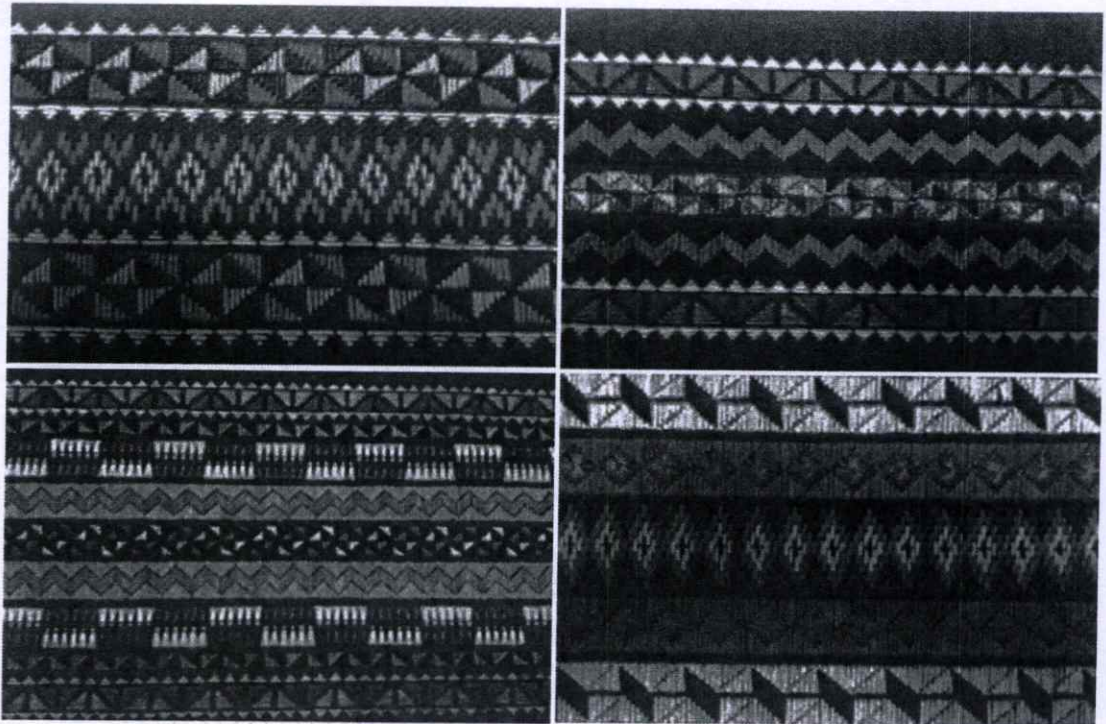
1. การสร้างสรรค์ในด้านความคิด การค้นคว้าหาเทคนิค ตามแนวทางวิธีวิทยาศาสตร์โดยการ ทดลองแบบสอบถามคือ การแสดงให้ประจักษ์ด้วยตนเอง เช่น การกำหนดปัญหาทดลอง หาสิ่ง دلใจ จากวัสดุหรือธรรมชาติศึกษาจากปัญหานั้น แล้วนำมาวิเคราะห์จากข้อมูลต่าง ๆ คือ การฝึก การคิด แก้ไข และไตร่ตรอง ซึ่งเป็นวิธีของมนุษย์ที่ได้กระทำมานับเป็นพัน ๆ ปีมาแล้ว และทำให้เกิดความ เจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการต่าง ๆ มากมาย จากการสัมภาษณ์คนในชุมชน อ.แม่จัน มีการ สร้างสรรค์ในด้านความคิด การค้นคว้าหาเทคนิคด้านของผ้าปักจากรุ่นสู่รุ่น

ภาพที่ 4.6 การลงพื้นที่คนในชุมชน ของอุโล้อ่าซ่า

ภาพโดย : อุตชนา แหยมประเสริฐ บันทึกเมื่อสืบค้นเมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558

2. การสร้างสรรค์ในด้านความงาม โดยหาสิ่งประทับใจจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นเครื่องแสดงออก การสร้างความกลมกลืนของเส้น รูปทรงลักษณะผิว ฯลฯ อันเป็นโครงสร้างทางศิลปะ โดยนำมาจัดเพื่อแก้ปัญหาเนื้อที่ระหว่างรูปทรง การสัมภาษณ์คนในชุมชน อ.แม่จันได้ให้ความหมายรูปทรงที่นำมาปัก โดยนำแนวความคิดมาจากธรรมชาติที่ตนอาศัยและการสังเกตธรรมชาติในการปักผ้า ลวดลายผ้าปักลายต่าง ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย

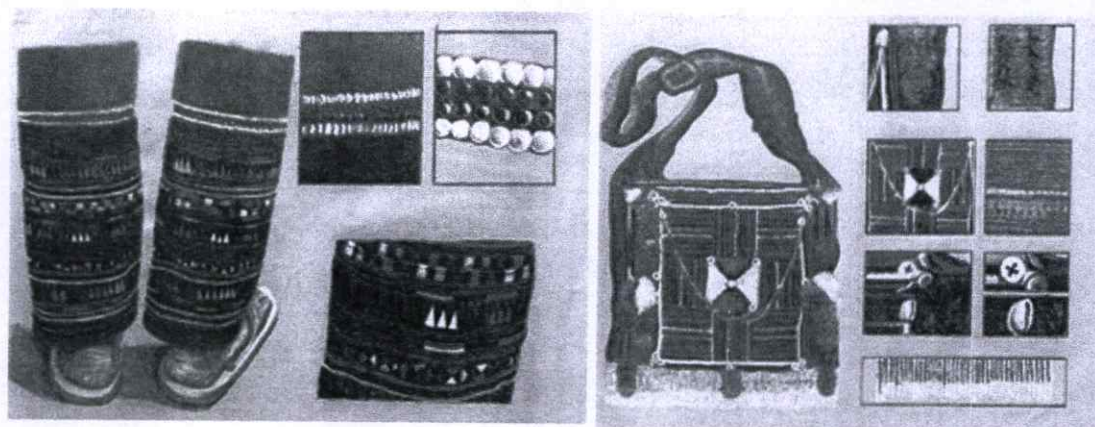

ตารางที่ 4.5 ชื่อลวดลาย

ชื่อลาย	รูป
เฮอะมาอุพล้า หรือ พะเดือะ	
อาลุมล้าและแฉ่ (ลายปีกผีเสื้อข้างเดียว)	
เฮอะมาโจ๊ะเคยอะ (ลายหัวลูกศร)	
อาลุมล้าล้อง (ลายปีกผีเสื้อ)	
อะคือเล่ฟู้(ลายเขี้ยวหมา) หรือลายอ้มฉี่(ลายเห็น เล็กๆ)	
อาลุมล้าลาโอ (ลายหนวดผีเสื้อ)	

ภาพโดย : อุดษณา แหยมประเสริฐ เมื่อ 17 มกราคม พ.ศ.2558

3. การสร้างสรรค์ในด้านประโยชน์ใช้สอย การนำเอาการสร้างสรรค์ด้านความคิดและการสร้างสรรค์ด้านความงามประสานกัน โดยการดัดแปลงเลือกสรรวัสดุให้เหมาะสมอันหมายถึง การนำศิลปะมาประยุกต์เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใดขึ้นเพื่อสนองความสุขทางกายและใจ ซึ่งเป็นเนื้อหาตามวิธีของการออกแบบ(ทวีเดช จีวบาง,ความคิดสร้างสรรค์ศิลปะ:2549,4-9)

ภาพที่ 4.7 สวดลายผ้ากลุ่มอุโล (ผ้าปิดระหว่างต้นขาสองข้าง)

ภาพโดย : ภาพลายเส้นโดย อุดษณา แหยมประเสริฐ 17 มกราคม พ.ศ.2558

ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ด้านศิลปะโดยการประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย จากสวดลายผ้าปักในวิถีชีวิตชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

	หัวข้อการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	ส่วนที่เป็นตัวสุนทรียะ			
1.1	มีการค้นคว้า การทดลองที่ประจักษ์ด้วยตนเอง	4.66	0.57	ระดับมากที่สุด
1.2	การหาสิ่งคลายใจจากวัสดุ การแก้ปัญหา การคิดไตร่ตรอง	4.33	0.57	ระดับมากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.50	0.29	ระดับมาก
2.	การสร้างสรรค์ในด้านความงาม			
2.1	การสร้างความกลมกลืนของเส้น	5.00	0.00	ระดับมากที่สุด
2.2	รูปทรงที่เกิดจากความรู้สึก	5.00	0.00	ระดับมากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวม	5.00	0.00	ระดับมากที่สุด
3.	การสร้างสรรค์ในด้านประโยชน์ใช้สอย			
3.1	การนำความรู้และความคิดสร้างสรรค์มาประสานกัน	4.33	0.57	ระดับมาก
3.2	มีการดัดแปลง การเลือกวัสดุให้เหมาะสม	4.66	0.57	ระดับมากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.50	0.29	ระดับมาก
	สรุปค่าเฉลี่ยรวม	4.67	0.19	ระดับมาก
	ระดับความเหมาะสม			ระดับมากที่สุด

จากตารางที่ 4. ผลการวิเคราะห์ด้านศิลปะโดยการประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย จากสวดลายผ้าปักในวิถีชีวิตชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย พบว่า มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมที่ ($\bar{X}=4.67$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.=0.19) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนที่เป็นตัวสุนทรียะ มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมที่ ($\bar{X}=4.50$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.=0.29) มีการค้นคว้า การทดลองที่ประจักษ์ด้วยตนเอง มีความ

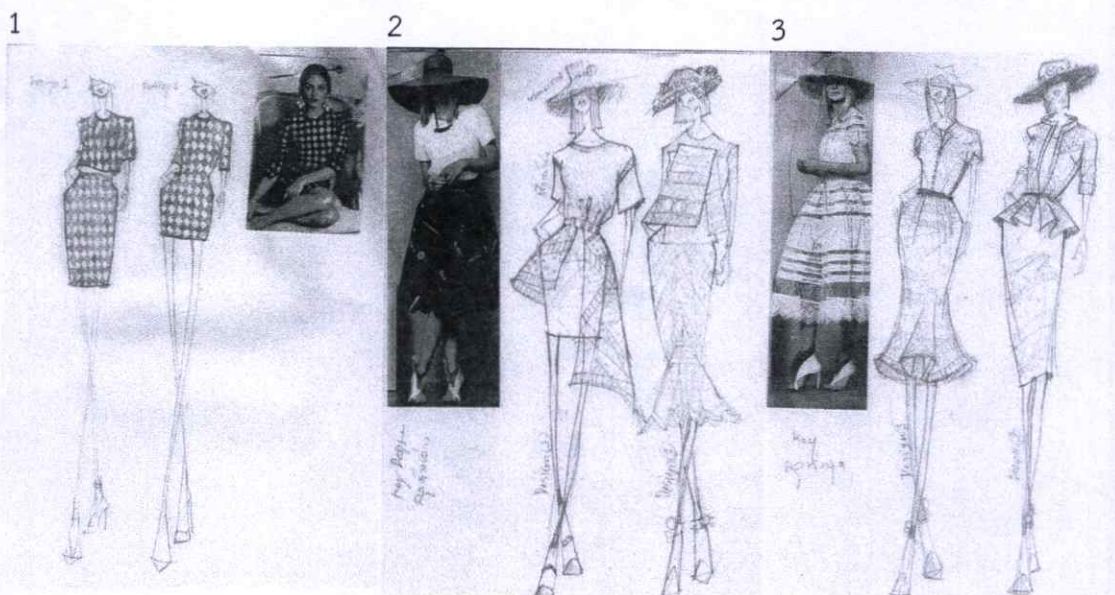
เหมาะสมระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมที่ ($\bar{X}=4.66$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.=0.57) การหา
 สิ่งตลใจจากวัสดุ การแก้ปัญหา การคิดไตร่ตรอง มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมที่ ($\bar{X}=4.33$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.=0.57)

การสร้างสรรค์ในด้านความงาม มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมที่ ($\bar{X}=5.00$)
 ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.=0.00) การสร้างความกลมกลืนของเส้น มีความเหมาะสมระดับมาก
 ที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมที่ ($\bar{X}=5.00$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.=0.00) รูปทรงที่เกิดจากความรู้สึก
 มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมที่ ($\bar{X}=5.00$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.=0.00)

การสร้างสรรค์ในด้านประโยชน์ใช้สอย มีความเหมาะสมระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมที่ ($\bar{X}=4.50$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.=0.29) การนำความรู้และความคิดสร้างสรรค์มาประสานกัน มี
 ความเหมาะสมระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมที่ ($\bar{X}=4.33$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.=0.57)มีการ
 ดัดแปลง การเลือกวัสดุให้เหมาะสม มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมที่ ($\bar{X}=4.66$)
 ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.=0.57)

4.3 การประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย

4.3.1 ผลการออกแบบผลิตภัณฑ์

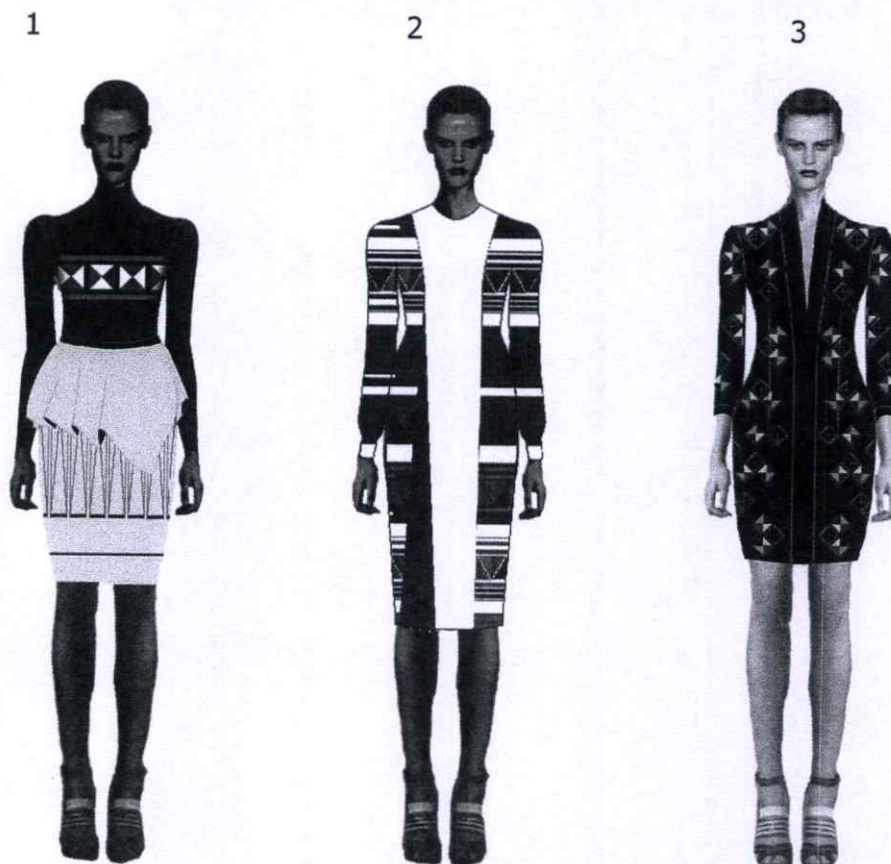

ภาพที่ 4.8 ผลการออกแบบผลิตภัณฑ์

ภาพโดย : ภาพลายเส้นโดย อุตชญา แหยมประเสริฐ 17 มกราคม พ.ศ.2558

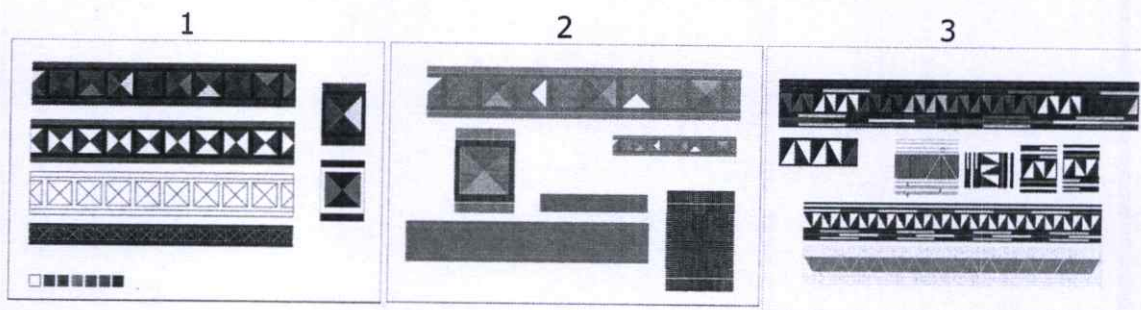
1. ผลงานการออกแบบชุด โดยการเสกัที่ดินสอการออกแบบเสื้อผ้าชั้นตอนแรกเราแบ่งตาม
 การใส่งานคือคำนึงถึงโครงสร้างของเสื้อ(silhouette)และคำนึงถึงรูปลักษณะของแพชั่น เช่น
 Romantic, Elegance, Sophisticate และรูปแบบที่ใช้สวมใส่ เช่น One - piece , Outerwear
 สุดท้ายในการออกแบบต้องคำนึงถึงโอกาสในการสวมใส่ เช่น Official, Formal, Sport ประชาชนส่วน
 ใหญ่จำนวนมากในยุคปัจจุบันมักเลือกใส่ชุดที่สะดวกสบายที่สามารถใส่ได้หลายโอกาสของแต่ละวันนึ่ง

โดยงานสเก็ทจะออกแบบมาจากแฟชั่นช่วง spring-autumn 2016 โดยใช้แรงบันดาลใจทั้งหมดคือ เป็นชุดที่สวมใส่ได้จริงและยังผสมผสานกับงาน โอด์ กูตูร์ (Haute Couture) คำว่า โอด์ กูตูร์ให้อธิบายแบบเข้าใจได้ง่ายคือ ชิ้นงานการออกแบบอย่างหรูหราที่ได้ถูกตัดเย็บขึ้นอย่างประณีตโดยมีรายละเอียดงานที่สวยงามและไม่มีที่ติ ซึ่งเป็นการตัดตัวต่อตัวเฉพาะบุคคลเลยได้ผสมผสานออกมาเป็นรูปแบบที่สามารถสวมใส่ได้ในชีวิตประจำวันและยังมีความงดงามโดดเด่นกว่าใคร

ภาพที่ 4.9 ผลการออกแบบผลิตภัณฑ์

ที่มา : ภาพลายเส้นโดย อุดษณา แหยมประเสริฐ

ภาพที่ 4.10 ผลการออกแบบลวดลายผลิตภัณฑ์

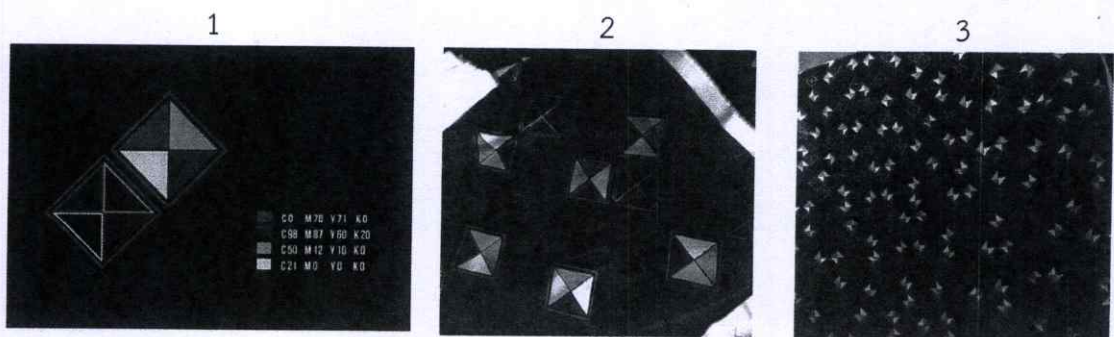
ภาพโดย : ภาพลายเส้นโดย อุดษณา แหยมประเสริฐ 17 มกราคม พ.ศ.2558

2. ผลการออกแบบลายและนำลายมาใส่ในชุดได้คัดสรรนั้นว่าด้วยเรื่องศิลปะที่ว่าด้วยความน้อยเกิดจากการลดตัดทอน และเป็นหัวใจสำคัญอย่างหนึ่งของ ศิลปะร่วมสมัย เช่น ในจิตรกรรมของฝรั่งเศสตั้งแต่คริสต์แต่ศวรรษที่19 จิตรกรหัวก้าวหน้าทำการลดทอนจนรายละเอียดต่าง ๆ นำเสนอการตัดทอนในศิลปะสร้างสรรค์ลายผ้าจากลายดั้งเดิมสู่ลายที่มีลักษณะบิดเบือนไปจากของจริง โดยจะให้ความสำคัญกับรูปแบบที่เหมือนจริงน้อยลง แต่ให้ความสำคัญกับรูปแบบจากลายดั้งเดิม ตลอดจนวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี ที่เป็นที่มาของลายดั้งเดิมที่นำมาศึกษาและสร้างสรรค์ใหม่สู่ลายผ้าในคอลชันนี้ เพื่อสื่อความงามในการรับรู้ให้เข้าใจง่ายและรวดเร็ว การสร้างสรรค์ลายใหม่ที่มาจากรูปแบบ แบบตัดทอนในงานทัศนศิลป์ เป็นการนำทัศนธาตุมาจัดองค์ประกอบศิลป์ของผลงาน โดยการบิดเบือนไปจากของจริงตามความคิดสร้างสรรค์ของตัวข้าพเจ้าเองการตัดทอน หมายถึง การสร้างสรรค์งานศิลปะในลักษณะบิดเบือนไปจากของจริงโดยจะให้ความสำคัญกับรูปแบบที่เหมือนจริงน้อยลงแต่ให้ความสำคัญกับรูปแบบจากความคิดของศิลปินมากขึ้นเพื่อสื่อถึงความงามในการรับรู้ให้เข้าใจง่ายและรวดเร็วและสร้างสรรค์

พอล เซซานต์ (Paul Cezanne) บิดาแห่งศิลปะสมัยใหม่ ได้วางแนวทางในการตัดทอนเขากล่าวว่าภาพเขียนมิใช่ความจริงแต่เป็นผลกระทบจากการรับรู้ความจริง้าศิลปินเปลี่ยนมุมมองภาพเขียนก็จะเปลี่ยนไปทันที เขาค้นหา(ความเป็นหนึ่งเดียว) โดย นำเสนอธรรมชาติด้วย รูปทรงกระบอก ทรงกลม ทรงกรวย พาโบล พिकासโซ (Pabol Picasso) ได้คิดค้นรูปแบบการตัดทอน ในรูปแบบ บาศกัณนิยม หรือ Cubism พิต มองเดรียน (Piet Mondrain) กับแนวทาง เดอ สไตล์ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการออกแบบ

เรมอนด์ โลวี (Raymond loew) กับงานออกแบบอุตสาหกรรมและรูปแบบศิลปิน มินิมอลิซึม(Minimalism)หรือ ลัทธิจุลนิยม คือการทำให้เหลือน้อยที่สุด ซึ่งเป็นรูปแบบสมัยใหม่ที่เป็นจุดสุดขีด

กล่าวสรุปได้ว่า จนกระทั่งต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 จิตรกรลดทอนรายละเอียดต่างๆ ของรูปทรงลงจนกลายเป็นเหลี่ยมเรขาคณิต แล้วก็ลดทอนลงเรื่อยๆ จนกลายเป็นศิลปะนามธรรมสุนทรียศาสตร์ แห่งการตัดทอนเป็นส่วนสำคัญในทฤษฎีทฤษฎีนิยมรูปทรง เป็นการแสดงความคิดในการสร้างสรรค์งานศิลปะ โดยเน้นการ โดยเน้นการนำมูลฐานของศิลปะ (Element of Visual Art) เช่น สี น้ำหนัก เส้น รูปร่าง พื้นผิว มาใช้โดยตรง

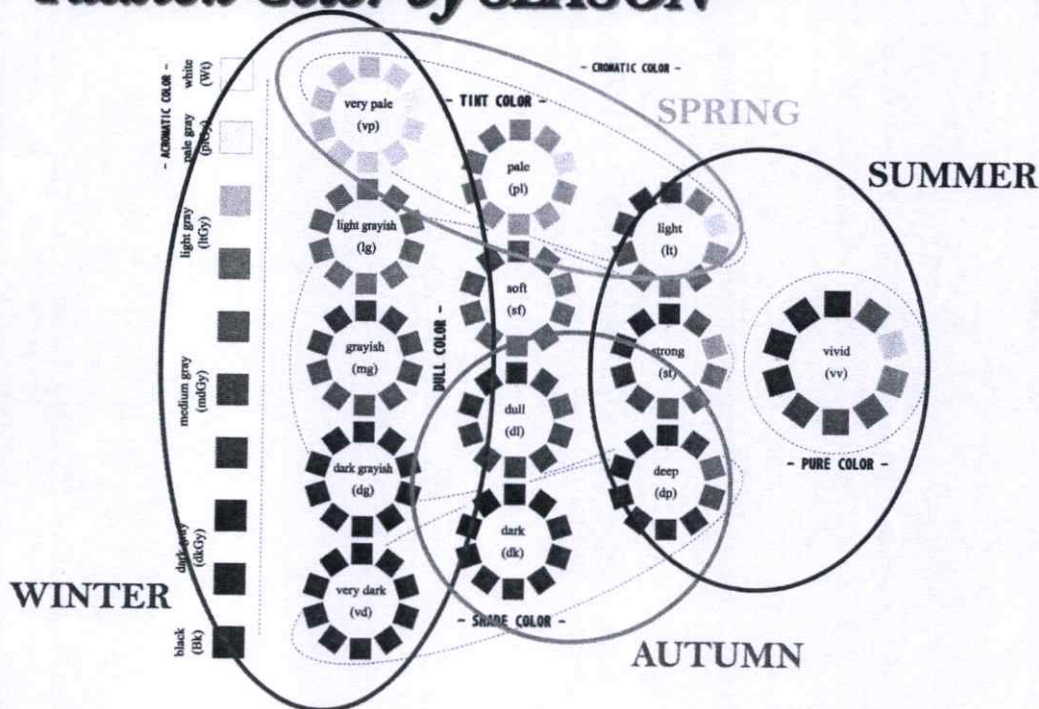

ภาพที่ 4.10 ผลการออกแบบลวดลายผลิตภัณฑ์

ภาพโดย : ภาพลายเส้นโดย อุดชญา แหยมประเสริฐ 17 มกราคม พ.ศ.2558

สีเป็นเหมือนรากฐานสำคัญที่เปิดสายตาของมนุษย์สู่โลกภายนอกและสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรา ให้ได้สัมผัสถึงประสบการณ์สิ่งใหม่ๆ ทางสายตาและความรู้สึกที่สัมผัสได้จากทางสายตา สีเป็นสิ่งแรก ที่มนุษย์เราสามารถสังเกตเห็นได้ก่อนที่เราจะสังเกตถึงรูปร่างและรายละเอียดของวัตถุนั้น ๆ เหมือนกับเด็ก ๆ ที่รู้สึกถึงสิ่งของต่าง ๆ และรู้สึกตื่นตาตื่นใจไปกับสิ่งของที่มีสีสันฉูดฉาด การรับรู้ของ มนุษย์ต่อสีต่าง ๆ นั้น ช่วยให้สามารถระบุหรือพิจารณาถึงคุณสมบัติของวัตถุนั้น ๆ ได้ เช่น ความสด หรือความสุกและดิบ นอกจากนี้ ยังสามารถเป็นตัวบ่งชี้ถึงสภาพความเจ็บป่วยและช่วยให้เราจดจำ เรื่องราวต่าง ๆ ที่ทำให้เรารู้สึก กลัว โกรธหรืออับอายได้

Fashion Color by SEASON

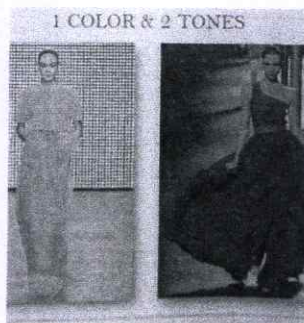

ภาพที่ 4.11 ลักษณะของวงจรสี ที่อ้างอิงจากทฤษฎี MUNSELL

ภาพโดย : ภาพลายเส้นโดย อุตชณา แหยมประเสริฐ 17 มกราคม พ.ศ.2558

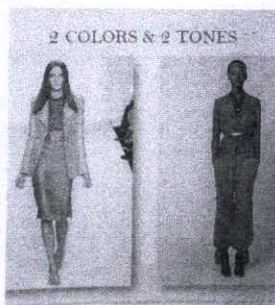
ลักษณะของวงจรสี ที่อ้างอิงจากทฤษฎี MUNSELL นั้น สามารถบ่งบอกได้ถึงระดับความเข้มของสี (HUE) และระดับความสว่างของสี (TONE) ได้เป็นอย่างดี ซึ่งยังสามารถแบ่งสีออกเป็นกลุ่มที่สามารถถ่ายทอดอารมณ์และให้ความรู้สึกต่าง ๆ ได้

2. 1 COLOR & 2 TONES

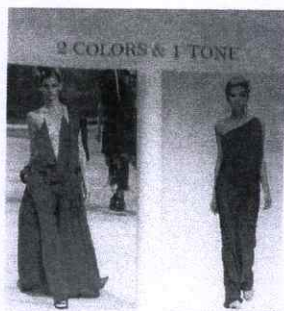
ภาพโดย : อุดษณา แหยมประเสริฐ 17 มกราคม พ.ศ.2558

3. 2 COLOR & 1 TONE

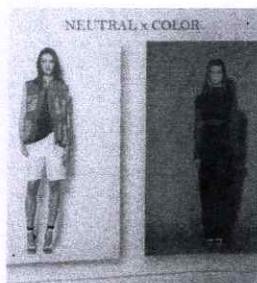
ภาพโดย : อุดษณา แหยมประเสริฐ 17 มกราคม พ.ศ.2558

4. 2 COLOR & 2 TONES

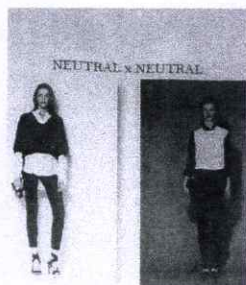
ภาพโดย : อุดษณา แหยมประเสริฐ 17 มกราคม พ.ศ.2558

5. NEUTRAL X NEUTRAL

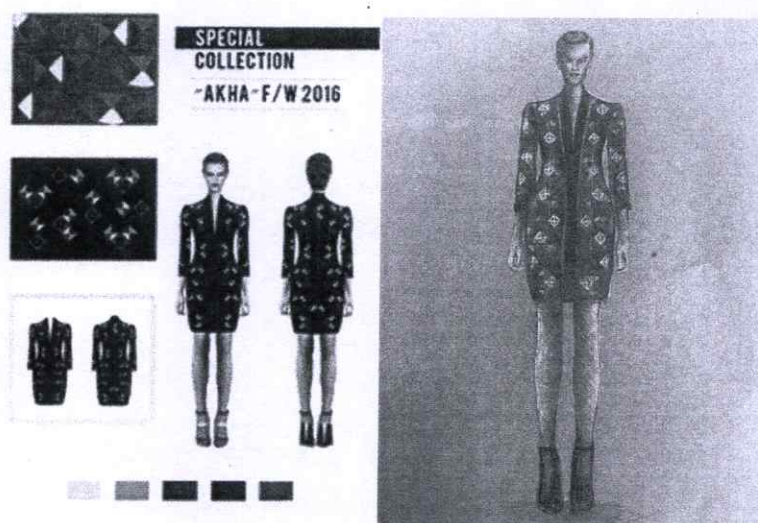

ภาพโดย : อุดษณา แหยมประเสริฐ 17 มกราคม พ.ศ.2558

6. NEUTRAL X COLOR

ภาพโดย : อุดษณา แหยมประเสริฐ 17 มกราคม พ.ศ.2558

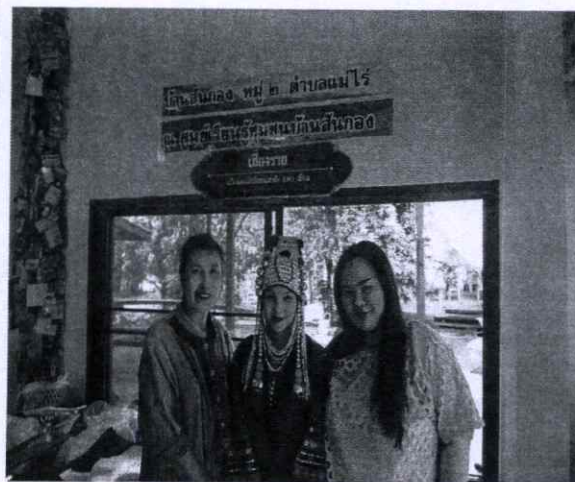

ภาพโดย : อุดษณา แหยมประเสริฐ 17 มกราคม พ.ศ.255

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินความพึงพอใจการเผยแพร่ความรู้ผ่านกิจกรรมวิชาการสู่ชุมชนจากผู้บริหารโรคที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยจากเอกลักษณ์ชนเผ่าอาข่าอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ภาพโดย : อุดชณา แหยมประเสริฐ 17 มกราคม พ.ศ.2558

ภาพโดย : อุดชณา แหยมประเสริฐ 17 มกราคม พ.ศ.2558

ตารางที่ 4.7 ผลการประเมินความพึงพอใจการเผยแพร่ความรู้ผ่านกิจกรรมวิชาการสู่ชุมชนจาก
ผู้บริโภคมที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยจากเอกลักษณ์ชนเผ่าอาข่าอำเภอมแม่จัน
จังหวัดเชียงราย

ลำดับ	เกณฑ์การประเมิน	ผู้บริโภค (n=100)	
1.	ด้านความสวยงาม	x	S.D
	1.ความสวยงามของชุดร่วมสมัยเอกลักษณ์ชนเผ่าอาข่า	3.70	0.46
	2.ความเหมาะสมของสี ลวดลายและเนื้อผ้า	4.09	0.49
	3.การจัดวางลวดลายที่ลงตัว	4.00	0.64
	4.ความประณีตของผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยชนเผ่าอาข่า	3.90	0.54
	รวม	3.92	0.53
2.	ด้านความคิดสร้างสรรค์		
	1.สื่อถึงเอกลักษณ์ชนเผ่าอาข่า	3.40	0.49
	2.การจัดวางลวดลายมีองค์ประกอบที่เหมาะสม	3.71	0.50
	3.มีความแตกต่างไปจากผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยแบบเดิม ๆ	3.20	0.40
	4.รูปทรงและลวดลายมีความเหมาะสมต่อการใช้งาน	4.02	0.47
	รวม	3.58	0.46
3.	ด้านประโยชน์ใช้สอย		
	1.รูปแบบง่ายต่อการสวมใส่	3.41	0.51
	2.รูปร่างรูปทรงมีความเหมาะสมกับสรีระของผู้สวมใส่	3.10	0.30
	3.สามารถสวมใส่ได้หลายโอกาส	3.55	0.50
	4.ง่ายต่อการดูแลรักษา	3.14	0.34
	รวม	3.30	0.41
	สรุปผลรวมการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริโภค	3.40	0.47

จากตารางที่ 4.7 ผู้วิจัยพบว่าความพึงพอใจการเผยแพร่ความรู้ผ่านกิจกรรมวิชาการสู่ชุมชนจากผู้บริโภคมที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยจากเอกลักษณ์ชนเผ่าอาข่าอำเภอมแม่จันจังหวัดเชียงราย แบ่งได้เป็นด้านความสวยงาม มีความพึงพอใจในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.92 ด้านความคิดสร้างสรรค์ มีความพึงพอใจในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.58 และด้านประโยชน์ใช้สอย มีความพึงพอใจในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.30 ผลสรุปรวมการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริโภคมที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยจากเอกลักษณ์ชนเผ่าอาข่าอำเภอมแม่จัน จังหวัดเชียงรายมีความพึงพอใจในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.4

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องการศึกษาการศึกษาและพัฒนากระบวนการการใช้ประโยชน์เศษเส้นใยสังเคราะห์ จากอุตสาหกรรมสิ่งทอเพื่อใช้ในงานออกแบบผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยได้สรุปขั้นตอนของการวิจัยซึ่งประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ศึกษาลวดลายผ้าปักในวิถีชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ชนเผ่าอาข่ามีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันนับพันปี มีการสืบสานภูมิปัญญา วัฒนธรรมและศิลปะต่าง ๆ มายาวนาน ความหลากหลายเหล่านี้ กลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวก่อเกิดวัฒนธรรมที่สวยงาม กลมกลืนมีหลักความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรม ระหว่างคนกับธรรมชาติมีความพยายามพึ่งตนเองให้ได้และพยายามสะท้อนเอกลักษณ์ของชุมชนที่สืบทอดต่อเนื่อง ทางโครงสร้างสังคม ทางภาษา การประกอบอาชีพ พิธีกรรมการแสดงต่าง ๆ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นแหล่งองค์ความรู้ที่ยั่งยืน เป็นแหล่งรวมความรู้ที่เรียบง่าย เป็นแหล่งรวมความรู้ที่นำชีวิตอยู่อย่างธรรมชาติ เรียนรู้ที่จะอยู่กับธรรมชาติ เรียนรู้ที่จะถ่ายทอด เรียนรู้ที่จะพัฒนา นี่คือการเรียบง่ายความเป็นธรรมชาติการพึ่งพาตนเองได้อย่างสมบูรณ์แบบ เป็นการเรียนรู้ที่ฟื้นฟู เป็นการเรียนรู้ที่ก้าวไปข้างหน้า เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์อย่างซ้ำ ๆ

สรุปผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยเป็นลักษณะทั่วไปของคนในชุมชนด้านเอกลักษณ์ศึกษาลวดลายผ้าปักในวิถีชนเผ่าอาข่า มีทั้งหมด 151คน ได้แก่ เพศ อาชีพ อายุ ภูมิสำเนา และรายได้ต่อเดือน พบว่า กลุ่มคนในชุมชนเผ่าอาข่า เป็นเพศชาย- คน(ร้อยละ -) ส่วนเพศหญิง151คน(ร้อยละ 100) อายุระหว่าง61 ปีขึ้นไปจำนวน5คน (ร้อยละ3.31) และอายุระหว่าง60-51 ปีจำนวน9คน (ร้อยละ5.96)ส่วนอายุ50-41 ปี จำนวน 7คน(ร้อยละ4.64) อายุ40-31ปี จำนวน 17คน (ร้อยละ11.26) อายุ30-21ปี จำนวน45คน(ร้อยละ29.8)และอายุต่ำกว่า21ปี จำนวน68คน(ร้อยละ45.03) เป็นคนในชุมชนหมู่2 อ.แม่จัน จ.เชียงราย น้อยกว่า5ปี จำนวน-คน(ร้อยละ-)ระยะเวลา6-10ปีจำนวน-(ร้อยละ-) ระยะเวลา11-20ปี จำนวน-(ร้อยละ-) ระยะเวลา21-30ปี จำนวน31คน(ร้อยละ20.53)ระยะเวลา มากกว่า30ปี จำนวน120คน (ร้อยละ79.47) มีความคุ้นเคยและมีการฝึกฝนด้านการเย็บผ้าเผ่าอาข่า ตั้งแต่ระยะเวลา น้อยกว่า5ปี จำนวน-คน(ร้อยละ-) ระยะเวลา6-10ปีจำนวน84คน(ร้อยละ55.63) ระยะเวลา11-20ปี จำนวน14คน(ร้อยละ9.27) ระยะเวลา21-30ปี จำนวน20คน(ร้อยละ13.25) ระยะเวลา มากกว่า30ปี จำนวน33คน (ร้อยละ21.85)

5.1.2 สรุปผลการประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย จากลดลายผ้าปักในวิถีชีวิตชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ผลการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยจากเอกลักษณ์ชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จากการประเมินตัดทอนจำนวนรูปแบบด้วยทฤษฎีวิศวกรรมย้อนรอยตามเกณฑ์การออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยจำนวน 3 รูปแบบ

สรุปผลว่า Sketch Design หมายเลข 30 มีค่าคะแนนตามลำดับทางการออกแบบที่มีระดับคะแนน 29 คะแนนจึงพิจารณาคัดเลือกนำมา Development อีกครั้งโดยสามารถแสดงเป็น Sketch Design จำนวน 3 แบบ

จากการประเมินการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยจากเอกลักษณ์ชนเผ่าอาข่าอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงรายโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบแฟชั่นพบว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยจากเอกลักษณ์ชนเผ่าอาข่าอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงรายรูปแบบที่ 3 มีความเหมาะสมมากที่สุด($X=4.44$)ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.= 0.12$) รองลงมาคือ รูปแบบที่ 2 ($X=3.63$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.= 0.09$) และรูปแบบที่ 1($X=3.50$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.= 0.08$)

ผลการวิเคราะห์ด้านศิลปะโดยการประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ จากลดลายผ้าปักในวิถีชีวิตชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย พบว่า มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมที่ ($=4.67$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน($S.D.=0.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนที่เป็นตัวสุนทรีย์ มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมที่ ($=4.50$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.=0.29$) มีการค้นคว้า การทดลองที่ประจักษ์ด้วยตนเอง มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมที่ ($=4.66$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน($S.D.=0.57$) การหาสิ่งดลใจจากวัสดุ การแก้ปัญหา การคิดไตร่ตรอง มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมที่ ($=4.33$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน($S.D.=0.57$)

การสร้างสรรคในด้านความงาม มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมที่ ($=5.00$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน($S.D.=0.00$) การสร้างความกลมกลืนของเส้น มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมที่ ($=5.00$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน($S.D.=0.00$) รูปทรงที่เกิดจากความรู้สึก มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมที่ ($=5.00$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน($S.D.=0.00$)การสร้างสรรคในด้านประโยชน์ใช้สอย มีความเหมาะสมระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมที่ ($=4.50$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน($S.D.=0.29$) การนำความรู้และความคิดสร้างสรรค์มาประสานกัน มีความเหมาะสมระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมที่ ($=4.33$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน($S.D.=0.57$)มีการดัดแปลง การเลือกวัสดุให้เหมาะสม มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมที่ ($=4.66$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.=0.57$)

5.1.3 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย

ผู้วิจัยพบว่าความพึงพอใจการเผยแพร่ความรู้ผ่านกิจกรรมวิชาการสู่ชุมชนจากผู้บริโภคที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยจากเอกลักษณ์ชนเผ่าอาข่าอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย แบ่งได้เป็นด้านความสวยงาม มีความพึงพอใจในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.92 ด้านความคิดสร้างสรรค์ มีความพึงพอใจในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.58 และด้านประโยชน์ใช้สอย มีความพึงพอใจในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.30 ผลสรุปรวมการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยจากเอกลักษณ์ชนเผ่าอาข่าอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงรายมีความพึงพอใจในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.

5.2 อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนลงพื้นที่สัมภาษณ์กลุ่มชาวเขาเผ่าอาข่าอำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย และผู้เชี่ยวชาญด้านชาวเขาเอกลักษณ์ที่เด่นชัดจนที่สุดของชนเผ่าอาข่าคือ การแต่งกายที่ลวดลายที่ปักอยู่บนเสื้อผ้า ซึ่งลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่าอาข่าคือ ลายหัวลูกศร ที่มีความโดดเด่นเหมาะสมกับการนำมาประยุกต์ใช้กับผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยเพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้กับชิ้นงาน

จากการประเมินความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบแฟชั่นและการผลิตผ้าปักชาวเขาเผ่าอาข่า ทั้งนี้ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์เพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยจากเอกลักษณ์ชนเผ่าอาข่าอำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบและทำการคัดเลือกรูปแบบโดยใช้ทฤษฎีวิิศวกรรมย้อนรอย คัดเลือกตามเกณฑ์การออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย(วิณะ จุฑะวิภาค การออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย 2545:73-113) และประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบแฟชั่นและการผลิตผ้าปักชาวเขาเผ่าอาข่า พบว่ารูปแบบที่ 3 มีความเหมาะสมมากที่สุด

จากการประเมินความพึงพอใจการเผยแพร่ความรู้ผ่านกิจกรรมวิชาการสู่ชุมชนจากผู้บริโภคที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยจากเอกลักษณ์ชนเผ่าอาข่าอำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย มีความพึงพอใจในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านความสวยงาม มีความพึงพอใจในระดับมากคือ ความเหมาะสมของสี ลวดลายและเนื้อผ้า ด้านประโยชน์ใช้สอย มีความพึงพอใจในระดับมากคือ รูปทรงและลวดลายมีความเหมาะสมต่อการใช้งาน และด้านความคิดสร้างสรรค์ มีความพึงพอใจในระดับมากคือ สามารถสวมใส่ได้หลายโอกาส

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. ในการทำวิจัยควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลและสำรวจตลาดก่อนว่าผู้บริโภคสนใจรูปแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยลักษณะใด เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
2. ควรมีการศึกษาวัสดุประเภทอื่นที่มีในท้องถิ่น เพื่อนำมาประยุกต์ใช้และสร้างความหลากหลายและแปลกใหม่ให้กับผลิตภัณฑ์
3. รูปแบบของผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยก็เป็นส่วนหนึ่งที่ควรออกแบบในรูปแบบ collection เพื่อสร้างจุดสนใจมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- ชูศรี วงศ์รัตน์.เทคนิคการเขียนเค้าโครงการวิจัยแนวทางสู่ความสำเร็จ.2553
 กรุงเทพฯ:บริษัทไทเนรมิตกิจ อินเตอร์ โพรเกรสซิฟ จำกัด
- ทวีเดช จีวบาง. ความคิดสร้างสรรค์ศิลปะ.2537 กรุงเทพฯ:โอเดียนสโตร์
 ธวัชชานนท์ ตาโธสง. หลักการศิลปะ. พิมพ์ครั้งที่3. 2552.
 กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์มิตรสัมพันธ์กราฟฟิค จำกัด
- วิบูลย์ ลีสุวรรณ.2557.วารสารวัฒนธรรม
 นันทภัส จันทะแจ่ม. 2557.การศึกษาและพัฒนาจากกลดลายภูมิปัญญาท้องถิ่น ประถม
 อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ร่วมกับวัสดุอื่น.คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาเทคโนโลยี
 การออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
 ลาดกระบัง
- ประเสริฐ ศีลรัตน์. สุนทรียะทางทัศนศิลป์. 2542. กรุงเทพฯ:โอเดียนสโตร์
 พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง.วิธีวิทยาการวิจัยการออกแบบผลิตภัณฑ์.2545.
 กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
- วารสารวัฒนธรรม.มรดกวัฒนธรรม สถาบันวัฒนธรรมศึกษา สวธ.ฉบับที่3.ตุลาคม-ธันวาคม.2556
 ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม[ออนไลน์].<http://magazine.culture.go.th/2013> [สืบค้นเมื่อ 31
 กันยายน 2556].
- ลำแพน จอมทองและสุทธิพงษ์ วสุโสภณ. 2546. ผ้าทอไทลื้อเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเอง.
 วิลาสินี ขำพรหมราช. 2557. การศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมของที่ระลึกและ
 บรรจุภัณฑ์ สำหรับศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่นสมัยก่อนประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดีบ้าน
 โนนวัด.คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- ศิรินทร์ ใจเที่ยงและสรพจน์ มาพบสุข. 2556.มรดกวัฒนธรรม สถาบันวัฒนธรรมศึกษา สวธ.
 ฉบับที่3.ตุลาคม-ธันวาคม.2556.[สืบค้นเมื่อ 31 กันยายน 2556].คณะมนุษยศาสตร์
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.2554. แนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาด้านสิ่งทอของชนเผ่ากะเหรี่ยง
 อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่.
- โครงการพิพิธภัณฑ์ชนเผ่าของมูลนิธิกระเจกเงา. 2556. การแต่งกายของชนเผ่าอาข่า
 (วันที่สืบค้นข้อมูล 25 กุมภาพันธ์ จาก <http://akha.hilltribe.org/thai/akha-dress.php>)
- พัชรา อุทิศวรรณกุล.2557. การนำเสนอผลงานทางแฟชั่น (THE DEVELOPMENT OF FASHION
 PUBLICITY IN PUBLIC RELATIONS INDUSTRY. กรุงเทพฯ. ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย
- ศิรินทร์ ใจเที่ยงและสรพจน์ มาพบสุข. 2556. มรดกวัฒนธรรม สถาบันวัฒนธรรมศึกษา
 สืบค้นเมื่อ 31 กันยายน 2556 จาก <http://akha.hilltribe.org/thai/akha-dress.php>
 Bunka Fashion College.2557.Vivat Suntasvaraporn .Bangkok-japan. Trandanalysis

ภาคผนวก

- ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์
- ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย
- ภาคผนวก ค ภาพถ่ายการเก็บข้อมูลทำวิจัย
- ภาคผนวก ง ข้อมูลการออกแบบ
- ภาคผนวก จ ผลการออกแบบ

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ ศธ ๐๕๒๗.๑๗.๐๑(๕).๐๑/๑๗๑

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร
ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๒๙ กันยายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอแจ้งตอบรับบทความ

เรียน นางสาวอุษณา แหยมประเสริฐ

ตามที่ท่านเสนอบทความวิจัย เพื่อพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร นั้น

กองบรรณาธิการ วารสารวิชาการศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวรได้รับ บทความวิจัย เรื่อง การศึกษาสวดลายผ้าปักในชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เพื่อ ประยุกต์ใช้ในงานออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย ของท่านเป็นที่เรียบร้อยแล้ว และได้พิจารณาตีพิมพ์ บทความวิจัยดังกล่าว ในวารสารวิชาการศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวรปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑ มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๑

จึงเรียนมาเพื่อทราบและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.นิรัช สุตสังข์)

บรรณาธิการวารสารวิชาการศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร

งานวารสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
โทร. ๐-๕๕๙๖-๒๔๕๙ โทรสาร. ๐-๕๕๙๖-๒๕๕๔

ที่ ศธ 0524.04/ 4559

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง
กรุงเทพฯ 10520

๒ พฤศจิกายน 2559

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านกรรมวิธีการผลิตผ้าปักชาวเขาเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัด
เชียงราย

เรียน นางสาวสายสุนีย์ เชื้อเจ็ดตาน

ด้วย นางสาวอุตชณา แหยมประเสริฐ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์
อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาลวดลายผ้าปักในชนเผ่า
อาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เพื่อประยุกต์ใช้ในงานออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย” โดยมี
ผศ.ดร.อภิศักดิ์ สิ้นจุกัก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.ทรงวุฒิ เอกภูมิวงศา เป็น
อาจารย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับ
เรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านกรรมวิธีการผลิตผ้าปักชาวเขาเผ่าอาข่า
อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ของ นางสาวอุตชณา แหยมประเสริฐ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและ
ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ราตรี ศิริพันธ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติการแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ
โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692
โทรสาร. 02- 329-8436
ติดต่อนักศึกษา โทร. 081-256-9622

ที่ ศธ 0524.04/ 4559

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง
กรุงเทพฯ 10520

๓ พฤศจิกายน 2559

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านกรรมวิธีการผลิตผ้าปักชาวเขาเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัด
เชียงราย

เรียน นางสาวบุญเทียม สุธรรมรักษ์

ด้วย นางสาวอุตชณา แหยมประเสริฐ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์
อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาลวดลายผ้าปักในชนเผ่า
อาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เพื่อประยุกต์ใช้ในงานออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย” โดยมี
ผศ.ดร.อภิสิทธิ์ สันตุ๊ภัก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.ทรงวุฒิ เอกวุฒิมวงศา เป็น
อาจารย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับ
เรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านกรรมวิธีการผลิตผ้าปักชาวเขาเผ่าอาข่า
อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ของ นางสาวอุตชณา แหยมประเสริฐ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและ
ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

Smr akr

(ดร.ราตรี ศิริพันธุ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติการแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. 081-256-9622

ที่ ศธ 0524.04/ 4559

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง
กรุงเทพฯ 10520

๓ พฤศจิกายน 2559

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านทัศนศิลป์และการออกแบบผลิตภัณฑ์

เรียน ผศ.ดร.รัฐโท พรเจริญ

ด้วย นางสาวอุตชณา แหยมประเสริฐ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์
อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาลวดลายผ้าปักในชนเผ่า
อาข่า อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย เพื่อประยุกต์ใช้ในงานออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย” โดยมี
ผศ.ดร.อภิสิทธิ์ สินธุภาค เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.ทรงวุฒิ เอกภูมิวงศา เป็น
อาจารย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับ
เรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านทัศนศิลป์และการออกแบบผลิตภัณฑ์ ของ
นางสาวอุตชณา แหยมประเสริฐ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและ
ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ราตรี ศิริพันธ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติกรแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. 081-256-9622

ที่ ศธ 0524.04/ 4559

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง
กรุงเทพฯ 10520

พศศจิกายน 2559

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านทัศนศิลป์และการออกแบบผลิตภัณฑ์

เรียน รศ.กัญจนา คำโสภี

ด้วย นางสาวอุตชณา แหยมประเสริฐ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์
อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาลวดลายผ้าปักในชนเผ่า
อาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เพื่อประยุกต์ใช้ในงานออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย” โดยมี
ผศ.ดร.อภิศักดิ์ สินธุ์ศักดิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.ทรงวุฒิ เอกภูมิวงศา เป็น
อาจารย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับ
เรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านทัศนศิลป์และการออกแบบผลิตภัณฑ์ ของ
นางสาวอุตชณา แหยมประเสริฐ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและ
ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ราตรี ศิริพันธุ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติกรแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. 081-256-9622

ที่ ศธ 0524.04/ 4559

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง
กรุงเทพฯ 10520

๓ พฤศจิกายน 2559

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านมรดกทางภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเขาเผ่าอาข่า

เรียน ดร.ปนัดดา บุญยสาระนัย

ด้วย นางสาวอุตชณา แหยมประเสริฐ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์
อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาลวดลายผ้าปักในชนเผ่า
อาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เพื่อประยุกต์ใช้ในงานออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย” โดยมี
ผศ.ดร.อภิสิทธิ์ สินธุภักดิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.ทรงวุฒิ เอกภูมิจวงศา เป็น
อาจารย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับ
เรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านมรดกทางภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกลุ่ม
ชาติพันธุ์ชาวเขาเผ่าอาข่า ของ นางสาวอุตชณา แหยมประเสริฐ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและ
ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

Smr Otr

(ดร.ราตรี ศิริพันธุ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติการแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. 081-256-9622

ที่ ศธ 0524.04/ 4559

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง
กรุงเทพฯ 10520

๓ พฤศจิกายน 2559

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านมรดกทางภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเขาเผ่าอาข่า

เรียน ดร.เกศินี ศรีรัตน์

ด้วย นางสาวอุตชณา แหยมประเสริฐ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์
อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาลวดลายผ้าปักในชนเผ่า
อาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เพื่อประยุกต์ใช้ในงานออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย” โดยมี
ผศ.ดร.อภิสิทธิ์ ลินธุ์ภัก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.ทรงวุฒิ เอกภูมิวงศา เป็น
อาจารย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับ
เรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านมรดกทางภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกลุ่ม
ชาติพันธุ์ชาวเขาเผ่าอาข่า ของ นางสาวอุตชณา แหยมประเสริฐ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและ
ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ราตรี ศรีพันธุ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติกรแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. 081-256-9622

ที่ ศธ 0524.04/ 4559

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง
กรุงเทพฯ 10520

๓ พฤศจิกายน 2559

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านมรดกทางภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเขาเผ่าอาข่า
และด้านกรรมวิธีการผลิตผ้าปักชาวเขาเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

เรียน นางนิธิ สุธรรม

ด้วย นางสาวอุตชณา แหยมประเสริฐ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์
อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาลวดลายผ้าปักในชนเผ่า
อาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เพื่อประยุกต์ใช้ในงานออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย” โดยมี
ผศ.ดร.อภิสิทธิ์ สินธุ์ภาค เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.ทรงวุฒิ เอกภูมิงศา เป็น
อาจารย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับ
เรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านกรรมวิธีการผลิตผ้าปักชาวเขาเผ่าอาข่า
อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ของ นางสาวอุตชณา แหยมประเสริฐ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและ
ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

Smr ok

(ดร.ราตรี ศิริพันธุ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติการแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. 081-256-9622

บันทึกข้อความ

หน่วยงาน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สจล. ส่วนสนับสนุนวิชาการ โทร.3692
ที่ ศธ 0524.04 / 4560 วันที่ 3 พฤศจิกายน 2559

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจและประเมินแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน ดร.ดารณี ธนวัฒน์

ด้วย นางสาวอุตชณา แหยมประเสริฐ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์
อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาตลาดสายผ้าปักในชนเผ่า
อาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เพื่อประยุกต์ใช้ในงานออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย” โดยมี
ผศ.ดร.อภิศักดิ์ สินธุ์ศักดิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.ทรงวุฒิ เอกวุฒิมวงศา เป็น
อาจารย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มี
ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจและ
ประเมินแบบสอบถามนี้ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตรวจของท่านจะ
ช่วยให้งานวิจัย ของ นางสาวอุตชณา แหยมประเสริฐ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น พร้อมกันนี้ได้แนบ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัยมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและ
ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

Smr dk

(ดร.ดารณี ศิริพันธุ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติการแทนคณบดี

บันทึกข้อความ

หน่วยงาน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สจล. ส่วนสนับสนุนวิชาการ โทร.3692
ที่ ศธ 0524.04 / 4560 วันที่ 3 พฤศจิกายน 2559

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจและประเมินแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน รศ.ว่าที่ร้อยโท ดร.พิชัย สดภิบาล

ด้วย นางสาวอุตชณา แหยมประเสริฐ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์
อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาลวดลายผ้าปักในชนเผ่า
อาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เพื่อประยุกต์ใช้ในงานออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย” โดยมี
ผศ.ดร.อภิสิทธิ์ สิ้นสุภักดิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.ทรงวุฒิ เอกวุฒิมวงศา เป็น
อาจารย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มี
ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจและ
ประเมินแบบสอบถามนี้ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตรวจของท่านจะ
ช่วยให้งานวิจัย ของ นางสาวอุตชณา แหยมประเสริฐ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น พร้อมกันนี้ได้แนบ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัยมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและ
ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

Smr At

(ดร.ราตรี ศิริพันธุ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติการแทนคณบดี

บันทึกข้อความ

หน่วยงาน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สจล. ส่วนสนับสนุนวิชาการ โทร.3692
ที่ ศธ 0524.04 / 4560 วันที่ ๗ พฤศจิกายน 2559

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจและประเมินแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์

ด้วย นางสาวอุตชณา แหยมประเสริฐ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์
อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ศึกษาตลาดลายผ้าปักในชนเผ่า
อาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เพื่อประยุกต์ใช้ในงานออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย" โดยมี
ผศ.ดร.อภิสิทธิ์ สิ้นสุภักดิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.ทรงวุฒิ เอกวุฒิวงศา เป็น
อาจารย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มี
ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจและ
ประเมินแบบสอบถามนี้ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตรวจของท่านจะ
ช่วยให้งานวิจัย ของ นางสาวอุตชณา แหยมประเสริฐ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น พร้อมกันนี้ได้แนบ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัยมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและ
ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

Sm al

(ดร.ราตรี ศิริพันธุ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติการแทนคณบดี

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

1. แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบ
2. แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปะ
3. แบบสอบถามความคิดเห็นคนในชุมชนด้านลวดลายผ้าปักในวิถีชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
4. แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ทรงคุณวุฒิด้านคนในชุมชน ชนเผ่าอาข่าด้านลวดลายผ้าปักในวิถีชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
5. แบบสอบถามความต้องการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยจากลวดลายผ้าปักชนเผ่าอาข่าอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
6. แบบสอบถามการวิจัยเรื่องการสำรวจพฤติกรรมของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์ชุดแต่งกายโดยผ้าพื้นถิ่น ที่นำลวดลายท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้
7. แบบสอบถามเพื่อประเมินผลงานออกแบบผลิตภัณฑ์
(ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ)

แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบ

โครงการวิจัย การศึกษาลวดลายผ้าปักในวิถีชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

โดยการประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย

โดย นางสาว อุดษณา แหยมประเสริฐ นักศึกษาปริญญาโท

สาขาวิชา เทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.อภิศักดิ์ สิ้นธุภัก

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ผศ.ดร. ทรงวุฒิ เอกวุฒิวงศา

คำชี้แจง : แบบประเมินความพึงพอใจนี้เป็นแบบประเมินความพึงพอใจผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบ

มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการ ประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย เป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบให้มีคุณภาพและเหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ก่อนนำไปประเมินในลำดับต่อไป โดยการประเมินตามระดับความคิดเห็นของท่านที่มีความเหมาะสมของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ในเรื่องของ ด้านการถ่ายทอดความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อทำการสรุปข้อมูลและเนื้อหาในการนำไปใช้นำเสนอในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการ ความพึงพอใจในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย

ผู้วิจัยจักขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ

1.ชื่อและนามสกุล

2.สถานะ

- () นักวิชาการ
- () เจ้าหน้าที่องค์กรบริหารส่วนตำบลอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
- () ประชาชนชาวบ้าน

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการถ่ายทอดความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่องของลวดลายผ้าปักชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย แบบประเมินนี้ตามความเป็นจริง และตอบให้ครบทุกข้อโดยทำเครื่องหมาย (✓) ลงใน หรือเติมค่าลงในช่องว่างที่กำหนดให้

ระดับคะแนน 5 = พึงพอใจมากที่สุด 4 = พึงพอใจมาก 3 = พึงพอใจปานกลาง
2 = พึงพอใจน้อย 1 = พึงพอใจน้อยที่สุด

ตารางที่การพิจารณา : ประเมินความคิดเห็นการถ่ายทอดความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่องของลวดลายผ้าปักชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ลำดับ	รายละเอียด	ระดับความพึงพอใจ					หมายเหตุ
		5	4	3	2	1	
1.	การสร้างสรรคในด้านการคิด						
1.1	มีการค้นคว้า การทดลองที่ประจักษ์ด้วยตนเอง						
1.2	การหาสิ่งคลายจากวัสดุ การแก้ปัญหา การคิดไตร่ตรอง						
2.	การสร้างสรรคในด้านการงาม						
2.1	การสร้างความกลมกลืนของเส้น						
2.2	รูปทรงที่เกิดจากความรู้สึก						
3.	การสร้างสรรคในด้านการประโยชน์ใช้สอย						
3.1	การนำความรู้และความคิดสร้างสรรค์มาประสานกัน						
3.2	มีการดัดแปลง การเลือกวัสดุให้เหมาะสม						

แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปะ

โครงการวิจัย การศึกษาลวดลายผ้าปักในวิถีชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

โดยการประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย

โดย นางสาว อุทธมา แหยมประเสริฐ นักศึกษาปริญญาโท

สาขาวิชา เทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร.อภิสิทธิ์ สิ้นธุภัก

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ผศ.ดร. ทรงวุฒิ เอกวุฒิมิงศา

คำชี้แจง : แบบประเมินความพึงพอใจนี้เป็นแบบประเมินความพึงพอใจผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปะ

มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการ ประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย เป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบให้มีคุณภาพและเหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ก่อนนำไป ประเมินในลำดับต่อไป โดยการประเมินตามระดับความคิดเห็นของท่านที่มีความเหมาะสมของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ในเรื่องของ ด้านการถ่ายทอดความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อทำการ สรุปรายชื่อและเนื้อหาในการนำไปใช้นำเสนอในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการ ความพึงพอใจในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย

ผู้วิจัยจักขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ

1.ชื่อและนามสกุล

2.สถานะ

- () นักวิชาการ
() อาจารย์มหาวิทยาลัย
() ประชาชนชาวบ้าน

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการถ่ายทอดความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่องของลวดลายผ้าปักชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย แบบประเมินนี้ตามความเป็นจริง และตอบให้ครบทุกข้อโดยทำเครื่องหมาย (✓) ลงใน หรือเติมค่าลงในช่องว่างที่กำหนดให้

ระดับคะแนน 5 = พึงพอใจมากที่สุด 4 = พึงพอใจมาก 3 = พึงพอใจปานกลาง
2 = พึงพอใจน้อย 1 = พึงพอใจน้อยที่สุด

ตารางที่การพิจารณา : ประเมินความคิดเห็นประสบการณ์สุนทรียะ เรื่องของลวดลายผ้าปักชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ลำดับ	รายละเอียด	ระดับความพึงพอใจ					หมายเหตุ
		5	4	3	2	1	
1.	ส่วนที่เป็นตัวสุนทรียะ						
1.1	มีการค้นคว้า การทดลองที่ประจักษ์ด้วยตนเอง						
1.2	การหาสิ่งคลายจากวัสดุ การแก้ปัญหา การคิดไตร่ตรอง						
2.	การสร้างสรรคในด้านการงาม						
2.1	การสร้างความกลมกลืนของเส้น						
2.2	รูปทรงที่เกิดจากความรู้สึก						
3.	การสร้างสรรคในด้านประโยชน์ใช้สอย						
3.1	การนำความรู้และความคิดสร้างสรรค์มาประสานกัน						
3.2	มีการดัดแปลง การเลือกวัสดุให้เหมาะสม						

แบบสอบถามความคิดเห็นคนในชุมชนด้าน
ลวดลายผ้าปักในวิถีชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

โครงการวิจัย การศึกษาลวดลายผ้าปักในวิถีชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

โดยการประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย

โดย นางสาว อุดษณา แหยมประเสริฐ นักศึกษาปริญญาโท

สาขาวิชา เทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ.ว่าที่ร้อยโท พิชัย สดภิบาล

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ผศ.ดร. ทรงวุฒิ เอกภูมิวงศา

คำชี้แจง : แบบสอบถามความคิดเห็นนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นคนในชุมชน หมู่ 2 อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการ ประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย เป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบให้มีคุณภาพและเหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ก่อนนำไป ประเมินในลำดับต่อไป โดยการประเมินตามระดับความคิดเห็นของท่านที่มีความเหมาะสมของ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ในเรื่องของ ด้านการถ่ายทอดความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อทำการ สรุปรายชื่อและเนื้อหาในการนำไปใช้นำเสนอในการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย โดยการประเมินตาม ระดับความคิดเห็นของท่านจากกลุ่มภาพทั้ง 18 ภาพ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้นำชุมชน หมู่ 2 อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อกลุ่มภาพด้านลวดลายผ้าปักของชุมชนเผ่าอู้อ่าชา มรดกภูมิ ปัญญาทางวัฒนธรรมชนเผ่าอาข่า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ผู้วิจัยจักขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ตอนที่ 1. คำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

- คำชี้แจง**
1. โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงบนช่องว่าง หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง
 2. โปรดเขียนข้อความเติมลงในช่องว่าง ที่ต้องการให้ระบุ
 3. โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ

แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

มากกว่า 61 ปี

61-51 ปี

50-41 ปี

40-31 ปี

30-21 ปี

ต่ำกว่า 21 ปี

3. ท่านอาศัยในชุมชนหมู่บ้าน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ตั้งแต่ระยะเวลาใด

น้อยกว่า 5 ปี

6 - 10 ปี

11 - 20 ปี

21 - 30 ปี

มากกว่า 30 ปี

4. ท่านมีความคุ้นเคยและมีการฝึกฝนด้านการเย็บผ้า เฝ้าวีโล่อ่าซ่า ตั้งแต่ระยะเวลาใด

น้อยกว่า 5 ปี

6 - 10 ปี

11 - 20 ปี

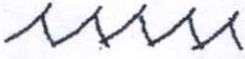

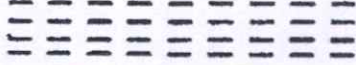
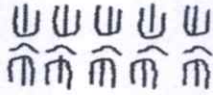

21 - 30 ปี

มากกว่า 30 ปี

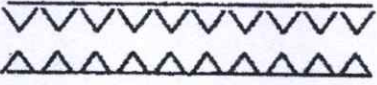

ตอนที่ 2. แบบสอบถามความคิดเห็นของคนในชุมชนหมู่ 2 กลุ่มชนเผ่าอูโล้อ่าซ่าที่มีต่อกลุ่มภาพที่สามารถสื่อถึงความเป็นตัวแทน ผ้าปักของชุมชนเผ่าอูโล้อ่าซ่า มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมชนเผ่าอ่าซ่า อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย

- คำชี้แจง**
- โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงบนช่องว่าง หน้าที่ข้อความที่ตรงกับกลุ่มภาพที่สามารถสื่อถึงความเป็นตัวแทน ผ้าปักของชุมชนเผ่าอูโล้อ่าซ่า
 - สามารถเลือกกลุ่มภาพที่สามารถสื่อถึงความเป็นตัวแทน ได้มากกว่า 1 ภาพ
 - โปรดเขียนข้อความเติมลงในช่องว่าง ที่ต้องการให้ระบุในข้อเสนอแนะ

ตาราง ที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นต่อกลุ่มภาพที่สามารถสื่อถึงความเป็นตัวแทนผ้าปักของชุมชนเผ่าอูโล้อ่าซ่า มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมชนเผ่าอ่าซ่า อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย

รูป	รูป
☐ 1. เอะอะคาแตะะ(ลายนกเกาะ) 	☐ 7. ก้องซออาโ๊ะ๊ะ(ลายไขว้)
☐ 2. ซ่า(ลายไหมหลบ) 	☐ 8. เตอะดูเตอะแซแซ-เอ่อ
☐ 3. ค้องยะ 	☐ 9. ค้องโท้(ตันถอยหลัง)
☐ 4. อาซื่อเวพูโจ-เอ่อ(ลายแมงมุม) 	☐ 10. อาล้อมา(งูใหญ่)
☐ 5.อาโอโลมาต่องต่อง 	☐ 11. ค้องเดอเดอแจแจเอ่อ
☐ 6. อาแยะ ตะแยะ(ลายดอกไม้) 	☐ 12.เตอะเซเซ้

ตารางที่1 (ต่อ)

รูป	รูป
☐ 13. ซาค้องหย่าเอ๋อ 	☐ 17. อาลุ่มลือลาฉ่อง (ลายปีกผีเสื้อ)
☐ 14. เฮอะมาอูปล้า หรือ พะเตีอะ 	☐ 18. อะคือเล่ฟู (ลายเขี้ยวหมา) หรือ ลายอ้มฉี (ลายเห็นดเล็กๆ)
☐ 15. อาลุ่มล้าแกะแฉ่ (ลายปีกผีเสื้อข้างเดียว) 	☐ 19. อาลุ่มล้าลาโอ (ลายหนดผีเสื้อ)
☐ 16. เฮอะมาโจ๊ะเคยอะ (ลายหัวลูกศร) 	

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค
ภาพถ่ายการเก็บข้อมูลทำวิจัย

ภาพที่ ค 1 การลงพื้นที่สัมภาษณ์ .ดร. ปณิตดา บุญยสาระนัย ภาควิชาสังคมศาสตร์
กับการพัฒนา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
(ที่มา 4 ตุลาคม พ.ศ 2557)

ภาพที่ ค 2 การลงพื้นที่สัมภาษณ์ .ดร. ปณิตดา บุญยสาระนัย ภาควิชา
สังคมศาสตร์กับการพัฒนา คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ที่มา 4 ตุลาคม พ.ศ 2557)

ภาพที่ ค 3 การลงพื้นที่สัมภาษณ์ อาจารย์ เกศิณี ศรีรัตน์ รองผู้อำนวยการสถาบันภาษาศิลปะ และวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (ที่มา 5 ตุลาคม พ.ศ 2557)

ภาพที่ ค 4 การลงพื้นที่สัมภาษณ์ อาจารย์ เกศิณี ศรีรัตน์ รองผู้อำนวยการสถาบันภาษาศิลปะ และวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (ที่มา 5 ตุลาคม พ.ศ 2557)

ภาพที่ ค 5,6 การลงพื้นที่สัมภาษณ์ นางสาว สายสุนี เชื้อเจ็ดตาน ครูชำนาญการพิเศษ การปักผ้าด้วยมือ ลายชนเผ่าอาข่า การผลิตผ้าปักชาวเขาเผ่าอาข่าอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย (ที่มา 6 ตุลาคม พ.ศ. 2557)

ภาพที่ ค 7 การลงพื้นที่สัมภาษณ์ นางสาว สายสุนี เชื้อเจ็ดตาน ครูชำนาญการพิเศษ การปักผ้าด้วยมือ ลายชนเผ่าอาข่า การผลิตผ้าปักชาวเขาเผ่าอาข่าอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย (ที่มา 6 ตุลาคม พ.ศ. 255)

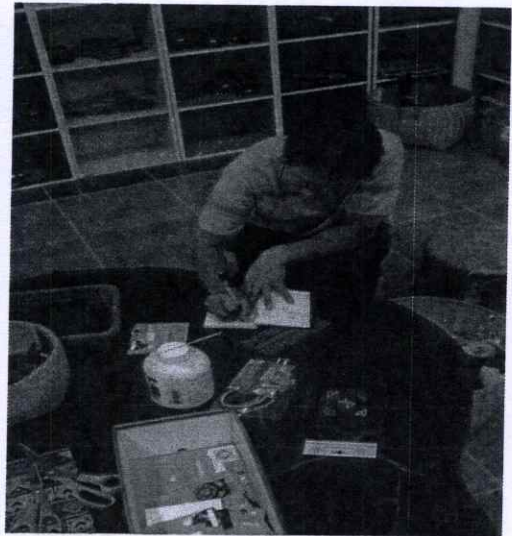
ภาพที่ ค 8 การลงพื้นที่สัมภาษณ์ นางสาว สายสุนี เชื้อเจ็ดตาน ครูชำนาญการพิเศษ การปักผ้าด้วยมือ ลายชนเผ่าอาข่า การผลิตผ้าปักชาวเขาเผ่าอาข่าอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย (ที่มา 6 ตุลาคม พ.ศ. 2557)

ภาพที่ ค 9 การลงพื้นที่สัมภาษณ์ นางบุเมอ นาโอะ และชาวอาข่า หมู่บ้าน สาอา อ.แม่จัน จ.เชียงราย

ภาพที่ ค 10,11,12 การลงพื้นที่สัมภาษณ์ นางบุเมอ นาโสะ และชาวอาข่า หมู่บ้าน สาอา
อ.แม่จัน จ.เชียงราย

ภาพที่ ค 13,14,15,16 การลงพื้นที่สัมภาษณ์ นางสาว สายสุณี เชื้อเจ็ดตาน. นางสาว บุญเทียม
สุธรรมรักษ์ และ ครูชำนาญการพิเศษ การปักผ้าด้วยมือ ลายชนเผ่าอาข่า
การผลิตผ้าปักชาวเขาเผ่าอาข่าอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
(ที่มา 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2558)

ภาพที่ ค 17 การลงพื้นที่สัมภาษณ์ นาง นิธิ สุธรรม ครูชำนาญการพิเศษ การปักผ้าด้วยมือ ลายชนเผ่าอาข่า การผลิตผ้าปักชาวเขาเผ่าอาข่าอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย (ที่มา 12 ตุลาคม พ.ศ. 2559)

ภาพที่ ค 18 การลงพื้นที่สัมภาษณ์ นาง นิธิ สุธรรม ครูชำนาญการพิเศษ การปักผ้าด้วยมือ ลายชนเผ่าอาข่า การผลิตผ้าปักชาวเขาเผ่าอาข่าอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย (ที่มา 12 ตุลาคม พ.ศ. 2559)

ภาพที่ ค 19 การลงพื้นที่สัมภาษณ์ นาง นิธิ สุธรรม ครูชำนาญการพิเศษ การปักผ้าด้วยมือ
ลายชนเผ่าอาข่า การผลิตผ้าปักชาวเขาเผ่าอาข่าอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
(ที่มา 12 ตุลาคม พ.ศ. 2559)

ภาพที่ ค 20 การลงพื้นที่สัมภาษณ์ นาง นิธิ สุธรรม ครูชำนาญการพิเศษ การปักผ้าด้วยมือ
ลายชนเผ่าอาข่า การผลิตผ้าปักชาวเขาเผ่าอาข่าอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
(ที่มา 12 ตุลาคม พ.ศ. 2559)

ภาพที่ ค 21 การลงพื้นที่สัมภาษณ์ นาง นิธิ สุธรรม ครูชำนาญการพิเศษ การปักผ้าด้วยมือ ลายชนเผ่าอาข่า การผลิตผ้าปักชาวเขาเผ่าอาข่าอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย (ที่มา 12 ตุลาคม พ.ศ. 2559)

ภาคผนวก ง ข้อมูลการออกแบบ

- 1.fashion treand
- 2.Categories of Fashion Tread & Life-cycle
- 3.Origin of Fashion Trend
- 4.Color Chart
- 5.Fashion Color by SEASON
- 6.Fashion Color by IMAGE
- 7.คุณสมบัติของผ้า
- 8.Fabric Pattern
- 9.การพิมพ์ผ้า

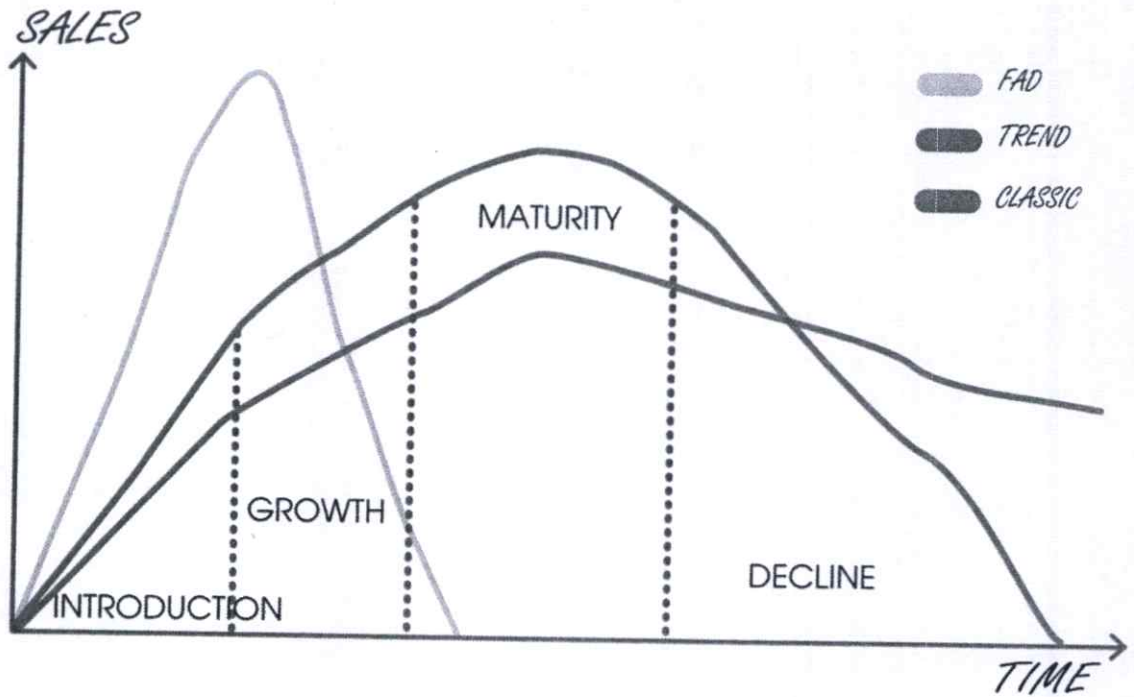

FASHION TREND

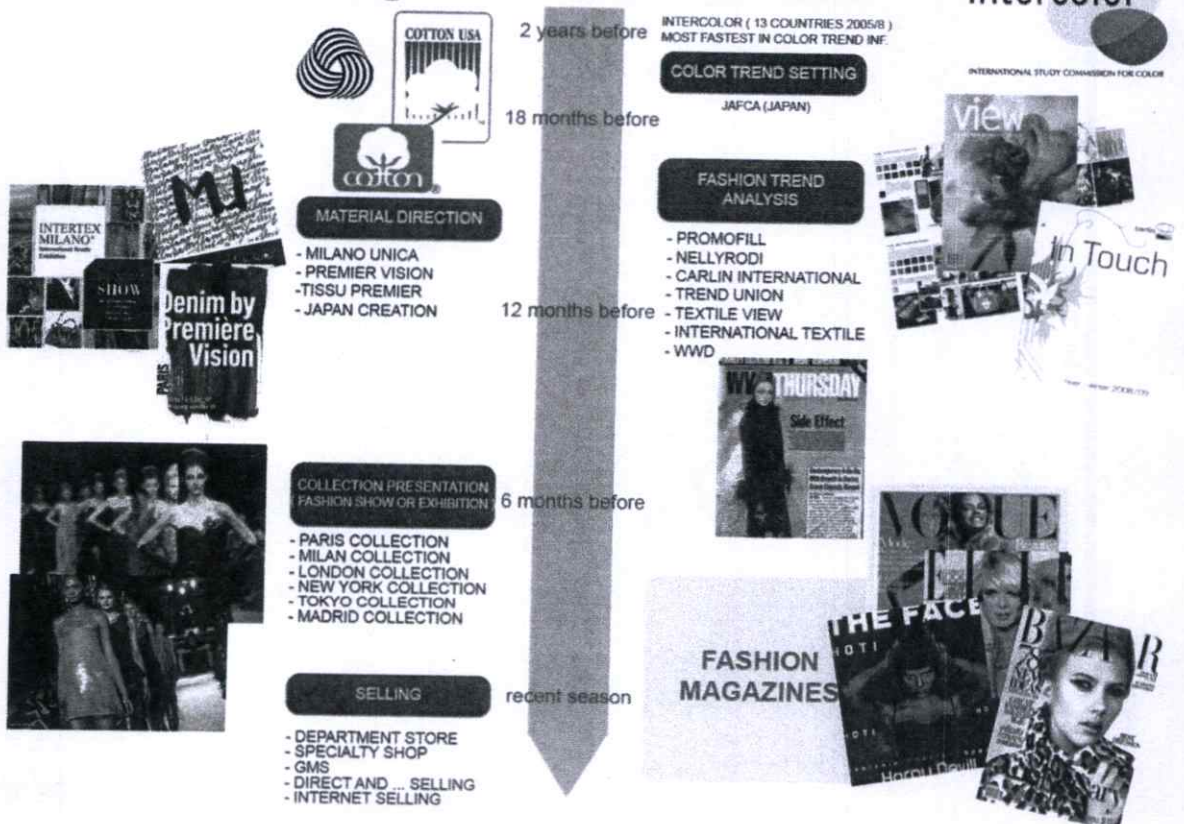
- THE WHO :** *identifies the Innovators of the trend*
- THE WHAT :** *names the trend*
- THE WHERE :** *assesses the current impact of the trend within society*
- THE WHY :** *reveals the drivers or influences underpinning it*
- THE WHEN :** *identifies and articulates what these changes will mean to the society and culture we live in over the long-term*

“By asking the above questions – ‘who’, ‘what’, ‘where’, ‘why’ and ‘when’ – we are at last beginning to interrogate the world in a way that is useful and strategic from the trend forecaster’s point of view. But this process needs to be done across key industries and social and cultural divides, as much as it should be done within a single industry or area of specific concern.”

Categories of Fashion Trend & Life-cycle

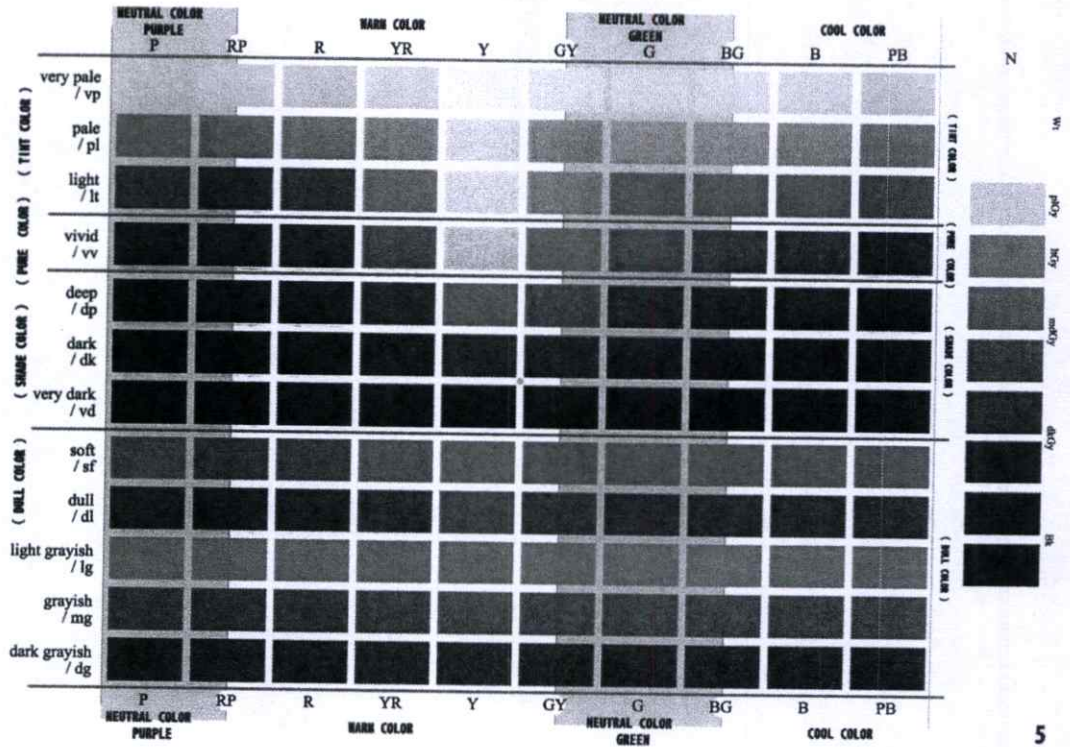

Origin of Fashion Trend

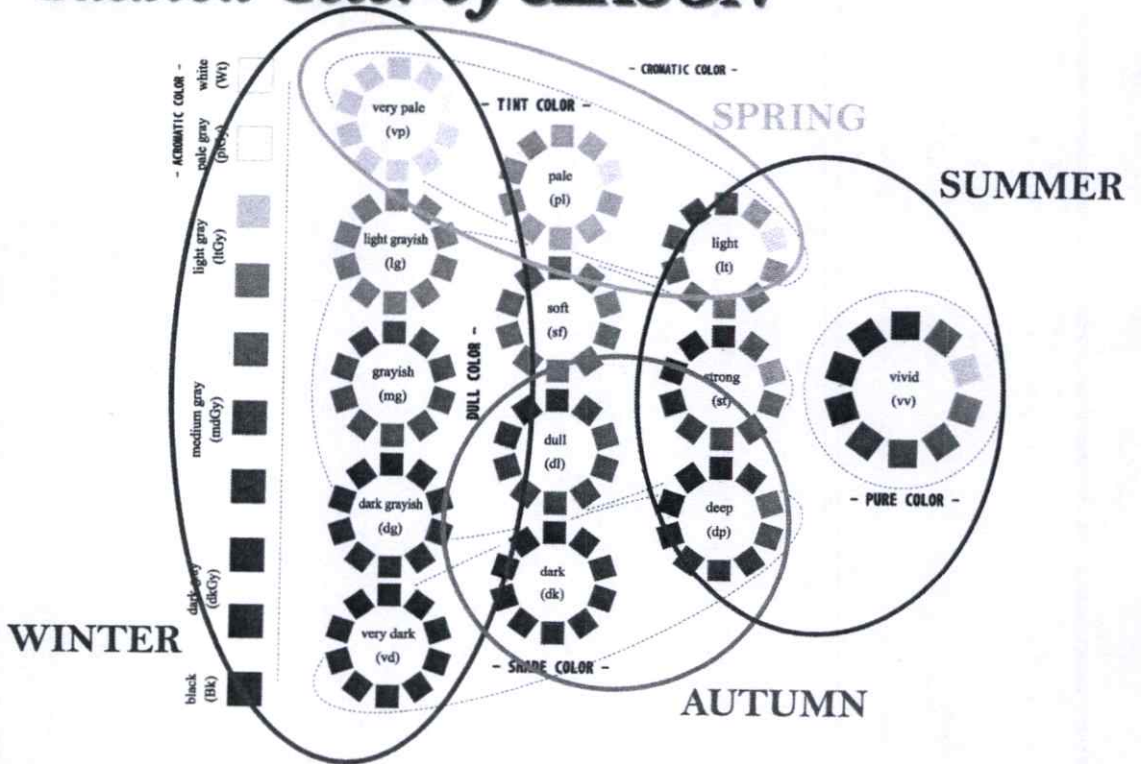

ข้อมูลการออกแบบ (ที่มาโดย : อุตชนา แหยมประเสริฐ)

Color Chart (HUE & TONE)

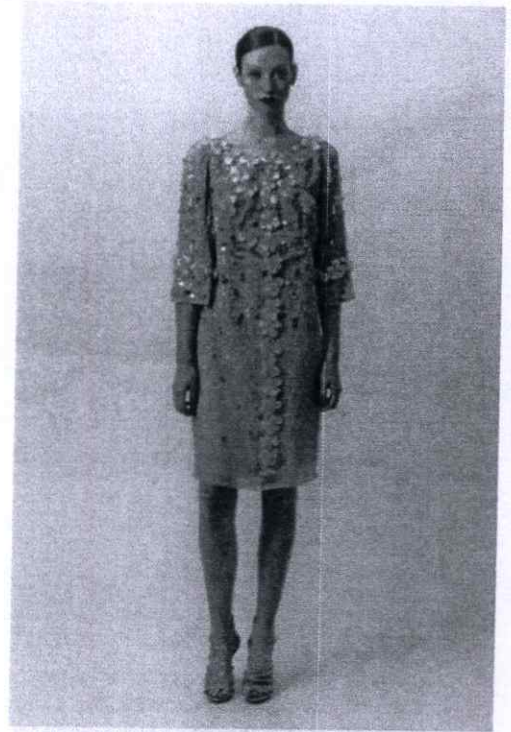
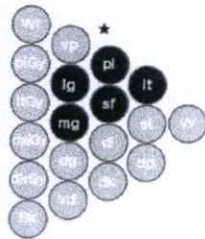
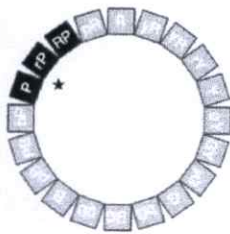
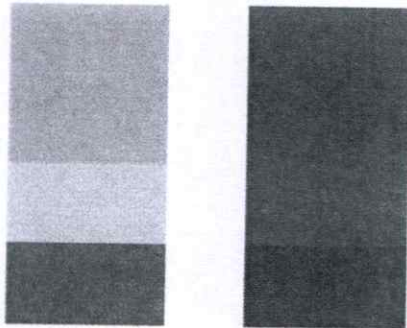
Fashion Color by SEASON

ข้อมูลการออกแบบ (ที่มาโดย : อุดรชนา แหยมประเสริฐ)

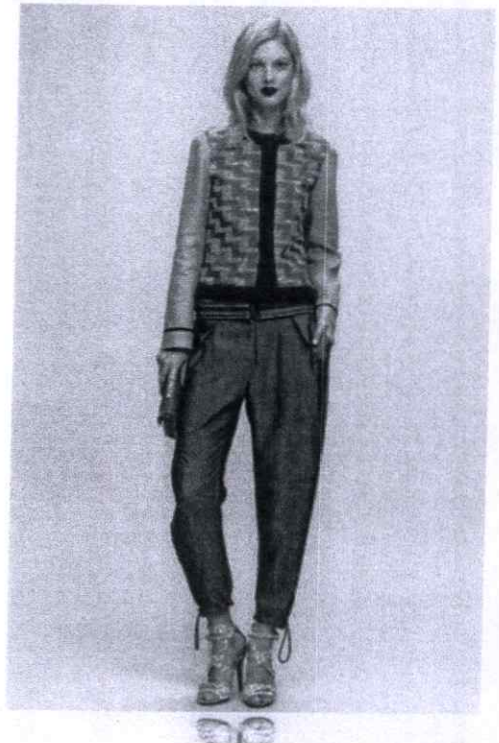
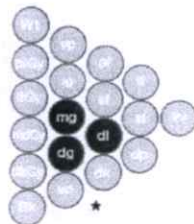
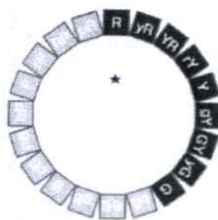
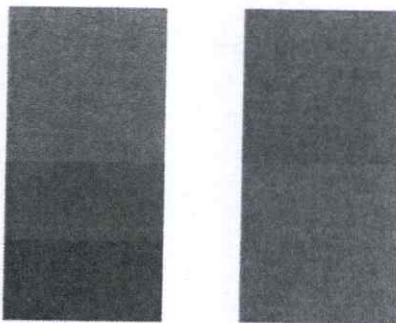
Fashion Color by IMAGE

ELEGANT

Fashion Color by IMAGE

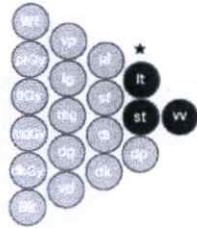
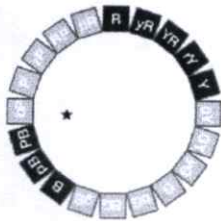
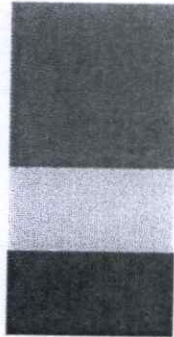
ETHNIC

ข้อมูลการออกแบบ (ที่มาโดย : อุดรชนา แหยมประเสริฐ)

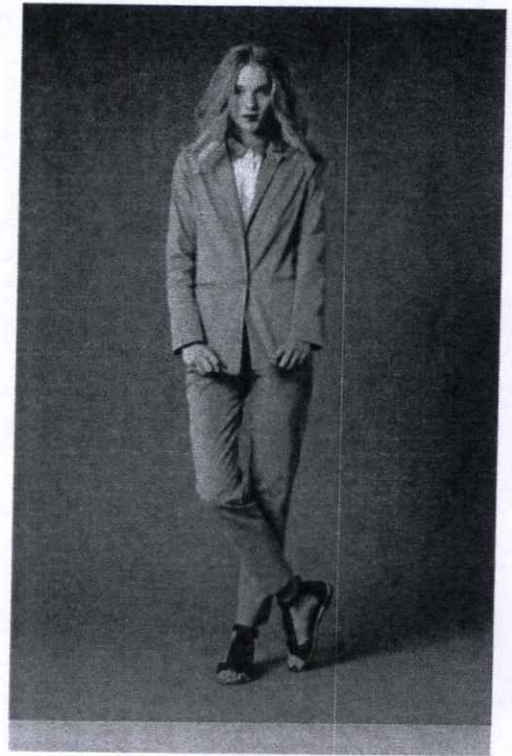
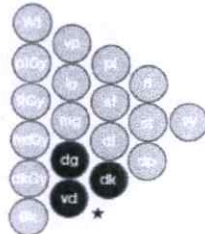
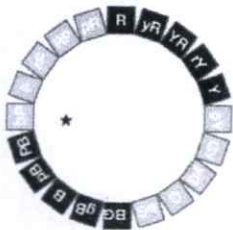
Fashion Color by IMAGE

SPORTIVE

Fashion Color by IMAGE

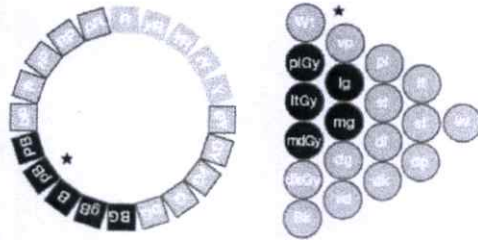
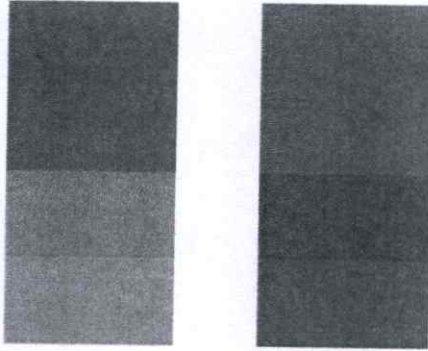
MANNISH

ข้อมูลการออกแบบ (ที่มาโดย : อุตสาหกรรมแฟชั่นประเทศไทย)

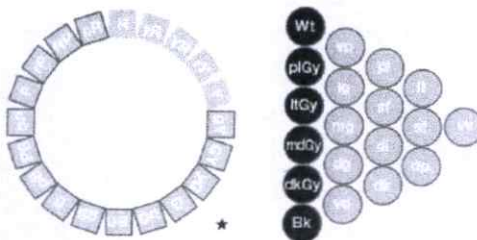
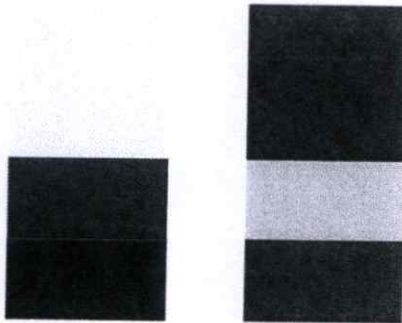
Fashion Color by IMAGE

SOPHISTICATE

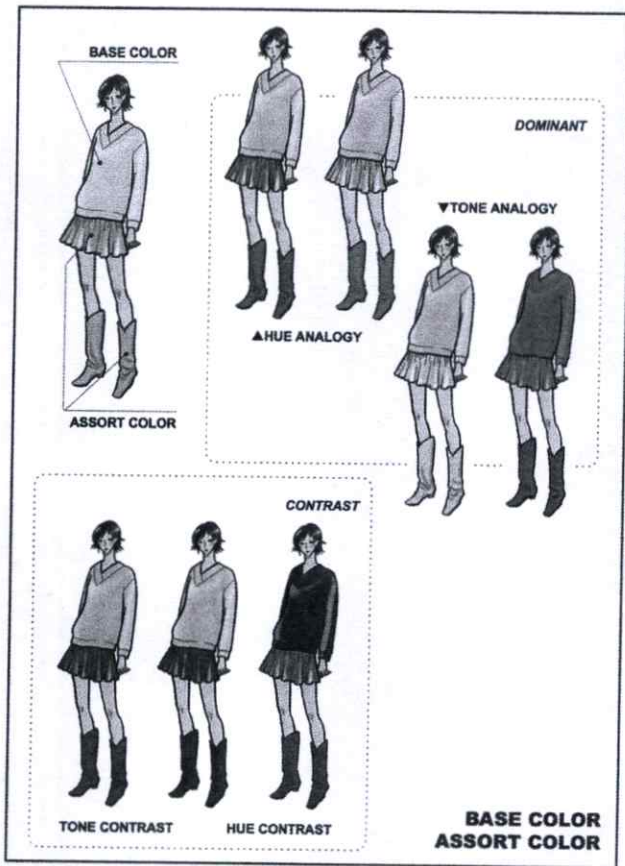

Fashion Color by IMAGE

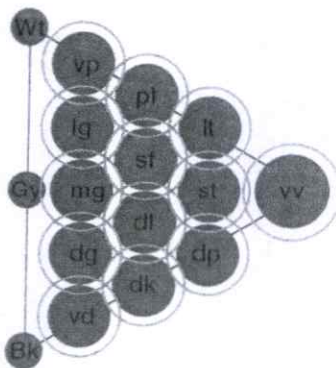
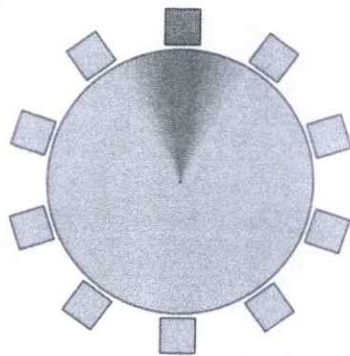
MODERN

ข้อมูลการออกแบบ (ที่มาโดย : อุดรดา แหยมประเสริฐ)

BASE COLOR + ASSORT COLOR + ACCENT COLOR

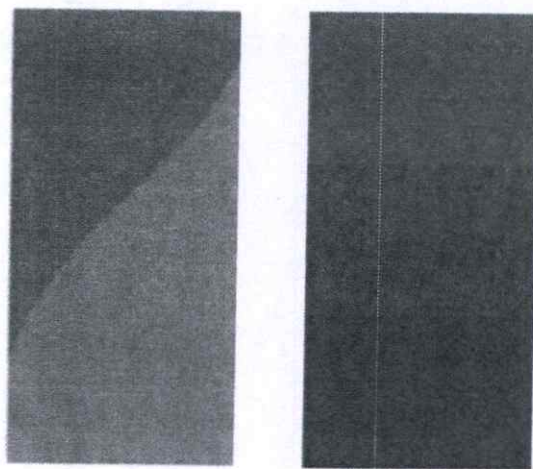
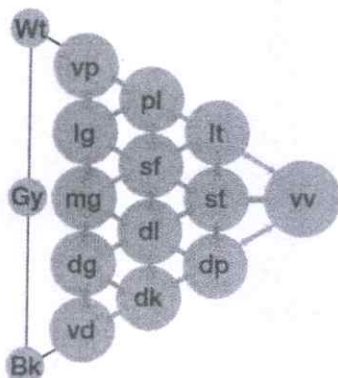
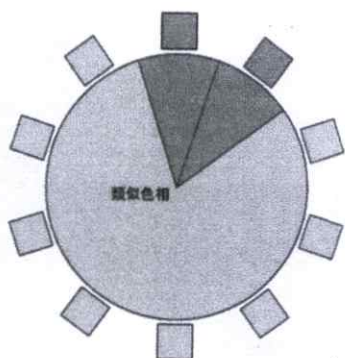

Camaieu

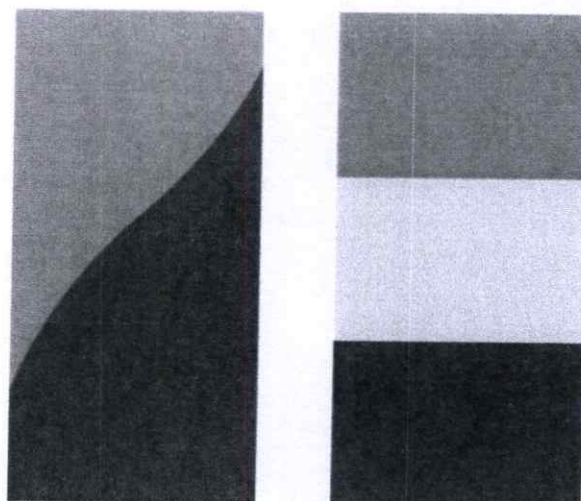
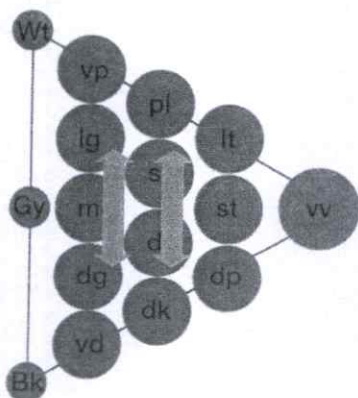
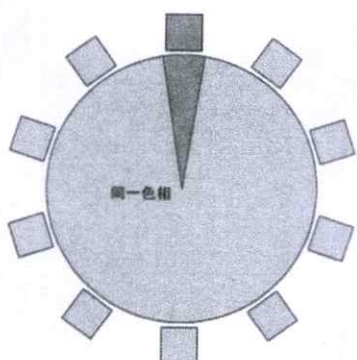

ข้อมูลการออกแบบ (ที่มาโดย : อุดรณา แหยมประเสริฐ)

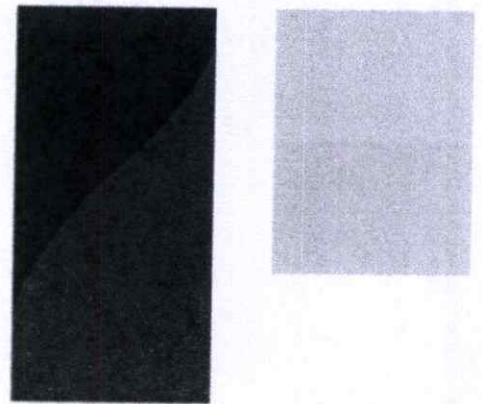
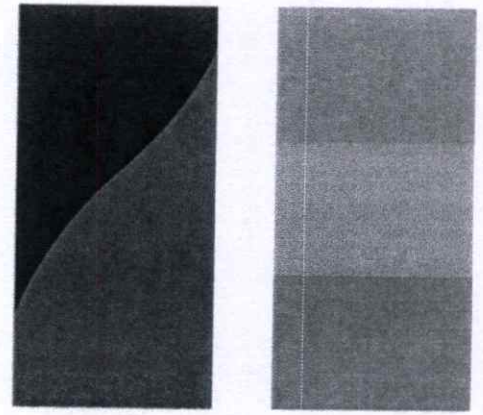
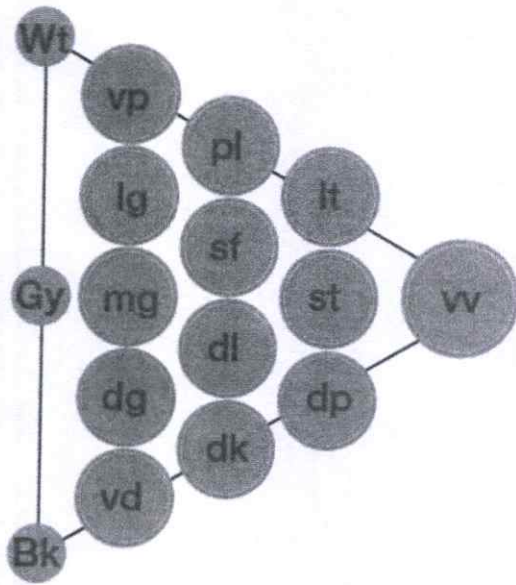
Faux Camaieu

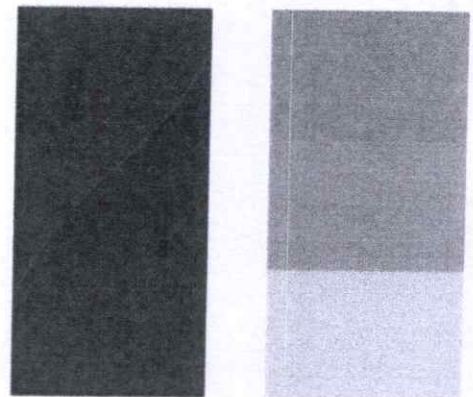
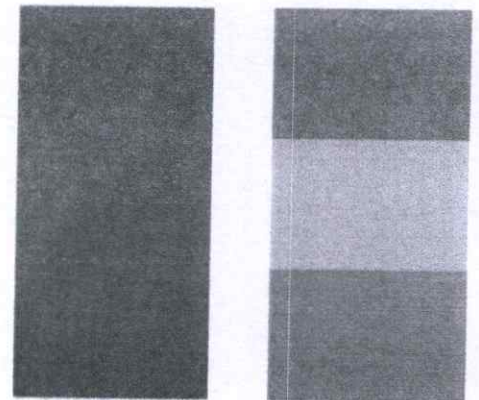
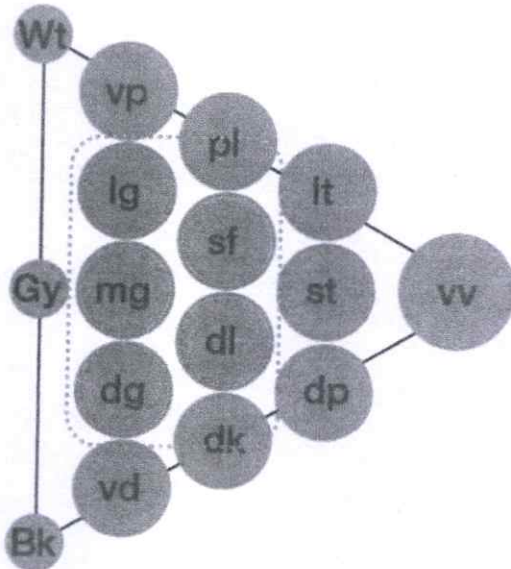
Tone-on-Tone

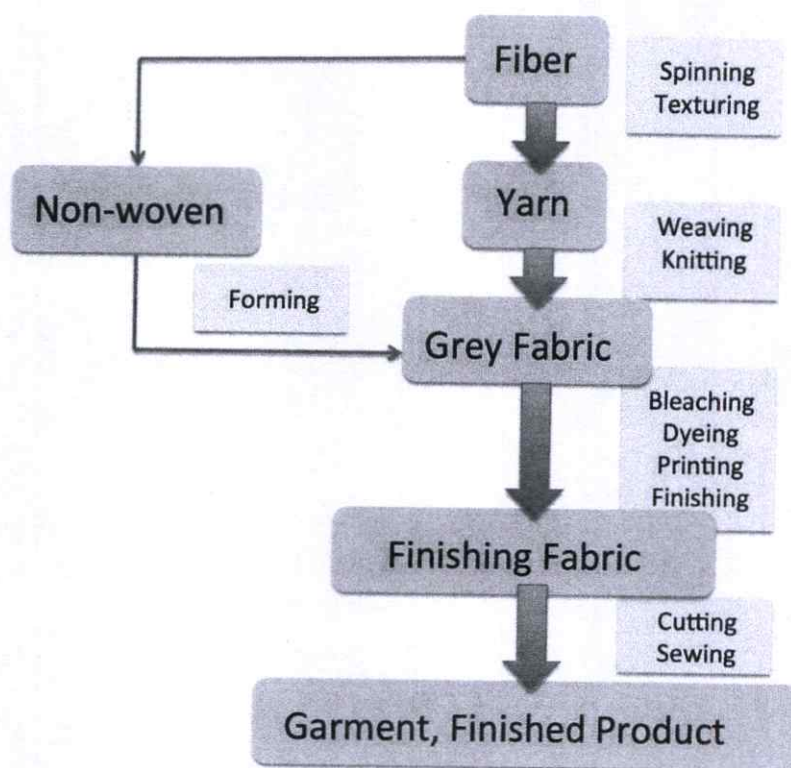
Tone-in-Tone

Tonal

TEXTILE PRODUCTION & PROCESS

คุณสมบัติ

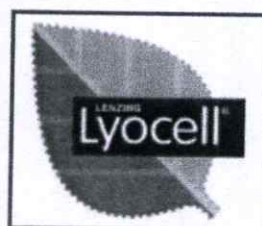
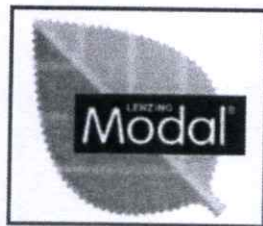
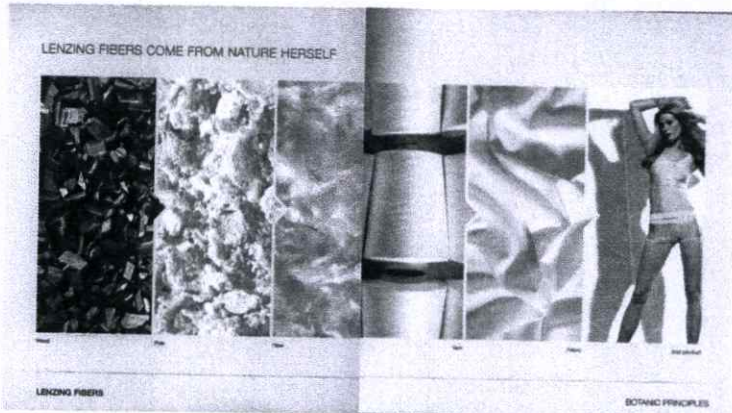
เส้นใย	ข้อเด่น	ข้อดี	ข้อเสีย
ฝ้าย (COTTON)	- ละเอียด, อ่อนนุ่ม - สวมใส่สบาย	- ดูดี - ระบายอากาศ - อ่อนนุ่ม	- ทนเมื่อซักน้ำ - ยับย่นง่าย
ลินิน (LINEN)	- มั่นคง - จับจีบได้ดี	- ทนความร้อน	- ตากแดดนานจะเหลือง - ขยับง่าย, แผลงกั๊กกิน

ข้อมูลการออกแบบ (ที่มาโดย : อุดรชนา แหม่มประเสริฐ)

MAN-MADE FIBER

Regenerated Fibers : Natural + Chemical

Synthetic Fibers : Chemical + Chemical

ข้อมูลการออกแบบ (ที่มาโดย : อุตสาหกรรม แหยมประเสริฐ)

Fabric Pattern

Stripes

Checks & Plaids

Fabric Pattern

Polka dot

Animal Print

ข้อมูลการออกแบบ (ที่มาโดย : อุตสาหกรรมแฟชั่นประเทศไทย)

Ethnic Style

สไตล์แบบชนเผ่า

ถ้าพูดถึงชนเผ่า หลายคนมักนึกไปถึงเรื่องความประหลาดในการใช้ชีวิต สีสัน รูปแบบแห่งธรรมชาติ จนแล้วจนรอดเมื่อกาลเวลาเปลี่ยนไป การแต่งกายของมนุษย์ถูกแต่งแต้มสีสันมากขึ้น เจดสีสดแห่งพิธีกรรม หรือวัฒนธรรม ประเทศใดก็แล้วแต่ จึงถูกดึงมาใช้ให้ความสดใสจนเกิดเป็นสไตล์ที่สาวทั่วโลกต่างชื่นชอบ และที่สำคัญยังสร้างความสนุกให้เมื่อถึงเวลาที่จะต้องแต่งตัวออกไปข้างนอกอีกด้วย

คีย์เวิร์ดของคำว่า Ethnic คงไม่ใช่การถือดอกไม้ ใส่จิ้งปิ้ง เอาใบตองพ่อดัวเป็นแน่ หากแต่เน้นไปในเรื่องของสีสัน ที่มีให้เห็นเด่นชัดด้วยเจดสี แดง เหลือง ส้ม เขียว สีจัดๆ ที่ไม่ถูกคิดแปลง รูปทรงเสื้อผ้าโค้งๆ ที่ใส่แล้วให้ความรู้สึกสบาย หากแต่เมื่ออากาศเย็นก็สามารถหอบผ้าพันคอ ไม่ก็ผ้าคลุมไหล่ที่หีสีสันฉูดฉาด มาประโคน สร้างลุคอีกใหม่ๆ ให้ท้องถนน รองเท้าสั้นสูง กับบูตเป็นสิ่งที่เข้ากันที่สุดสำหรับลุคนี้ โดยนอกจากสีที่เด่นชัดแล้วยังมีเรื่องของลายกราฟิกที่ให้ความรู้สึกเหมือนผู้ใส่หลุดออกมาจากชนเผ่าอะเมซอน ไม่ก็แถบแอฟริกา จบทุกอย่างด้วยกระเป๋าสะพายสักใบ ซึ่งมักจะมีหลายคนที่สับสนจำสลับกันระหว่าง Bohemian กับ Ethnic สิ่งง่ายๆ ที่จะแยกสองลุคนี้ออกจากกันคือ Ethnic จะดูโล่ง โปร่ง ไม่มีอะไรเยอะเท่า Bohemian และที่สำคัญกระเป๋าก็จะมายุบในไหล่ของชาว Ethnic จะต้องมี Tassel หรือกระเป๋าคือเป็นพระบาย แต่เชื่อได้ว่าไม่มีสาวคนใดหรือส่วนน้อยมากๆ บนโลกที่จะแต่งตัวสไตล์เดียวไปตลอดชีวิต เขาเป็นว่า Ethnic เป็นทางเลือกหนึ่งที่แน่นอนว่าเข้ากับท้องฟ้าอากาศในเวลานี้เป็นที่สุด

ที่มา Text by FLASH : www.manager.co.th/CelebOnline

หัวข้อ Ethnic Style จากจิตวิญญาณแห่งชาติพันธุ์ สู่สตรีตแฟชั่นระดับโลก

การพิมพ์ผ้า

Textile Printing

การพิมพ์ผ้าเป็นหนึ่งในกระบวนการการผลิตสิ่งทอเครื่องนุ่งห่มที่มีกรรมวิธีที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการพิมพ์โดยตรง (Direct Printing) การพิมพ์ทับ (Over Printing) การพิมพ์แบบรูปลอก (Transfer Printing) การพิมพ์แบบฉีดพ่นสี (Jet Printing) เป็นต้น และกรรมวิธีการพิมพ์ก็ได้รับการพัฒนาเทคโนโลยีการพิมพ์มาโดยตลอด ทั้งในด้านอุปกรณ์ แม่พิมพ์สำหรับพิมพ์ เช่น แม่พิมพ์บล็อก แม่พิมพ์ซิลค์สกรีน แม่พิมพ์โรตารี และอุปกรณ์อื่นๆ ที่ใช้ในการพิมพ์ ซึ่งกรรมวิธีการพิมพ์ต่างๆ เหล่านี้ถูกพัฒนาเพื่อตอบสนองต่อความก้าวหน้าของสิ่งทอเครื่องนุ่งห่มและปริมาณความต้องการที่มากขึ้นตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ความนิยมในสิ่งทอเครื่องนุ่งห่มที่มีลวดลายสวยงามตระการก็ได้รับความนิยม ประกอบกับปริมาณของนักออกแบบที่มีความชื่นชอบในการใช้ลวดลายผ้ามาสร้างสรรค์คอลเลกชันเสื้อผ้าของตนให้มีความโดดเด่นก็มากขึ้น เช่น Dries Van Noten, Diane von Furstenberg หรือ Kenzo เป็นต้น

อย่างไรก็ตามการพิมพ์ผ้าในปัจจุบันยังพบปัญหาในเรื่องของราคาที่ยังสูงและจำเป็นต้องมีจำนวนในการสั่งผลิตผ้าพิมพ์ที่โรงงานผลิตผ้าพิมพ์ส่วนใหญ่จะตั้งจำนวนขั้นต่ำในการสั่ง ซึ่งปัญหานี้อาจเป็นปัญหาที่ยิ่งใหญ่สำหรับแบรนด์ขนาดเล็กถึงขนาดกลางที่ยังมีเงินทุนของแบรนด์ไม่มากนัก ดังนั้นคงจะดีไม่น้อยถ้ามีนวัตกรรมการพิมพ์ผ้าแบบใหม่ที่มีความง่ายและรวดเร็ว และมีต้นทุนในการผลิตในราคาที่ไม่สูงมากและสามารถสั่งผลิตในจำนวนที่ไม่มากจนเกินไปได้ ไปจนถึงผู้ประกอบการรายย่อยสามารถพิมพ์ผ้าออกมาได้เอง เพื่อเป็นการรองรับความต้องการของนักออกแบบทั้งแบรนด์ขนาดเล็กไปจนถึงแบรนด์ที่มีลักษณะเป็นองค์กรขนาดใหญ่ ตลอดจนโรงงานผลิตผ้าพิมพ์หลายทั้งหลาย ในยุคก่อนการสร้างสรรค์สิ่งทอตามความต้องการของลูกค้าเป็นไปได้ยากสำหรับนักออกแบบที่ไม่ได้เป็นองค์กรขนาดใหญ่ เนื่องจากราคาการพิมพ์ผ้าที่แพงและจำนวนการสั่งผลิตไม่ถึงตามความต้องการของโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งเครื่องนี้จะช่วยแก้ปัญหาดังกล่าว นอกจากนี้ยังช่วยลดระยะเวลาในการผลิตผ้าพิมพ์หลายอีกด้วย เครื่องพิมพ์ผ้าเหล่านี้ที่สามารถพิมพ์ผ้าด้วยความร้อนได้ขนาดใหญ่ เพื่อช่วยนักออกแบบสิ่งทอเครื่องนุ่งห่มหรือโรงงานผลิตผ้าในการสร้างลวดลายผ้าใหม่ๆ เป็นผลงานลงบนผืนผ้าอย่างรวดเร็ว และต้นทุนยังอยู่ในราคาที่สมเหตุสมผลอีกด้วย จึงสามารถสร้างความเชื่อมั่นได้ว่าเทคโนโลยีนี้จะสามารถรองรับธุรกิจของในแบรนด์สิ่งทอเครื่องนุ่งห่มขนาดเล็กไปจนถึงแบรนด์ขนาดกลางได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้โรงงานพิมพ์ผ้าที่ต้องการเครื่องที่ช่วยให้การพิมพ์ผ้ามีความรวดเร็วมากขึ้นและต้องการการพิมพ์ผ้าในจำนวนไม่มากนัก เช่น สำหรับลวดลายที่อยู่ในขั้นตอนของการพัฒนาลวดลาย (Fabric Development) และโรงงานต้องการพิมพ์ผ้าเพื่อเป็นตัวอย่างหรือต้นแบบในการผลิตจริง (Prototype Sample) เครื่องนี้ก็ยังสามารถตอบโจทย์และเป็นทางออกที่ดีสำหรับโรงงานอุตสาหกรรมการพิมพ์ผ้าได้เช่นกัน

Digital Printing Textile

หากกำลังมองหาธุรกิจพิมพ์เสื้อผ้า ไม่ว่าจะ เป็นเพื่อรายได้หลัก หรือรายได้รอง ก่อนอื่นมาทำความเข้าใจกันก่อน ว่าในปัจจุบันเทคโนโลยีการพิมพ์เสื้อผ้าสิ่งทอแบบดิจิตอลมันมีแบบไหนบ้าง ต้นทุนเป็นอย่างไร และมีข้อดี ข้อเสีย และข้อจำกัดแตกต่างกันอย่างไรบ้าง

เอาเบื้องต้นก่อน 3 แบบ ดังนี้

1. ซับลิเมชั่น Digital Sublimation Printing Transfer

งานซับ หรือ Sublimation คำคุ้นเคยของใครหลายๆ คน คำนี้มีที่มาจากคำเรียกเต็มๆ ว่า Digital Dye Sublimation Transfer การพิมพ์ด้วยวิธีการซับลิเมชั่น เป็นการใช่วิธีการทรานส์เฟอร์รูปแบบหนึ่ง โดย จะพิมพ์ผ่านเครื่องพิมพ์อิงค์เจ็ต โดยใช้หมึกชนิดพิเศษ ที่มีชื่อเรียกอย่างเดียวกัน คือ หมึกซับลิเมชั่น พิมพ์ลงกระดาษพิเศษเช่นกัน กระดาษนี้ เราก็มักเรียกว่า กระดาษซับลิเมชั่น (ผ้าที่มีส่วนผสมของ Polyester มากกว่า 50 % ทนความร้อนได้มากถึง 180 C) โดยการนำภาพหรือลวดลายที่จะใช้พิมพ์ ส่งพิมพ์ผ่านคอมพิวเตอร์ด้วยเครื่องพิมพ์อิงค์เจ็ตที่เติมหมึกพิมพ์ซับลิเมชั่น โดยพิมพ์ลงกระดาษซับลิเมชั่นจากเครื่องพิมพ์ดังกล่าว จากนั้น นำกระดาษไปรีดทรานส์เฟอร์สีลงบนผ้าอีกครั้ง ด้วยเครื่องรีดซับลิเมชั่นทรานส์เฟอร์ ลวดลายทั้งหมดที่อยู่บนกระดาษ ก็จะถูกทรานส์เฟอร์สู่เนื้อผ้าเทคนิคการพิมพ์แบบซับลิเมชั่นนี้ เหมาะสำหรับผ้าชนิดที่เป็นใยสังเคราะห์เท่านั้น หากจะมีส่วนผสมของเส้นด้ายใยธรรมชาติ ก็ไม่ควรให้มีมากเกินไป ยกตัวอย่างเช่น ผ้า TK หรือ TC เพราะยังมีส่วนผสมของใยธรรมชาติมากเท่าไร ก็ยิ่งจะทำให้โอกาสการทำให้สีสั่นสลดใสน้อยลงไปมากเท่านั้น

ผ้าที่นำมารีด ควรจะเป็นผ้าสีขาว หรือสีสว่างๆ หากนำผ้าสีดำ หรือสีเข้มมากๆ มารีดด้วยวิธีการซับลิเมชั่น สีจะถูกทรานส์เฟอร์ไปเหมือนกัน แต่สีของเนื้อผ้า จะระเหิดขึ้นมาบดบังสีของลายพิมพ์จนหมด

การพิมพ์เสื้อด้วยเทคนิคซับลิเมชั่น มักนิยมพิมพ์ลงบนผ้าเป็นชิ้นก่อน แล้วค่อยนำมาตัดเย็บเป็นตัว แต่บางครั้ง ในตลาดเสื้อผ้าราคาย่อมเยา ก็มีการนำเอาเสื้อสำเร็จรูปมาพิมพ์ด้วยวิธีการซับลิเมชั่นด้วยเช่นกัน ซึ่งผู้พิมพ์จะมีเทคนิคการพิมพ์เสื้อสำเร็จรูปแตกต่างกันไปในแต่ละราย

สรุป

- ผ้าใยสังเคราะห์เท่านั้น (ผสมใยธรรมชาติได้ แต่ต้องไม่ควรมากเกินไป)
- ผ้าต้องเป็นสีขาวหรือสีสว่าง
- มัคนิยมพิมพ์ลงผ้าชิ้น ก่อนนำไปตัดเย็บ
- ต้นทุนค่อนข้างต่ำ เมื่อเทียบกับการพิมพ์แบบอื่นๆ (นิยมมาใช้กับงานผลิตจำนวน ถึงงานระดับพรีเมียม)

2. DTG (Direct To Garment)

งานพิมพ์ประเภทนี้ บางคนอาจจะเรียกติดปากว่า ดิจิตอลปริ้นท์ แต่โดยนัยยะแล้ว มันเป็นแค่วิธีการย่อยวิธีหนึ่งในทั้งหมดของการพิมพ์เสื้อผ้าสิ่งทอด้วยระบบดิจิตอลเท่านั้น DTG หรือ Direct to Garment เป็นการพิมพ์ลายลง โดยพ่นหมึกจากหัวพิมพ์ของเครื่องพิมพ์โดยตรงลงบนเนื้อผ้าเลย (ผ้าที่มีส่วนผสม ของ Cotton 50% ทนความร้อนได้มากถึง 180C) ข้อดีของการพิมพ์แบบ DTG นอกเหนือจากการที่มันสามารถพิมพ์ลงบนผ้าได้โดยตรงก็คือ มันสามารถพิมพ์ลงบนเนื้อผ้าสีใดๆ ก็ได้ เพราะเครื่องพิมพ์ประเภทนี้จะมีฟังก์ชันการพิมพ์หมึกขาวเพื่อนำมารองพื้นก่อนด้วย รวมถึงสามารถพิมพ์ลงบนผ้า Cotton หรือผ้าใยธรรมชาติได้ดีมาก (ใยสังเคราะห์ก็พิมพ์ได้ แต่ต้องมีเทคนิค)

การพิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์ DTG จำไว้ว่า รูปที่นำมาใช้ควรเป็นรูปที่เจาะพื้นหลังมาแล้ว โดยเฉพาะการพิมพ์กับผ้าสีเข้ม เพราะจะทำให้งานพิมพ์ออกมาดีกว่าการพิมพ์ภาพเป็นรูปสี่เหลี่ยมโดยที่ไม่ตัดพื้นหลังออกมาก อีกทั้งยังประหยัดการพิมพ์หมึกขาวเพื่อรองพื้น ที่ต้องพิมพ์ในส่วนของพื้นหลังที่ไม่จำเป็นอีกด้วย

ข้อจำกัดของการพิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์ DTG คือ พื้นที่พิมพ์อาจจะจำกัดพื้นที่แค่ไม่เกิน 15-20 นิ้ว จึงเหมาะกับการพิมพ์เสื้อสำเร็จรูป หรือบางครั้งสามารถไปประยุกต์แทนพิมพ์กับ Accessories บางอย่างได้ อย่างเช่น กระเป๋า หรือ รองเท้า

สรุป

- พิมพ์ลงผ้าทั้งสีอ่อน และสีเข้มได้
- พิมพ์ลงบนผ้าใยธรรมชาติได้ (ใยสังเคราะห์ ต้องมีเทคนิค)
- ควรตัดพื้นหลังก่อนการพิมพ์ โดยเฉพาะกับเนื้อผ้าสีเข้ม
- เหมาะกับการพิมพ์เสื้อสำเร็จรูป
- ต้นทุนต่อชิ้นสูงกว่า เมื่อเทียบกับการพิมพ์แบบอื่นๆ (นิยมใช้กับงานพรีเมียม)

3. Flex

เรียกเต็มว่า Flex Transfer หากเทียบให้เห็นภาพง่าย ๆ สำหรับคนที่ไม่เคยรู้จักการพิมพ์เสื้อผ้าด้วย Flex มาก่อน ให้ลองนึกถึงสติ๊กเกอร์ ลักษณะคล้ายๆ กัน โดยจะมาเป็นม้วนเหมือนกับม้วนสติ๊กเกอร์ มาตรฐานที่คู่ๆ กันก็จะมีหน้ากว้าง 50 ซม. ใช้งานจะต้องนำไปสร้างลายโดยผ่านเครื่องตัด Flex (เครื่องตัดสติ๊กเกอร์) ให้ได้ลวดลายตามที่ต้องการ แล้วนำมารีดด้วยเครื่องรีดร้อนลงบนเสื้อผ้าสิ่งทอที่เราต้องการ Flex จะมี 2 ประเภทหลักๆ ด้วยกัน คือ Flex Cut และ Flex Print & Cut

กรณี Flex Cut ก็เป็นดังเช่นที่อธิบายมาข้างต้น Flex Cut จะมีให้เลือกใช้หลายสีตามแต่ต้องการ ส่วน Flex Print & Cut จะสามารถนำไปพิมพ์ก่อน แล้วค่อยตัดให้เป็นรูปร่างตามที่เรากำหนด แล้วนำมารีดติดลงบนเสื้อผ้าสิ่งทอ

สรุป

- Flex ติดเสื้อผ้าสิ่งทอด้วยวิธีการรีด/ Sticker ติดวัสดุด้วยกา
- Flex Cut มีให้เลือกสี
- Flex Print ตัวเนื้อ Flex จะเป็นสีขาว เพื่อรองรับการพิมพ์ก่อนตัด
- Flex Print มีแบบที่ตัวเนื้อ Flex เป็นสีอื่นด้วย Flex ชนิดพิเศษ
- ต้องสร้างลายตัดก่อนสั่งตัด หรือสั่งพิมพ์

4. การพิมพ์สกรีน

ก็ถือเป็นอีกหนึ่งในหลากหลายกรรมวิธีที่นำมาใช้ในการทำให้เกิดลวดลายบนผ้า โดยผ้าที่ถูกนำมาใช้ในการพิมพ์สกรีนสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ ผ้าทอ(ผ้าฝ้าย)และผ้าขึ้น(รวมถึงเสื้อสำเร็จรูป) ซึ่งกระบวนการที่ถูกนำมาในการพิมพ์ผ้ามีทั้งที่เป็นแบบใช้เครื่องจักรอัตโนมัติ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการพิมพ์ผ้าขนาดใหญ่และตามโรงงาน เช่นเครื่องพิมพ์แบบ Rotary Screen, Roller Screen, Flat Bed Screen , Digital Printing เป็นต้น และการพิมพ์ผ้าโดยอาศัยแรงงานคน (Hand Printing) โดยประเภทการพิมพ์สกรีนลงบนผ้าสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทหลัก ๆ คือ

1.การพิมพ์โดยตรง (Direct Printing) จะใช้แบ่งพิมพ์ซึ่งผสมกับหมึกพิมพ์ตามประเภทที่เหมาะสมกับเนื้อผ้าและผสมสารเคมีอื่น ๆ เพื่อช่วยเพิ่มความคมชัดของลายและความเข้มของสี แล้วจึงทำการพิมพ์ตรงลงไปบนเนื้อผ้า ซึ่งการพิมพ์โดยตรงยังสามารถจำแนกตามเทคนิคได้ดังนี้
[การพิมพ์โดยตรง]

1.1 การพิมพ์ดีสชาร์จ (Discharge Printing) เทคนิคนี้ใช้กับการพิมพ์ลวดลายบนผ้าที่ถูกย้อมสีมาก่อนแล้ว โดยใช้สารกำจัดสี(Discharging agent) เพื่อทำลายสีพื้นของผ้าที่ถูกย้อมทำให้เกิดเป็นลวดลายสีขาว(White discharge) ในกรณีที่ต้องการให้เกิดลวดลายสีอื่น ๆ (color discharge) จะเติมสีซึ่งมีคุณสมบัติทนต่อสารกำจัดสีผสมลงไป เมื่อทำการพิมพ์ ลวดลายสีพื้นของผ้าย้อมจะถูกทำลายแต่สีที่เติมลงไปคงอยู่และเข้าไปแทนที่สีที่ถูกกัด เมื่อไปผ่านกระบวนการอบและซักแห้งแล้วจึงจะเห็นเป็นลวดลายปรากฏ

1.2 การพิมพ์รีซิส (Resist Printing) เป็นการพิมพ์ลายโดยผสมสารกันสี (Resisting agent) ลงในแบ่งพิมพ์เพื่อป้องกันสีย้อมซึ่งจะถูกย้อมหรือพิมพ์ทับในภายหลัง หลังจากย้อมและนำไปซักจะเห็นเป็นลวดลายพิมพ์สีขาว (White Resist) ตรงส่วนที่พิมพ์ลายกันสีไว้ และหากต้องการให้เกิด

ลวดลายสี (Color Resist) จะเติมสีที่ต้องการผสมลงไปในแบ่งพิมพ์พร้อมสารกันสีแล้วจึงพิมพ์ลายก่อนนำไปย้อม วิธีการนี้นิยมใช้กันในการทำผ้าบาติก

1.3 การพิมพ์เบิร์นเอาท์ (Burn-Out Printing) เป็นการทำให้เกิดลวดลายบนเนื้อผ้าที่มีเส้นใยผสม 2 ชนิด ด้วยการผสมสารเคมีที่มีคุณสมบัติทำลายเส้นใยของผ้าลงในแบ่งพิมพ์ เพื่อให้เส้นใยชนิดใดชนิดหนึ่งที่ถูกทำลายเกิดเป็นลวดลาย

1.4 การพิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์ดิจิทัล (Digital printing) เป็นการพิมพ์ผ้าโดยใช้เครื่องพิมพ์ที่อาศัยหลักการเดียวกับการพิมพ์กระดาษด้วยเครื่อง Printer ทั่วไป เพียงแต่เปลี่ยนจากกระดาษมาเป็นพิมพ์ตรงลงบนเนื้อผ้า ซึ่งกระบวนการพิมพ์ผ้าด้วยเครื่องพิมพ์ดิจิทัลปัจจุบันมีทั้งที่ใช้ในโรงงานอุตสาหกรรมและใช้พิมพ์เสื้อสำเร็จรูป ซึ่งการพิมพ์โดยด้วยเครื่องดิจิทัลจำเป็นต้องนำผ้าไปผ่านกระบวนการ Pre-Treat ก่อนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพิมพ์และต้องมีการอบเคลือบสีหลังจากการพิมพ์ (finishing) เพื่อให้หมึกพิมพ์ติดทนบนเนื้อผ้า

รูป เครื่องพิมพ์ digital DTG(direct to garment)รูป เครื่องพิมพ์ digital DTG(direct to garment)

2. การพิมพ์แบบอ้อม (Indirect Print) หรือ แบบถ่ายโอนความร้อน (Heat Transfer) เป็นเทคนิคการพิมพ์ลายลงบนกระดาษ แล้วนำไปผ่านกระบวนการกดหรือรีดด้วยความร้อน เทคนิคนี้ได้ถูกต่อยอดมาจากการสกรีนเสื้อเบอร์หมายเลขของนักกีฬา โดยการสกรีนลงบนกระดาษทรานเฟอร์เตรียมไว้ก่อน เมื่อมีอเตอรมาก็สามารถจะนำเข้าเครื่องรีดความร้อนกดทับสกรีนติดเสื้อได้ทันที จนเข้าสู่ยุคดิจิทัล เทคโนโลยีการพิมพ์ได้พัฒนาไปพร้อม ๆ กับการออกแบบกลไกหัวฉีดหมึกและคุณสมบัติของหมึกที่นำมาใช้พิมพ์ในงานอุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์ จึงได้เริ่มมีการประยุกต์เอาหลักการสกรีนเสื้อแบบทรานเฟอร์ดั้งเดิมมาใช้ โดยการพิมพ์ลวดลายด้วยเครื่องปริ้นเตอร์แบบ Ink Jet หรือ Laser ลงบนกระดาษทรานเฟอร์แล้วนำไปกดด้วยเครื่องรีดความร้อนเพื่อให้หมึกระเหยยึดติดไปบนเสื้อโดยมีแผ่นฟิล์มบนกระดาษเป็นตัวเคลือบยึดเกาะลวดลายกับตัวเสื้ออีกชั้นหนึ่ง

หมึกสำหรับการสกรีนแบบทรานเฟอร์ ต้องมีคุณสมบัติในการยึดเกาะบนเส้นใยผ้าได้ดี คงทนต่อแดด(การตาก และใส่กลางแจ้ง)และที่สำคัญต้องทนน้ำ(ทนต่อการซักล้าง) โดยหมึกที่นิยมนำมาใช้ในการสกรีนเสื้อแบบทรานเฟอร์ เช่น หมึก dye sublimation ink ซึ่งมีคุณสมบัติในการระเหิด เมื่อถูกความร้อนหมึกจะเหิดกลายเป็นไอย้อมติดลงไปในเนื้อผ้า ส่วนข้อจำกัดของหมึกประเภทนี้คือใช้ได้เฉพาะกับผ้าใยสังเคราะห์โพลีเอสเตอร์ หรือไนลอนเท่านั้น ไม่สามารถใช้ได้กับผ้าที่เป็น cotton 100% หมึกพิกเมนต์ หรือ ที่เรียก ดูราไบท์(Durabite เป็นชื่อทางการค้าของ printer เจ้านี้) จะมีคุณสมบัติเด่นในด้านความคงทน และกันน้ำ เนื่องจากหยดหมึกจะมีเรซินบาง ๆ เคลือบอยู่ หมึกประเภทนี้สามารถใช้สกรีนลงบนเนื้อผ้า cotton 100%

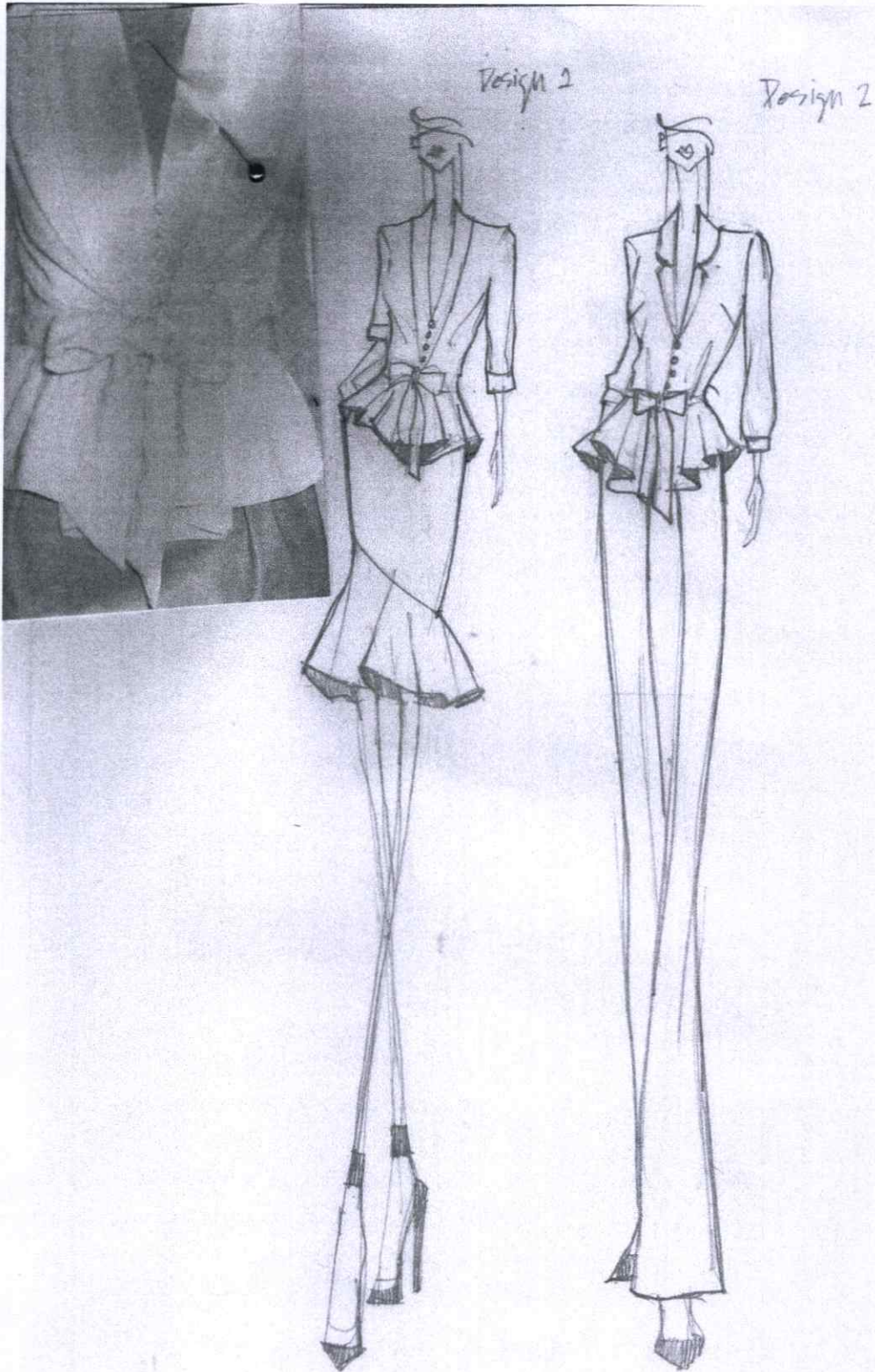
กระดาษทรานเฟอร์ เป็นกระดาษที่ผลิตขึ้นมาโดยเฉพาะสำหรับงานสกรีนเสื้อด้วยความร้อน โดยตัวกระดาษจะมีแผ่นฟิล์มบาง ๆ เคลือบอยู่เมื่อนำไปกดทับด้วยเครื่องรีดความร้อนตัวฟิล์มจะละลายเคลือบติดไปบนลวดลาย และตัวเสื้อ ถ้าสกรีนลงบนเสื้อสีขาวตัวฟิล์มที่เคลือบก็จะกลมกลืนไปกับสีเสื้อ(ถ้าสังเกตุดูจะมองเห็นเป็นกรอบสีเหลี่ยมของเนื้อฟิล์ม) แต่ถ้าสกรีนเสื้อดำจะเห็นเป็นกรอบฟิล์มสีเหลี่ยมอย่างชัดเจน เนื่องจากข้อจำกัดดังกล่าวจึงทำให้งานสกรีนด้วยวิธีรีดร้อนนี้ถูกนำไปใช้ในวงจำกัดเฉพาะกับการสกรีนเบอร์หรือตัวอักษร หรือสกรีนเสื้อรูปถ่ายที่ระลึก เนื่องจากจำเป็นต้องมีการทำ die cut เพื่อตัดพื้นที่ส่วนที่ไม่ใช่ลวดลายออก (ยกเว้น design ที่มีกรอบสีเหลี่ยมเช่นรูปถ่ายภาพเหมือน) และผิวสัมผัสบนลวดลายที่สกรีนลงบนเสื้อจะแตกต่างจากการสกรีนแบบซิลค์สกรีนซึ่งเรียบเป็นเนื้อเดียวกับเสื้อ(ยกเว้นประเภทที่ต้องการสกรีนลายนูน) แต่กับการสกรีนความร้อนด้วยวิธีทรานเฟอร์แผ่นฟิล์มที่เคลือบจะให้ความรู้สึกของผิวสัมผัสเหมือนการนำแผ่นสติ๊กเกอร์มาติดลงบนเสื้อ ในกรณีที่ลวดลายซับซ้อนทำให้ลำบากในการทำ die cut จะใช้วิธีเลี่ยงด้วยการออกแบบลายสกรีนให้มีสีพื้นมารองรับเป็นแบ็ลคกราวน เพื่อให้ง่ายต่อการตัดหรือทำ die cut

ความคงทน ในการสกรีนเสื้อด้วยวิธีทรานเฟอร์ คุณสมบัติในด้านความคงทนของลวดลายที่สกรีน ทั้งต่อการตากแดดและโดยเฉพาะอย่างยิ่งการซักล้างด้วยน้ำจะขึ้นอยู่กับคุณภาพของหมึกและกระดาษซึ่งมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการตัดสินใจเลือก Printer เพราะถ้าใช้หมึกที่ไม่ผ่านการทดสอบคุณสมบัติในการทนน้ำเมื่อนำไปซัก รวมถึงกระดาษทรานเฟอร์ที่มีคุณสมบัติในการยึดเกาะ (ฟิล์มที่เคลือบ)ไม่ดี เมื่อนำไปซักลวดลายจะหลุดลอกได้ง่าย

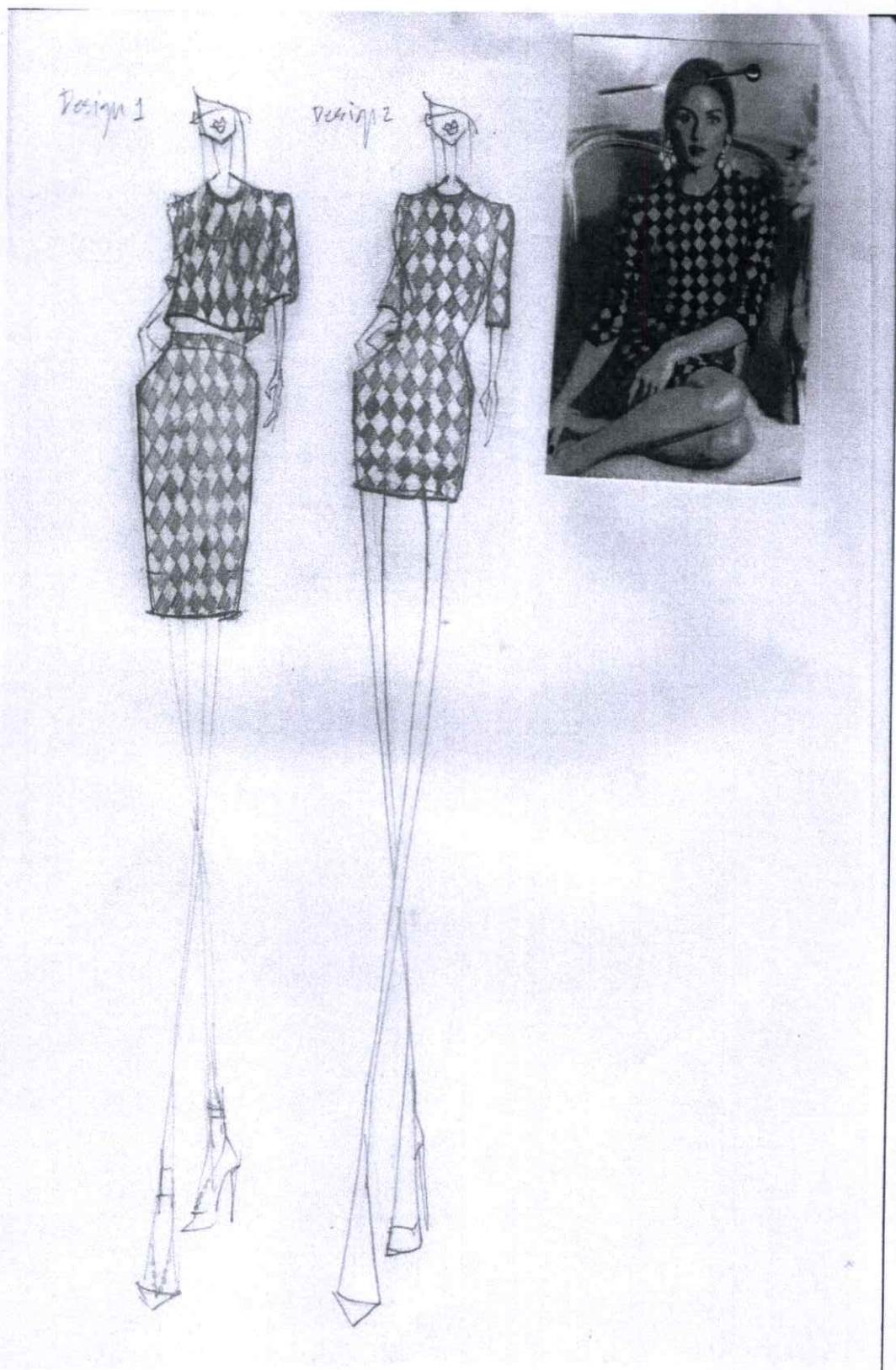
ภาคผนวก จ ผลการออกแบบ

1. ภาพร่างการออกแบบชุดด้วยเทคนิคดินสอ
2. ภาพวาดลวดลายผ้าปักและชุดชนเผ่าอาข่าเทคนิค สีไม้บนกระดาษเทา
3. แฟชั่น Ready-To-Wear
4. วิเคราะห์ลายผ้าปัก
5. ผลงานการออกแบบชุดจริง
6. UTSANA x AKHA scraf
7. แพทเทิร์นโครงชุดและชิ้นส่วนโครงชุด
8. Textile Analysis Design

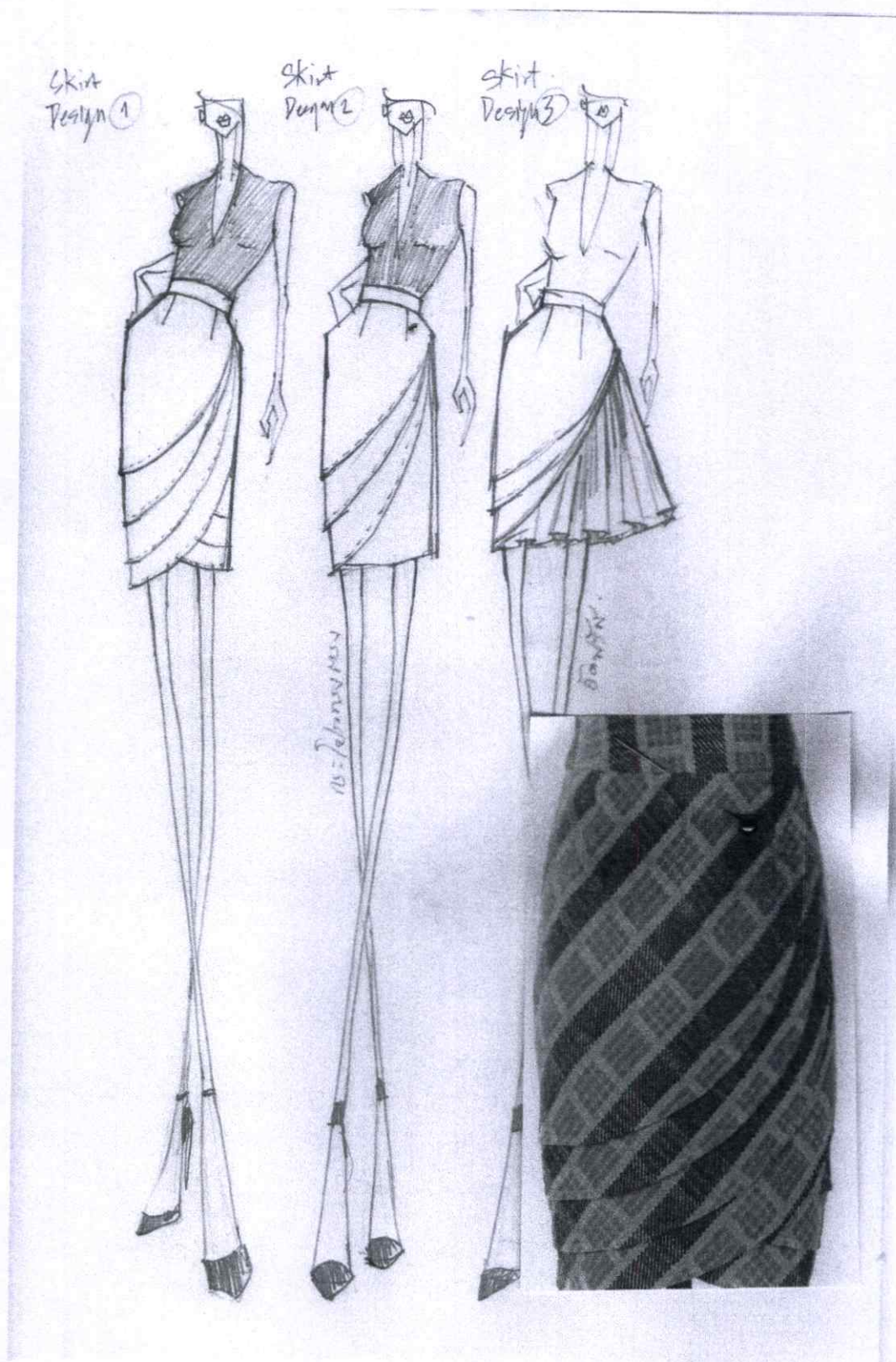
1. ภาพร่างการออกแบบชุดด้วยเทคนิคดินสอ

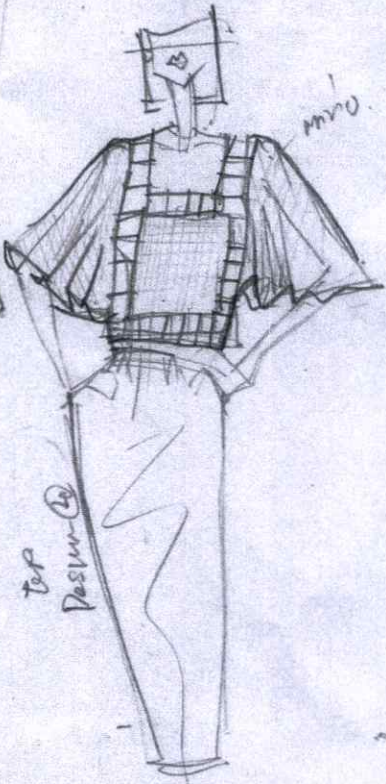
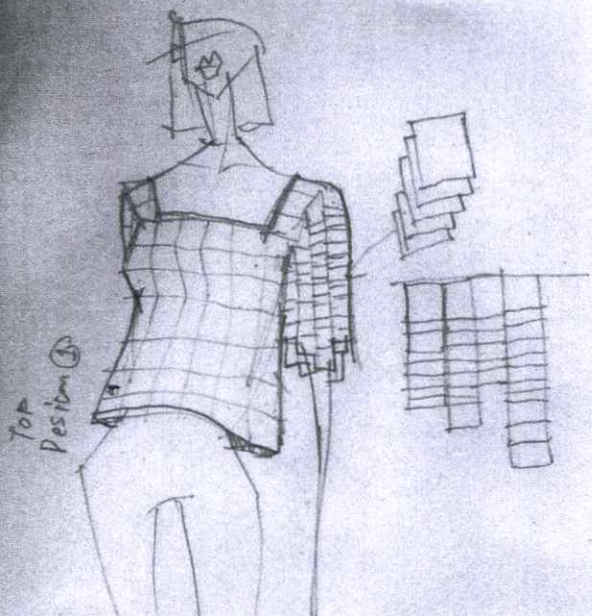
ภาพร่างการออกแบบชุดด้วยเทคนิคดินสอ (ที่มา : วาดโดย อุดชณา แหยมประเสริฐ)

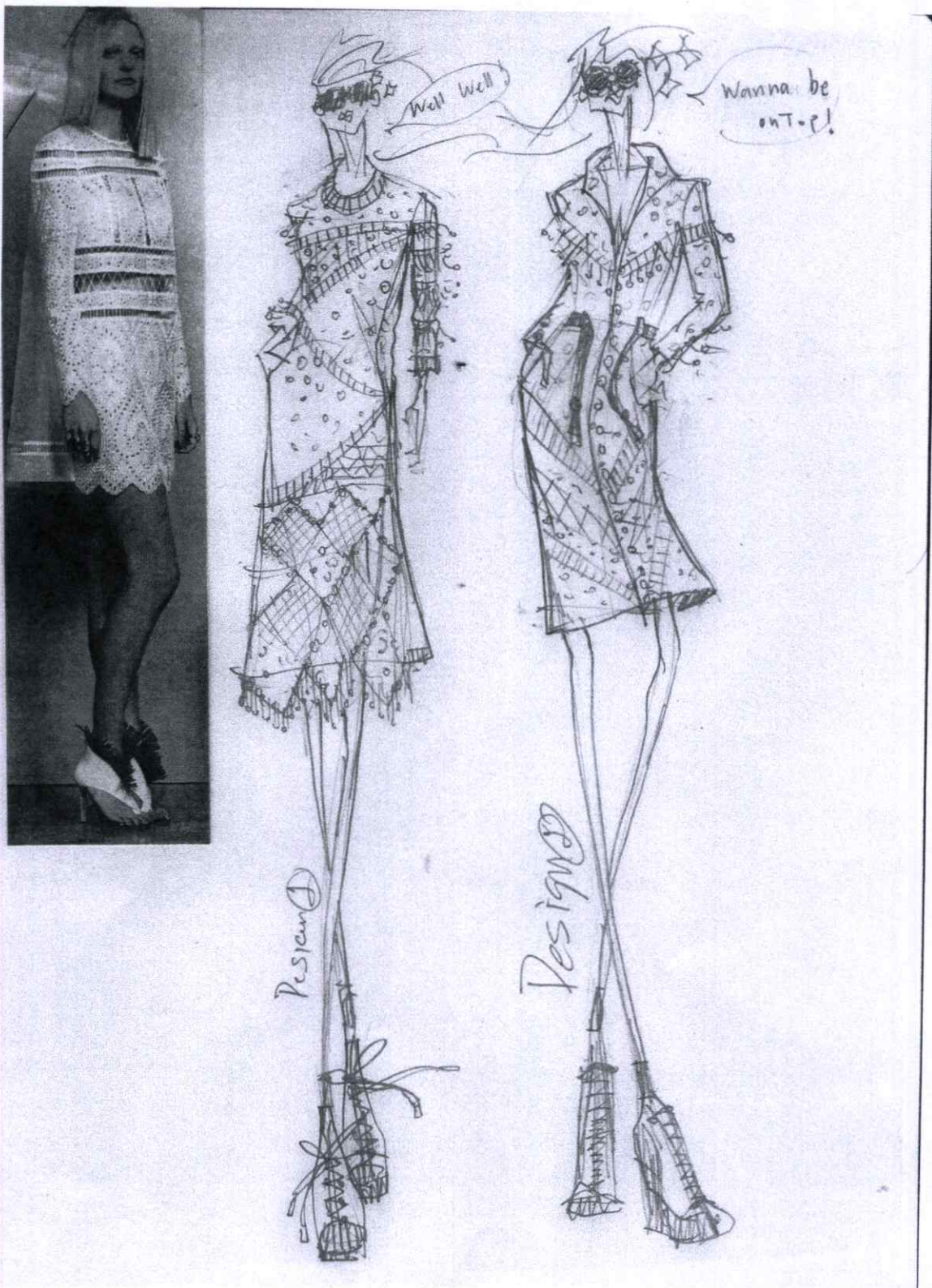
ภาพร่างการออกแบบชุดด้วยเทคนิคดินสอ (ที่มา : วาดโดย อุดษณา แหยมประเสริฐ)

ภาพร่างการออกแบบชุดด้วยเทคนิคดินสอ (ที่มา : วาดโดย อุตชนา แหยมประเสริฐ)

ภาพร่างการออกแบบชุดด้วยเทคนิคดินสอ (ที่มา : วาดโดย อุดชณา แหยมประเสริฐ)

ภาพร่างการออกแบบชุดด้วยเทคนิคดินสอ (ที่มา : วาดโดย อุตชณา แหยมประเสริฐ)

Key Design
สีล้วน, นอนพริ้ว,
หน้าตา

ภาพร่างการออกแบบชุดด้วยเทคนิคดินสอ (ที่มา : วาดโดย อุดชฌา แหยมประเสริฐ)

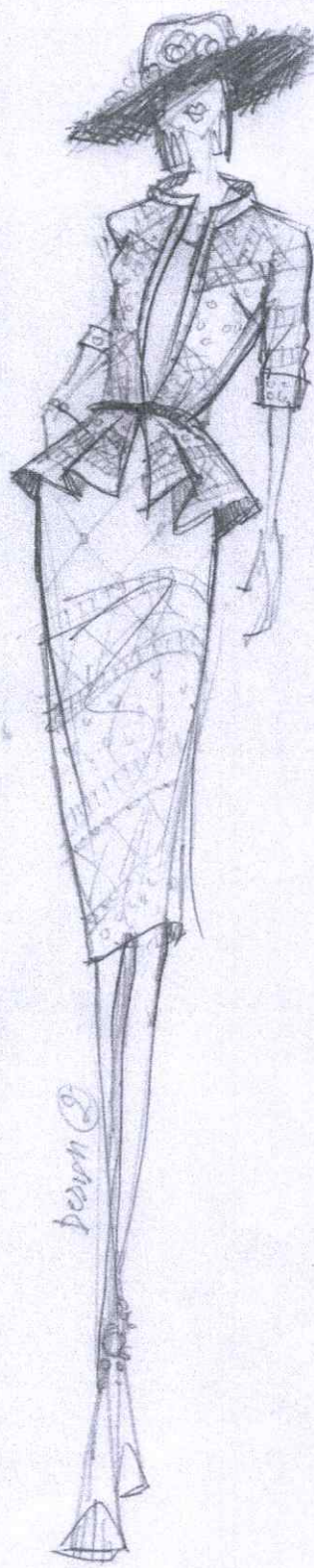
Key Design
ชุดดำ

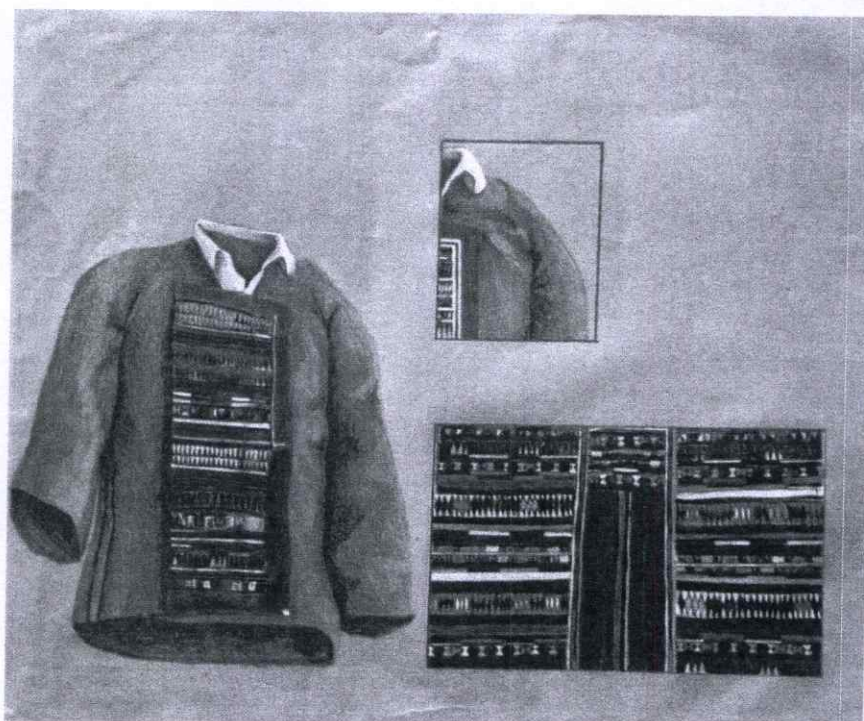
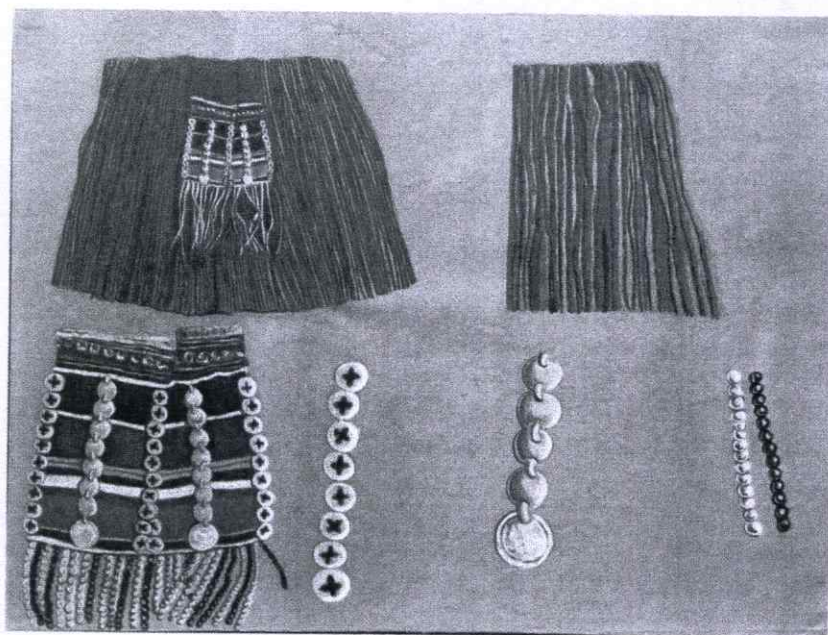
ภาพร่างการออกแบบชุดด้วยเทคนิคดินสอ (ที่มา : วาดโดย อุตชนา แหยมประเสริฐ)

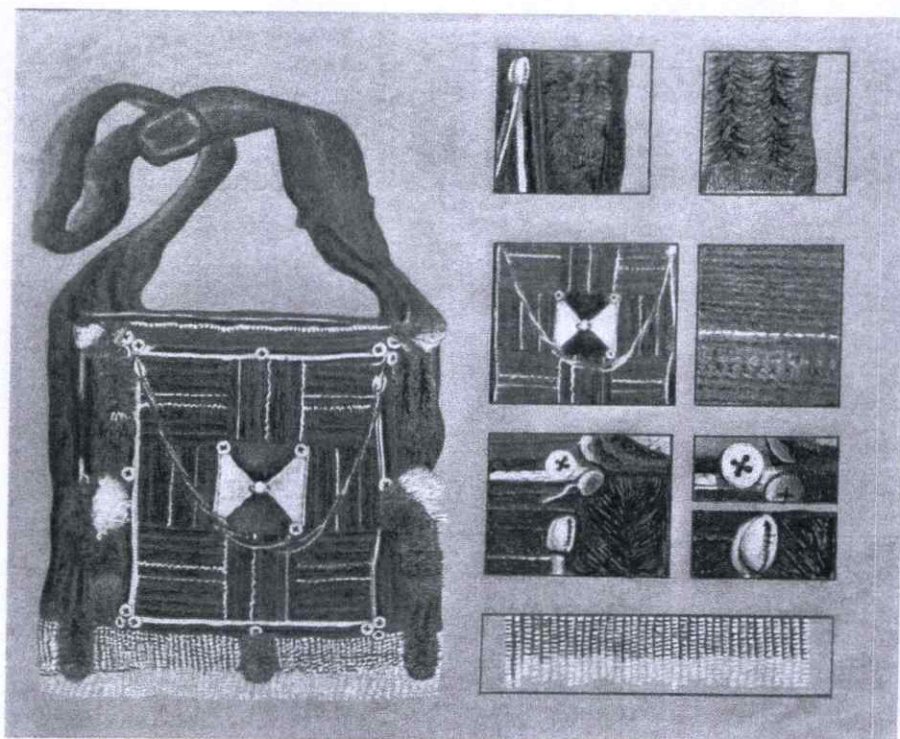
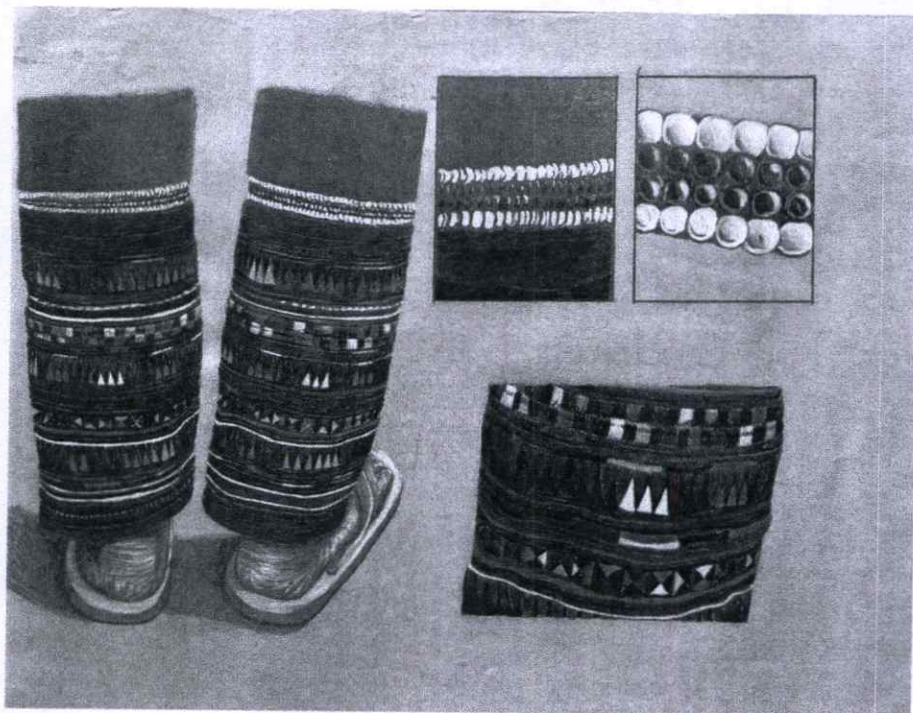
key
คฤทัญดา

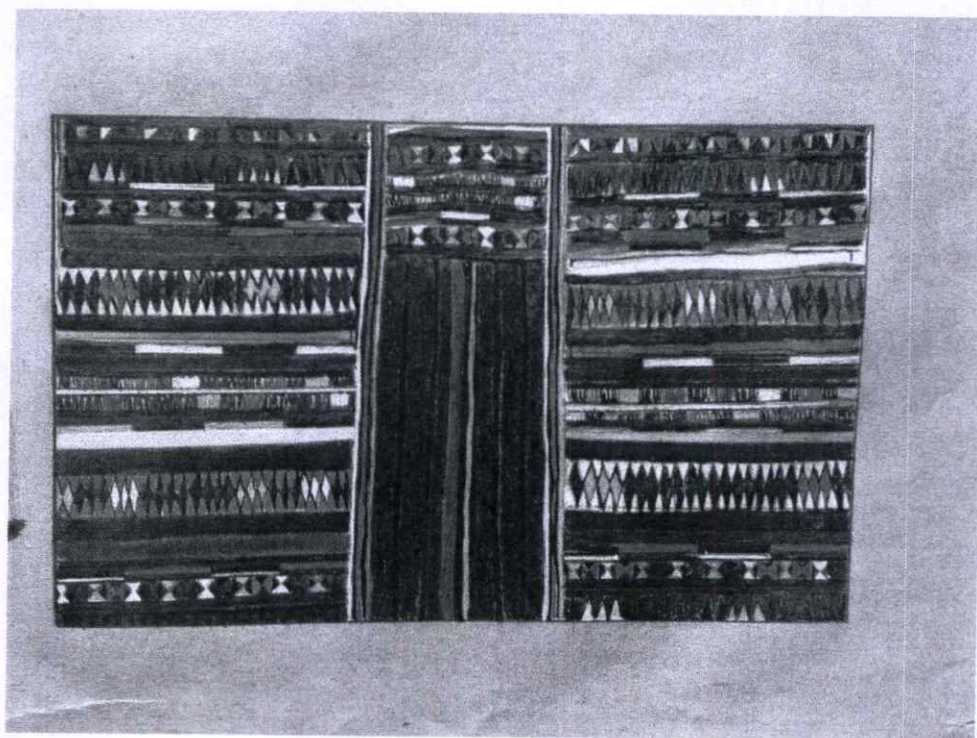
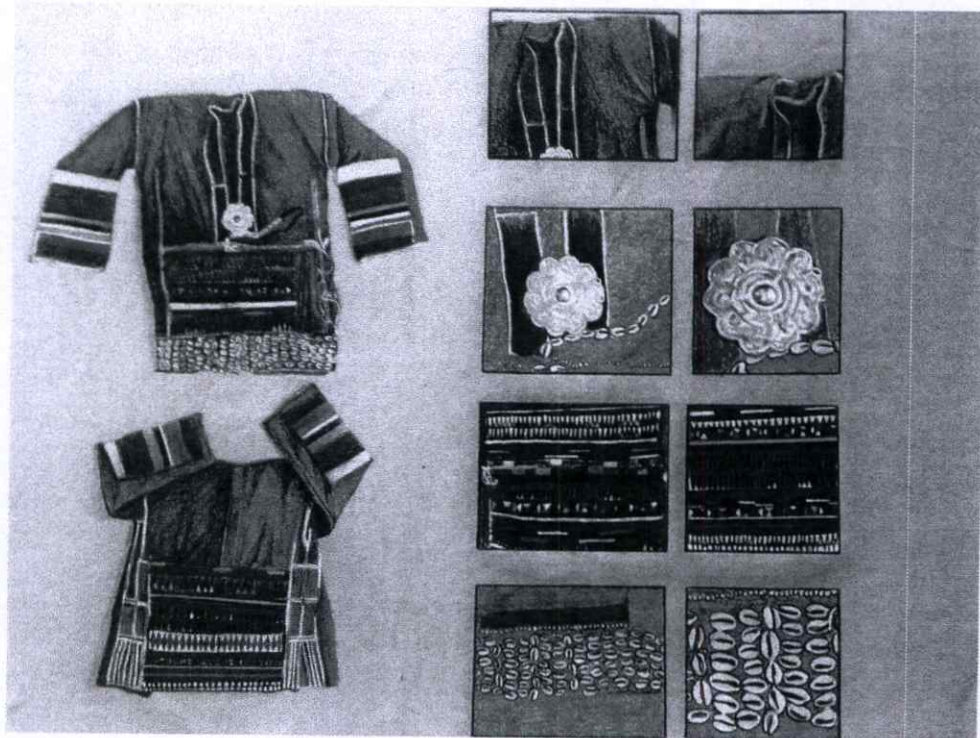
ภาพร่างการออกแบบชุดด้วยเทคนิคดินสอ (ที่มา : วาดโดย อุดชฌา ไหมยมประเสริฐ)

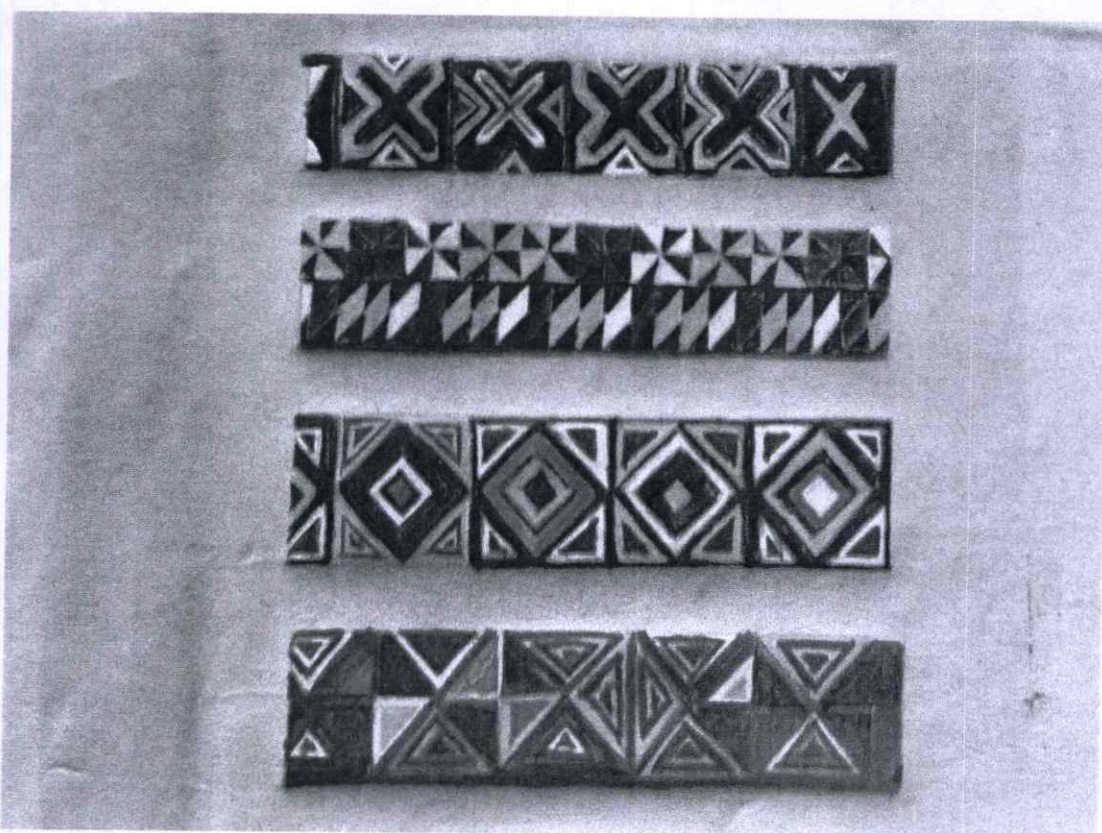
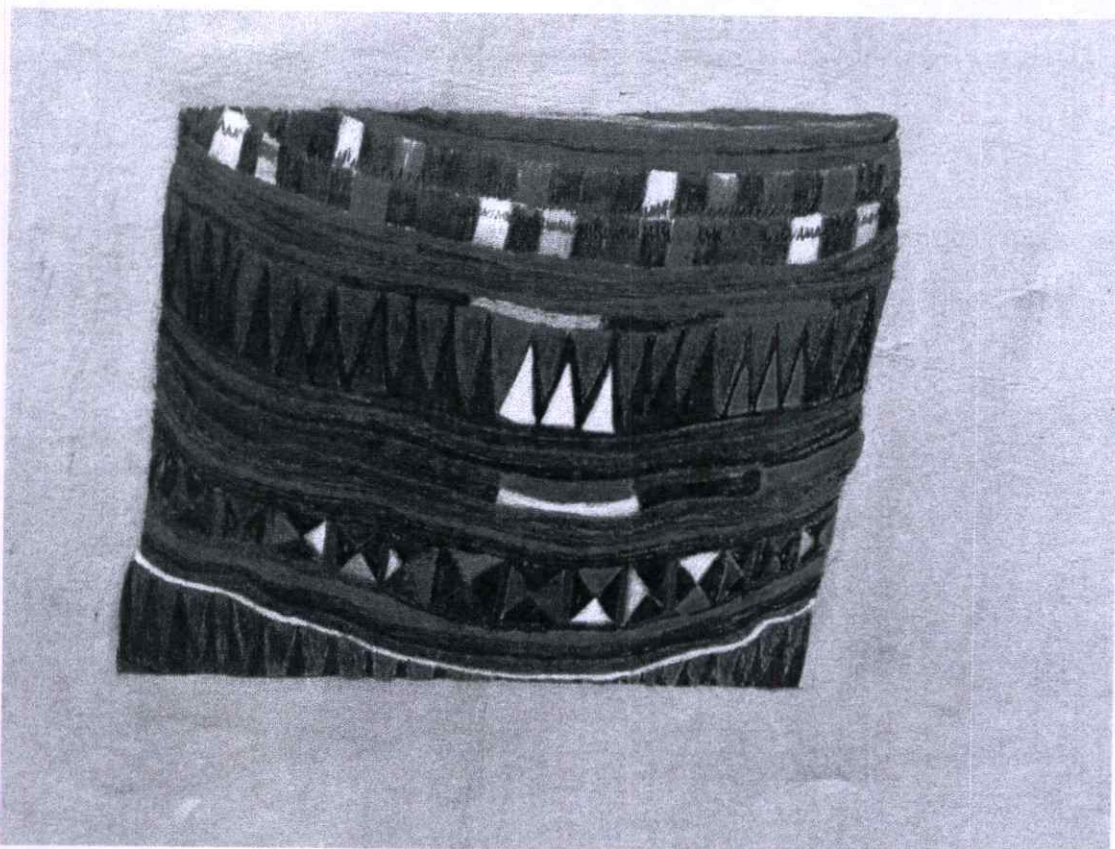
ภาพวาดลวดลายผ้าปักและชุดชนเผ่าอาข่าเทคนิค สีไม้บนกระดาดเขา
(ที่มา : วาดโดย อุดชฌนา แหยมประเสริฐ)

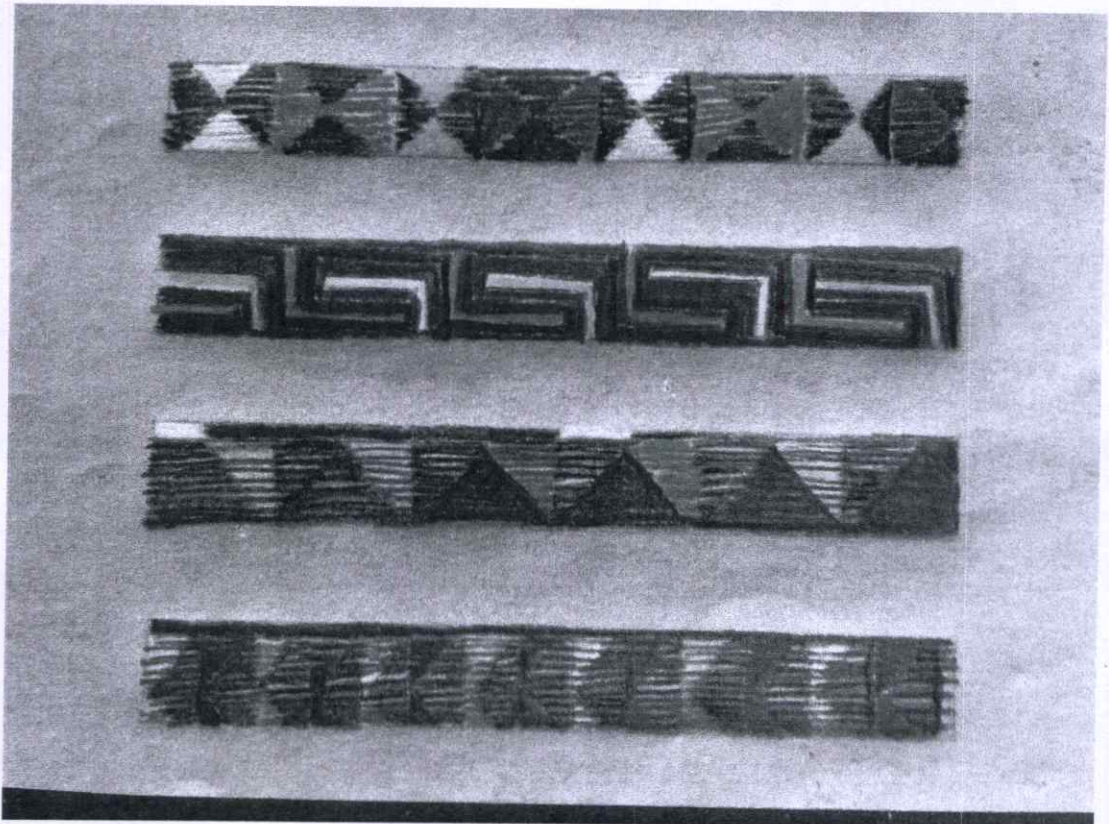
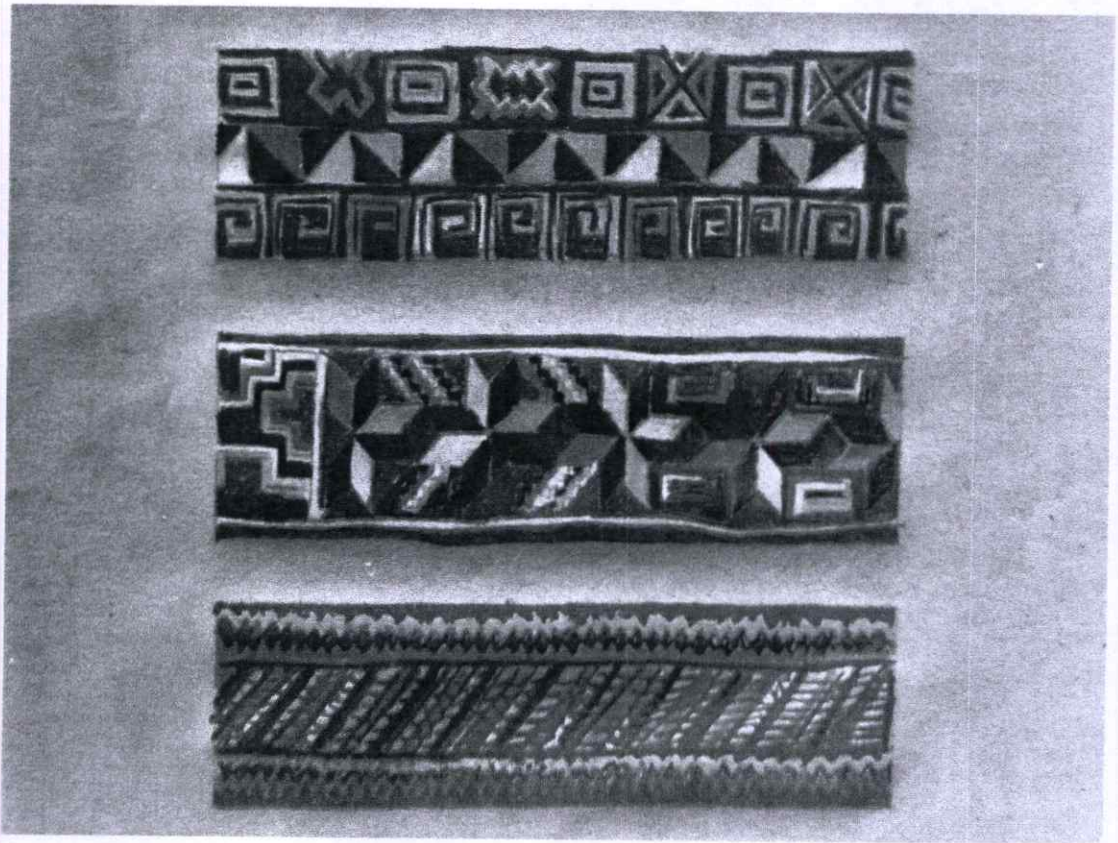
ภาพวาดลวดลายผ้าปักและชุดชนเผ่าอาข่าเทคนิค สีไหมบนกระดาดขเทา
(ที่มา : วาดโดย อุดชฌณา แหยมประเสริฐ)

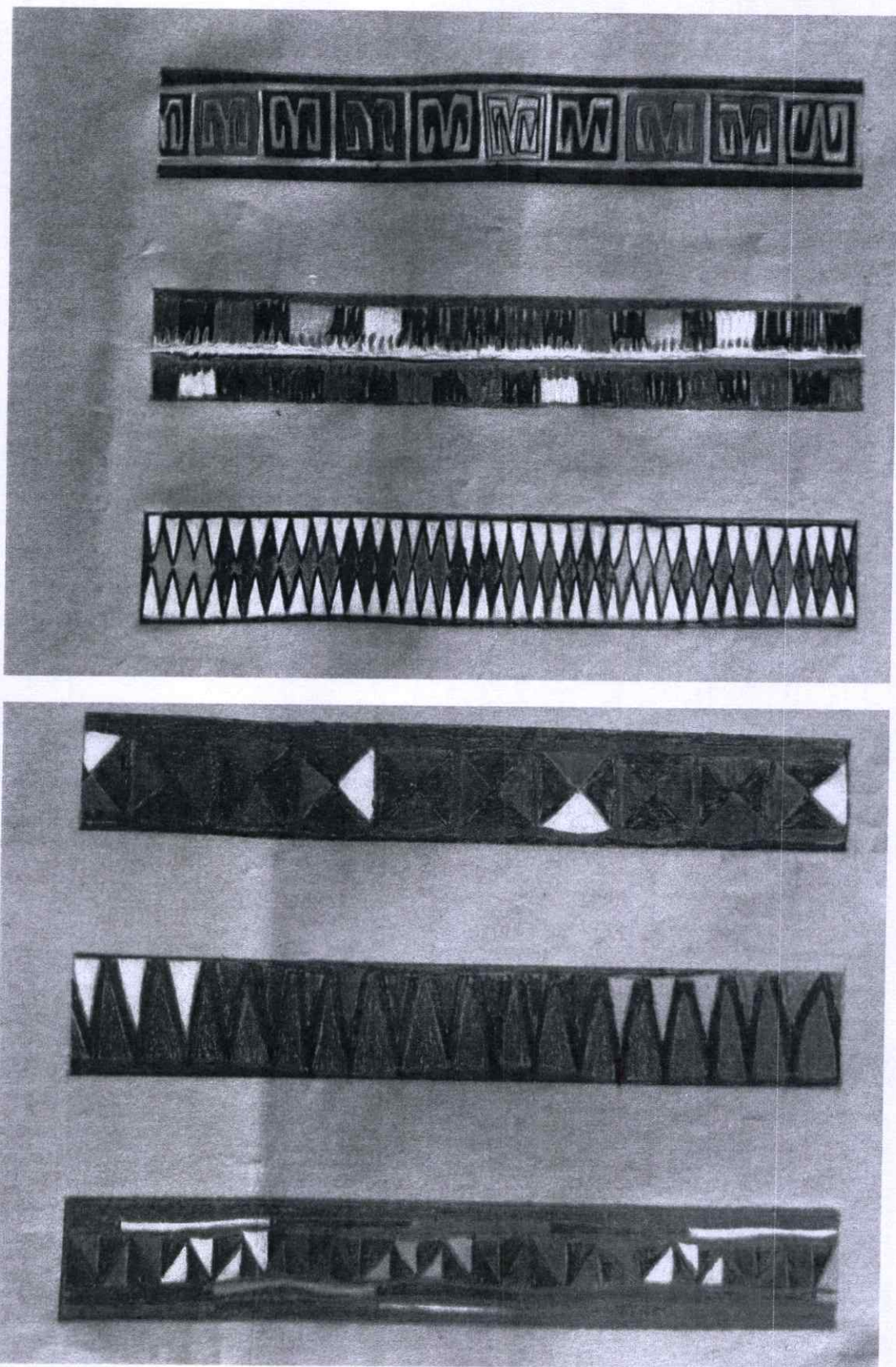
ภาพวาดลวดลายผ้าปักและชุดชนเผ่าอาข่าเทคนิค สีส้มบนกระดาดาชเทา
(ที่มา : วาดโดย อุดชฌณา แหยมประเสริฐ)

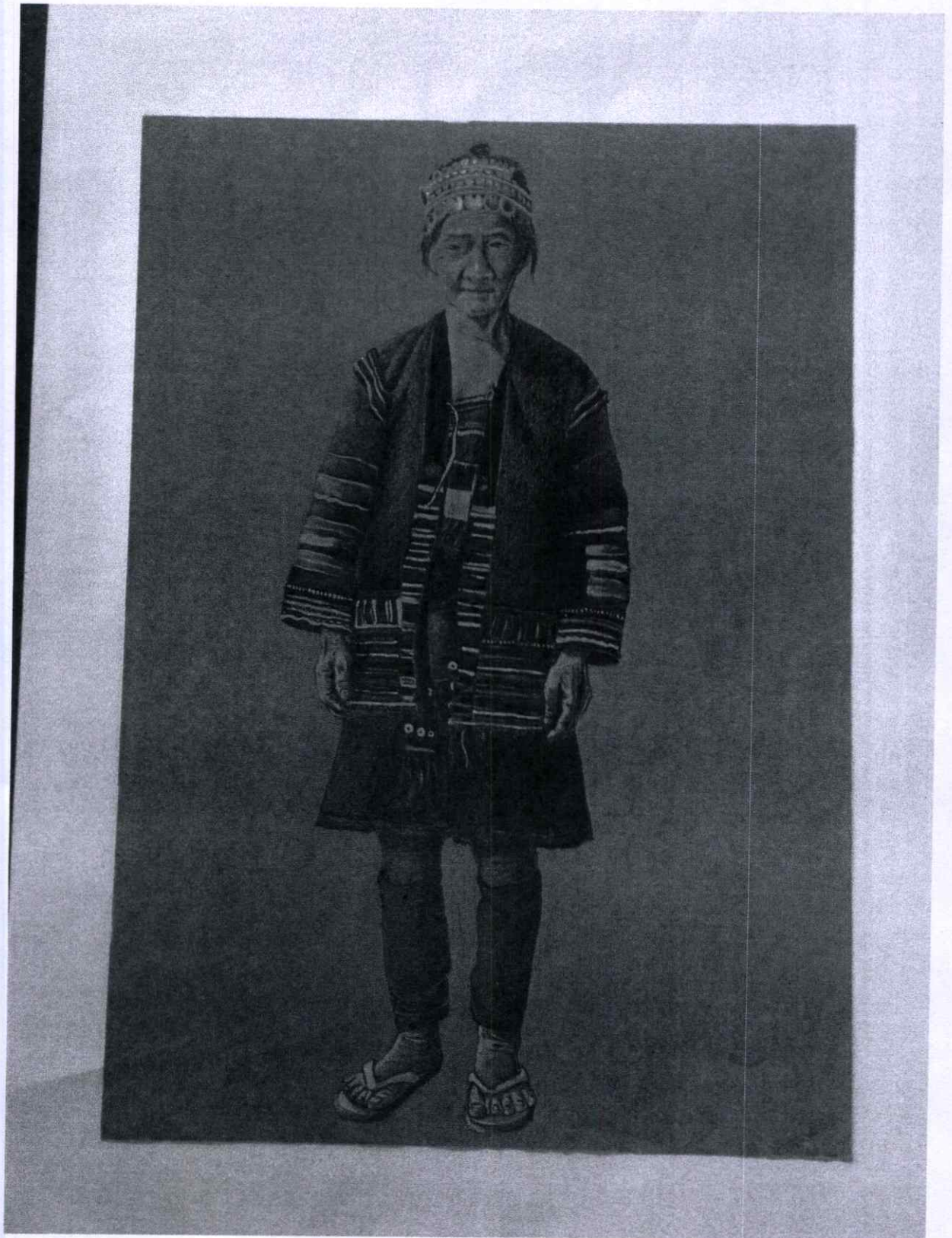
ภาพวาดลวดลายผ้าปักและชุดชนเผ่าอาข่าเทคนิค สีไม้บนกระดาษเทา
(ที่มา : วาดโดย อุดชญา แหยมประเสริฐ)

ภาพวาดลวดลายผ้าปักและชุดชนเผ่าอาข่าเทคนิค สีไม้บนกระดาษเทา
(ที่มา : วาดโดย อุดษณา แหยมประเสริฐ)

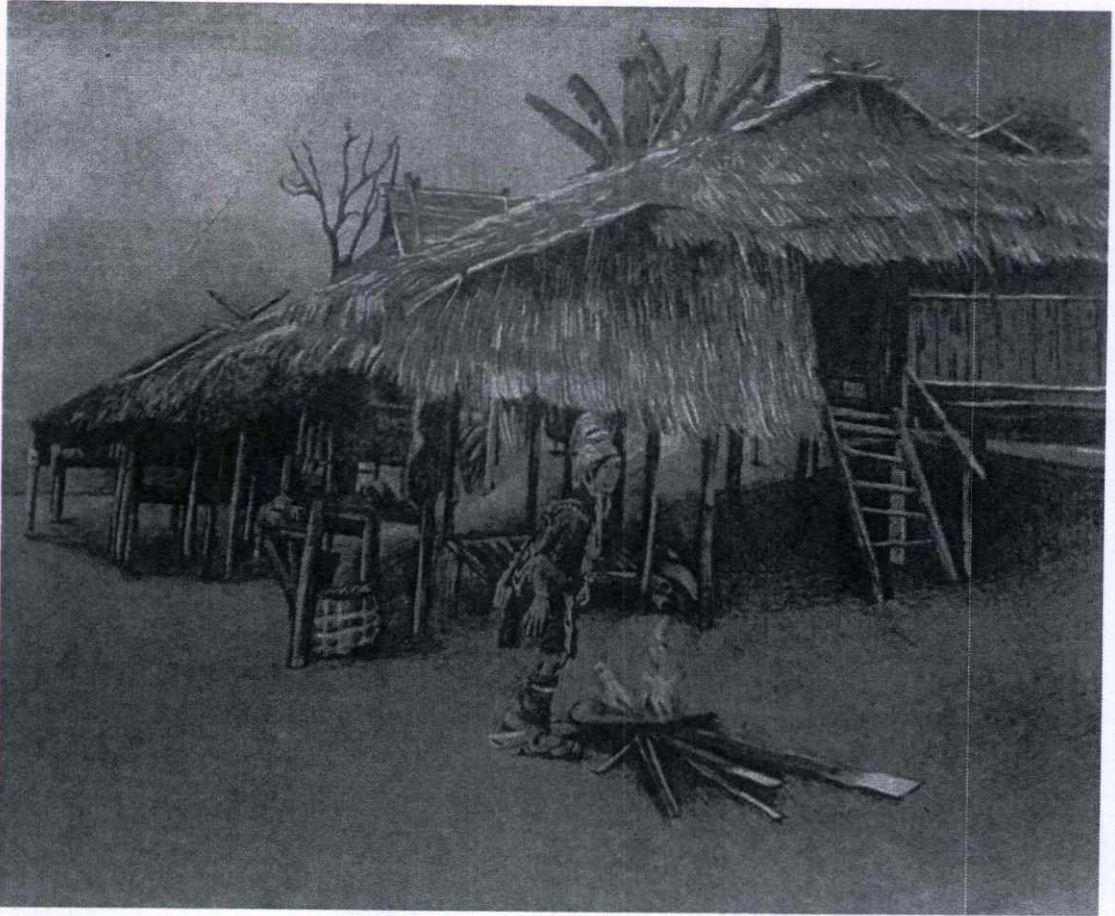
ภาพวาดลวดลายผ้าปักและชุดชนเผ่าอาข่าเทคนิค สีไม้บนกระดาษเทา
(ที่มา : วาดโดย อุตชนา แหยมประเสริฐ)

ภาพวาดลวดลายผ้าปักและชุดชนเผ่าอาข่าเทคนิค สีไม้บนกระดาษเทา
(ที่มา : วาดโดย อุตชนา แหยมประเสริฐ)

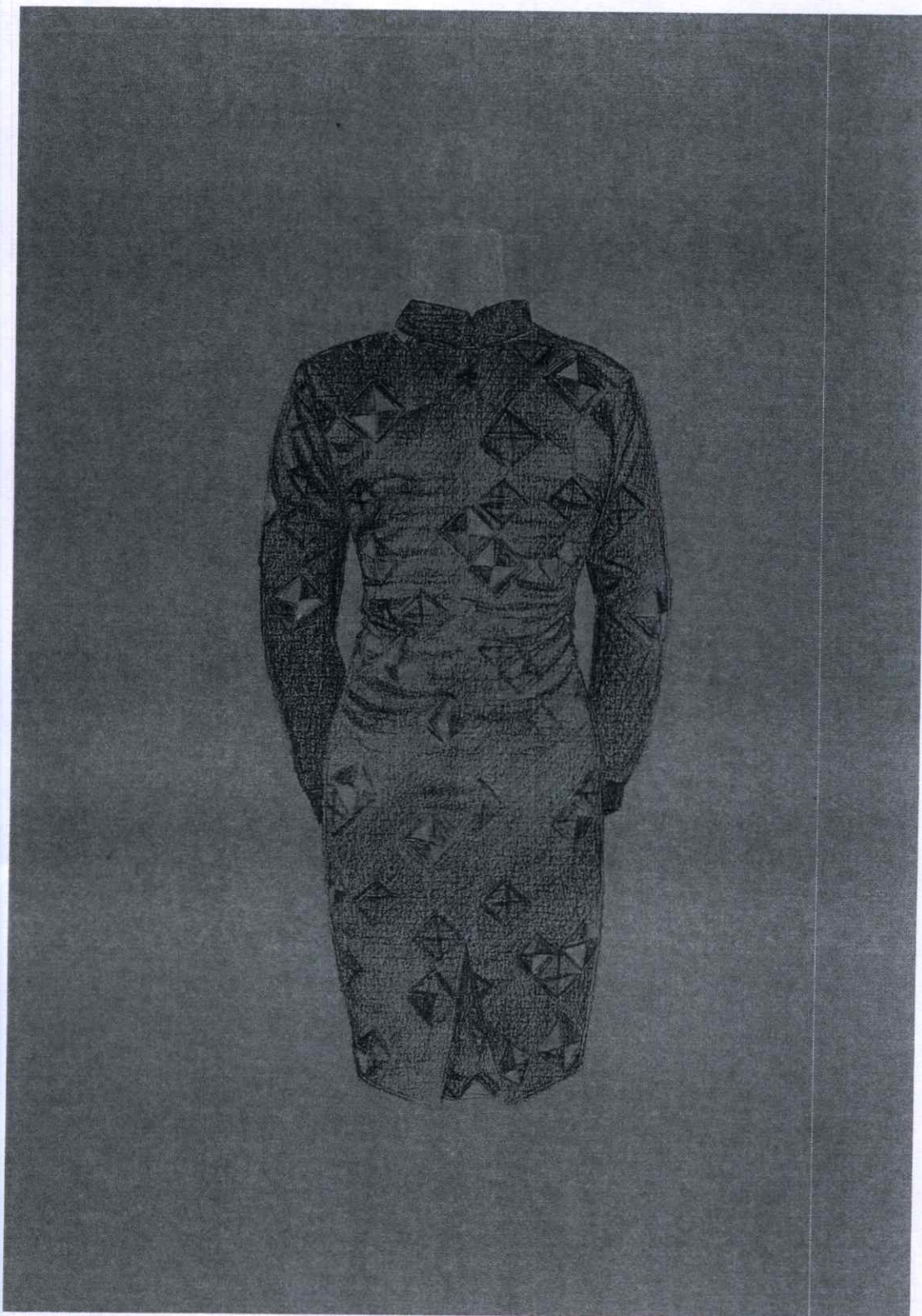

ภาพวาดลวดลายผ้าปักและชุดชนเผ่าอาข่าเทคนิค สีไม้บนกระดาษเทา
(ที่มา : วาดโดย อุดษณา แหยมประเสริฐ)

ภาพวาดลวดลายผ้าปักและชุดชนเผ่าอาข่าเทคนิค สีไม้บนกระดาษเทา
(ที่มา : วาดโดย อุตชนา แหยมประเสริฐ)

ภาพวาดลวดลายผ้าปักและชุดชนเผ่าอาข่าเทคนิค สีไม้บนกระดาษเทา
(ที่มา : วาดโดย อุดษณา แหยมประเสริฐ)

ภาพวาดสวดลายผ้าปักและชุดชนเผ่าอาข่าเทคนิค สีไม้บนกระดาษเทา
(ที่มา : วาดโดย อุดชนา แหยมประเสริฐ)

ภาพวาดสวดลายผ้าปักและชุดชนเผ่าอาข่าเทคนิค สีไม้บนกระดาษเทา
(ที่มา : วาดโดย อุดชญา แหยมประเสริฐ)

3.แฟชั่นยุคใหม่

Ready To Wear

รู้จักกันในภาษาฝรั่งเศสว่า Prêt-à-Porter ได้ถูกแยกตัวชัดเจนขึ้นจาก Haute Couture ในช่วงปี คศ 1960 เมื่อห้องเสื้อแฟชั่นต่างๆเริ่มที่จะตัดเสื้อผ้าออกมาในไซส์มาตรฐานเพื่อให้ลูกค้าได้เลือกซื้อจากห้องเสื้อโดยตรงทันที ทั้งที่เพื่อลดขั้นตอน ในการพิตติ้งตัวตัดเย็บซึ่งใช้ระยะเวลาเกินความจำเป็น ซึ่งเสื้อผ้า ready-to-wear นั้นมีราคาที่ย่อมเยา และสามารถซื้อได้ง่าย อีกทั้งยังตอบโจทย์บุคคลส่วนใหญ่มากกว่า ทำให้เสื้อผ้ากลุ่ม ready-to-wear นั้นเป็นที่สนใจของดีไซเนอร์ใหม่ๆมากกว่า

ในขณะที่ห้องเสื้อแฟชั่นชั้นสูงมีการเดินแสดงแฟชั่นโชว์ผลงานปีละ 2 ครั้งในกรุงปารีส เสื้อผ้า ready-to-wear มีการจัดแฟชั่นโชว์ผลงานทั่วโลกในสัปดาห์แฟชั่นที่จะเกิดขึ้นไล่เลียงกันไปในทุกฤดูกาลนั้นๆตามเมืองแฟชั่นต่างๆ เช่น NEW York London Paris Milan ในปัจจุบันตลาดเสื้อผ้า ready-to-wear อยู่ระหว่างตลาด Haute couture และ Mass Market ซึ่งไม่ได้มีการออกแบบตัดเย็บสำหรับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่ยังคงความพิถีพิถันในการเลือกใช้วัสดุดีและตัดเย็บที่ดีซึ่งยังมีราคาสูงอยู่ กลุ่มดีไซเนอร์ต่างๆก็ได้ปรับกลุ่มสินค้าเป็นไลฟ์สไตล์เพื่อขายในระดับที่มีราคาต่ำกว่าลงการทำเช่นนี้ส่งผลให้กลุ่มดีไซเนอร์ต่างๆนั้น สามารถจับฐานของลูกค้าได้กว้างยิ่งขึ้น โดยที่ไม่ทำในแบรนด์หลักนั้นเสียภาพลักษณ์แต่อย่างใด

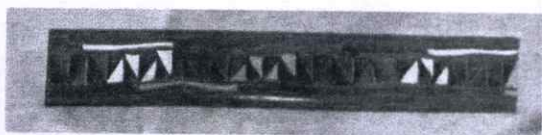
สินค้า ready-to-wear บ่อยครั้งมีการขายส่งคอลเลคชั่นให้กับห้องเสื้อปลักและห้างสรรพสินค้าต่างๆ โดยการจัดแสดงแฟชั่นโชว์คอลเลคชั่นในฤดูกาลนั้นๆ โดยจะมีการจัดโชว์ 2 ครั้งต่อปี แบ่ง Fall winter ซึ่งจะจัดแสดงโชว์ในเดือนกุมภาพันธ์ และ spring summer ในเดือนกันยายนและตุลาคมของทุกปี การทำห้องเสื้อ ready-to-wear มีการวางแผนการทำงานตั้งแต่การเลือกวัสดุดีออกแบบและตัดเย็บก่อนจัดส่งแสดงแฟชั่นอย่างน้อย 1 ปีล่วงหน้า ซึ่งต้องทำการรวบรวมข้อมูลและค้นคว้าเพื่อพัฒนาการออกแบบและผลิตภณชีในภายหลังการจัดให้มีการแสดงแฟชั่นโชว์ขึ้นนั้นก็เป็ระบบในการควบคุมเรื่องการสั่งซื้อวัสดุดีรวมถึงการผลิตสินค้าในปริมาณมากเกินควร ในขณะที่เดียวกันห้องเสื้อต่างๆก็เปิดร้านค้าปลีกของตนเองเพื่อนใช้ในการออกแบบโชว์สินค้าทั้งคอลเลคชั่นให้แก่ผู้บริโภคโดยตรงซึ่งเป็นการสร้างผลกำไรที่มากขึ้นโดยไม่ตรงผ่านพ่อค้าคนกลาง

Mass Market

ปัจจุบันบุคคลจำนวนมากสวมใส่เสื้อผ้าในกลุ่ม Mass Market มากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นตลาดกลุ่มลูกค้าที่กว้างแตกต่างกันออกไปมากกว่ากลุ่มแฟชั่น ready-to-wear เสื้อผ้าแฟชั่นในกลุ่ม Mass Market นั้นถูกออกแบบและผลิตขึ้นในปริมาณที่มากตามไซส์มาตรฐานสากล ซึ่งทำให้ได้ราคาต่ำและลูกค้าหลายระดับสามารถหาซื้อได้โดยทั่วกัน ดีไซเนอร์กลุ่มนี้ บ่อยครั้งก็นำเทรนด์จากแบรนด์สินค้าที่มีชื่อเสียงมาปรับพัฒนากับสินค้าในกลุ่มตลาดนี้ โดยใช้วัสดุและวัสดุดีที่มีราคาถูกกว่า แต่อย่างไรก็ตาม

ดีไซน์เนอร์กลุ่มนี้ไม่ควรยึดติดกับเทรนด์หรือนำเอามาเป็นแรงบันดาลใจ มาจากเสื้อผ้าในคอลเลคชั่น
ของดีไซน์เนอร์แบรนด์เพียงอย่างเดียว แต่หากต้องสรรหาแรงบันดาลใจจากเทรนด์แฟชั่น ของกลุ่ม
ตลาดต่างๆ ควบคู่กันอยู่เสมอ ระบบ Mass Market นั้นจะถูกผลิตขึ้นและกระทำการกระจายสินค้า
เพื่อขายสู่ผู้บริโภคผ่านร้านค้าปลีกต่างๆ รวมถึงร้านค้าประเภท outlet หรือร้านค้าที่แบรนด์นั้นๆ เป็น
เจ้าของ อย่างเช่น TopShop, H&M, Zara, Gap และอื่นๆ ซึ่งการทำสินค้าประเภทนี้จะมีความเสี่ยง
สูงเพราะไม่สามารถคาดคะเนถึงจำนวนที่ขายได้อย่างแน่ชัด ทั้งนี้ ด้วยการออกแบบและระบบการ
ผลิตรวมถึงการขายสินค้าผ่านทางร้านค้าส่ง ตัวแบรนด์สามารถสร้างผลกำไรได้มากจากการตั้งราคา
ขายที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลา เพื่อการขายให้ได้จำนวนสูงสุด โดยต้องอาศัยการทำ Market
Research กลุ่มลูกค้าผลิตสินค้าและตั้งราคาให้ตรงกับความต้องการของลูกค้าที่มีหลากหลายระดับ
และสไตล์

4.วิเคราะห์ลายผ้าปัก

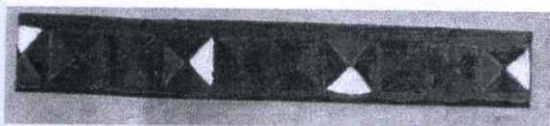
ลายเฮอะมาอุพล้ำ หรือ พะเคือะ

เป็นลายที่มีลักษณะลายเส้นตรงเป็นแถวสลับสีกันสองเส้นอยู่ด้านบนและชั้นต่อมาเป็นลายที่มีรูปลักษณะรูปทรงสามเหลี่ยมที่วางเรียงโดยมุมของสามเหลี่ยมจะหันที่ทิศทางต่างกันประกอบจนมองให้เห็นเป็นรูปทรงสี่เหลี่ยมเกิดขึ้นและการใช้สีที่ไม่ซ้ำกันของแต่ละรูปทรงทำให้มองลายได้หลายรูปแบบลายนี้จึงเป็นที่นิยมในการทำไปปักเป็นลายผ้าในส่วนต่างๆของเครื่องแต่งกาย

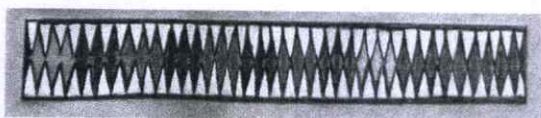
อาลูเหมล้าและแฉ่ (ลายปักผีเสื้อข้างเดียว)

เป็นลายเราสามารถมองได้สองแบบคือลายที่เรียกตามดั้งเดิมว่าลายปักผีเสื้อข้างเดียวคือถ้าเรามองลายนี้ในแนวตั้งลายจะมีลักษณะเหมือนปีกของแมลงหรือปีกของผีเสื้อนั่นเองที่มีปีกข้างเดียวหรือลักษณะลายอีกแบบคือคล้ายลายฟันปลาที่สลับสีคือฟันล่างสีดำฟันด้านบนจะสลับสีกันไปลายนี้จะพบเห็นตามผ้าปักจุดต่างๆของเสื้อผ้าทั้งชายและหญิง

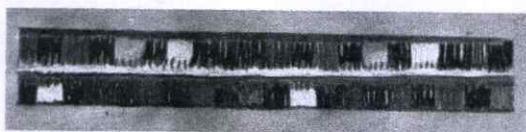
เฮอะมาโจ๊ะเตยอะ (ลายหัวลูกศร)

ลายนี้มีลักษณะสี่เหลี่ยมที่ประกอบไปด้วยรูปทรงสามเหลี่ยมประกอบเข้ากันทั้งสี่ด้านทำให้ออกมาเป็นลายสี่เหลี่ยมเป็นช่องๆและแต่ละช่องจะเปลี่ยนสีไปตามสามเหลี่ยมแต่ละช่องและมีเส้นสีดำอยู่คั่นกลางแต่ละช่องเป็นลายที่ดูเข้าใจง่ายและสามารถเห็นลายนี้ได้ตามเสื้อผ้าในเทคนิคผ้าปะติดและผ้าปักและเราจะเห็นลายนี้อยู่ในชุดเครื่องแต่งกายของชายและหญิง

อาลูเหม่ลื้อลาฉ่อง(ลายปีกผีเสื้อ)

ลายนี้จะเป็นลายที่คล้ายกับลายปีกผีเสื้อข้างเดียวนำมาประกบกันสองฝั่งทำให้เกิดเป็นลายผีเสื้อตามชื่อแต่ถ้ามองอีกลายคือเหมือนลักษณะรูปทรงข้าวหลามตัดวางเรียงกันและบีบให้ชิดกันและมีความกว้างน้อยลงลายนี้จะไม่มีส่วนอยู่ในลายสีพื้นจะเป็นสีขาวตัดด้วยเส้นสีแดงลายนี้จะเห็นได้บ่อยและเป็นลายที่นิยมจะปักเบียดลายของเสื้อชายและหญิง

อะคือเล่ฟู้(ลายเขี้ยวหมา)หรือลายอ้มฉี่(ลายเห็ดเล็กๆ)

ลายนี้เป็นลายที่จะพบเห็นได้น้อยในปัจจุบันเพราะด้วยลายมีลักษณะที่มีความประณีตลักษณะการปักจะปักเป็นซี่ถี่และเป็นช่องทำให้เหมือนช่องฟันและมีการปักย้าปลายของช่องทำให้ลายมีความสวยงามพื้นของลายจะเป็นสีขาวและสีของแต่และช่องจะสลับสีกันไปแต่สีที่ย้าด้านล่างจะต้องสีเดียวกันลายนี้จะเห็นได้ยากเพราะการปักใช้ความประณีตสูง

.อาลูเหม่ล้าลาโอ (ลายหนดผีเสื้อ)

ลายนี้เป็นลายที่ไม่ค่อยนิยมในสมัยนี้ด้วยความที่อาจจะปักค่อนข้างใช้ความประณีตลายนี้มีลักษณะคล้ายตัวอักษรเอ็มหรือลายขดจองหนดแมลงหรือที่เรียกตามชื่อว่าลายหนดผีเสื้อ ลายมีลักษณะเป็นช่องๆพื้นหลังจะมีสีเหลืองและมีลายเส้นสีแดงอยู่ด้านบนและล่างสีของช่องแต่ละช่องมีสีที่คละกันไปและลายขดหนดผีเสื้อมีสีเหลือง ลายนี้ปัจจุบันจะเห็นได้ยากเพราะไม่ค่อยมีคนนิยมปักและต้องใช้ความประณีตอย่างสูง

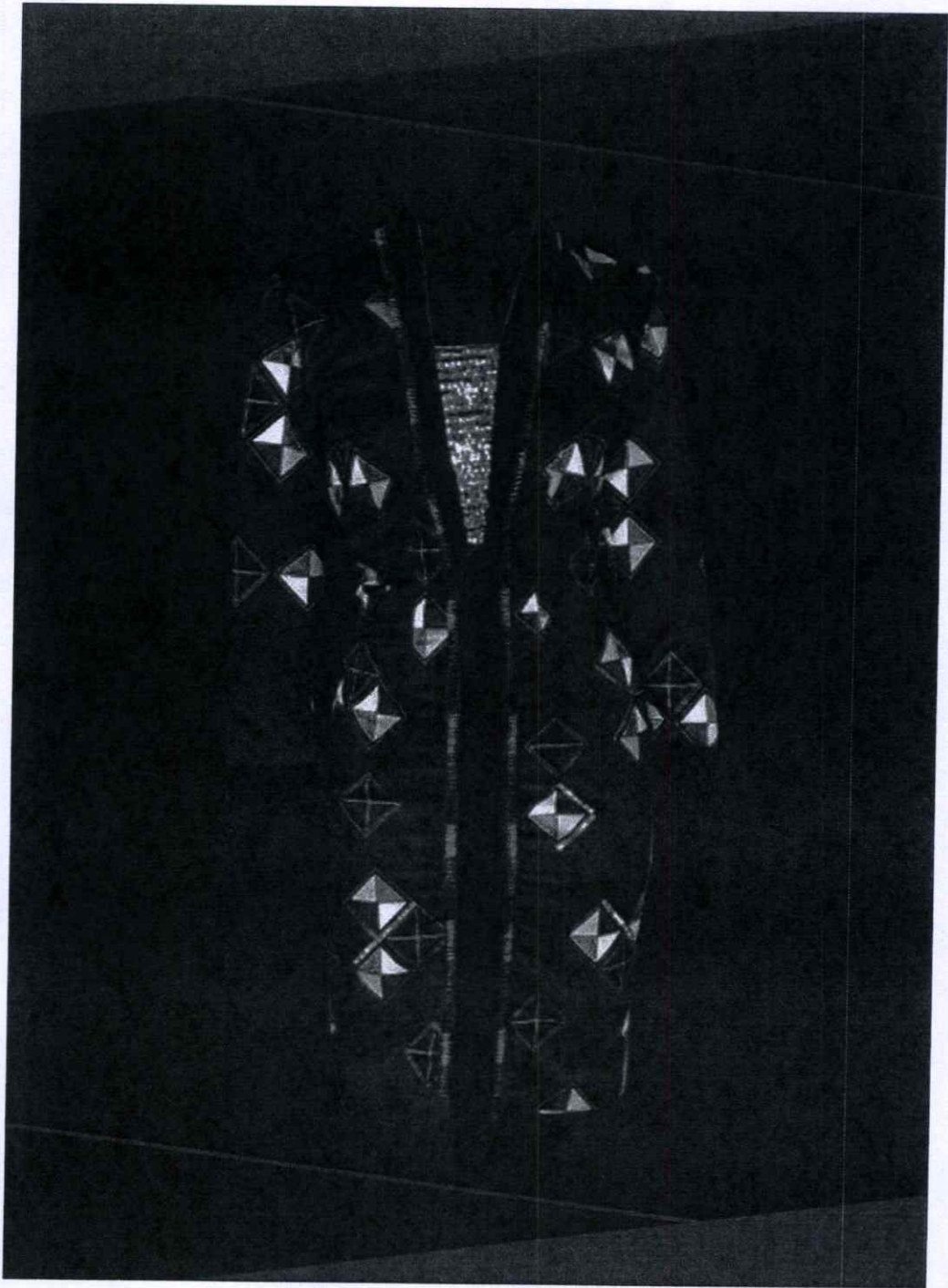
5. ผลงานการออกแบบชุดจริง

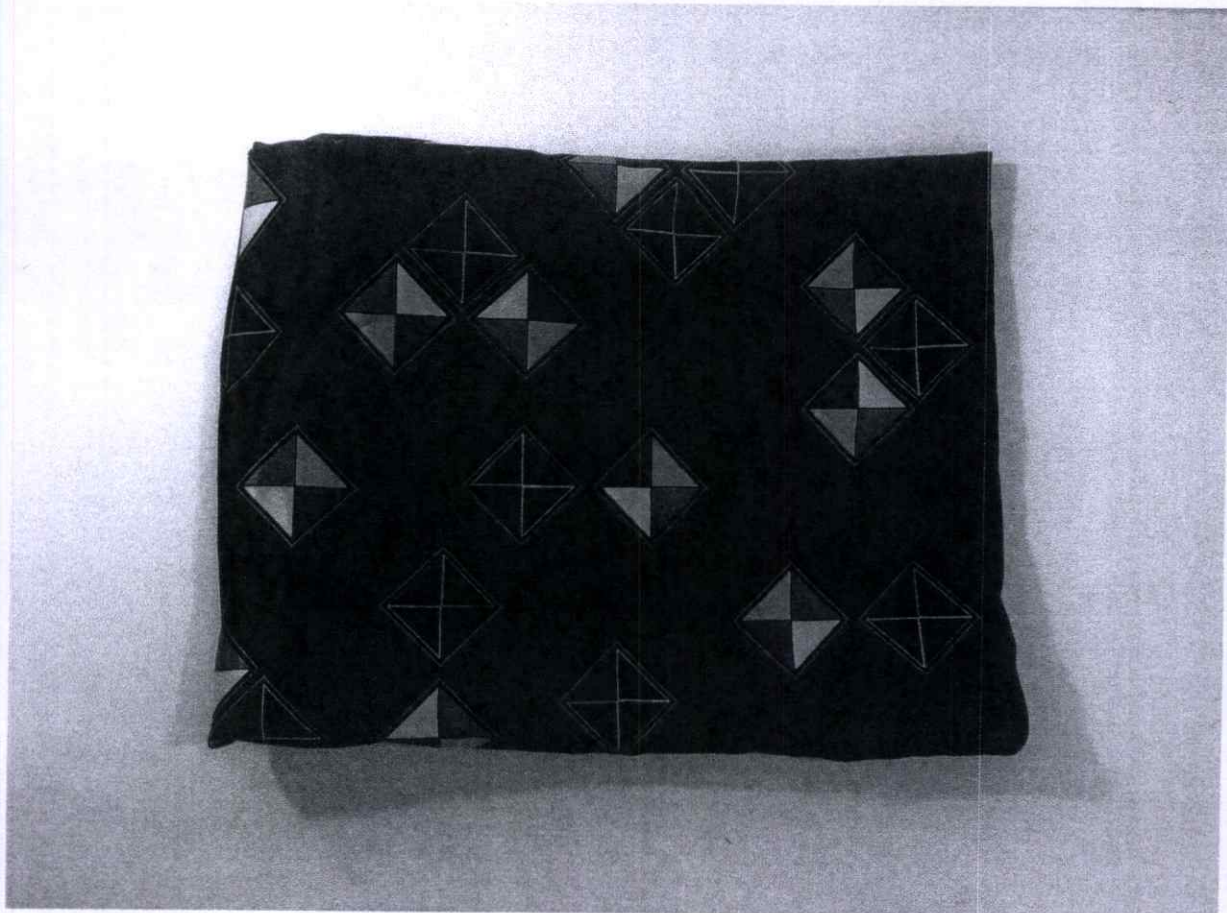
โครงสร้างชุดแพทเทิร์นแบบร่างที่ 1
ภาพโดย : อุดชณา แหยมประเสริฐ (ถ่ายเมื่อ 22 กันยายน 2558)

โครงสร้างชุดแพทเทิร์นแบบร่างที่ 2
ภาพโดย : อุดชณา แหยมประเสริฐ (ถ่ายเมื่อ 22 กันยายน 2558)

โครงสร้างชุดแพทเทิร์นแบบร่างที่ 3 ชุดสมบูรณ์
ภาพโดย : อุดชณา แหยมประเสริฐ (ถ่ายเมื่อ 22 กันยายน 2558)

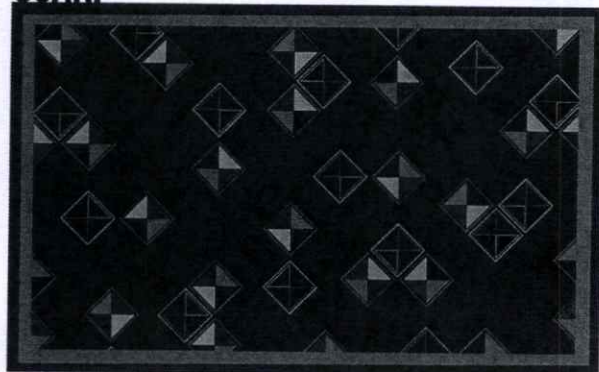

โครงสร้างผ้าใช้ในการตัดชุด (ผ้าตัดเซต)
ภาพโดย : อุดชณา แหยมประเสริฐ (ถ่ายเมื่อ 22 กันยายน 2558)

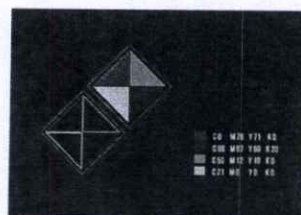
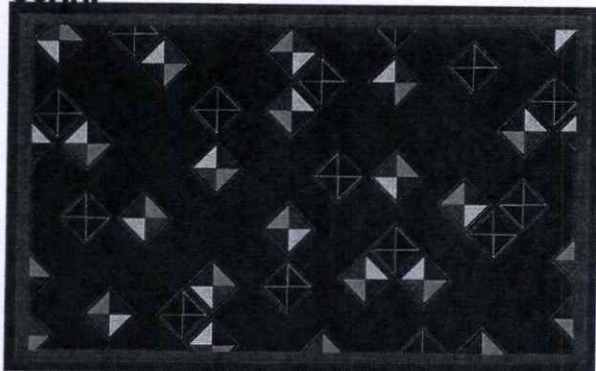
6. UTSANA x AKHA scarf

SCARF

SCARF

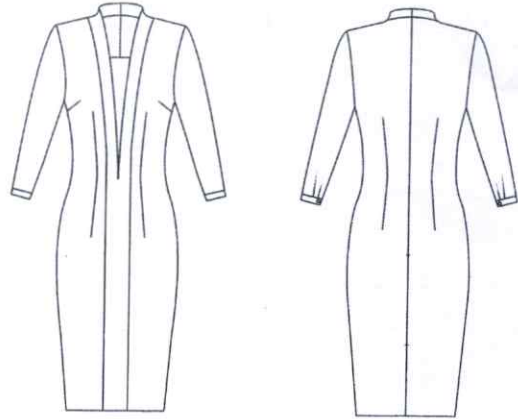
CONCEPT

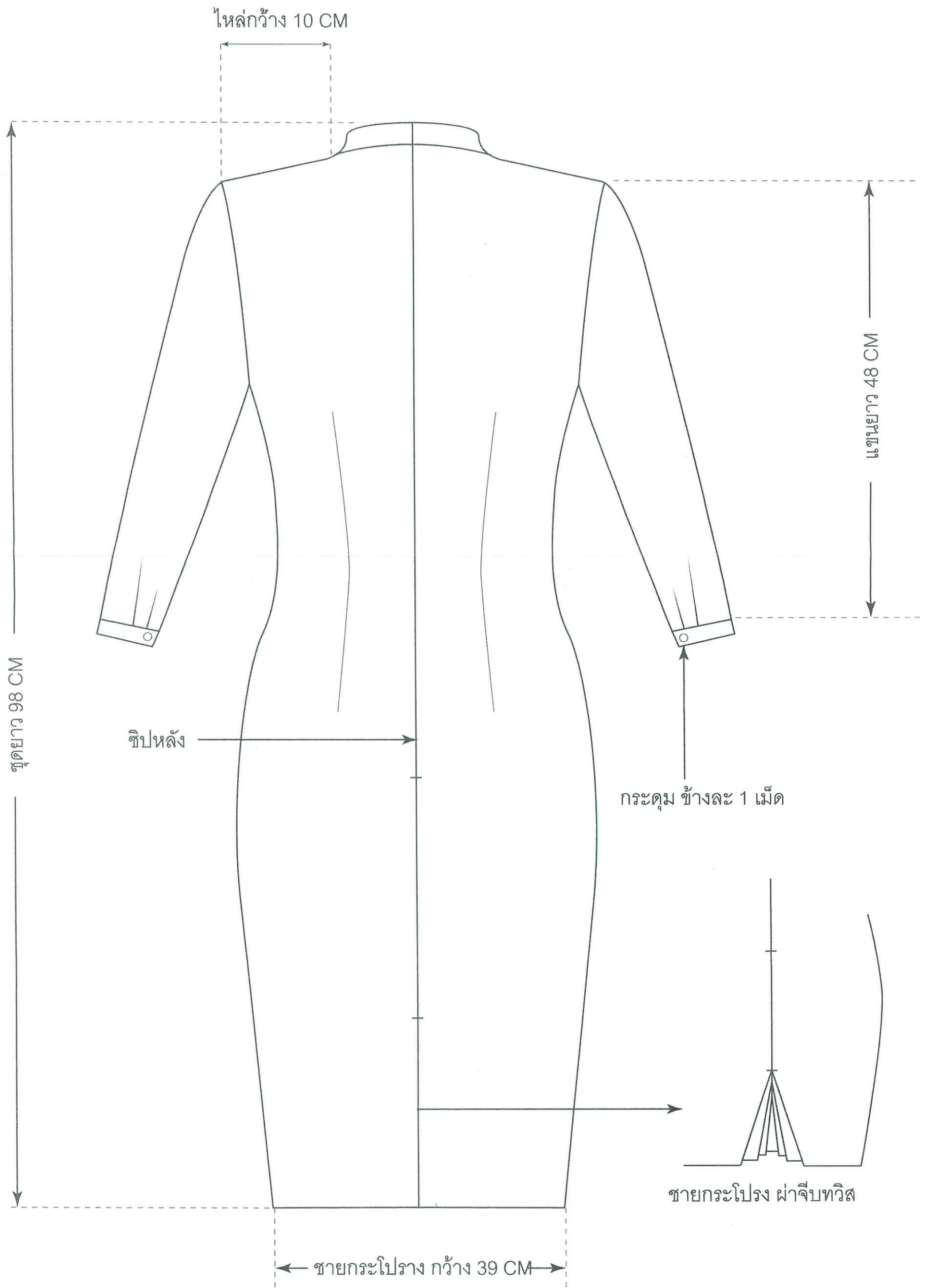
การสร้างสรรค์ใบผ้าความงาม โดยซึ่งประกับไปจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นเครื่องแสดงออก การสร้างความกลมกลืนของเส้น รูปทรงลักษณะผิว ฯลฯ อันเป็นโครงสร้างทางศิลปะ โดยนำมาจัดเพื่อแก้ปัญหาเนื้อที่ระหว่างรูปทรง การสันทานต์คนในชุมชน อ.เมือง จ. เชียงราย ได้ให้ความหมายรูปทรงที่นำมาใช้ โดยนำแนวความคิดมาจากรวมชาติ ที่คนอาศัยและการสังกคธรรมชาตินในการปักผ้า ลวดลายผ้าปักลายต่าง ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ร่วมสมัย

ภาพร่างการออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย No.1
(ที่มา : วาดโดย อุดษณา แหยมประเสริฐ)

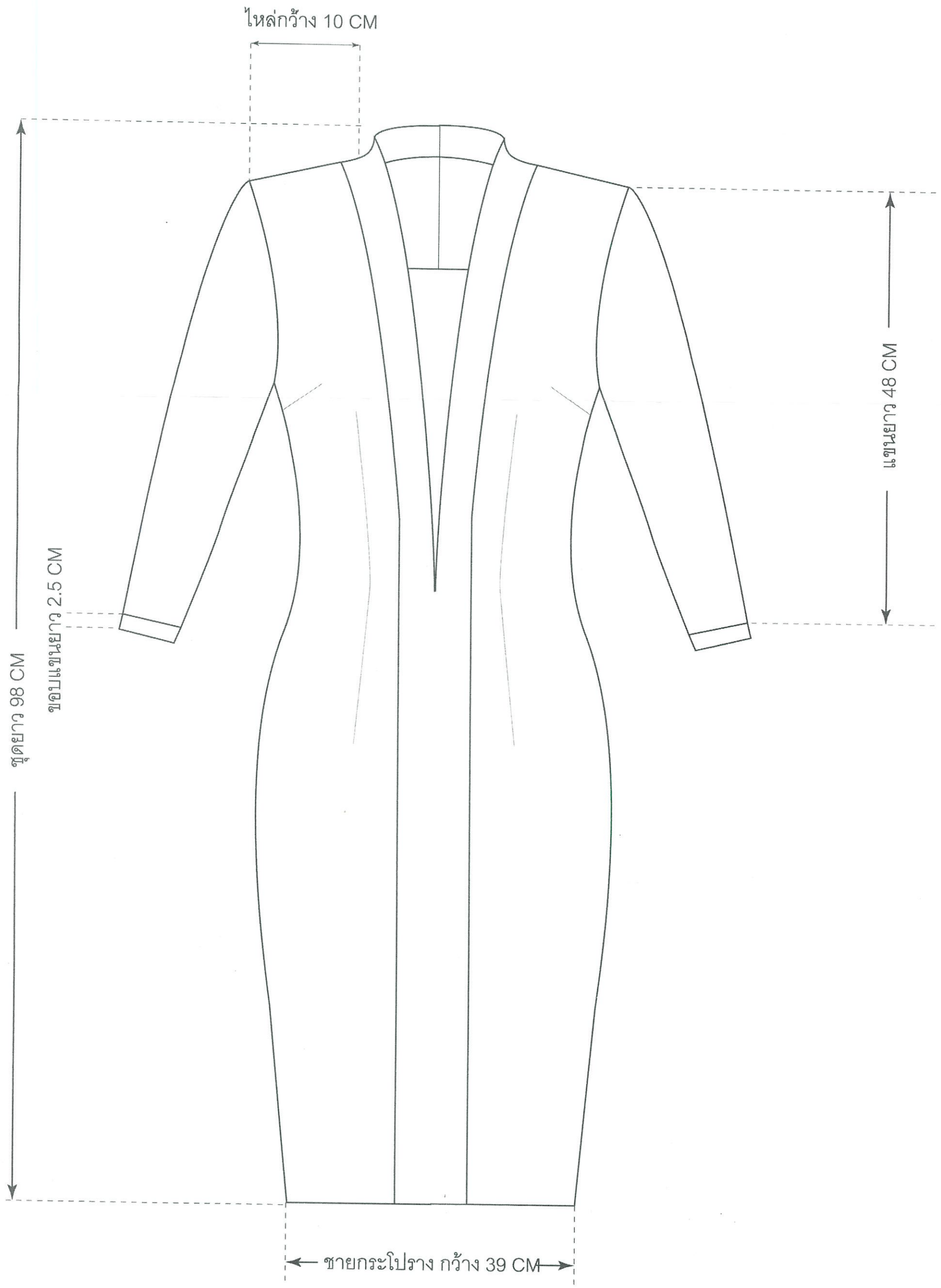
7. แพทเทิร์นโครงชุดและชุดส่วนโครงชุด

FLAT DESIGN

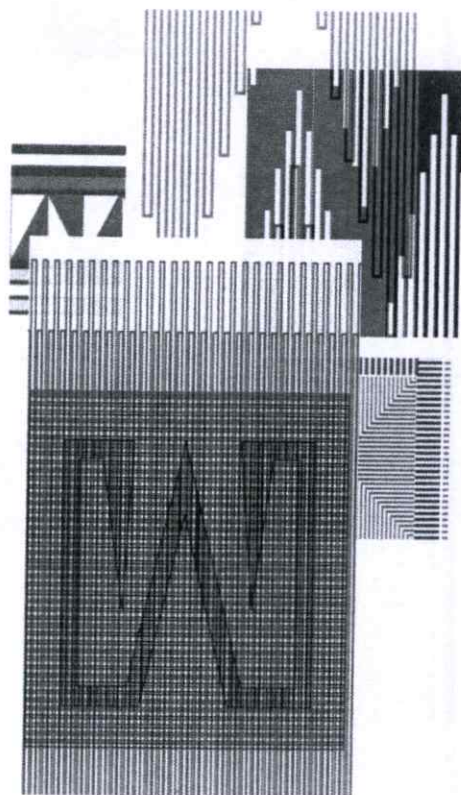
ด้านหลัง

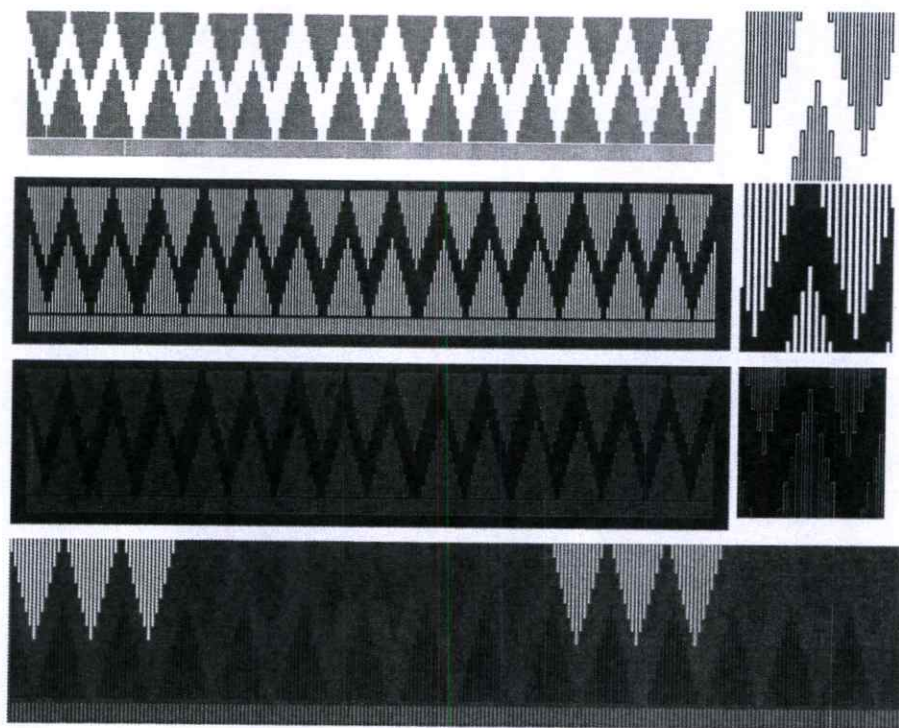
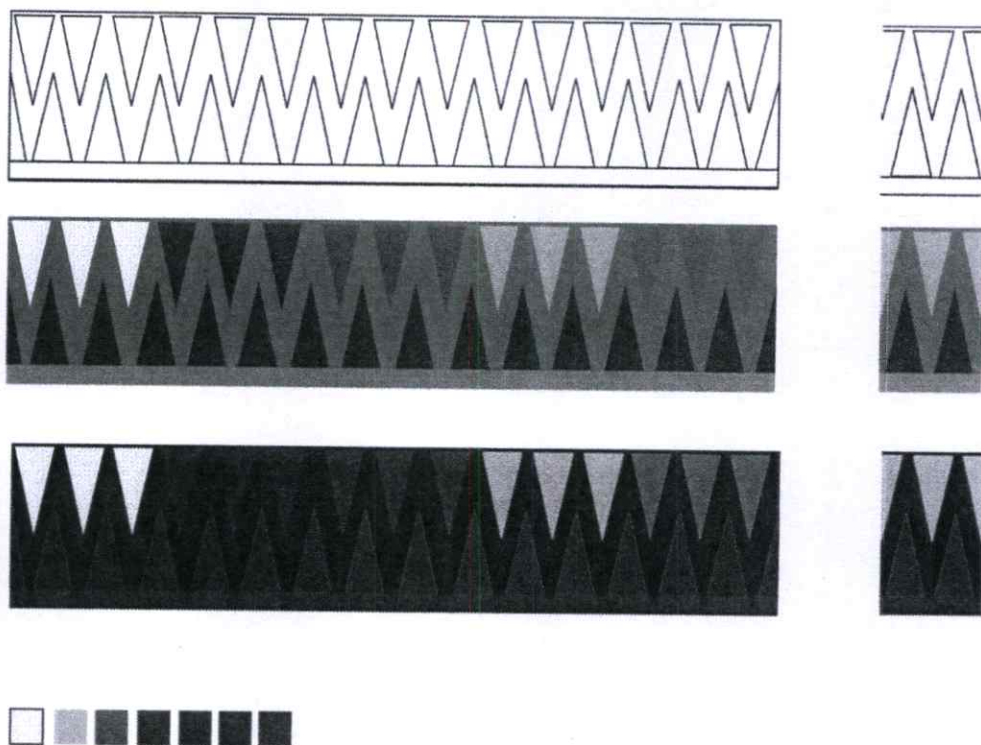
ด้านหน้า

8. Textile Analysis Design

TEXTILE ANALYSIS DESIGN

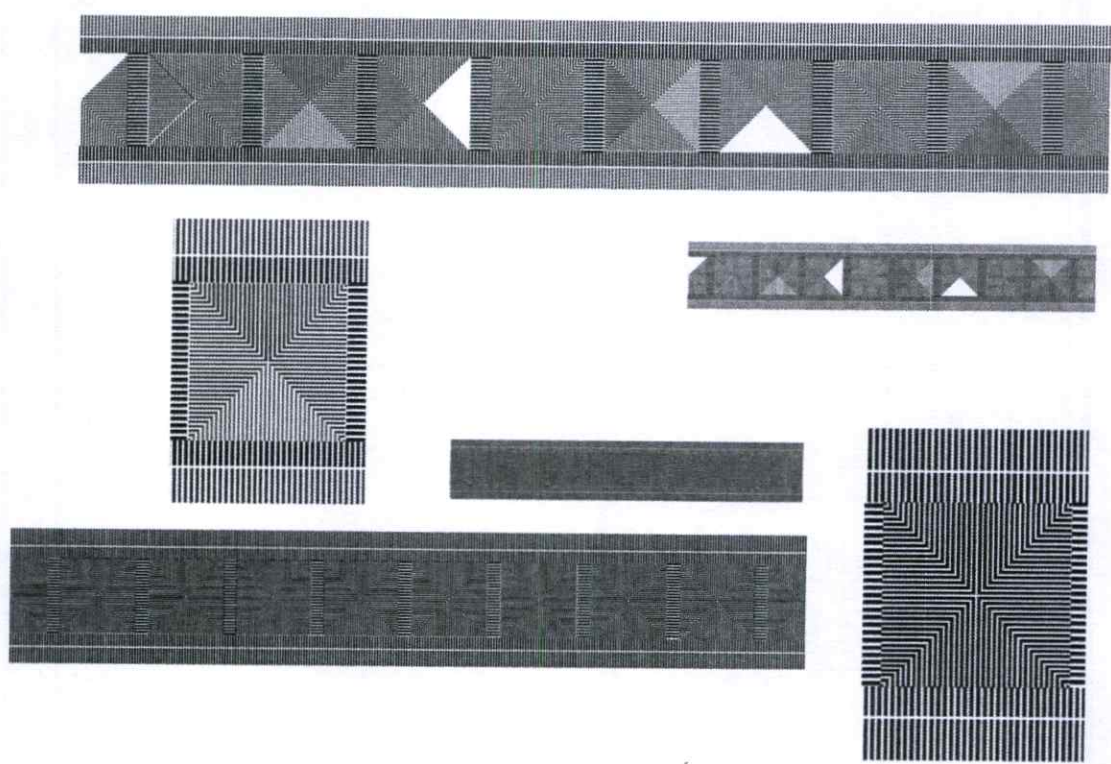
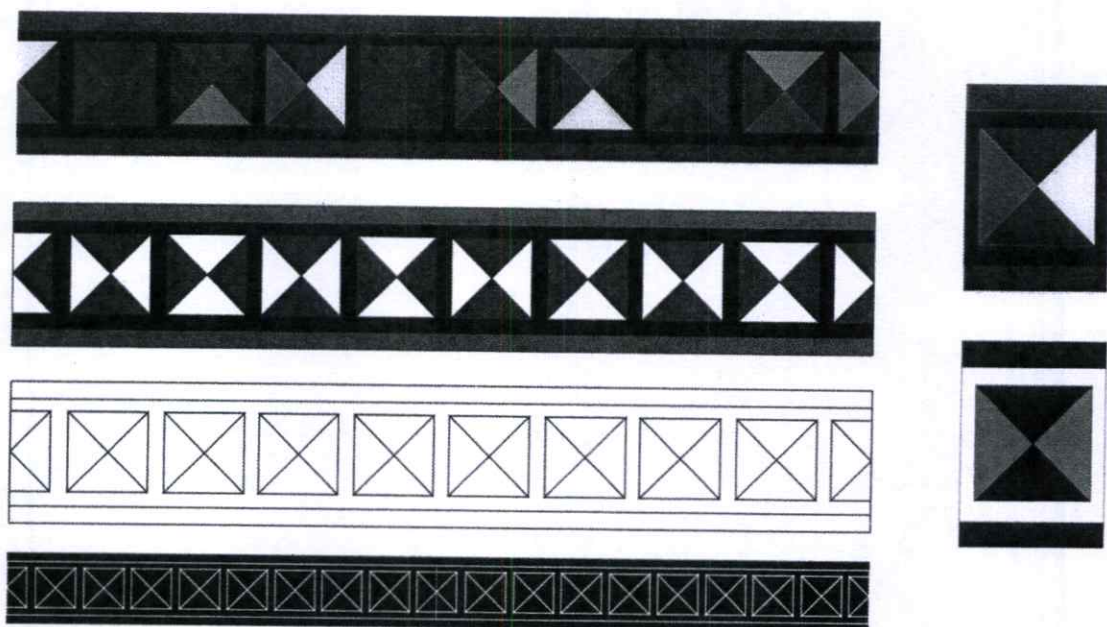
TEXTILE 1

การออกแบบชุดและลาดลายเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์

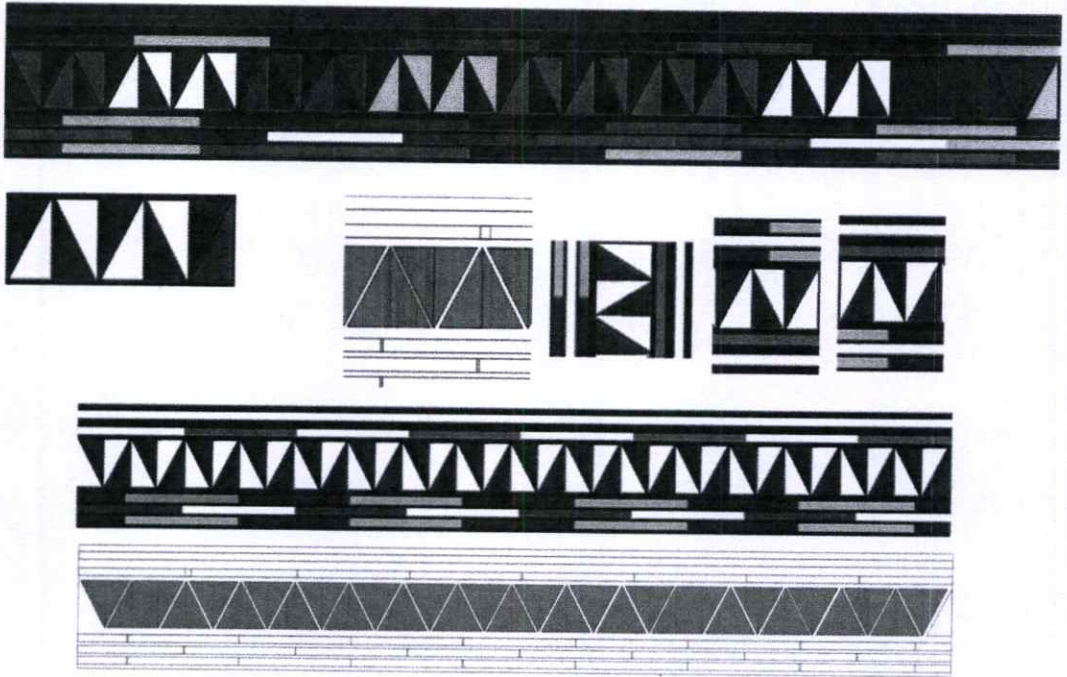
(ที่มาวาดโดย : อุดษณา แหยมประเสริฐ)

TEXTILE 2

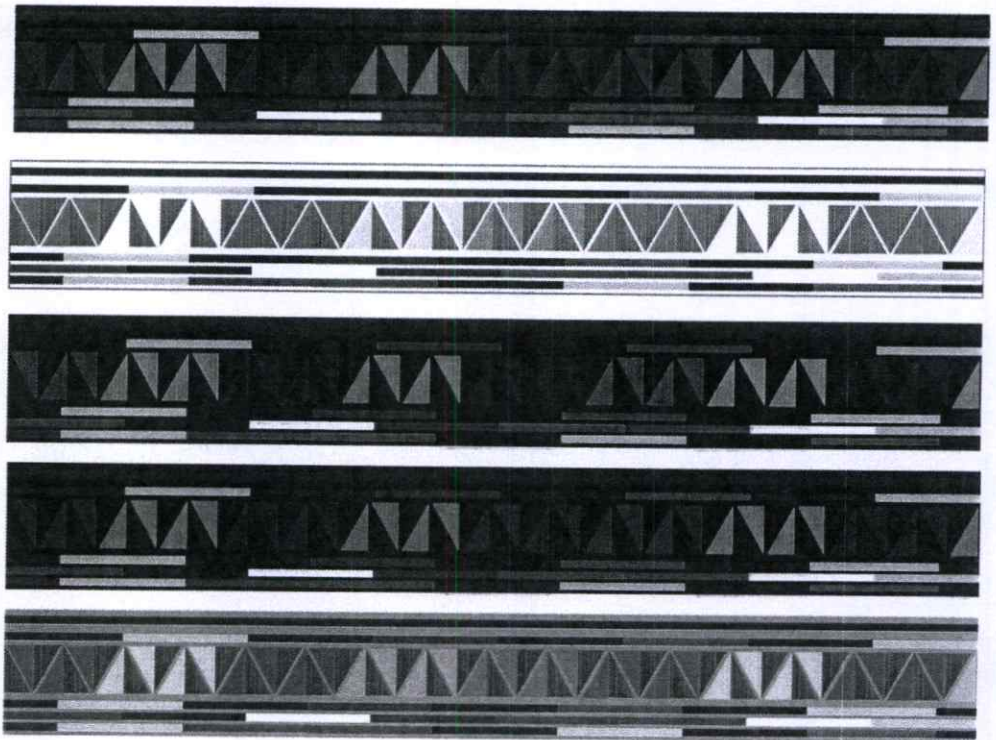

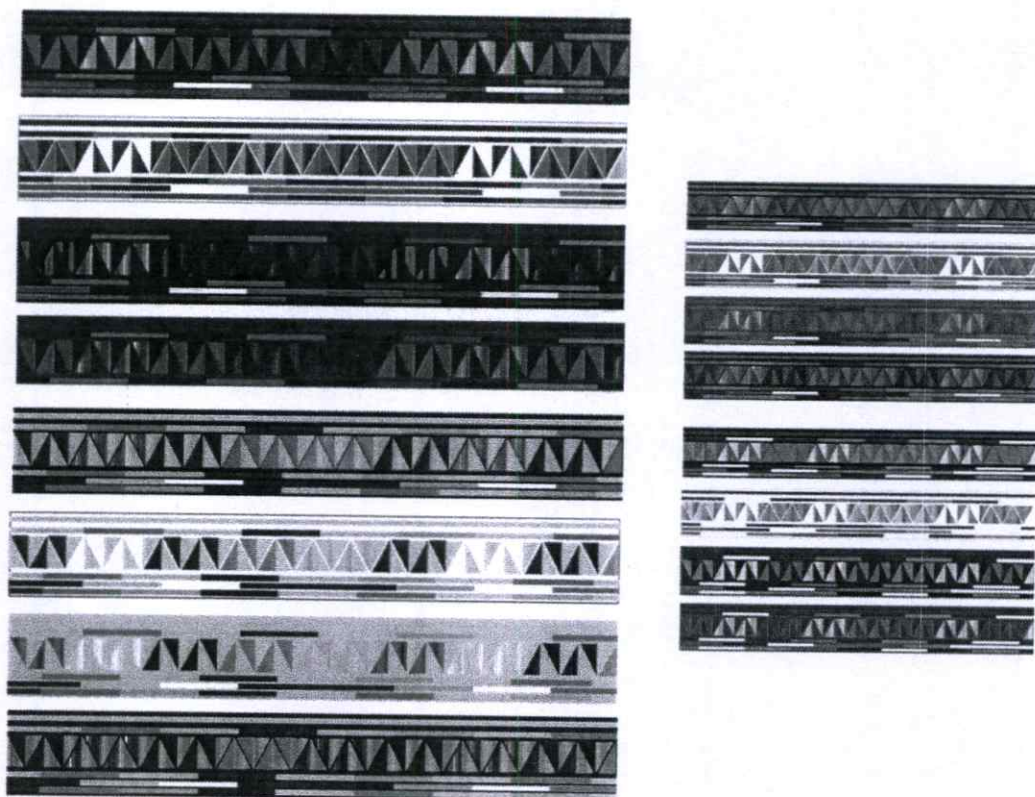
การออกแบบชุดและลาดลายเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ (ที่มาวาดโดย : อุดษณา แหยมประเสริฐ)

TEXTILE 3

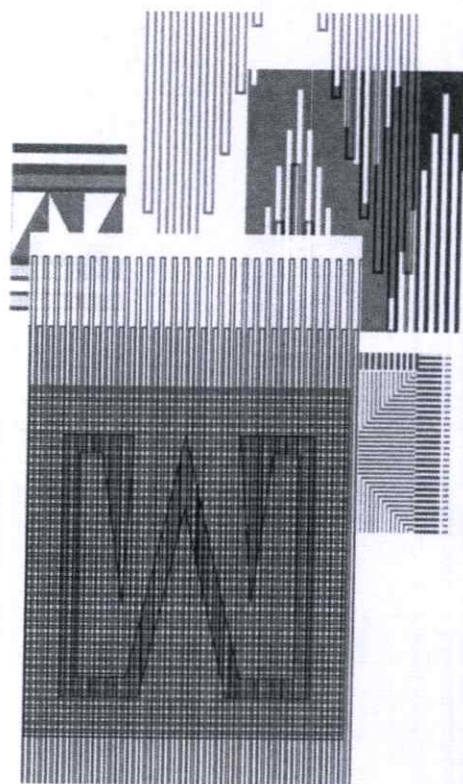
การออกแบบชุดและลาดลายเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ (ที่มาวาดโดย : อุดชญา แหยมประเสริฐ)

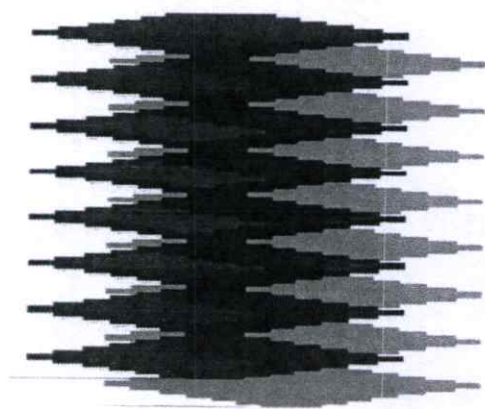
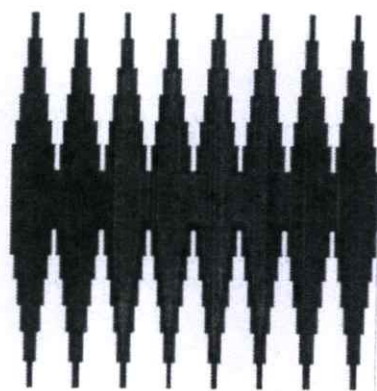
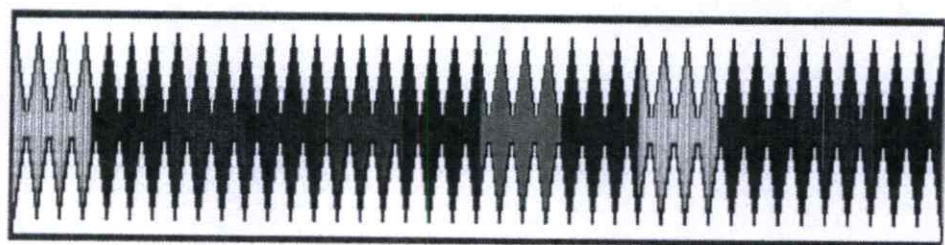
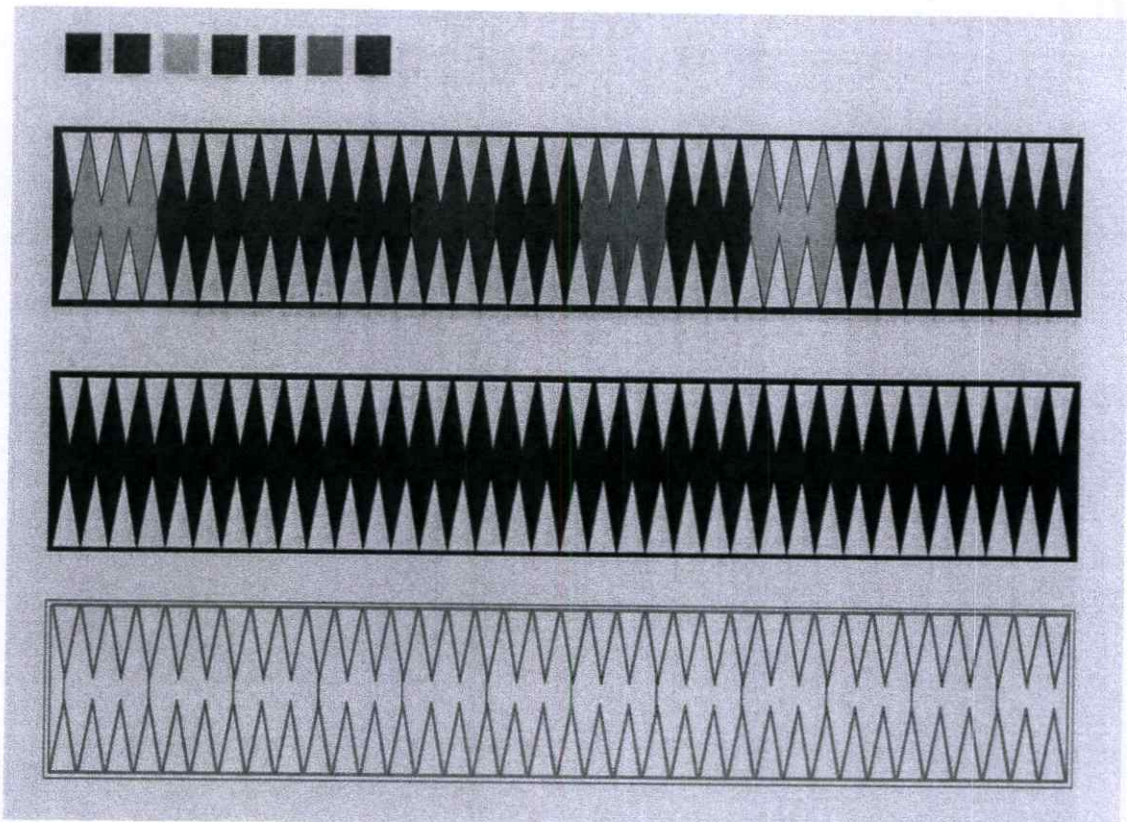

การออกแบบชุดและลาดลายเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ (ที่มาวาดโดย : อุดษณา แหยมประเสริฐ)

TEXTILE ANALYSIS DESIGN

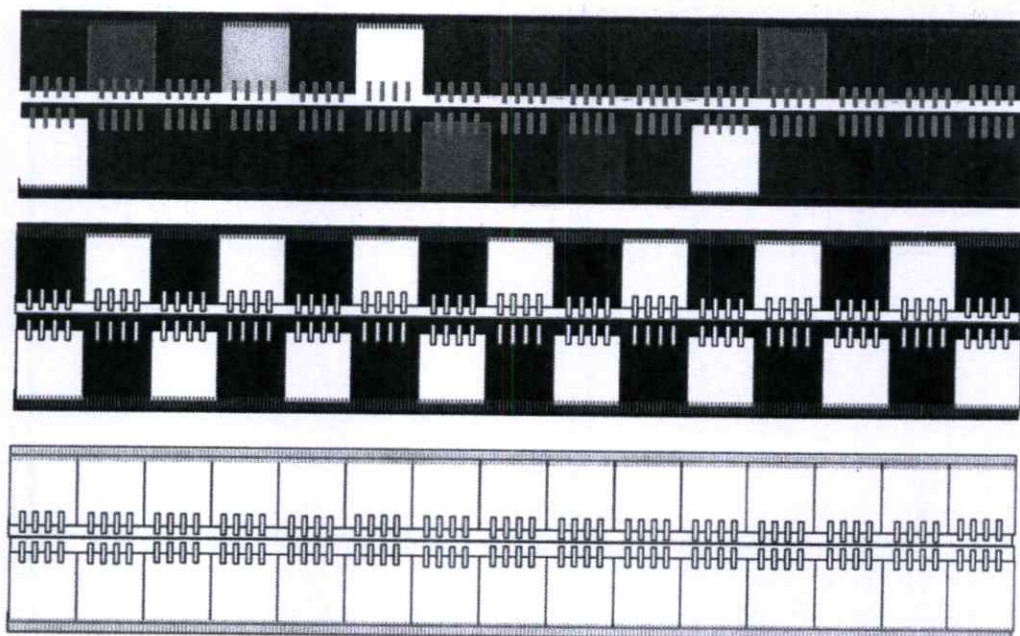

TEXTILE 4

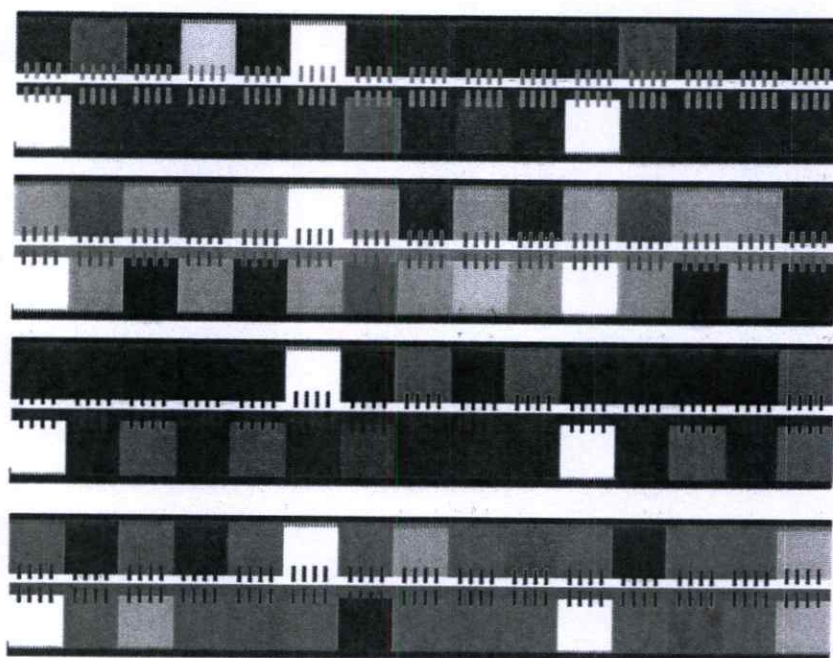

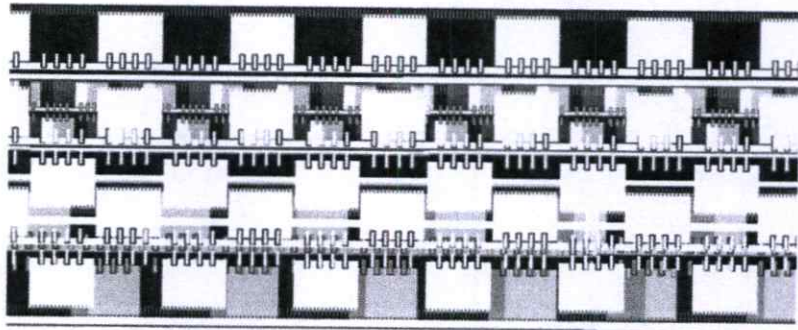
การออกแบบชุดและลาดลายเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ (ที่มาวาดโดย : อุดชญา ไหมยประเสริฐ)

TEXTILE 5

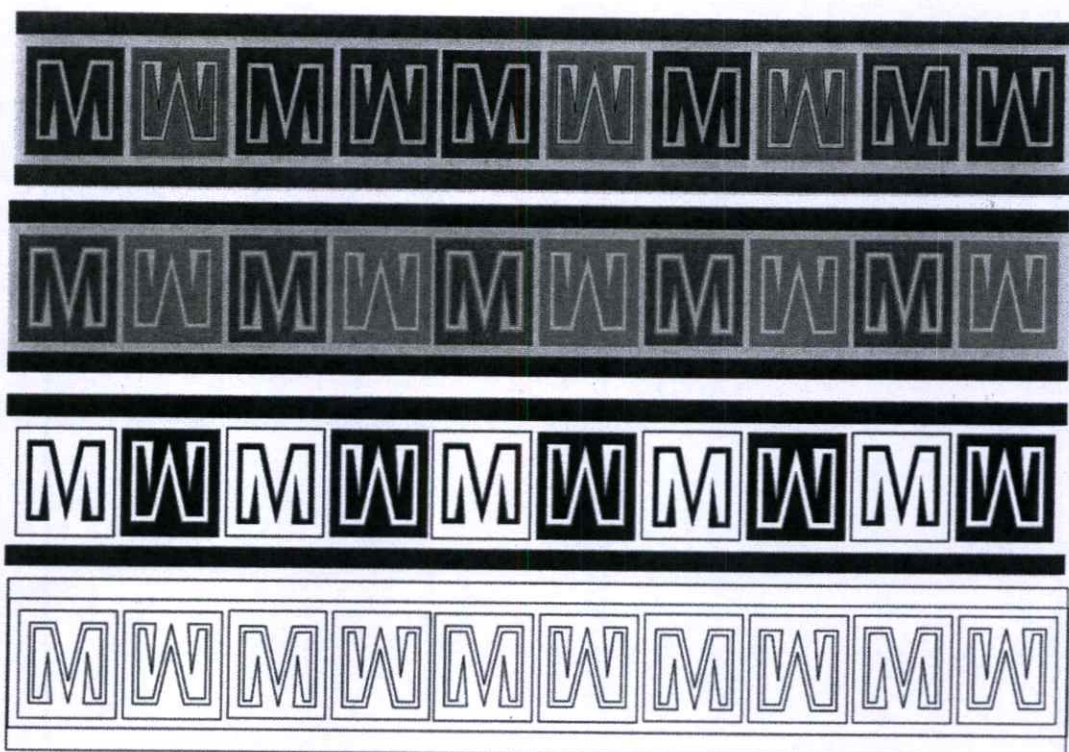
การออกแบบชุดและลำดับภาพเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ (ที่มาวาดโดย : อุตชนา แหยมประเสริฐ)

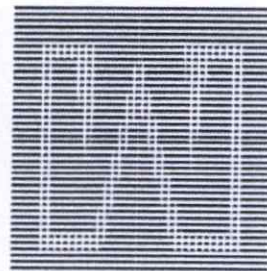
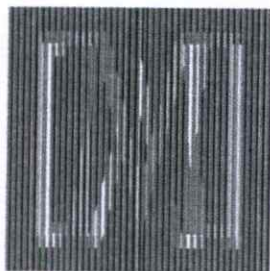
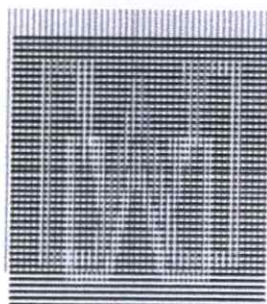
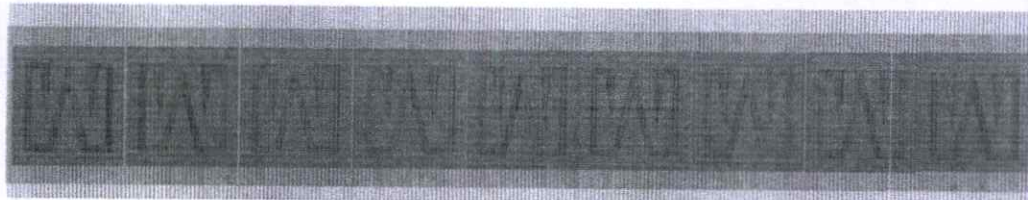
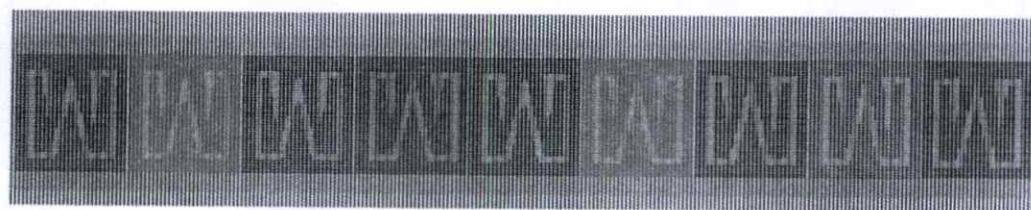

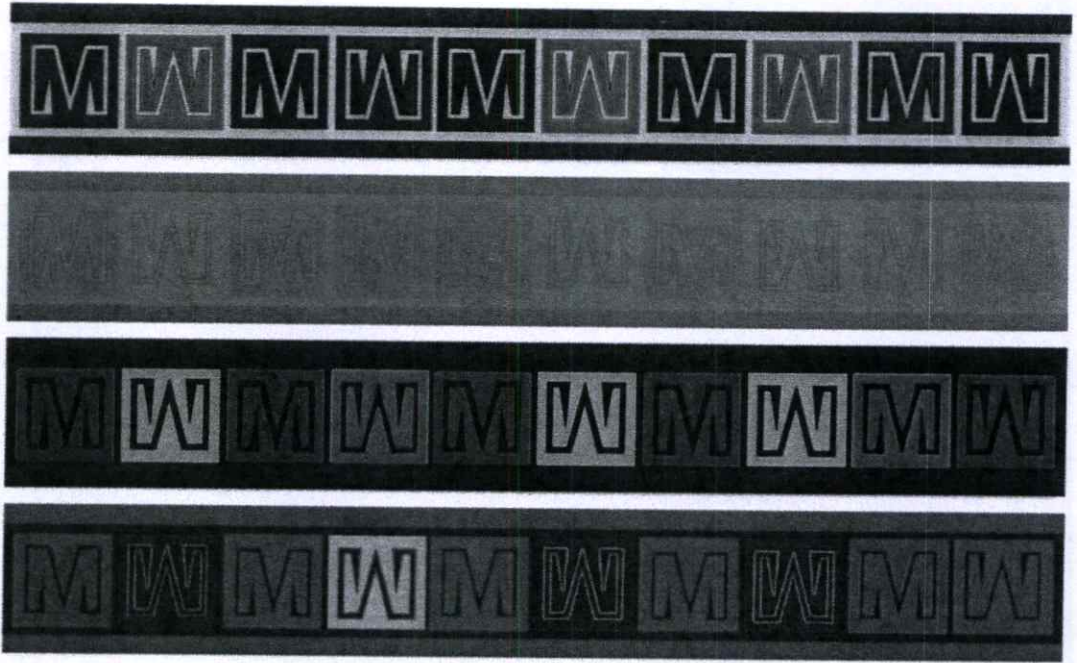
การออกแบบชุดและลาดลายเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ (ที่มาวาดโดย : อุดชญา แหยมประเสริฐ)

TEXTILE 6

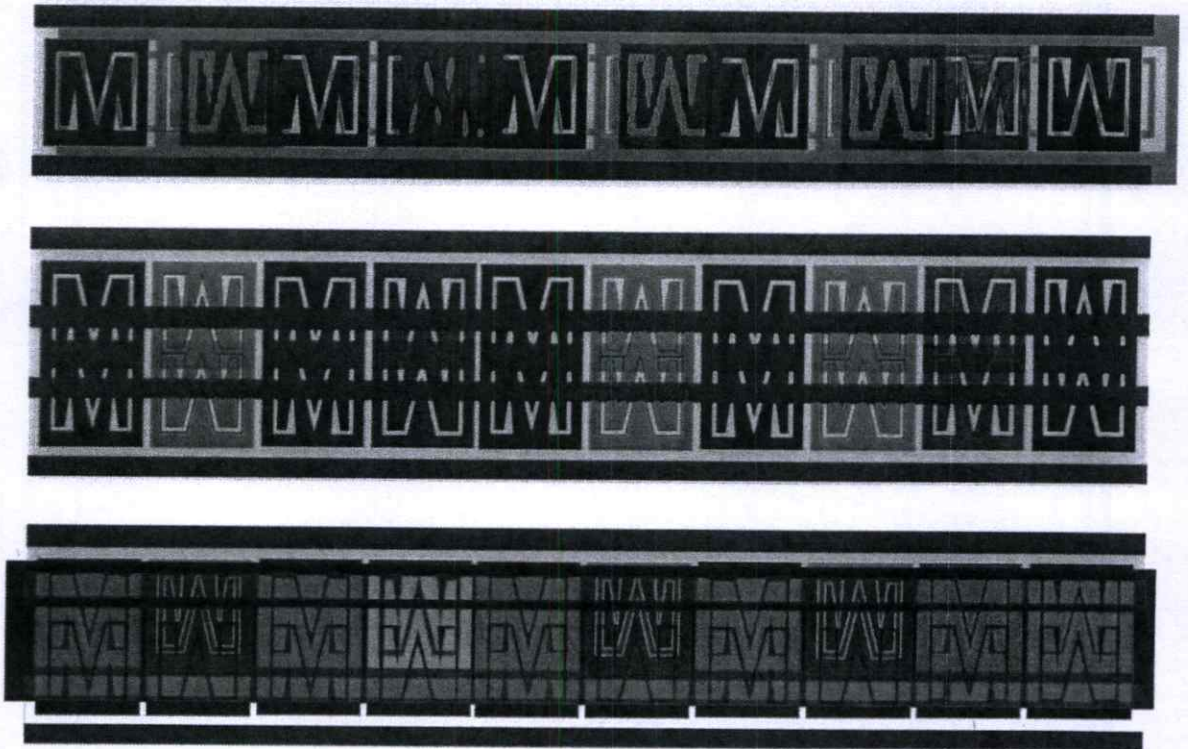

การออกแบบชุดและลาดลายเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ (ที่มาวาดโดย : อุดษณา แหยมประเสริฐ)

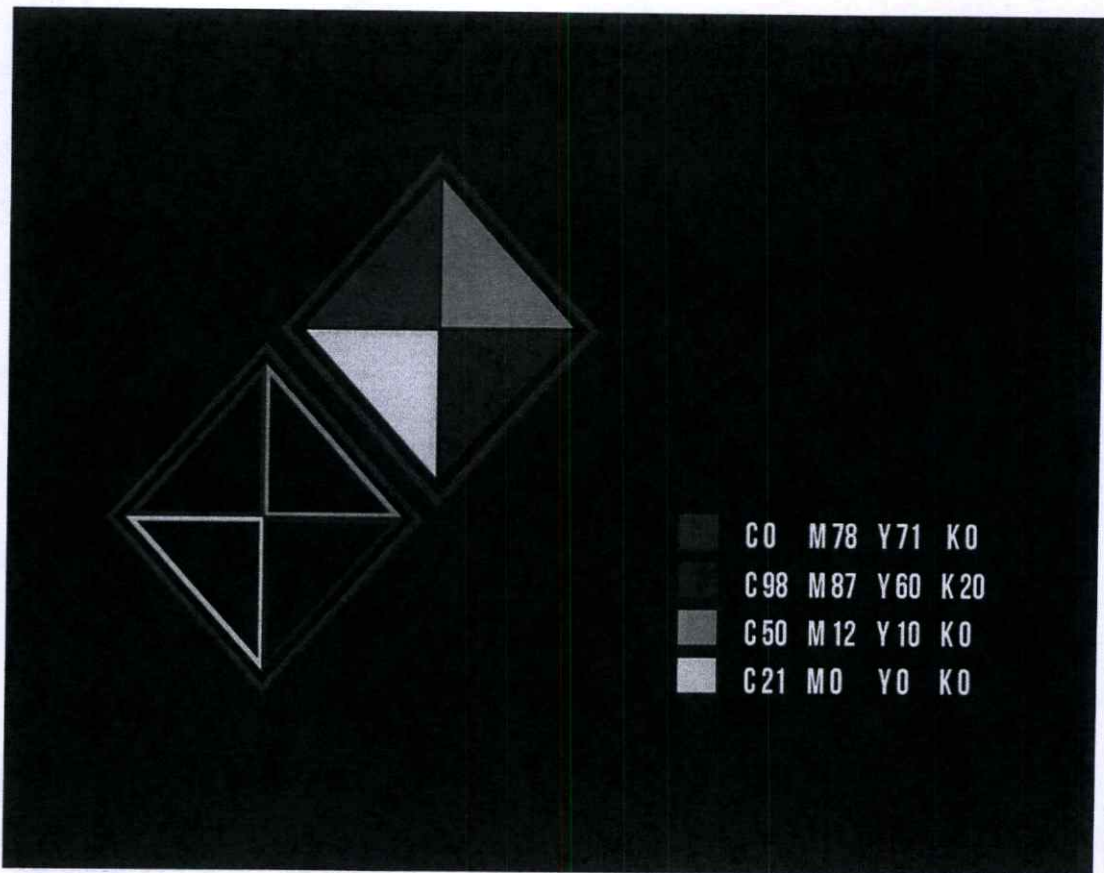

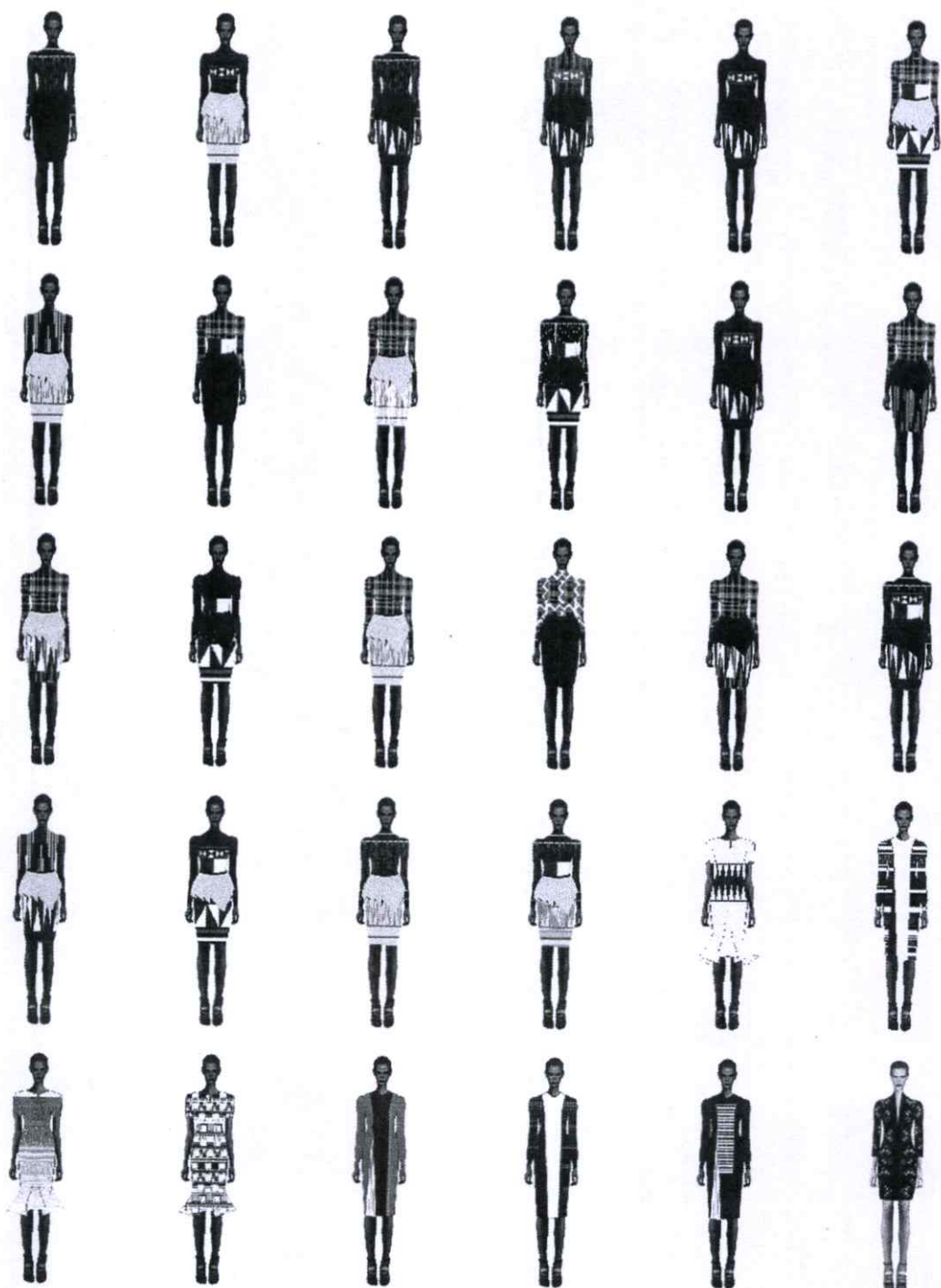
การออกแบบชุดและลาดลายเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ (ที่มาวาดโดย : อุดษณา แหยมประเสริฐ)

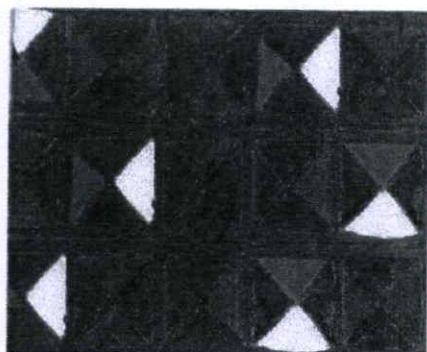
การออกแบบชุดและลาดลายเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ (ที่มาวาดโดย : อุดษณา แหยมประเสริฐ)

การออกแบบชุดและลาดลายเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ (ที่มาวาดโดย : อุดชญา แหยมประเสริฐ)

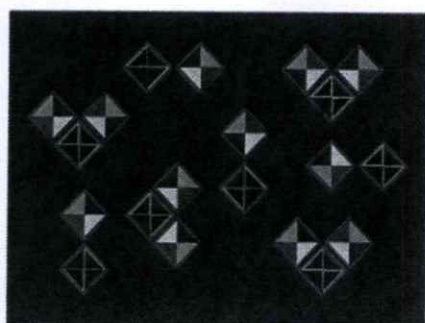

การออกแบบชุดและลาดลายเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ (ที่มาวาดโดย : อุดชณา แหยมประเสริฐ)

SPECIAL COLLECTION

"AKHA" F/W 2016

การออกแบบชุดและลาดลายเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ (ที่มาวาดโดย : อุดษณา แหยมประเสริฐ)

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - นามสกุล	อุตษณา แหยมประเสริฐ
วัน - เดือน - ปีเกิด	29 กรกฎาคม พ.ศ 2533
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 541/2 หมู่ 1 ถนน อ่อนนุช-ทับยาว แขวงทับยาว เขต ลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520
ประวัติการศึกษา	2550 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ โรงเรียน พระหฤทัยคอนแวนต์
	2554 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาพพิมพ์ ภาควิชาวิจิตรศิลป์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง